

ACHTER DE SCHERMEN
VAN DE JEUGDOPLEIDING
JEROEN SIEBELINK

DE VOETBAL BELOFTE

© Jeroen Siebelink 2010

Omslagontwerp Akimoto grafisch ontwerpers

Binnenwerk Akimoto grafisch ontwerpers

Foto's Jet Kraanen

Productie Totemboek

ISBN 978-90-77557-66-2

NUR 489

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een digitaal gegevensbestand, of openbaar gemaakt in fysieke of digitale vorm zonder de schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.devoetbalbelofte.nl

www.uitgeverijtipi.nl

DE VOETBALBELOFTE

ACHTER DE SCHERMEN VAN DE JEUGDOPLEIDING

JEROEN SIEBELINK

Uitgeverij Tipi, Amstelveen, 2008

**Voor mijn gepassioneerde, linksbenige Kaj (op de '11')
en mijn onverzettelijke turbodiesel Teun (op de '4')**

INHOUD

Voorwoord

Inleiding

De Opstelling

1. De Juiste Amateurclub

Vince de Vogel (Sporting Martinus C1)

2. Gescout!

Niels van Wetten (Feyenoord F1)

Denylson Voorn (Sparta E1)

3. In de F- en E-selectie (6-10 jaar): fysiek en techniek

Ties van den Eijnde (PSV E1)

Coen Horb (PSV E1)

4. In de D- en C-selectie (11-14 jaar): tactiek

Niek van Schaffelaar (Vitesse D3)

Tessa Klein Braskamp (FC Twente Meisjes onder 15)

Stan Bijl (Ajax D1)

Kas Farmer (RKC C1)

5. In de B- en A-selectie (15-17 jaar): mentaliteit

Enzo Huntink (Heerenveen B1)

Niels van Pelt (ADO Den Haag A1)

Steven den Heeten (AZ A1)

6. Een profcontract (16-20 jaar)

Kees Luijckx, AZ 1

Danny Buijs, Feyenoord 1

Epiloog. De Zaakwaarnemer

Verklarende woordenlijst

Dankwoord en literatuur

Over de schrijver

VOORWOORD

door Piet de Visser, internationaal topscout

Ik weet nog goed dat ik de jonge Leandro do Bonfim zag spelen, bij de Braziliaanse club Vitória Bahia. Het was in 2001. Hij was zeventien. Leandro had iets aparts. Prachtige techniek, subliem inzicht. Voor PSV, die hem op mijn aanbeveling naar Nederland haalde, was dat niet genoeg. In plaats van zijn specialiteiten verder te ontplooiën, wilden ze hem allround maken. Ze kilden hem. Na twee jaar mocht hij weg. Na jaren van omzwervingen in Europa is hij nu weer terug in Brazilië, bij Vasco da Gama. Daar mag hij doen waar hij goed in is. Toen ik hem laatst weer zag spelen, werd ik zo blij. Hij was als herboren.

Een moderne profvoetballer moet multifunctioneel zijn, zeggen ze. Allround en atletisch. Zo wordt hij nu opgeleid. Hij moet kunnen aanvallen én verdedigen. Fysiek sterk zijn én lenig. Kopsterk én beschikken over een goede pass. De vrije ruimte kunnen benutten én onverzettelijk zijn in het duel. In één dingetje heel erg goed zijn, is niet meer genoeg. Ik ben het daar niet mee eens. Voetbal is een teamsport. Het beste team is een optimale mix van diverse types en karakters. Als ik scout voor een team, zoek ik daar gericht naar. Een team heeft vijf a zes werkers nodig. Temidden daarvan moeten zeker twee denkers staan. Tot slot zijn minimaal drie technische, creatieve spelers onmisbaar. Die moeten iets aparts brengen. Zonder hen verliest een elftal zijn bezienswaardigheid.

Piet de Visser (1934) is internationaal voetbalscout. Eerder was hij trainer van Sparta, DFC, Telstar, De Graafschap, NEC, RWDM (België), ADO Den Haag, Roda JC, AZ, Willem II en NAC. Met Willem II ging hij eens onderuit in een wedstrijd in Gabon, Afrika. Mohammed Sylla, zeventien jaar, dribbelde zijn hele verdediging zoek. Voor een klein bedrag haalde De Visser hem naar Tilburg. Daarvoor in ruil verzorgde hij stages bij diens oude club in Gabon. Sindsdien is Piet scout. Eerst voor Feyenoord, waar hij de elfjarige Leonardo onderbracht. Later scoutte hij zo'n 22 bekende spelers voor PSV en Chelsea waaronder: Alex, Farfan, Gomes, Kezman, Robben, Czech.

De Nederlandse jeugdopleidingen hebben een grote voorsprong op alle andere in de wereld. Frankrijk uitgezonderd, daar is het écht fantastisch geregeld. Ik denk dat we het in Nederland iets te graag goed willen doen. We kauwen de spelers alles voor. Want wat is de grote makke aan de Nederlands top? Er zijn geen leiders —en er zijn nauwelijks spelers die technisch iets aparts brengen.

Profs zijn in hun jeugd te goed begeleid. Dat zit zo. Van jonge talenten wordt heel veel geëist, dat is bekend. Ze moeten veel van hun normale jeugd inleveren, dat weet ook iedereen. Daar worden ze tegenwoordig pedagogisch heel modern in begeleid. Er worden persoonlijke doelen gesteld, ze worden 'eigenaar' van hun eigen ontwikkelingsproces. Met videoanalyses en een keur aan begeleiders op het veld laten trainers niets meer aan het toeval over.

Begrijpelijk allemaal, maar door al die systemen en procedures durven scouts en trainers steeds minder op hun gevoel te vertrouwen. Buitenbeentjes, vedettes en andere vreemde vogels: ik zie zo vaak hoe trainers hen vergeefs proberen te kneden tot alleskunnners. Vaak doen ze dat onder druk van andere spelers. Bij PSV klaagden de mindere goden dat Romario trainingen oversloeg. 'Hij moet altijd maar slapie doen.' Trainer Guus Hiddink trok zich er niks van aan. 'Wie maakt er hier de goals?' zei hij.

Jonge Nederlandse spelers worden te weinig gestimuleerd tot ware creativiteit. Balaanname, passing en allerlei passeerbewegingen: het wordt spelers tot in den treure voorgekauwd. Maar de rare ingeving, de intuïtie die het verschil maakt? Daar worden ze niet in aangemoedigd. Dat is één. Groter probleem is dat tegenwoordig alles voor de spelertjes wordt geregeld. Meteen na de training staat de massagetafel klaar. Ga maar liggen hoor, jochie. Vroeger viel je hard op de keien en liep je met je bloeiende knie naar huis.

Daar leerde je van.

Ik wil niet zeuren dat vroeger alles beter was, integendeel. In 1957 werd ik de eerste betaalde jeugdtrainer bij Sparta. Alles moest ik in mijn uppie doen. Van ballen oppompen tot papierwerk. Niks geen assistent-trainers, laat staan dat er mental coaches of teambegeleiders rond het veld stonden. Ik had maar liefst vierhonderd jochies onder

mijn hoede. De goeie liet ik tegen de goeie spelen, de iets mindere tegen de iets mindere. Zo maakte ik er een soort voetbalschool van. Ik schreef ook een echt programma. Dat heette 'Van Pupil tot het Eerste Elftal'.

Een beetje zoals het boek dat je nu in handen hebt.

De eerste pupil die ik onder handen nam, was Pim Doesburg. Een keepertje van elf jaar oud. Aparteling ook. Snel, gedreven maar ook een beetje slap soms. Een puber die wegliep als ik streng was. Daar moet ik wat extra's mee doen, dacht ik. Elke dag liet ik hem bij me komen. Op zijn zeventiende debuteerde hij rechtstreeks vanuit de A1 in het eerste van Sparta. Toen leerde ik al: je hebt in een team verschillende types nodig. Je moet de keeper apart trainen, net als de spits.

Verdedigers krijgen wat dat betreft nog altijd te weinig aandacht. Trainers zitten nu verlegen om wat ik Van Basten 'uitschakelaars' hoorde noemen. Slopers, die hun mannetje tot in de kleedkamer volgen. In 2003 zag ik Alex voor het eerst spelen bij het Braziliaanse FC Santos. Beetje log, nogal lomp, was mijn eerste reflex. Geen briljante technicus. Maar toch: alleen al de manier waarop hij over het veld liep. Zoveel uitstraling. PSV zag het eerst niet in hem zitten. Prima, dacht ik.

Ik bleef hem volgen, wedstrijd na wedstrijd. Na een paar maanden konden we niet meer om hem heen. Heb je wel eens een olifant op volle snelheid zien rennen? Adembenemend. Op de eerste meters geeft Alex je een voorsprong, maar hij haalt je in voor je het door hebt en dan ben je nog niet jarig. Dit keer snapte PSV wél dat je zo'n speler als hij op specifieke punten moet ontwikkelen, niet in een systeem moet persen.

Van een sloper moet je er achterin maar één opstellen. Maar wat doen veel Nederlandse trainers? Ze stellen er twee op. Ze zijn bang om achterin een fysieke jongen te combineren met een creatieve. Vroeger stelde trainer Guus Hiddink bij PSV gerust de opkomende Ronald Koeman op naast de sobere Ivan Nielsen. Trainer Ernst Happel koppelde bij Feyenoord Rinus Israël aan Theo Laseroms.

Zo moet het ook op het middenveld zijn. Eén looper ter ondersteuning van de spitsen, daarnaast moet iemand staan met een perfecte pass, daar tussenin een denker. Nee, zeggen trainers, we stellen allemaal lopers op. En we leiden ook allemaal lopers op. We willen alleen nog maar jongens met lange benen, de kleintjes hoeven we niet. Maar wie waren de beste spelers op het EK 2008? Andrés Iniesta van Spanje,

Andrej Arsjavin van Rusland en Wesley Sneijder. Kleine mannetjes.

Midden jaren zeventig haalde ik als trainer van De Graafschap Guus Hiddink terug. Hij was het brein op een compleet middenveld. De andere middenvelders moesten van mij de bal bij hem inleveren. In ruil gaf ik die werkers extra veel complimenten. Daarmee was de kous af. Nu moeten meteen de psycholoog en de zaakwaarnemer erbij komen om die jongens te troosten. Fantastisch hoor dat ze spelers van vijftien al psychologisch in kaart brengen. Maar een échte goede trainer kan dat toch alleen?

Of het voor de jonge professional zélf toch niet beter is om allround te worden opgeleid? Zodat hij later een grotere kans maakt te worden opgesteld, met al die trainers die tegenwoordig zo snel van club wisselen? Nee, want door de eenheidsworst op het veld word je geen betere speler. Je vergroot je kansen op een doorbraak juist door je persoonlijkheid uit te drukken op het veld.

Als ik scout, let ik op vijf dingen. Een speler krijgt rapportcijfers voor techniek, tactiek, fysiek, mentaal, karakter. Die vijf bestaan elk weer uit een reeks van elementen. Een absolute topper scoort op alle vijf een 8. Niemand krijgt van mij hoger dan een 8. Een subtopper scoort gemiddeld een 6, maar zij kunnen er toch nog komen. Die middelmatige talenten compenseren een 5-je op één onderdeel namelijk door

het op andere onderdelen extra goed te doen. Jaap Stam scoorde op techniek en motoriek vast niet hoog, maar ging op snelheid, onverzettelijkheid en doorzettingsvermogen voor een 10. Hij kende zijn tekortkomingen. Niet kloten met de bal, wist-ie, inleveren bij Cocu.

Zelfs een raspaardje als David Beckham kende zijn zwaktes. Hij wist dat hij niet moest proberen een man te passeren of de achterlijn moest zien te halen voor een gevaarlijke voorzet. Hij leerde zichzelf aan hoe je die voorzet ook vanaf het middenveld kan versturen.

Ik scout vooral jongens in Brazilië en Afrika. Omdat die nu eenmaal de hele dag buiten met de bal bezig zijn, hebben ze een fabelachtige techniek en motoriek. De balbehandeling van Nederlandse spelers is ook niet slecht, maar oogt meer aangeleerd. Als ik een jonge speler volg met een wat mindere balcontrole, bekijk ik hem door mijn oogharen. Hoeveel progressie zit er nog in? Als hij de bal steeds verkeerd aanneemt maar tóch controleert, krijgt hij een plusje van me. Als ik maar beleving zie, als zijn inzet maar top is.

Techniek is niet doorslaggevend, hoor ik Nederlandse trainers vaak zeggen. 'Want elke speler heeft in een wedstrijd van negentig minuten gemiddeld maar drie minuten de bal' Maar kan je scoren als je de bal niet hebt? denk ik dan. Zwemmers, turners en waterpoloërs trainen dertig uur in de week, bijna geheel op techniek. Voetballers trainen twintig uur —vooral fysiek en in teamverband. In het half uurtje techniek per dag komt tweebenigheid nauwelijks aan de orde, koptechniek al helemaal niet. Mag niet van de fysioloog, te inspannend. Maar koppen kan zelfs zittend!

Ik herinner me een spreuk die ik ooit in de kantine van voetbalvereniging BlauwWit in Amsterdam zag hangen. 'Wie weet het? Niemand weet het' Teveel mensen denken dat ze het weten. Bij de ene opleiding is meer aandacht voor techniek dan bij de andere. Zo trainen ze bij de ene in partijtjes van vier tegen vier. Liever nog laten ze daar spelers in isolement trainen op techniek, om maar zoveel mogelijk balcontact te hebben. Dat is wat de beroemde techniektrainer Wiel Coerver al zolang predikt. Het gaat hem alleen maar om de passeerbeweging in de kleine ruimte.

Daarin vind ik Coerver doorslaan. Zijn jongere volgelingen bij ondermeer PSV brengen die overconcentratie op de actie nu gelukkig iets meer in de context van de grotere ruimte op het veld. Ajax volgt juist liever het gedachtegoed van Rinus Michels. Daar oefenen spelers in partijtjes van zeven tegen zeven, omdat het Ajax erom gaat wat je met de techniek doet. Maar van alle trainers heb ik Ernst Happel het hoogst zitten. Als trainer van DFC zag ik hoe hij bij ADO Den Haag op alle facetten trainde. Daarbij sprak hij weinig. Maar wat hij zei, was raak. Verder liet hij het de spelers zelf uitzoeken. Die aten uit zijn hand. Bij het horen van één vingerfluitsignaal zette het team zich razendsnel om.

Het komt uiteindelijk toch aan op je eigen beleving en inzet. Dat is factor vier op mijn lijstje. Mijn advies aan jonge amateurtalenten die nerveus worden als ze een scout langs de lijn vermoeden? Toon je beleving. Als jouw specialiteit een passeerbeweging is, moet je niet plots een balletje breed geven of in dienst van het team spelen. Speel alsjeblieft je eigen spel. Doe je niet anders voor om op te vallen. Dat zie ik en dat is een min. Probeer je als verdediger tegen je aard in een man te passeren en mislukt dat? Dat is een dikke min. Mislukt je geliefde steekpass vijf keer? Er zijn scouts die dan een streep door jouw naam zetten. Goede scouts zetten een plusje achter 'beleving' en komen nog eens terug.

Nog meer dan beleving telt voor mij je karakter, factor vijf. Hoe het daarmee zit, ontdek ik alleen door trainingen te bezoeken. In de wedstrijd zie ik dat niet, want dan zorgen sommige spelers dat ze net een 6-je halen. Op de training zakken die door het ijs. In Brazilië waarschuwden ze me ooit voor een speler, die later zou mislukken. Die jongen had werkelijk alles in zich, zag ik. 'Maar pas op met hem, hij is loco,' zeiden ze. Hij bleek écht te gek zijn. Als de druk te hoog werd, ging-ie schreeuwen, schelden, schoppen. Een etterbakje. Prima als je daarvoor kiest, maar dan moet je daar als trainer wel mee om weten te gaan.

Scouting is een heel moeilijk vak. Je moet er veel geduld voor hebben.

Nu hebben scouts altijd haast. Vroeger keek ik in mijn eentje naar een

Braziliaans jongetje, nu richten alle Braziliaanse clubs aparte tribunes in voor de scouts. Die scouts schrijven over alle 22 spelers een uitgebreid rapport, mailen het door naar hun club. Die legt het dan onderin een la. Na de wedstrijd rijden ze snel door naar een andere wedstrijd. Zien ze nog eens 22 spelers.

Ik volg hoogstens drie spelers per wedstrijd. Met én zonder bal. Na de wedstrijd blijf ik rustig zitten. Ik wacht de volgende training van hetzelfde team af. Doorscouten heet dat. Soms wel zeven, acht weken lang blijf ik daar rondhangen. Zo vond ik Alex, Gomes, Robinho, Farfán. Door heel intensief te observeren. Ik zag Ronaldo op zijn zestiende spelen. Zijn trainer klaagde over hem. Hij had griep en hij had diarree en hij vond hem maar niks. Ik wel. Elke training was ik erbij. Ik moet mijn gevoel laten spreken.

Dan nog kan ik ernaast zitten. Bij de jeugd van Willem II had linksbuiten Yassine Abdellaoui op alle onderdelen in mijn rapport een plusje gehad. Door omgang met verkeerde vrienden bleek het later met factor vijf toch niet helemaal goed te zitten. Hij mislukte volkomen. Andersom plaatste Feyenoord bij Robin van Persie grote vraagtekens achter 'mentaliteit' en vooral 'motoriek'. Hij had het geluk dat Arsenal-coach Arsène Wenger en voogd Dennis Bergkamp zich over hem ontfermden.

Bij de zeventienjarige Breno van Sao Paulo zat ik er ook eerst naast. In mijn eerste rapport noteerde ik dat hij in dienst van de ploeg speelde. Hij beschikt over een goede passing maar de balcontrole lijkt matig. Alles wat ik zag was one touch.

Pas op de training zag ik zijn supertechniek. In latere wedstrijden noteerde ik opnieuw minnetjes: voor de opbouw en zijn laconieke

instelling. Totdat hij mocht meetrainen met het eerste. Wat was hij snel en alert! De lat moest gewoon hoger. Ik stelde hem voor aan PSV en Chelsea, maar die vonden hem te duur. Bayern München kocht hem voor twaalf miljoen euro.

Ik maakte één jeugdopleiding van dichtbij mee waar ze het ook met gevoel deden. Dat was de voetbalacademie in Abidjan in Ivoorkust, van de Franse oud-speler Jean-Marc Guillou.

Guillou selecteerde uit duizenden jongens van negen, tien jaar diegenen die op alle vijf de punten een plus scoorden. Vijf, zes jaar lang traiden ze elke ochtend om zeven uur op techniek, daarna gingen ze in een barakje naar school, om elf uur was er weer voetbal. Guillou had een goede kok in dienst. Na het eten werd er weer getraind. Maar liefst drie keer per dag werd er individueel met de bal getraind. Ik kwam er elk jaar kijken, en elke keer waren die jongens kilometers gegroeid. Zonder dat er ook maar één psycholoog of inspanningsfysioloog aan te pas kwam. Guillou zat er gewoon zelf elke dag bovenop. Deze voetbalschool leverde een generatie buitengewone voetballers op. De meeste speelden in het prachtige team van De Olifanten, dat schitterde op het WK 2006 in Duitsland: Dindane, Touré, Zokora, Yapo, Boka, Kouassi, Copa, Eboué, de gebroeders Kalou, Romaric, Koné. Ze spelen nu allemaal bij topclubs in Europa.

Elk jaar met zijn allen zoveel progressie maken als zij deden, is ondenkbaar in Nederland. Ouders, instanties, spelersmakelaars en pers leiden jongens teveel af. Door al die dingen is het veel moeilijker om hier aan de top te geraken. Juist omdat het leven van een talent hier zo goed is geregeld. Juist omdat de jeugdopleidingen nu zo uitgekiend zijn. Het wordt er voor een speler niet makkelijker, maar complexer van.

Het boek dat je nu in handen hebt, laat dat goed zien. Voor het eerst las ik zo uitgebreid en uitgediept over alle facetten van de moderne jeugdopleiding. Op een kritische, maar niet vooringenomen manier laat de schrijver alle kanten ervan zien. Hij had denk ik maar één doel: jonge spelers die door de bomen het bos niet meer zien, verder helpen op weg naar de top. Daartoe moeten ze in eerste instantie met plezier spelen, zeg ik. En met gevoel door een trainer worden begeleid. In de over-georganiseerde Nederlandse voetbalerij gaat dat nu eenmaal niet meer. Daarom maakt zo'n boek als dit misschien wel het verschil. Het verschil tussen profvoetbal en geen profvoetbal.

INLEIDING

De bondscoach van Oranje knikt geruststellend naar me. Ik ben een amateur en hij heeft me nodig. In de catacomben van een afgeladen stadion knuffelen Afellay en Huntelaar me, fluisteren wat laatste adviezen in mijn oor. Nog een paar minuten voor we het veld betreden. Ik kijk omlaag. Geen kicksen aan mijn voeten.

‘Denk na,’ zeg ik zacht. ‘Waar kunnen ze zijn?’

Ik zie mezelf uit de spelersrij stappen, loop terug naar de kleedkamer van VV Blauw-Geel '55 in Ede. In mijn tas liggen slechts noppen en een noppensleutel.

Hoe verder mijn boek vordert, hoe koortsachtiger de droom. Steeds radelozer ren ik heen en weer tussen velden waar dé wedstrijd al is begonnen. ‘Je wordt op een ander veld verwacht,’ zegt iemand. Waar is niet duidelijk. Harder rennen heeft geen zin, ik moet eerst mijn schoenen hebben. Ik speel geen minuut. ‘Ik ben zo dicht bij profvoetbal,’ droomt dit kind van veertig. ‘Tegelijk ben ik er zo ver van verwijderd.’

Waar was dit visioen toen ik dertien was en ik het nodig had? Zoals in het jaar 1982, toen ik met de C1 van Blauw-Geel kampioen werd? Het visioen van mijn uitverkiezing voor Oranje had een toekomstdroom kunnen zijn, een leidraad op het pad naar profvoetbal. Maar ik droomde het niet.

Ik was er niet op die manier mee bezig.

Zoals zoveel jongens leefde ik nu, niet later. Jaren en maanden zeiden me niets. Er waren alleen weken en dagen, de cyclus van de voetbalweek. Dinsdagtraining, donderdagtraining, zaterdagwedstrijd. Op maandag rukte ik het verenigingskrantje ‘De Blauw-Geler’ uit de brievenbus, las verheugd dat zaterdag Lunteren of Fortissimo op het programma stond en op vrijdagavond legde ik mijn netjes gevouwen voetbalspullen alvast klaar naast mijn tas. Tot het jaar 1982. Na de zomer van het kampioenschap las ik dat ik was ingedeeld bij de B2. Sommige van mijn vriendjes zaten in de B1. ‘Ik hoor niet meer bij de besten,’ concludeerde ik. Niemand legde me uit dat ik gewoon eerstejaars B-junior was, te jong nog voor de B1. Ik was zo teleurgesteld dat ik stopte met voetbal.

Bereiken alleen jongens met een toekomstdroom de top? Zij die worden voortgejaagd door een vuur —voetbal is alles voor ze —en er verder niet te veel over nadenken? Wat als ik me destijds beter had verdiept in selectieprocedures bij amateurclubs? In eerstejaars en tweedejaars B-junioren? In scouts en jeugdopleidingen bij profclubs?

Wat als dit boek er toen al was geweest? Als ik precies had geweten hoe ik aan mijn fysieke ontwikkeling, techniek, tactisch inzicht en mentale instelling had moeten werken om mijn kansen te vergroten? Had ik dan mijn loopbaan strak kunnen uitstippelen, zoals de uitgekookte Marc Overmars dat ooit deed?

‘Juist niet,’ zeggen alle voetbalexperts die ik sprak. Plezier en zelfvertrouwen is alles wat een jeugdspeler nodig heeft. Alleen dan speelt hij onbevangen en vol beleving, alleen dan probeert hij dingen uit en ontwikkelt hij zich van een aardige tot bovengemiddelde speler, alleen dan noteert een scout misschien zijn naam in zijn boekje. Vertel een jongen waar die scout precies op let en hij raakt geen bal meer. ‘Dat boek van jou moet niet worden geschreven,’ zeiden ze. Het is gevaarlijke informatie. Het maakt spelers maar bewust, berekenend.

Het boek is er toch gekomen. Terwijl voetbalexperts graag geheimzinnig doen over hun wereldje van scouting en opleiding, dromen elke nacht miljoenen Nederlandse jongens en meisjes —en een veelvoud daarvan aan volwassen mannen —over een profcarrière in voetbal. Slechts een romantisch idee hebben ze van wat er zich afspeelt op de wereldberoemde opleidingen van PSV, Ajax en Feyenoord. Frenkie Rijkaard en Ruudje Gullit tot laat in avond op het Balboaplein in Amsterdam-West. Dat is nog altijd het beeld van de prof in spé.

Maar profspelers leren het vak allang niet meer op straat. De jeugdvelden van profclubs zijn bloedserieuze beroepsopleidingen geworden, met ‘leerplannen’ en ‘ideaalprofielen’. Vanaf die complexen vliegen elke zaterdag honderden scouts uit boven de transfervrije markt van pupillen van zes jaar. Makelaars cirkelen boven de verdringingsmarkt van junioren van veertien. Op hun beurt pikken rijke Britse clubs daar tussenuit toptalenten van zestien en zetten ze op het vliegtuig. Het is *dog eat dog* —en Nederlandse jeugdopleidingen hebben het nakijken. Hen rest niets dan nóg meer spelers nóg beter op te leiden voor het hoogste plan.

Dit is een kans voor dromers en sluimertalenten op amateurvelden. In de eredivisie en eerste divisie spelen zo'n duizend profspelers. Elk jaar stromen 150 nieuwe profspelers in, waarvan zo'n dertig spelers in opleiding. Het valt scouts en jeugd-opleiders niet mee de kwaliteit te leveren die de hoofdtrainer van het eerste elftal verlangt. Die koopt liever weer een dure buitenlandse speler. Ondertussen worden A1-spelers geparkeerd in het tweede of stromen uit naar de amateurs.

Koortsachtig zoeken opleiders naar nieuw talent dat hopelijk wél het allerhoogste niveau aankan. Steeds meer middelmatige talenten stromen opleidingen in, steeds meer moeten ook weer afvallen. Dit boek haalt spelers niet uit hun dromen. Het haalt ze evenmin uit hun onbevangen spel. Het is een leidraad op het pad naar profvoetbal. Het maakt hun dromen waar —door ze voor te bereiden op de machinaties van scouts, agenten, opleiders.

Voor vele honderden jeugdspelers begint in september de beroepsopleiding tot voetballer. Ze stromen de onderbouw van een profclub of voetbalacademie in. Zes of acht jaar zijn ze. Tot aan de uiteindelijke selectie voor het eerste elftal spelen de komende vijftien jaar zoveel factoren en toevalligheden een rol dat hun carrière niet echt te plannen valt. Maar één ding is zeker: de afvalrace is keihard. Een beetje voorbereiding op de grillige wereld waar ze in stappen, kan geen kwaad.

Ook sluimertalenten, mindere goden en oudere voetballiefhebbers zullen hun hart ophalen met dit boek. Hoe ziet de weg naar de top eruit? Hoe vind je om te beginnen de juiste amateurclub? Wat moet je vervolgens doen en laten om te worden geselecteerd en gescout? Hoe verbeter jij je fysiek, technisch, tactisch en mentaal? Hoe doen ze dat in de jeugdopleiding van PSV, Ajax, Feyenoord, AZ, SC Heerenveen, FC Twente/Heracles, FC Groningen en Roda JC? Hoe gaat het eraan toe bij de F-, E-, D-, C-, B- en A-jeugd en bij de Beloftespelers?

Hoofden opleiding, scouts, jeugdspelers van Feyenoord F1, Sparta E1, PSV E1, Vitesse D3, Ajax D1, FC Twente Meisjes Onder 15, RKC C1, SC Heerenveen B1, ADO Den Haag B1 en AZ A1 én hun ouders vertellen openhartig over hun ervaringen in de schaduw van de eredivisiestadions. Profspelers Jan-Arie van der Heijden van Ajax, Kees Luijkx van AZ en Danny Buijs van Feyenoord leggen uit wat je in de jaren na je debuut in het eerste kan verwachten.

Zaakwaarnemer 'Mister Ajax' Sjaak Swart geeft een spannend kijkje in

de wereld van de spelersagenten, mannen die jou gaan vergezellen bij het tekenen van je eerste profcontract.

Had ik het tot profvoetballer geschopt als ik dit allemaal wist toen ik dertien was? Zal wel niet, ik was een te wisselvallige speler. Maar met de kennis in dit boek was ik wél met plezier in de B2 van Blauw-Geel '55 blijven voetballen. Wie weet tot in de selectie van het eerste elftal. Met mijn kicksen aan.

DE OPSTELLING

Amateurspeler Vince (14) droomt ervan te spelen bij een profclub. De dertien jonge profspelers in dit fictieve team doen dat al. Hun openhartige verhalen en dat van Vince vind je verderop in dit boek. Daarin vertellen zij en hun ouders wat er nodig is om profspeler te worden. Vier ervan stopten met de opleiding. Zij laten de keerzijde zien.

12 reserve:
Coen (9 jaar)
ex-PSV E1
pag. 88

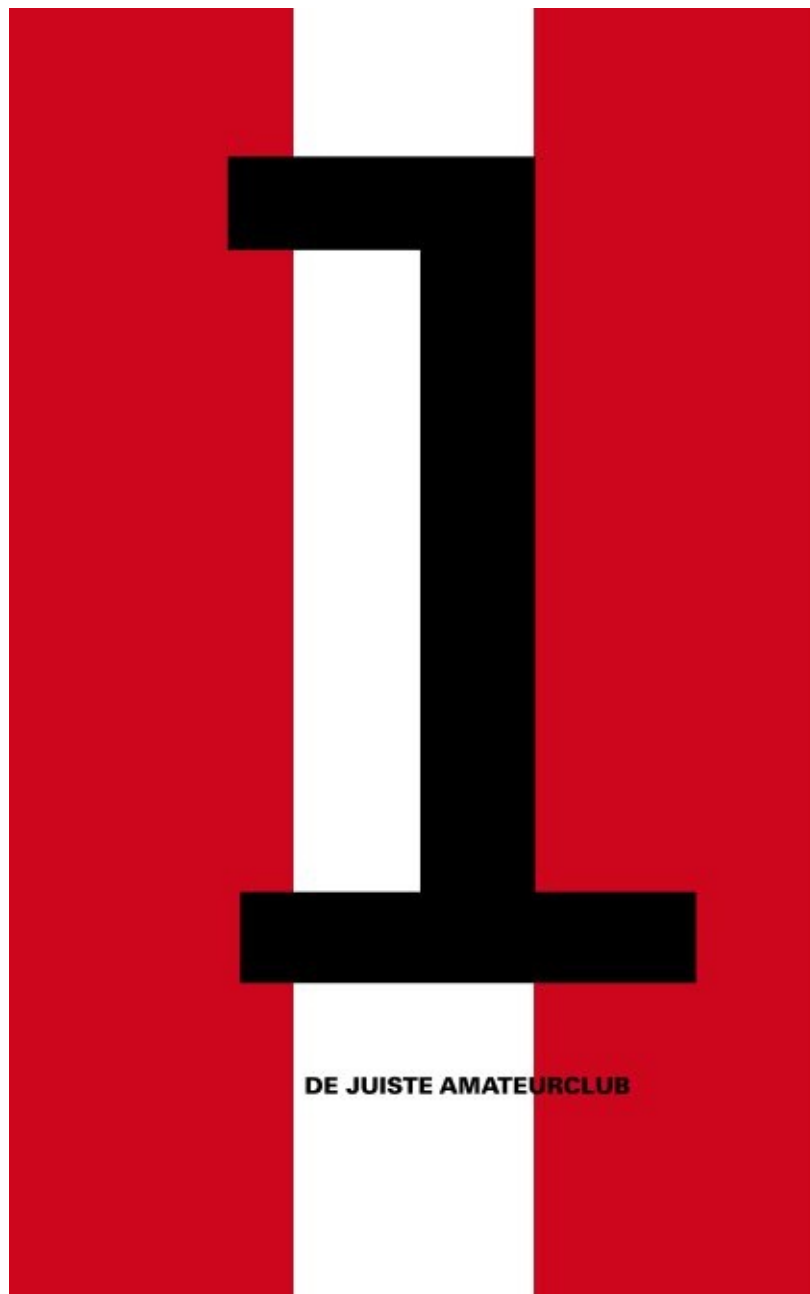
13 reserve:
Kas (14 jaar)
ex-RKC C1
pag. 124

14 reserve:
Steven (16 jaar)
ex-AZ A1
pag. 158

Je komt de kleedkamer uit. In de onderaardse gang zet de rij zich in beweging. Je hoort het geluid van kicksen op beton. In de verte, aan het eind van de gang, hoor je hetzelfde geluid. Het komt op je af.

Jan Tetteroo, De Laatste Nederlandse Man (1993)

1. DE JUISTE AMATEURCLUB

Ruud van Nistelrooy kan als C-junior (14) het doel soms moeilijk vinden. Zijn voetbalcarrière stippelt hij wél doelgericht uit. Ontevreden over zijn technische vorderingen bij voetbalvereniging Nooit Gedacht in het NoordBrabantse Geffen bladert hij 's avonds door de telefoongids en belt wat naar clubs in de regio.

'Kunnen jullie nog een spits gebruiken?'

De volgende dag laat hij zich overschrijven naar het hoger geklasseerde RKS Margriet in Oss. Met zijn oude vrienden mag De Verrader van Geffen nu niet meer meefietsen, maar dat kan Ruud niks

schelen. In Oss is hij eindelijk verlost van die rokende Geffen-trainer langs het veld. Die kleepte zich niet eens om, liet de C1 alleen maar partijtjes spelen en vertrok na twintig minuten weer.

Bij RKSV Margriet wordt drie keer per week serieus getraind. De trainer ziet meteen iets in de nieuwe, gedreven spits van de B1, maar het ontbreekt Ruud nog wel aan een goede wreeftrap. Met zijn enorme voeten schopt hij vaak in de grond. Apart van de rest moet Ruud met de buitenkant van zijn schoen zo hard op een klein doeltje schieten, dat de bal steeds terugrolt.

Een jaar later wordt hij gescout door profclub FC Den Bosch.

Ruuds collega Arjen Robben maakt tot zijn vijftiende geduldig zijn dribbels bij vijfdeklasser VV Bedum, wordt dan pas gescout door FC Groningen en debuteert binnen een jaar in het eerste elftal. Collega Royston Drenthe speelt van zijn vijfde tot zijn achtste bij eersteklasser Neptunus in Rotterdam-West, begint dan al aan zijn opleiding bij Feyenoord maar valt op zijn zestiende terug in zijn ontwikkeling.

Met collega Wesley Sneijder gaat het weer anders. Hij is het enige lichtpuntje van de vervallen en inmiddels opgeheven Utrechtse vijfdeklasser DOS, totdat Ajax hem er op zijn zevende weghaalt. Er komt geen scout aan te pas. De Ajax Talentendag bezoekt hij alleen voor de vorm. 'Ik heb nog een zoon die lekker kan ballen,' fluistert zijn vader in het oor van de Ajaxtrainer van Wesley's oudere broer Jeffrey.

575.000 amateurvoetballers van 5 tot 19 jaar spelen bij Nederlandse voetbalclubs, 60.000 hiervan zijn meisjes.

De jongste categorie groeit het hardst:

Mini's (onder 7 jaar) en F-pupillen	12,7 %
E-pupillen	5,1 %
D-pupillen	3,4 %
C-junioren	3,3 %
B-junioren	5,6 %
A-junioren	2,8 %

Tot slot geeft ook de vader van Rafaël van der Vaart de carrière van zijn zoon een zetje. Rafaël speelt vanaf zijn vijfde jaar bij BVV De Kennemers. Op zijn tiende wijst Ajax hem na een proeftraining bij Ajax af, maar papa geeft niet op. Hij schrijft zijn zoon in voor de Ajax Talentendag. Dat wordt wel een succes. De eerste jaren bij de E- en D-

juniores vallen hem zwaar. Hij bungelt er wat bij, speelt elk jaar in een ondergeschikt team. Op zijn veertiende wordt voormalig Ajaxrechtsbuiten John van 't Schip zijn trainer. Die ziet wel wat in hem en maakt hem aanvoerder. Dan gaat alles heel snel. Op zijn zeventiende debuteert hij al in het eerste van Ajax, het seizoen erop breekt hij definitief door.

Nu spelen ze alle vijf voor Real Madrid. Diverse wegen leiden naar de voetbalhemel -en die beginnen altijd bij een amateurclub. Maar wélke van de 3500?

Die club waar je beste vriendjes voetballen natuurlijk. Daar voel jij je thuis. Een club in je eigen buurt, waar je alle zaterdagen zorgeloos rondhangt. In je vuile kleren en op je kicksen werk je aan je record op de Twilight Zone-flipperkast, deel je snoepzakjes en roze koeken met je zusje en oefen je tot laat in de middag penalties op een stoffig bijveld. Je moeder springt bij in de kantine. Je vader speelt in het eerste. En de vroege zomer doet de lucht boven de dorre velden trillen.

Nieuw seizoen. De coach zet jou reserve. Hij stelt liever zijn zootje op in de spits. Jouw positie. Jij mag invallen. Hij brult dat je de bal eerder moet afspelen. Dat je moet kaatsen. Maar je raakt geen bal meer. Je hoort alleen nog maar die man die de onvrede met zijn baan en leventje thuis tijdens jouw zaterdagwedstrijd afreageert. Op een sluimerend talent als jij, dat in de knop dreigt te breken. Thuis blader je, net als Van Nistelrooy destijds, door de telefoongids. Je surft langs websites van clubs, bezoekt clubhuizen, proeft de sfeer, traint eens mee. Ze beloven je een basisplaats in de selectie. Je denkt: 'hoeveel holbewoners vermomd als trainer-coach houden zich hier schuil?'

Club in de buurt	+
Familiesfeer	+
Vriendjespolitiek	-/-
Schreeuwende trainers	-/-
<hr/>	=
Niet altijd de juiste club voor jou	

Een zelfbewuste speler op drift kijkt welke selectie-elftallen van verenigingen in de regio op hoog niveau spelen. Het zegt niks over de

kwaliteit van de jeugdopleiding, en al helemaal niks over de sfeer. Maar je moet ergens beginnen in je zoektocht.

Een eersteklasser of tweedeklasser heeft ambities. Met het eerste elftal én met de jeugd die daarvoor wordt opgeleid. Ze hebben ook sponsors. In ruil voor borden langs het hoofdveld, een meet & greet met de sterspeler van het eerste en andere fotomomenten betalen die sponsors graag een ton euro per jaar aan de plaatselijke FC.

Wim van Zwam van de KNVB bezoekt elke week dit soort clubs, om jeugdtrainers op te leiden. De oud-speler van FC Wageningen draagt een donkerblauwe Nike-polo van de voetbalbond. Hij staart naar een computerscherm in een kaal kantoor in de bossen van Zeist. Dat deelt hij met bondscoach van Jong Oranje Foppe de Haan en Remy Reynierse, assistent-bondscoach. Wim is bondscoach van Oranje Onder 15 en Onder 19. 'Met sponsorgeld zetten sommige clubs goede jeugdopleidingen op,' zegt hij. 'Vooral in het westen van het land concurreren amateurclubs met Betaald Voetbal Organisaties (BVO's). Sommige doen het zelfs beter: AFC, Zeeburgia, Spartaan '20, Alphense Boys, USV Elinkwijk'

Het amateurvoetbal kent zaterdag- en zondagcompetities. De meeste clubs spelen op één dag, maar er zijn ook clubs met zaterdag- en zondagteams. Nederland is ingedeeld in de districten Noord, Oost, West I, West II, Zuid I en Zuid II. Alleen in district Zuid II is er enkel sprake van zondagvoetbal. De districten zijn opgedeeld in zes, zeven of acht niveaus. Van deze niveaus is de hoofdklasse de hoogste en enige landelijke klasse. Van de regionale klassen is de zevende, zesde of vijfde (afhankelijk van de grootte van het district) het laagst.

Omdat BVO FC Utrecht in zijn eentje nooit de stroom talenten uit de buitenwijken kan verwerken, melden de meest ongeduldige zich aan bij stadsgenoot en hoofdklasser Elinkwijk —in de hoop op begeleiding en weerstand die hun oude club niet kon bieden. Want niet alleen het eerste elftal, maar ook de A1, B1 en C1 van Elinkwijk nemen het in hoge competities op tegen jeugdteams van BVO's. 'Een arena van de besten tegen de besten —de enige omgeving om verder te groeien' zegt Van Zwam. 'De afgelopen vijftien jaar zag Elinkwijk zo'n honderd spelers naar het betaald voetbal vertrekken'

Tot voor kort haalden PSV, Ajax en Feyenoord hun neus op voor amateurtjes.

Ze wilden alleen eigen topkweek. Toenmalig Spartacoach Willem van Hanegem liet de 22-jarige Danny Koevermans extra rondjes lopen. Die

kwam net van eersteklasser Excelsior '20 en moest niet denken dat hij er al was. Maar Koevermans bewees dat je ook als senior-amateur een plek kunt opeisen tussen de duizend profvoetballers in Nederland. Zoals Van Nistelrooy dat deed met zijn late transfer van FC Den Bosch naar SC Heerenveen, en Demi de Zeeuw met zijn late ontdekking door AZ bij Go Ahead Eagles. Nu sturen profclubs permanent scouts naar jeugdwedstrijden van topamateurs. 'Daar vinden ze opgeleide talenten mét ervaring voor weinig geld,' zegt Van Zwam.

'Wat willen ze nog meer?'

Er zijn altijd weer ouders die doorslaan. 'Hoofdklasser VV Bennekom, de trots van Gelderland! Daar moet onze jongen op' Vanuit het tientallen kilometers verderop gelegen Wekerom, Dodewaard en Wolfheze melden Gelderse gezinnen massaal hun zoontjes van zeven aan. Bennekom voert een ledenstop in. Niet omdat die club iets heeft tegen wat van ver komt, in tegendeel. Bennekom haalt graag goeie jongens van ver. Liefst een afdankertje van Ajax.

Bennekom heeft geld. Van sponsors: makelaardijen, de Rabobank en het filiaal van Intersport Van Wonderen —de vader van ex-Feyenoordspeler Kees van Wonderen. Dat is geld dat de club ook aan gediplomeerde jeugdtrainers kan besteden. Maar een reeds opgeleid Ajaciedje is leuker. Zo'n jongen was in Amsterdam heel wat gewend — die heeft dus zakgeld nodig, een auto, een appartement. En behalve het eerste moeten ook de A1, B1 en C1 naar de hoofdklasse, besluit het bestuur. Alleen al voor het prestige. Want dat zal weer nieuwe talenten aantrekken.

En het weerhoudt hopelijk al die boertjes uit Wekerom en Otterlo.

Om eerst eens in de hoofdklasse terecht te komen, haalt Bennekom nóg meer nieuwe talenten van buiten.

Met al die huurlingen in hun teams vinden gewone jeugdleden en lokale talenten er niks meer aan bij dit soort hoofdklassers met grenzeloze ambities. Zij komen de kantine niet meer uit om naar het eerste te kijken. Die nepprofs zijn hun eerste elftal niet meer. Amateurhooligans uit de regio bevolken nu de kleine tribune bij het hoofdveld, ze drinken bier, bestormen het veld, bespuwen tegenstanders. Tweedeling ontstaat, een club in de club. Je moeder wordt betaald om bij te springen in de kantine. En je vader haalt niet eens meer het tweede.

Hoge klassering	+
Veel ambities	+
Rotsfeer	-/-
	=

Niet altijd de juiste club voor jou

Moet jij je als sluimertalent dan maar verbijten in de C11 van de VV Bal in Sloot onderin de zevende klasse? Waarheen nog nooit één scout de weg heeft gevonden?

Er is nog een weg. Je hebt gehoord dat scouts van SC Heerenveen, Ajax en AZ regelmatig jeugdspelers weghalen bij een tweedeklasser als VV Zeeburgia in Amsterdam-Oost. Die club haalt weer spelers bij vierdeklasser SV Diemen, een steenworp verderop. Blijkbaar zwemmen de grote haaien dwars door de scholen grote vissen, en die weer door de betere kleintjes. Je denkt: 'Als ik nou eens bij een gemoedelijke club als SV Diemen ga spelen, zo'n twee niveaus onder de top, dan kom ik vanzelf een keer in het vizier van Ajax. Toch?'

Op de top van de Groot-Amsterdamse talentenpiramide rust de jeugdopleiding van Ajax. Deze steunt op een bouwsel van vele losse lijntjes, en enkele harde verbanden. Voor Ajaxscouts zijn de honderden clubhuizen van verenigingen in NoordHolland als een zoete inval. Die losse contacten leveren soms een tip op, maar niet meer dan dat. Ajax rekent meer op de formele 'samenwerkingsverbanden' met BVO's HFC Haarlem, FC Volendam en FC Omniworld uit Almere, en bovendien op dertig samenwerkingsverbanden met amateurverenigingen als VV Legmeervogels en VV Pancratius.

Deze officiële slippendragers van Ajax moeten aantrekkingskracht uitoefenen op een losgeslagen talent als jij. 'Kom bij ons, hier speel je al een beetje bij Ajax' De KNVB erkent de overeenkomsten niet, omdat ze geregeld tot schimmige deals leiden ten koste van de jeugdspeler. De voetbalbond onderneemt er echter niets tegen. Liever moedigt die regionale voetbalacademies aan als die van FC Twente/ Heracles, Vitesse/AGOVV en AZ/Telstar. In deze opleidingscentra integreren clubs scouting en opleiding. Gezamenlijk stellen ze teams samen. Uit pure noodzaak: de polders rond hun provinciestedjes zijn gespeend van talent.

3800 Jeugdvoetballers worden opgeleid bij 36 BVO's, van PSV tot de kelder van de eerste divisie. Voorheen haalden profclubs

70 procent van hun spelers uit de D-pupillen van amateurclubs. Dat wordt steeds minder, de meeste scouten ze nu als F- of E-pupil. Opleidingen aan de buitengrenzen als FC Twente/Heracles en Limburgse en Brabantse clubs scouten ook in België en Duitsland. Van de 3800 jonge profspelers valt jaarlijks 25 procent af. Dertig spelers per jaar halen de eindstreep. Zij dwingen een profcontract af en scharen zich bij de duizend profvoetballers in Nederland. De beroepsopleiding tot profvoetballer is er alleen voor jongens. Het vrouwenvoetbal groeit snel, maar wordt nog niet gezien als topsport. Dames van de eredivisie krijgen een onkostenvergoeding.

In het rijkelijk met talent bezaaide Rotterdam moet Feyenoord juist niets hebben van samenwerking. De identiteit van de club gaat boven alles: fans zouden het niet accepteren als de opleiding fuseert. De ooit goede contacten met de jeugdopleiding van Excelsior verwateren en Sparta is teveel rivaal om mee samen te werken. Met een handvol hoofdklassers en pottenkijkers als ADO Den Haag en FC Dordrecht vechten de drie clubs van Rotterdam nu om elke aardige jeugdspeler rond de Maasstad. Ze houden elk minimaal vijf kostbare jeugdelftallen in stand, ten koste van de amateurclubs. Je wordt er razendsnel gescout, maar even zo snel weer afgeserveerd. Zo kent de eredivisie en eerste divisie 36 versnipperde jeugdopleidingen waaruit elk jaar driehonderd A-spelers voortkomen. Dertig daarvan zijn 'eerste-elftal waardig'. 270 anderen worden geparkeerd in het tweede om te worden afgestoten naar het amateurvoetbal.

Ajax is meer dan Feyenoord gewend samen te werken met BVO's in zijn schaduw. De deal met HFC Haarlem bestaat al lang. Betere spelers mogen bij Ajax stage lopen en trainers krijgen clinics. Net als Legmeervogels maakt Haarlem er reclame mee, in de hoop jeugd aan te trekken. 'Via ons kun je naar Ajax!' Andersom loopt de samenwerking minder lekker. De bedoeling is dat jeugdspelers van Ajax, waarvoor geen plaats is in Ajax 1 of Jong Ajax, naar het eerste van Haarlem of Volendam gaan. Goed voor de regionale kennisoverdracht, vindt Ajax. Maar de jonge Ajacieden willen dat helemaal niet. Dan nog liever werkeloos. De samenwerking met Omniworld loopt helemaal slecht. Dat is een samenwerking op papier. Interesse in andere BVO's heeft Ajax ook niet. RBC uit Roosendaal, ja, die willen zelf wel graag. Ze verkochten een jeugdspelertje aan Ajax en dan denken ze meteen vaste leverancier te kunnen worden. Het zou een leuk uithangbord zijn voor de Roosendaalse jeugd. Ajax gelooft het

wel.

Nee, die dertig amateurclubs rond Amsterdam. Daar verwacht Ajax dus meer van. Die zijn aangesloten bij de belangenvereniging voor de Hoofd-, Eerste- en Tweedeklassers rond Amsterdam (HET). Belangrijkste reden voor een club om lid te worden van dit gezelschap is dat die kans maakt op een samenwerkingsverband met Ajax. Dat levert behalve clinics kaartjes op voor wedstrijden in de Arena. Ajax zélf houdt aan de deal een exclusiever kaartje over: op de eerste rij rond de visvijvers vol talent.

PSV, Ajax en Feyenoord (PAF) zijn hofleveranciers van jonge profspelers. Uit hun tweede teams stromen elk jaar vijf exemplaren per club naar andere clubs in de eredivisie en eerste divisie. Tensamen is dat 45 procent van alle profspelers. Subtoppers als SC Heerenveen, AZ, FC Twente/Heracles en FC Groningen leveren elk 1,5 speler per jaar uit de Beloften af aan andere BVO's. De rest levert minder dan één speler per jaar. BVO's uit de eerste divisie recrutereren steeds vaker spelers bij amateurclubs.

Goed geregeld toch? Zo denkt Feyenoord er nou ook over. De club heeft in Groot Rotterdam negen samenwerkingsverbanden. Feyenoord denkt dat deze contracten zonder meer 'eerste recht' geven op jeugdig talent dat daar rondloopt, maar Rotterdamse clubs staan hun talent niet graag af. 'Ze doen altijd zo geheimzinnig als wij langskomen,' klagen Feyenoorders op jeugdcomplex Varkenoord. 'Agressief zelfs' Op een van de amateurvelden in Rotterdam-West, het traditionele jachtgebied van Sparta, vloog een amateurbestuurder jeugdtrainer Gerard Rutjes van Feyenoord naar de keel.

Profclubs dringen in hun jacht op jong talent door in elkaars oude domeinen.

De meeste jonge talenten bevinden zich in de vier grote steden van Nederland. In de arena's van dichtbevolkte, multiculturele buitenwijken is het van jongs af aan een race van 'de besten tegen de besten'. Ajax, ADO Den Haag, Feyenoord en FC Utrecht zien steeds vaker scouts 'van buiten' rondscharrelen in hun 'eigen' voor- en achtertuin. Maar ook uit het buitenland worden steeds vaker jongens gehaald.

PSV heeft 27 samenwerkingsverbanden met amateurclubs, in een straal van vijftig kilometer rond Eindhoven. Helmond Sport en FC Eindhoven zijn trouwe satellietclubs. Tevens onderhouden de Brabanders steeds nauwere banden met clubs rond Utrecht als Hercules en VV IJ uit IJsselstijn —de oude voortuin van Ajax. Daar waar de Amsterdammers ooit Marco van Basten en Wesley Sneijder ontdekten, vonden de Brabantse scouts Ismail Aissati en Ibrahim Afellay. Andersom dringt Ajax door in de achtertuin van PSV: Vlaanderen. Maar op het eerste jeugdige rendement uit de samenwerking met Club Brugge wacht Ajax al lang.

In de voortuin van Ajax scharrelt PSV, in de lucht cirkelen schatrijke

Engelse clubs boven De Toekomst en in de Amsterdamse achtertuin pikt buurman AZ stukjes van het oude territorium in. Beperkte de Alkmaar-Zaanstreekcombinatie zich vroeger tot deals met ADO '20 uit Heemskerk en AFC '34 uit Alkmaar —inmiddels tekenden SV Diemen en de succesvolle hoofdklasser AFC, de chicste club uit Amsterdam, een exclusief samenwerkingscontract met AZ.

'Niet met Ajax, nee,' zegt Rinus van Leijenhorst, jeugdbestuurder van AFC.

'Dat vonden ze niet leuk in de Arena.' In donkerblauw pak met clubdas eet hij een hamburgerschotel. De kunstgrasvelden rond het AFC-gebouw op poten, tussen wolkenkrabbers aan de Zuid-As, baden in wit kunstlicht. Het reclamebord van hoofdsponsor Tommy Hilfiger roept auto's op de A10 toe. 'Ajax wilde eerst niet met ons. En toen zij wél wilden, wilden wij niet meer. Wij doen ook niet mee met die Ajax-deal van de HET-clubs. Hebben wij niet nodig. Onze jeugdopleiding is beter dan die van een hoofdklasser als FC Türkiyemspor'

'AFC wilde Ajax straffen met de AZ-flirt' legt Van Leijenhorst uit. 'Want Ajax benadert AFC-spelers tijdens het seizoen. Daar hebben onze spelers last van' De KNVB verbiedt tussentijdse overschrijving. Een speler kan niet bij twee clubs ingeschreven staan, na 31 mei mag hij overstappen. Benadert Ajax eerder, kan een club als AFC gewoon weigeren de overschrijving te ondertekenen. 'Die regel is niet waterdicht. Laatst kreeg ik een brief van FC Utrecht. Twee AFC-spelers van twaalf jaar waren gewoon overgestapt' Die wilden niet meer terug, besepte hij meteen.

Hij belde toch nog even met het hoofd jeugdopleiding van Utrecht. 'Waarom vraag je dat nou niet eerst? Dan hadden we erover kunnen praten'

'Dan bellen jullie snel met AZ!' was de reactie.

AZ betaalt AFC een jaarlijkse vergoeding plus een vergoeding per speler voor het 'exclusieve' recht om een amateurspeler tijdens het seizoen al uit te nodigen voor een stage of training. Bevalt de jongen en stapt hij na 31 mei over, betaalt AZ voor elk jaar dat de jongen is opgeleid door AFC een vergoeding van 1250 euro. Dit heeft AFC niet te danken aan AZ, het zijn gewoon de regels van de KNVB. 'We dringen AZ niet op aan onze spelers,' zegt Van Leijenhorst. Van slavenhandel wil hij ook niet horen. 'We hebben nu een speler van vijftien uit een moeilijk gezin. Hij kan kiezen tussen AZ en SC Heerenveen. Ik wil niet dat hij naar AZ gaat, want AZ laat kinderen in busjes pendelen tussen gezin, trainingsveld en een school in Alkmaar. Het lijkt me beter die

jongen uit huis te plaatsen, in een pleeggezin. Die luwte en bescherming biedt SC Heerenveen'

Een nette club als AFC lijkt je wel wat, als springplank naar AZ? Dan moet je eerst langs de ballotage. De 'kennismakingscommissie' noemt Van Leijenhorst dat liever. Die stelt vast of jij wel bij AFC past. Er staan driehonderd jongens op de wachtlijst, de meesten tussen de vijf en acht jaar. Een lid kan aspiranten voorstellen door handtekeningen bij andere leden te halen. Als een erelid of bestuurslid tekent, is dat een plus. Andere leden doen er minder toe. 'Al is het Tom Egbers of Ruud Gullit, dat zegt echt drie keer niks,' aldus Van Leijenhorst.

Chris Schröder, clubhistoricus en erelid van AFC, zet zijn krabbel twee keer per jaar. 'En nooit voor Turken, die gaan maar naar Blauw-Wit,' zo ridiculiseert hij het elitaire imago van AFC. 'Ha, ha, nee hoor, wij hebben ook allochtone spelers. Als ze hun pet maar afzetten voor ze hier binnenlopen. We selecteren op kleur noch kwaliteit. Al telt een jongen negentig minuten lang grassprietjes, hij is welkom hier. "Waarom wil je bij ons spelen?" is de enige vraag die we een speler van te voren stellen. "Omdat ik naar AZ wil via jullie" antwoordt een jongen soms. Kijk, dat had hij nou niet moeten zeggen'

Welke amateurclub?

1. Zitten mijn vrienden er ook op?

2. Kan ik er naartoe fietsen?

3. Is de trainer-coach altijd positief?

4. Daagt hij me uit dingen te laten zien in het veld?

5. Weet de club plezier te combineren met prestaties?

6. Speel ik op mijn favoriete positie?

7. Speel ik hoog genoeg?

8. Speelt mijn team in een uitdagende competitie?

9. Stroomt het makkelijk door van selectieteams naar het eerste? (Of kopen ze spelers?)

10. Heeft de club enige naam in de regio en bij scouts?

(Vijf keer nee? Overweeg een andere club.)

Het geheim van AFC is volgens bestuurder Van Leijenhorst dat ze jongens bewust niet opleiden voor het betaald voetbal. 'Dat brengt een rustige familiesfeer met zich mee, een luwte waarin talenten rustig kunnen groeien. Wij willen zélf met onze teams landelijk spelen, talenten opleiden voor ons eigen eerste. Wij scouten niet, zoals onze tegenstanders in de hoofdklasse dat wel doen.'

De sfeer op de club is het allerbelangrijkste, wil Van Leijenhorst maar zeggen. 'Veel ouders kijken niet hoe een club omgaat met kinderen. Ze kijken alleen naar de klasse' Hijzelf speelde betaald voetbal bij DWS. Vijftien jaar geleden zocht hij voor zijn zoon een club. 'DWS was een bende geworden, SV Diemen vond ik niks, Voorland niks. Vaders als trainer. Ze bedoelen het goed hoor, maar ik kijk met een voetballersoog. Bij AFC vonden we een professionele organisatie waar mensen elkaar nog helpen met van alles. Vijftien jaar later zit mijn zoon hier nog'

Vind de juiste club op:

www.hollandsevelden.nl

www.voetbalopzaterdag.com

www.knvb.nl

www.vrouwenvoetbal.nl

www.voetbalkantines.nl

Presteren en toch plezier behouden: alle amateurclubs beweren die tegenpolen te verbinden. Ze wijzen op de mini's, spelers van vijf tot zeven jaar die nog te klein zijn voor de competitie en daarom onderlinge potjes *Champions League* spelen in tenues van beroemde clubs. Veel amateurclubs hebben tegenwoordig zo'n populair pierebadje, zo ook AFC. Maar bij deze club met ambities stroomt een talentvolle mini op zijn zesde al snel door naar de F3. Daar speelt hij competitie, volgt verplicht alle trainingen. Op zijn achtste in de E-selectie laat AFC hem al op een groot veld spelen. Dat doen de meeste BVO's pas in de D1. 'We doen dat niet om ze snel klaar te stomen voor het grote werk maar om weerstand op te bouwen' bezweert Van Leijenhorst.

AFC-spelers staan bij andere clubs bekend als arrogant. Ze weigeren soms na afloop een handje te geven. 'We doen niet onder voor Ajax,' zegt hij. 'Oké, daar speel je met de allerbesten. Ze reiken je veel

techniek en tactiek aan, maar niet het zelfvertrouwen om er wat mee te doen in de wedstrijd. Ajax mist de ongedwongen sfeer van ons. Als ik beneden een kleedkamer inloop en tegen een jongen uit de B1 zeg: "Jij gaat naar FC Haarlem" lachen ze me uit. Hebben ze totaal geen belangstelling voor. Veel jongens die op hun tiende profvoetballer wilden worden, komen hier tot het besef dat er meer in het leven is dan dat'

Nette club in de regio	
Hoge klasse, goede prestaties	+
Veel ambities	+
Samenwerkingsverband met BVO	+
Grote jeugdafdeling	+
Gediplomeerde jeugdtrainers	+
Familiesfeer	+
Modern Jeugdplan	+
WachtlIJst en ballotage	-/-
<hr/>	
=	
Niet altijd de juiste club voor jou	

'Bij AFC gaan ze voor het hoogste en beste, beweren ze, maar hoe persoonlijk en verantwoord begeleiden ze jou?' vraagt sportpsycholoog Jacques van Rossum van de Vrije Universiteit zich af. 'Persoonlijke aandacht is het enige dat ertoe doet op weg naar profvoetbal. Alleen dan behoud je het plezier, alleen dan kan je groeien. Van je oude trainer moest je elke bal kaatsen. Of je nieuwe trainer bij AFC zoveel beter is, weet je helaas pas als je lid bent'

Erwin van Baarle, trainer van de F1 van VV Alliance '22 denkt dat je dit van te voren wel degelijk kunt inschatten. 'Stel je langs de lijn op in de buurt van de trainer en leg je oor te luisteren. Welk mensbeeld hebben die mannen: X of Y?' Aanhangers van mensbeeld X vinden dat een jeugdspeler geneigd is tot dromen. Die moet je dus eerst afbranden en dan weer opbouwen. Hij moet opdrachten uitvoeren en de bal niet kwijtraken. Alleen op die manier leert hij voetballen.

Aanhangers van mensbeeld Y denken dat een speler tot het goede is geneigd. 'De jeugd wordt niet lui geboren, ze bruist van dadendrang, beleving en bereidheid om iets te leren,' zei Wiel Coerver, ex-coach van Feyenoord, oervader van de jeugdtrainers en wereldberoemd om zijn

leermethode voor balbeheersing. 'Ze haken niet af door slapte, maar doordat technische vorderingen uitblijven. Ze gaan verloren voor de voetballerij. Terwijl elke normaal getalenteerde voetballer met enige ambitie en goede mentaliteit zich de technieken van de topvoetballer meester kan maken'

De ideale amateurcoach bestaat niet. Wat bij jou goed werkt, werkt bij een ander slecht. F1-coach van Alliance '22 Erwin van Baarle adviseert bij het zoeken van een club te letten op:

1. Denkt de trainer bij de opstelling alleen aan het teambelang, of ook het individuele belang?
2. Drukt hij spelers niet te vroeg in een keurslijf? Vraagt hij wat zij graag willen? Voor een verdediger is het belangrijk dat hij eens een tijdje in de spits staat — maar als de verdediging dan zo lek als een zeef wordt, heb je een gefrustreerd team.
3. Evalueert hij met spelers vanaf negen jaar? 'Wat ging er goed? Hoe zorgen we dat het de tweede helft nog beter gaat? En wie gaat dat doen?'
4. Betreft de trainer alle spelers erbij? Geeft hij ze stuk voor stuk het gevoel dat ze invloed hebben op spel en resultaat?
5. Leert hij ze af te mopperen en te schelden?

Y-trainers van F-spelers maken oprechte complimenten als het goed gaat. Gaat het niet goed, pakken ze de speler niet aan voor de groep, maar nemen hem rustig apart. Ze moedigen alleen maar aan, aanwijzingen slikken ze zoveel mogelijk in.

Ze zeggen niet: 'Loop vrij, niet bang zijn, dek je man' Ze zeggen: 'Kom op, doe lekker mee'

Deze F-spelers stellen hun trainer vragen. 'Wat denk jezelf?' antwoordt hij.

'Wat zou je zelf beter kunnen doen?'

Maar van *laissez faire* alleen brak nog nooit een talent door. 'Kinderen willen winnen, anders gaat de lol er snel af,' zegt Van Baarle. 'Let bij je clubkeuze op wat de trainer doet voor de wedstrijd. De ene laat spelers wat dribbelen, op doel schieten -de andere laat ze er punten mee verdienen. De ene laat ze de wei inhollen —de andere laat ze een korte warming-up doen en houdt een praatje om ze op scherp te zetten.'

De Rinus Michels Award voor amateurclubs wordt elk jaar uitgereikt aan de beste jeugdopleiding in het amateurvoetbal. De criteria zijn weinig transparant. Winnaar in 2005 Alphense Boys roffelde zich op de borst om 'het jeugd vriendelijke voetbalklimaat, het moderne jeugdplan, de technisch coördinator die zeven dagen per week op de club is, de doorstroom van de jeugd naar de seniorenselectie, alle hoogste jeugdteams spelen op landelijk niveau, fair play en de wijze waarop de externe scouting uit de taboesfeer wordt gehaald'. Juist om die laatste reden regende het meteen protesten: bij Alphense Boys rust inderdaad geen taboe op scouting. Clubs in de wijde omtrek voelden zich 'leeggejat door Alphense Boys. Ze zijn helemaal niet de besten, ze kopen de besten op'. Sindsdien is de Rinus Michels Award slechts nog een stimulansprijs op onderdelen.

2008 D'Olde Veste '54 uit Steenwijk
2007 Quick '20 uit Oldenzaal
2006 AFC Amsterdam
2005 Alphense Boys
2004 Rohda Raalte

'Dat winnen is helemaal niet zo belangrijk,' zegt Remy Reynierse. Net als zijn kamergenoot Wim van Zwam draagt hij een blauwe KNVB-polo van Nike. Rusteloos draait hij heen en weer op een stoel aan een leeg bureau. Vroeger speelde hij betaald voetbal bij VVV Venlo, nu is hij assistent-bondscoach van Jong Oranje en onderhoudt hij contacten met de BVO's. 'Net als ouders voeden wij kinderen op, maar bij ons leren ze ook wat verliezen is. Amateurcoaches denken dat winnen het belangrijkste is om de spirit erin te houden. Maar dat ontaardt snel in prestatiedrang. Laat F-spelers na een inmaakpartij penalties nemen en ze rennen juichend weg. Welke coach herinneren ze zich later? De coach die het meest met hén bezig was. Niet de tactisch beste coach, niet de winnaars.'

Maar zelfs een coach met de beste bedoelingen raakt na zeven keer dezelfde fout in het veld gefrustreerd, zegt Van Rossum. 'Dan gaat ook hij schelden, uit machteloosheid.' Bij amateurclubs lopen nog heel veel trainers rond die zich al na één foutje laten gaan. 'Want hun collega's doen het ook. Het is stoer. Na afloop van mijn lezingen voor de KNVB komen vaak mannen op me af. Fluisteren ze: "Ik wil ook positief coachen, maar mijn jeugdbestuur lacht me uit" '

‘Een jeugdspeler kan zichzelf niet wapenen tegen bullebakken,’ zegt Van Zwam. ‘Dat moeten zijn ouders doen, maar die staan er niet bij stil hoe trainers met hun kind omgaan. In al die jaren hier bij de KNVB heb ik twee keer een ouder aan de lijn gehad die iets wilde weten over een club. Ze zijn meer bezig met zichzelf, nu ze in hiërarchie zijn gestegen met een talent in hun midden’ Heel soms komt een jongen in opstand. Een F-speler van een team van VV Zeewolde dat Van Zwam in zijn vrije tijd een tijdje coachte, vroeg of hij hem rechts wilde opstellen. ‘Aan de andere kant van het veld. En de tweede helft graag links. Zo bleef hij ver verwijderd van de kant waar zijn ouders zich opstelden. Natuurlijk liep zijn vader er toch omheen’

Weglopen is dan het enige wat een speler rest. ‘Als prof bij VVV deed ik dat ook zo vaak,’ zegt Reynierse. ‘Onder coach en oud-Ajaxspeler Leo van Veen was dat. Ik dacht toen: “Wat doe ik hier? Lopen we wéér strafondjes in het bos. Ik ben voetballer! Doei” ‘

Commerciële voetbalscholen

Ouders die iets missen in de training van hun talentvolle junior, sturen hem naar een commerciële voetbalschool voor extra techniektraining. Voor tennis, skiën en golf schakel je toch ook een echte instructeur in omdat je anders de kneepjes nooit leert? Voetbalscholen dragen de inzichten van techniekgoeroe Wiel Coerver hoog in het vaandel. Heeft een junior bij zijn amateurclub 34 balcontacten op een avond, op zo’n school honderden. Bij Voetbalacademie Delft kreeg Ryan Babel vier weken lang bijscholing in balaanname. Hij speelde toen al in het eerste van Ajax, maar hij nam de bal steeds terug aan, weg van zijn tegenstander, vanwege zijn voorkeur om naar binnen te dribbelen — richting zijn rechterbeen. In Ajax 1 merkte hij dat hij daar niet altijd de tijd voor kreeg. Hij had meer vertrouwen nodig in zijn linkerbeen, zoals Marc Overmars dat had. Die was rechts maar werd een goede linksbuiten. Diens verste been werd moeilijk te verdedigen voor de verdediger, want als die hapte had hij aan één beweging voldoende om er langs te gaan. Met Babel ging de school terug naar de basis: tussentikken, afrollen, overstappen, achter standbeen meenemen, opendraaien. Zo kreeg hij al meer souplesse. Dan honderden ballen met zijn verre linkerbeen vooruit aannemen aan de linker zijlijn. Verder kwamen ze niet, Ajax verbood hem er nog langer heen te gaan.

Zat bij Ajax beroepstrots in de weg, bij sommige ouders van amateurspelers zijn dat de hoge kosten. Voor 130 euro voor tien zondagochtenden speel en train je ook een heel jaar bij je amateurclub. De gedachte achter een amateurvereniging is dat voetbal niet veel geld hoeft te kosten. Die draait op de inzet van vrijwilligers: coaches,

scheidsrechters, begeleiders, bestuursleden, terreinknechten, barmedewerkers. De KNVB ziet voetbalscholen daarom als een plaag. 'Als ze echt het Nederlandse voetbal willen dienen, melden ze zich aan als trainer. Alle trucjes en panna hebben niets met voetbal te maken. Als kinderen leren dat het alleen om henzelf draait, lopen ze later tegen de lamp. D- en C-junioren moeten gaan beseffen dat voetbal 11:11 is, niet 1:1.' Ondertussen gaan nogal wat jeugdspelers zélf met meer plezier naar de voetbalschool dan naar de training van hun club. Ze krijgen er de complimenten en aandacht van gediplomeerde CIOS-trainers die ze op de club zo missen.

'Wat bent u positief!' zeiden de ouders van de F-jes van Zeewolde tegen Wim van Zwam. 'Erg dat ze dat moesten zeggen.' Ze moesten eens weten. Ooit stond hij ook te bulderen tegen jongens van het Westlandse Honselersdijk en later GVVV uit Veenendaal. Hij stopte ermee toen hij een andere coach zo hard zag schreeuwen tegen een D-pupil, dat die met tranen over het veld ging.

Het plezier moet terug, maar hoe. 'Door het straatvoetbal terug te brengen in de jeugdopleiding, hoor je amateurclubs en BVO's nu zeggen. Grote spelers als Rijkaard en Gullit leerden het toch ook op het Balboaplein? Laat de jongens zelf de goals neerzetten, laat ze zelf beslissen wie in de basis start, laat ze zelf de oefenvormen en regels bedenken. Maar dat is óók een valkuil. Want als jongens hogerop komen, zal de prestatiedruk toch toenemen. Er zullen altijd dwingende ogen langs de kant zijn. Straatvoetbal 'in' het clubvoetbal suggereert dat de vrijheid terug is in voetbal, maar die vrijheid komt nooit meer terug.'

KNVB-Sterren

De jeugdopleidingen van BVO's worden elk jaar door de KNVB gecertificeerd. De top en subtop in de eredivisie verdienen elk jaar vier sterren, de rest minimaal twee. Zes amateurclubs onderwierpen zich er vrijwillig aan en verdienden een ster. 'We testen hiermee de kwaliteit van het harde, organisatorische deel: de scouting, de opleiding, de accommodatie,' zegt Remy Reynierse van de KNVB. 'Zo levert de aanwezigheid van een topjeugdcoach (TC1) meer punten op dan een trainer met TC3. Als een club een ster wint, staat het bestuur met champagne op de middenstip om dat te vieren. Maar het zegt weinig over hoe ze in de praktijk met spelers omgaan. Ook bij die clubs staan trainers langs de kant te bulderen.'

AFC bereikte in 2007 de veertiende plek, waarmee het even 'de hoogste' amateurclub was. 'Je wilt niet weten wat we daarvoor moesten doen,' zegt bestuurslid Rinus van Leijenhorst. 'De aanvraag alleen al kost 1250 euro, vervolgens moet je een heel boekwerk doorploegen. Zes maanden later kwamen we net tekort voor twee sterren. We hadden geen notulen van de medische commissie en het licht uit onze lampen was te fel. Wat aantikt: de trainersstaf en zijn diploma's. Wij willen ons met deze certificering een spiegel voorhouden. Om de kloof tussen recreatie- en selectieteams kleiner te maken, moeten we meer gekwalificeerde trainers aantrekken. Maar ja, iemand met TC2 wil toch een selectie-elftal trainen. Voor trainers met TC3 resteren de recreatieteams.'

Honderden KNVB-trainers trekken elke avond het land in om welwillende voetbalvaders bij amateurclubs bij te scholen. Sommigen voetbalden nooit, maar coachen toch teams met tientallen spelers. 'Voetballen bestaat uit aanvallen, omschakelen en verdedigen,' leren ze van de KNVB. 'Aanvallen bestaat uit vijf onderdelen: veld groot maken, diep denken, breed houden om diep te kunnen spelen, bal houden en formatie. Verdedigen ook uit vijf: ruimtes klein maken, druk zetten, kort dekken, rug- en ruimtedekking en ook zonder bal nuttig blijven.'

'Leuk en aardig die clinics,' zegt Rini de Groot, hoofd Scouting van PSV.

Een bonte verzameling shirts hangt aan de muur van zijn werkkamer op De Herdgang. De rest van de vele attenties van amateurclubs uit de regio is over kasten gedrapeerd of aan de kapstok gehangen. Een ingelijst exemplaar ligt ineengezakt en verfomfaaid achter glas. Rini is gebruind en draagt geen sportkleding. 'Eigenlijk zouden de beste jeugdtrainers van het land de pupillen van amateurclubs moeten trainen. Of het nu een gediplomeerde ex-voetballer is of een pedagogisch verantwoorde CIOS-trainer. Die moeten de amateurpupillen trainen. Maar wat willen die clubs? Promoveren. Dus plaatsen ze hun beste trainers bij het eerste'

De juiste club voor jou = professioneel x persoonlijk

Heb je de juiste club gevonden? Verzeker je ervan, vóórdat je je laat overschrijven naar je nieuwe club, dat je er veel in balbezit zult zijn. Let daarom op de grootte van de pupillenformaties: zeven, acht of negen. Bij PSV spelen ze 7:7, in een opstelling van 1-2-2-2. De twee verdedigers en de twee aanvallers komen zo vaker in 1:1-situaties.

Goed voor hun techniek. Bij Ajax spelen ze juist bij voorkeur 8:8, in een opstelling van 1-3-1-3. Zo leren spelers posities beter te houden en wennen ze vast aan de overgang naar een groot veld.

Speelt de F2 van jouw nieuwe amateurclub 9:9? Gevaar daarvan, met minder begaafde spelers erbij, is kluitjesvoetbal. Nou ja, als de trainer je maar aanmoedigt acties te maken —zélf te schieten. Alleen zo win je zelfvertrouwen. Na een paar weken hoor je dat er 'extra trainingen' zijn. Selectie dus. Je speelt jezelf in de F1. Prille vriendschappen in de F2 dreigen alweer verscheurd te raken. Doe jij een stapje terug om bij hen te blijven? Laat ze lekker, op hun niveau. Jij hebt het jouwe gevonden.

JOUW KANSEN OP PROFVOETBAL:

0,5%

Je speelt de sterren van de hemel in de F1 van een amateurclub. Regelmatig komen scouts kijken. De kans om profvoetballer te worden is: jaarlijks 500 nieuwe F- en E-spelers bij een BVO of voetbalacademie/100.000 F1- en E1-amateurspelers.

Vince de Vogel (1993)
Rechtshalf Sporting Martinus C1

**DE
VOETBAL
BELOFTE N°1**

carrière

2000 - 2008	Sporting Martinus F1, E1, D1, C1
2008	Over naar Sporting Martinus B1

‘Dat kun je niet snappen mam, dat moet je voelen.’ Eersteklasser Sporting Martinus C1 uit Amstelveen won vanmorgen met 2-0 van SV Almere. Vince (14) maakte beide goals, maar zijn volley die rakelings over de lat ging –die voelde het lekkerst. Zijn moeder is er maar bij gaan zitten, hij wil altijd precies vertellen hoe een actie ging. Zoveel acties maakt hij niet meer. Mag niet van zijn trainer.

‘Vince jij in de spits, doe maar waar je goed in bent,’ zeiden ze ooit bij de pupillen. Meer had Vince niet nodig, hij rende dan alles en iedereen voorbij. Sinds de D1 speelt hij in dienst van het team. ‘Niet eerst aannemen, kaatsen!’ Hoe vaak hij dat niet vanaf de zijlijn hoorde. De trainer zette hem zelfs rechtshalf. ‘Vince positie overnemen. Nu! Niet eerst je broek ophijsen.’ De trainer vindt hem soms niet fel genoeg. Vince is bang voor tackles, grijpt half in. ‘Je moet juist bang zijn voor half ingrijpen’, zegt de trainer nadat hij een stoot noppen vol in zijn enkel krijgt. ‘Ga nou vol erin, dan gebeurt je niks, Vince.’

Om in Ajax 1 te komen, wil Vince meer zijn eigen ding laten zien. Met kaarsrechte rug een bal aannemen in de lucht. Kijk, dan is hij net Marco van Basten. Dat zeggen de mensen en zo voelt hij dat zelf ook. Dan volgt een steekpass op maat of liever een Zidane of schaar en vervolgens een rush. Hij mist het vele scoren. Hoe kunnen scouts nu zien wat hij waard is? Een paar jaar terug kwam er een scout van Willem II naar hem toe. ‘Ik ken jou,’ zei hij. Daarna liep hij naar zijn moeder. ‘Hij heeft een lekker koppie hoor.’ Ze draaide zich weg, hoopte dat hij snel zou weggaan.

Vince zag dat als een gemiste kans. Hij schreef de gebeurtenis op en verstuurde een brief. ‘Beste hoofd Opleiding van Ajax, door mijn moeder loop ik mijn toekomst mis. Wilt u mij alstublieft redden?’

Hij kreeg geen antwoord, verstuurde nog twintig brieven, naar alle BVO’s van een beetje niveau.

Hij bezocht de Ajax Talentendagen. 'Niet agressief genoeg in de duels,' zeiden ze. 'Moet ook een Ajax C-junior in dienst spelen?' denkt Vince verbaasd. Zien die scouts wel dat hij een meer verfijnde positieplayer is, met fraaie balbehandeling? Niet dat hij geen mentaliteit heeft. Laatst lag hij op zondagochtend doodziek op de bank met een emmertje ernaast. 'Mam ik móet spelen. Wat moet ik doen om over een uur beter te zijn?' Zijn moeder lachte, maar Vince ging.

Een stage bij FC Volendam wordt voortijdig afgebroken. Buikgriep. Onder deze gemiste kans lijdt Vince meer dan onder de uitslag van de Cito-toets. Advies: vmbo. Hij is niet zo goed in rekenen. Zijn ouders zien een beetje op tegen sommige scholen in de buurt. Maar Vince heeft de oplossing al. In Almere is een echte Football Highschool, het Echnaton. Goedgekeurd door de KNVB. Clarence Seedorf en Hedwiges Maduro zaten er ook op!

Na wat positieospel en een gesprek met een KNVB-trainer wordt hij gekozen uit honderden jongens. Vijf dagen per week gaat hij per tram, trein en bus naar Almere voor zijn lessen — plus vier uur per week voetbaltraining. Hij voetbalt er met de besten tegen de besten. Is hij geblesseerd, moet hij zijn clubtraining afzeggen maar wel de Echnatontraining bijwonen. Want dat zijn lesuren. Hij schrijft dan een verslag van de oefenvormen.

Vince speelt in Almere anders dan in Amstelveen. De trainer stelt hem op als mid-mid, wegens zijn goede pass en inzicht. 'Doe je ding maar.' In de bus onderweg naar huis overweegt hij weg te gaan bij Martinus, de club die hem misschien in zijn ontwikkeling beperkt. Maar waarheen dan? De naburige hoofdklasser AFC kent een ledenstop en bij Omni-world zal hij in de C8 terechtkomen, met zicht op de C3. Daar heeft hij dus geen zin meer in. Nee, de sleutel naar profvoetbal ligt bij zijn oude vertrouwde club. Daar moet hij meer voor zichzelf opkomen, net zoals linksbuiten Mats. Die lapt opdrachten van de trainer gewoon aan zijn laars, komt te laat op de training maar is zó goed dat de trainer hem wel moet opstellen.

Vince is anders. Hij wil positief worden gestimuleerd. Hij kan niet goed tegen kritiek. Hij denkt ook zoveel na. 'Ik ben niet meer zo goed als vroeger, toen ik veel scoorde.' Hij weet dat dit onzin is, maar die gedachte komt steeds terug. 'Let op trainer!' Bij het inschieten op zaterdag bij Martinus raakt hij drie keer achter elkaar bewust de lat. De trainer zegt dat het dom geluk is. 'Hij vindt mij niks,' denkt Vince dan. Tegen zijn vader zegt de trainer dat hij zijn zoon alleen maar wat harder wil maken, maar Vince zit die wedstrijd dan echt stuk.

Op het vmbo gaat het zo goed dat hij overstapt naar de mavo. Bovendien komen na twee jaar voetbalschool scouts kijken, zo hadden de KNVB-trainers van het Echnaton hem altijd beloofd. De scouts komen niet. Een voor een worden de beste trainers weggekocht door BVO's. Nu heeft de voetbalklas een niet-gediplomeerde trainer, zonder contacten met scouts. Een voetbalrapport krijgt Vince ook niet.

Ach wat, hij is er toch wel klaar voor te worden gescout door een Ajax. Hij zal acties laten zien, helemaal zichzelf zijn. Tot die tijd doet hij wat zijn Martinustrainer van hem vraagt. Die maakte hem toch mentaal sterker, en daarvoor is hij hem dankbaar. Zelfs als zijn kampioensteam met 14-0 fluitend over IVV C2 heen walst, blijft hij tot de laatste minuut geconcentreerd de combinaties zoeken, coacht medespelers, pikt een goaltje mee.

Als hij eenmaal in de opleiding zit, is hij heel goed in staat om in dienst van het team te spelen. Hij weet gewoon zeker dat hij het niveau van een BVO aankan. Alleen fysiek moet hij nog wat sterker worden om duels te winnen. Vince is een laatbloeier. Zijn lichamelijke ontwikkeling is wat traag, hij wisselt nog melktanden. Wel wordt hij snel langer, dunner. Hij heeft last van zijn bovenbenen en knieën. Ze voelen stijf. Speelt hij een bal in, gaat het niet meer zo losjes als eerst. Blessuregevoeliger is hij ook. Na een kick in zijn ribben kan hij bijna niet meer ademhalen. Zijn vader kwam Tscheu La Ling tegen bij Ajax.

Die levert er voedingssupplementen. 'Krachtraining en een flinke pot creatine,' adviseerde hij Vince. 'Alles wat je opbouwt aan spiermassa voor je zestiende gaat er niet meer af.'

Vince zoekt een fitnessschool, maar zijn moeder houdt het liever op pasta met biefstuk.

Rond het meer met een half miljoen jonge veldvoetballers van de KNVB, rond de Talentendagen voor jongens en meisjes, rond de stroompjes met duizenden vrije voetballers op de 'Panna Knock Out'-Toernooien op pleintjes en op het strand, rond de beekjes van zaalvoetballers, rond die van het schoolvoetbal, rond de commerciële voetbalschooltjes van oud-voetballers en zelfs bij de troosteloze trapveldjes van asielzoekerscentra staan elke zaterdag honderden roerloze scouts met een schepnet. Dat is één jeugdscout op tienduizend jeugdspelers. Niet om alleen de meest bijzondere exemplaren snel op te vissen voor de ander dat doet. De scouts van PSV, Ajax en Feyenoord hebben wel iets beters te doen dan te zoeken naar De Nieuwe Robin van Persie. De behoefte die zij voor hun opdrachtgevers vervullen is heel prozaïsch. De jeugdteams voor volgend jaar vullen. Daarom zwermen de reigers elke zaterdag uit over de Hollandse velden. Hun nesten hebben onstilbare honger.

2. GESCOUT!

Elk van de vijftig jeugdscoots van Ajax heeft zo zijn eigen zwikkelie amateurclubs in portefeuille. Clubhuizen en velden liggen binnen een straal van veertig kilometer rond zijn huis. Op zondag rapporteert hij per e-mail aan Ajaxjeugdcomplex De Toekomst de zaterdagresultaten van jeugdspelers. De goede bekijkt hij hooguit drie keer.

Drie keer 'positief' = uitnodiging voor een stagetraining

Tenminste, als hij daarvoor drie weken geduld wil opbrengen. Een scout van AZ of FC Utrecht is hem zo voor. Gelukkig werkt Ajax behalve met hengelvissers ook met grove sleepnetten: de Ajax Talentendagen. Daarvoor kunnen spelers zichzelf opgeven. Het gaat op die dagen eigenlijk meer om de pr voor Ajax dan om de kansen van een speler —

maar heel soms loopt er op zo'n dag een spelertje rond dat in aanmerking komt voor een stage. Hiermee denkt Ajax de talenten die ertoe doen wel in kaart te hebben.

Scouts in het noorden, oosten en zuiden van Nederland vinden dat scouts in het westen het maar makkelijk hebben. In de grote steden tiert het talent welig. Van oudsher al, met de voortgaande verstedelijking alleen maar meer. Kijk maar naar al die balvaardige Turken, Marokkanen en Antillianen uit de buitenwijken. Die hebben niks anders te doen dan voetballen, is de gedachte. 'Rond Eindhoven zijn voetbalvelden vijf keer zo dun bezaaid met jonge voetballers als rond Amsterdam, Rotterdam, Utrecht of Den Haag,' zegt Rini de Groot, hoofd Scouting van PSV Eindhoven. 'De kans om iets te vinden in onze eigen regio is dus een factor vijf kleiner.'

Om die reden neust PSV graag rond in haar achtertuin: Vlaanderen. Niet alleen voor volwassen voetballers als Luc Nilis en Timmy Simons. Al vanaf acht jaar haalt PSV spelers daar weg. Van de 160 jongens in opleiding was zes jaar geleden maar liefst de helft Belg. Maar toen werd De Groot verantwoordelijk voor de scouting. 'De voorliefde van PSV voor Belgen ben ik gaan terugdringen. Belgen zijn goed opgevoed en gedisciplineerd, maar ook bescheiden. Met tachtig Belgjes in opleiding sta je tegen Ajax op achterstand.' Hij voerde een simpele regel in.

Een jonge Belg = een jonge Nederlander?

dan kiest PSV voor de laatste. Alleen zeer talentvolle en mentaal sterke Belgen a la Frankie Vercauteren heet Rini nu nog welkom. Liever stuurt hij zijn scouts naar de zeer vruchtbare velden rond Utrecht, waar Ajax in het verleden al zo veel grote voetballers in de dop vond. 'Jongens uit die regio zijn van nature brutaal en agressief. Ismail Aissati en Ibrahim Afellay vonden we bij USV Elinkwijk. Daar willen we er meer van. Maar als de allerbeste speler in Veendam loopt, halen we hem uit Veendam.'

De checklist van een Ajaxpupillenscout

Een Ajaxscout onderscheidt je eigenschappen van je vaardigheden. Lichaamsbouw en spelbeleving zijn eigenschappen die je meekreeg bij je geboorte of in je opvoeding. Een Ajax-trainer kan deze zaken wel iets 'oprekken', maar niet echt meer veranderen. Vaardigheden als

balbeheersing en inzicht kan Ajax wél ontwikkelen. Niet één eigenschap of vaardigheid is doorslaggevend of fnuikend. Niks is een harde eis of voorwaarde. Alles is voor de scout slechts een signaal. Alle signalen samen vormen een totaalbeeld van wat jij al kunt op jouw leeftijd en hoeveel vooruitgang er nog mogelijk is. Tegelijk schat hij in of jouw achterstand op het Ajaxniveau niet te groot is. Hij bekijkt fysiek, techniek, tactiek en mentaliteit in onderlinge samenhang én met de positie waar je speelt. Je hoeft niet in alle vier even goed te zijn. De allround profspeler bestaat niet, de complete jeugdspeler evenmin. Meestal zit het met de eerste drie goed en schort het wat aan doorzettingsvermogen. Of je bent een bijter, of je hebt een raar loopje. De vraag is: hoe compenseer je dat? Met techniek? Tactiek?

check 1. Fysiek Meest bepalende eigenschap waar scouts jongens van zes tot tien op beoordelen. Helaas kun je aan je lichaamsbouw weinig veranderen, die is erfelijk bepaald. Bij Ajax vielen ze vroeger erg op beweeglijke kleine spelers. Bij het controlerend spelende Feyenoord hielden ze juist meer van groot en lang. Nu willen ze allemaal een mix. Omdat je groeispuurt nog moet komen, spieden ze naar je ouders langs de kant om in te schatten hoe dik, dun, lang of kort je wordt. Zelfs je geboortemaand speelt mee. Ben je in de laatste maanden van het jaar geboren, ben je straks een van de jongsten in jouw Ajaxteam. Om met de oudere jongens van jouw geboortjaar mee te kunnen, vinden sommige scouts het van belang dat jij biologisch vroegrijp bent. Je snelheid zit ook genetisch ingebakken, vooral je startsnelheid. Trainers kunnen daar weinig meer aan doen. Aan je handelingssnelheid (snel draaien, snel de oplossing zien, snel afspelen) en loopvermogen (lange afstanden) valt wel wat te doen. Ben je traag? Willem van Hanegem en Ronald Koeman kwamen er ook. Aan je conditie kun je zelf veel doen: op tijd naar bed, gezond eten, veel beweging. Aan je motoriek en coördinatie, je ritmisch gevoel — hoe je beweegt en ruimte gebruikt — kun je zelf werken. Met judo, turnen, atletiek, klimmen of zwemmen. Tot je tiende. Als je dan nog niet lenig bent, wordt het nooit meer wat, vinden ze bij Ajax. Toch nemen ze daar de moeite er met judolessen nog wat aan te schaven.

check 2. Techniek Ajax houdt van creatieve en snelle voetballers. Bij

hun oude club waren ze allemaal het mannetje. Ze komen binnen als dé spits, de meesten zakken al snel één of twee linies en mogen blij zijn daar goed genoeg voor te zijn. Ze zijn vooral balvaardig. Ajax vindt traptechniek de eerste jaren minder van belang. Houd jij de bal geen tien keer hoog? Geen paniek, daaraan schaven ze bij Ajax graag.

check 3. Tactiek Wordt pas van belang bij de D-pupillen, maar meer dan PSV en Feyenoord vindt Ajax het belangrijk dat ook de jongste jongens al vanuit een positie leren spelen. Een Ajaxscout let daar nog niet zo op. Hij kijkt vooral of je inzicht hebt. 95 Procent van de tijd ben je niet aan de bal. Wat doe je dan? Hoe sta je erbij? Anticipeer je? Loop je alvast naar de juiste plek, waar zo de bal komt? Zie je de beste oplossing en voer je hem ook goed uit? Overzie je als centrale verdediger het veld (overzicht)? Speel je de bal naar de vrije man op links, terwijl iedereen rechts op een kluitje staat?

check 4. Mentaal Kan van alles betekenen. Een Ajaxscout let vooral op: discipline, wil om te winnen, persoonlijkheid, doorzettingsvermogen. Ben je een 'winnaartje', een 'leidertje'? Ben je ook buiten het veld een leuke knul om mee te werken? Doe je mee, vecht je terug? Onverzettelijkheid en duelkracht is meer iets waar ze bij PSV, Feyenoord en SC Heerenveen op letten. Zelfreflectie gaat vanaf je twaalfde meewegen. Alles telt mee om straks de top te halen, in alles mag je nog groeien. Of je als persoon goed in de groep past, vindt de scout ook minder belangrijk. Je past je maar aan —de chemie in het team is de zorg van de trainer.

Wat je in élk geval niet moet doen, als je een scout langs de lijn vermoedt, is twijfelen. Denk dus niet na over wat hij van jou wil zien. 'Wil die man dat ik acties maak? Of juist in dienst van het team speel?' Hij wil dat je jezelf bent, niet te ambitieus. '*Ambition is the last refuge of the failure* —ambitie is de laatste schuilplaats van de mislukking,' zei de schrijver Oscar Wilde ooit. Een goede speler word je alleen als je plezier hebt in wat je doet. Doe dat waarbij jij je het lekkerst voelt. Weet je nog waarom je voetbal zo leuk vond?

Daarvoor moeten de Brabanders eerst langs FC Groningen, FC Twente en SC Heerenveen. 'Heeft PSV een lege vijver? Wij hebben de leegste!'

Hoofd jeugdopleiding van SC Heerenveen Wim Dusseldorp wijst uit het raam van zijn smalle kantoortje in het Abe Lenstra Stadion. De mouwen van zijn Umbro-trainingsjack zijn opgestroopt, zijn voeten rusten op het bureau, op zijn kale hoofd krult een ader zich. 'Wij bevinden ons hier in een dorp met 28.500 bewoners. Om ons heen wonen alleen koeien' Scouts van SC Heerenveen pikken regelmatig B-, C- en A-junioren uit het westen van Nederland op. Dat zijn jongens die Ajax, FC Utrecht, AZ, FC Haarlem en zelfs FC Omniworld niet goed genoeg vonden. 'Soms derde keuze, maar wij gaan er graag mee aan de slag'

Dat geschraap zou niet nodig zijn als de regio wat voller was. Er spelen hier amper amateurclubs met jeugdafdelingen van belang, vindt Dusseldorp. Er is hoofdklasser ONS Sneek en op een half uurtje rijden hoofdklasser Staphorst. Naar het noorden hoeft hij niet te af te dwalen —daar bevindt zich aartsvijand Cambuur Leeuwarden. 'Verder zijn er piepkleine clubs met twee jeugdteams, zonder onderlinge concurrentie. E-spelers in het westen spelen op het niveau van onze D-spelers'

De Limburger Dusseldorp, inmiddels werkzaam bij de DSM voetbalacademie in Limburg, startte zelf als jongetje ooit in de D12, het laagste team van derdeklasser Rapid in Maastricht. Na een tijdje ging hij over naar de D6.

'Om verder te groeien, ging ik naar elke training kijken van de D1 en D2 om daar wat van op te steken. Die concurrentie in de arena van de besten tegen de besten, dat mis ik hier. Wij hebben Mildam D1 en D2. Elke zaterdag staat hun coach met negen man op het veld. Een raadsel dat SC Heerenveen in deze leegte zo groot heeft kunnen worden'

Keepers scouten

Om begaafde keepers te vinden, organiseren BVO's speciale clinics. Keepen is een vak apart, en keepers zijn aparte typetjes. 'Mafkezen,' noemt Rini de Groot van PSV ze. 'Einzalganger. Moeilijk te vinden enerzijds, anderzijds pik je ze er in een groep zó uit. Ook naast het veld. Soevereine sluitposten staan vaak een beetje apart, houden niet van drukte. Heel goed georganiseerde jongens zijn het ook, met netjes ingeruimde tassen. Op hun achttiende moeten ze minimaal 1.85 meter zijn. Daarom kijken we altijd eerst naar het postuur van de ouders.'

Zo raadselachtig is dat niet —in de beperking toont zich de meester. Daar komt bij dat SC Heerenveen in Riemer van der Velde een kwart eeuw lang een voorzitter had met een groot zakelijk netwerk. Hij regelde deals met sponsors als de landelijke verzekeraar Univé. Moet concurrent FC Groningen het doen met kleine, regionale sponsors en een budget van 700.000 euro voor de jeugdopleiding, Dusseldorp heeft jaarlijks anderhalf miljoen euro te besteden. Voor de B1 haalt hij een talent met gezin en al uit IJsland en plaatst hij een Finse junior in een Fries pleeggezin.

‘Door spelers in de luwte te houden in pleeggezinnen in een rustige omgeving, vallen er weinig in de opleiding af,’ zegt hij. SC Heerenveen kan zo volstaan met een smalle basis jeugdteams. Er is slechts één A-team, één B-team, één C-team, een D-team. ‘Voor meer teams is geen aanbod in deze regio. Elke speler extra is een stap terug in kwaliteit.’

De jeugdopleiding van FC Groningen is meer een piramide met een brede basis — zoals die van PSV, Ajax en Feyenoord. Er zijn diverse C- en D-teams van elk bijna twintig spelers. Vijf jongens van elk team hoeven zich niet om te kleden voor de wedstrijd. Ondertussen voeren scouts talenten aan uit Noord-Duitsland. Dat maakt de overstap van D naar C en van C naar B nog wat moeilijker —vele Groningers vallen elk jaar af. Een *rat race* van de besten tegen de besten die Dusseldorp nu weer niet mist. Hij hoeft jaarlijks minder spelers teleur te stellen. Maar ook bij SC Heerenveen is wel eens iemand aan vervanging toe. Voor die zij-instroom zoekt Dusseldorp gericht. Liever bij amateurclubs dan bij profclubs en liever bij kleine BVO’s als ADO en Emmen dan grote BVO’s. KNVB-regels vereisen dat hij amateurclubs een vergoeding van 1.250 euro per opleidingsjaar vanaf de D-jeugd betaalt, BVO’s 12.000 euro. ‘Zelf een jongen opleiden kost ons evenveel. Dan doen we het liever zelf. Al moeten we een ingestroomde B-junior dan meer afleren dan aanleren.’

Op AZ jeugdcomplex ‘t Lood in Alkmaar lacht hoofd jeugdopleiding Aloys Wijnker —colbertje, net overhemd, half lang haar —om al die probleempjes in de provincie. Achter zijn opgeruimde bureau zit hij met de rug naar het hoofdveld, het gezicht naar de deur. Zijn Westfriese club ligt in een met talenten iets dikker bezaaid gebied, maar eigenlijk heeft hij het pas écht moeilijk in de scouting. Na jaren van verwaarlozing van de jeugdopleiding verwacht clubeigenaar, bankmagnaat en multimiljonair Dirk Scheringa eindelijk eens rendement van zijn investering. Om de achterstand op Ajax enigszins goed te maken, moet AZ om Groot Amsterdam heen.

'Wij staan met de rug tegen de Noordzee. Een verdomhoek van waaruit het niet prettig scouten is. Alles vanaf hier naar het noorden is natuurlijk voor ons. Zuidwaarts verwachten wij van clubs in Amsterdam en Haarlem niet veel. De grootste talenten kiezen meestal toch voor Ajax'

Wijnker springt over Amsterdam heen en zoekt het bij een FC Omniworld in Almere, de BVO waar Ajax een exclusief samenwerkingscontract mee heeft maar waar weinig uitkomt. 'Dieper het land in heeft geen zin, dat wordt te ver reizen voor de jongens. Daar stuiten we ook op scouts van FC Twente. We trekken aan dezelfde jongens. Heel soms halen we een B- of A-junior van ver. Daar zoeken we dan een pleeggezin voor. Maar een C-junior doen we dat niet aan, zoals SC Heerenveen dat wel doet. Houden wij niet van. De ouders trouwens ook niet. Jonge jongens brengen we liever met busjes van huis naar school naar het veld en weer terug'

Wat mag een PSV-scout en wat mag hij niet?

Nogal wat scouts ontzien kind, ouders noch club. Ze doen beloften, brengen ouders het hoofd op hol, spelen clubs tegen elkaar uit. Na misstanden hebben de meeste BVO's protocols opgesteld waaraan hun scouts zich moeten houden. Zo moet een PSV-scout zich eerst bij een bestuurder of trainer van een amateurclub kenbaar maken als zijnde een scout. Toch liep er zomaar een bij het bestuur van AFC binnen om zonder zich kenbaar te maken even op het spelersformulier te koekeloeren. 'In Amsterdam moet je natuurlijk wat brutaler zijn,' verklaart Rini de Groot. 'Zo ver van huis moet hij zich invechten. Van NEC en Willem II heb ik ook wel eens een klacht binnengekregen. Eigenlijk ben ik juist trots op die scouts. Het betekent dat ze hun stinkende best hebben gedaan.' Hij verwacht van scouts dat ze ouders pas inlichten als PSV besluit de speler uit te nodigen voor een stage. 'De scout begeleidt kind én ouders bij de stage en beantwoordt hun vragen: is hij niet te jong, te speels, kan hij de spanning aan? Ik wil niet dat hij valse verwachtingen schept. Elk jaar vallen jongens af, niet omdat ze slecht zijn maar omdat een ander beter is. Het kan goed gaan in de E, D en C, maar in B plots niet meer. We mogen niet de indruk geven dat de toekomst hier verzekerd is. Ik wil dat scouts afgevalen spelers blijven volgen. Ik wil niemand horen zeggen: "Ik heb Afellay ontdekt." Ik wil dat een scout er voor een jongen is als het wat minder met hem gaat.'

Net zo handig daarom om B-junioren uit Finland en IJsland te halen, vindt Wijnker met Dusseldorp. 'Die komen meteen' In tegenstelling tot zijn collega in Heerenveen haalt hij zijn neus niet op voor jongens die al zijn opgeleid bij een andere BVO.

'Die 12.000 euro per opleidingsjaar per junior betalen wij graag. Stel dat wij tien jongens overnemen en daar gemiddeld 24.000 euro voor betalen. Dat is in totaal dan drie ton. Daar hoeft een paar jaar later maar één aanwinst voor ons eerste tussen te zitten, en we hebben de investering er al uit'

De jackpot van de overnamevergoeding

Word je na je elfde jaar gescout, dan betaalt de BVO een 'solidariteitsheffing' per opleidingsjaar aan je club.

1.250 euro

12.000 euro

90.000 euro

Royston Drenthe speelde van zijn vijfde tot zijn achtste bij eersteklasser Neptunus in Rotterdam-West, voordat hij aan zijn opleiding bij Feyenoord begon. Voor zijn eerste jaren bij Neptunus betaalde Feyenoord 1.250 euro. Jaren later maakte Real Madrid bij de aankoop van Royston dertien miljoen euro over naar Feyenoord. Vijf procent van dat transferbedrag werd volgens de regels naar rato verdeeld onder de clubs waar Royston van zijn elfde tot en met zijn eenentwintigste jaar speelde: vijf procent van 13.000.000 euro = 650.000 euro. Twee van de tien opleidingsjaren speelde hij bij Excelsior. Dat betekende twintig procent van 650.000 euro = 130.000 voor Excelsior. Had Neptunus Royston tot zijn twaalfde weten te behouden, dan was er behalve die 1.250 euro door Feyenoord 65.000 euro vanuit Madrid naar Rotterdam-West overgemaakt.

Het Katwijkse Quick Boys van Dirk Kuyt en het Schiedamse Excelsior '20 van Danny Koevermans hielden wel leuke bedragen aan hun pupil over. Ze verbouwden er de tribunes en het sanitair van. Buitenlandse clubs kunnen zich bij je club melden vanaf je twaalfde. A-landen als Duitsland, Engeland en Nederland betalen 90.000 euro per opleidingsjaar, B-landen 60.000 en C-landen als Luxemburg 30.000. Nederlandse clubs

klagen vaak over de rijke Britse clubs. Die laten de opleiding van spelers grotendeels over aan het schoolvoetbal, totdat ze in het vijftiende jaar plots spelers tekortkomen. A-selectiespelers moeten in Engeland minimaal drie jaar zelf zijn opgeleid. Na een jaartje in het tweede laten ze de mindere spelers gaan en halen ze er weer wat op in Nederland om te voldoen aan die eis. Nederlandse clubs verdienen er elk jaar tonnen, soms miljoenen, euro's aan.

Makkelijk zat, met een jeugdbudget van 3,5 miljoen euro. Zelfs PSV, Ajax en Feyenoord geven niet graag een halve ton uit aan een junior. Scouting van pupillen is een zaak van intuïtie —want relatief goedkoop. Scouting van oudere junioren is een

meer rationele, economische afweging. 'Een jongen in de D1 bij RKC laat ik liever nog een paar jaar daar dan dat ik meteen dertig mille overmaak,' zegt Rini de Groot van PSV. 'Zijn meest onzekere tijd volgt dan nog' Het lichaam van een C-speler maakt een groeispurt door. Op school krijgt hij andere vrienden, andere interesses, hij pubert en op het veld is hij ineens een middelmatige speler. 'Op zijn vijftiende, in de eerstejaars B weten we met meer zekerheid of het een blijvertje is en kopen we hem graag weg. De gemiste PSV-jaren, de extra overnamekosten én het risico dat een andere club hem voor onze neus wegkaapt nemen we dan voor lief'

Veertig PSV-scouts brengen alle talenten tot veertien jaar in een gebied groter dan Brabant in kaart. Hun doel: PSV-teams voor volgend jaar vullen. De transfervrije pupillenmarkt wordt door scouts het drukst bezocht. Terwijl Ajax de Talentendagen vooral als pr-instrument ziet, verwacht PSV veel van bijvoorbeeld het regionale PSV Masters Toernooi. Amateurclubs met wie PSV een samenwerkingsverband heeft, mogen naar zo'n dag elk acht spelers sturen.

Je kans daar is 0,002 procent. Op tien talentendagen van PSV komen driehonderd jongens af. De hardnekkigsten draven steeds opnieuw op, dus dat zijn 2500 jongens per jaar. De veertig scouts zien daarnaast nog eens vierduizend wedstrijden per jaar, dat zijn samen 42.500 jongens waarvan er 150 worden uitgenodigd voor een stage: vijftig van zeven jaar, vijftig van acht, vijftig van negen.

Uiteindelijk mogen 25 van hen blijven. Tien spelers komen terecht in de PSV F-selectie (zeven en acht jaar), acht bij de eerstejaars E (negen jaar) en zeven in de tweedejaars E, eerstejaars D en tweedejaars D

(twaalf jaar). Daar houdt de onderbouw op en begint de bovenbouw. Naar jongens vanaf twaalf jaar kijkt PSV selectiever. Vanaf die leeftijd betalen ze een vergoeding aan de oude club.

Wat als PSV-scouts je niet zien? 'Je wordt altijd gezien,' zegt Wim van Zwam van de KNVB. 'Zo niet door een van de 36 BVO's, dan wel door een van de vijftig regiocoaches van de KNVB' Als die komen kijken, is de toplaag van jonge supertalenten al lang afgeroomd. Dat vindt de KNVB niet erg. De KNVB houdt niet van selectie van jonge spelers, gelooft er ook niet in. 'Ik zie het in drie minuten,' zeggen scouts. 'Slaat nergens op,' zeggen wetenschappers, psychologen en de KNVB: tussen de zes en tien jaar kan niemand voorspellen hoe een speler zich ontwikkelt. 'Allemaal hobbyisme, scouting van de allerjongsten,' zegt Van Zwam. 'Scouts kijken met traditionele ogen. Bij hun opdrachtgever komen ze altijd aanzetten met rugnummer 10, de beweeglijke jongen die drie tegenstanders voorbij dribbelt en scoort. Of rugnummer 3, de grote sterke jongen achterin. "Zo die houdt veel tegen zeg en hij geeft hem ook nog goed af!" Maar zien ze ook het rechtsbackje en het linkshalfje die minder aan de bal komen? Dat vraagt een andere manier van kijken. Staat hij goed vrij? Is hij betrokken bij het spel zonder bal? Is die trage spits een goede voorstopper?'

Een ijzige woensdag in oktober. 'Open PSV Masters' te Deurne. Rini de Groot stuurt zijn auto van jeugdcomplex De Herdgang in Eindhoven naar de velden van hoofdklasser SV Deurne, die met vlaggen en ballonnen zijn opgefleurd als PSV-jachtterrein. Weten zijn drie scouts vandaag uit de driehonderd spelertjes drie talenten te pikken, dan is De Groot een tevreden man. De drie gaan op in de drukte rond de halve veldjes van SV Deurne. Onopvallend zwart windjack, kleine Nike-swoosft op de borst. Rond de zestig zijn ze. Geen uitdrukking op hun gezichten, handen in de zakken, geen zichtbaar opschrijfboekje. Af en toe kruisen hun paden. 'Joostje al gezien?'

Joost heeft lang blond haar en draagt alvast de rood-wit gestreepte kousen van PSV.

'Uitstraling hè'

'Lichaamsbouw ook goed. Lekker stevige benen, niet te stevig. Ik heb zijn ouders al bekeken. Niet dik, de genen zijn goed'

'Schrijf die maar op,' zegt Rini.

'Hebben we al'

Scout René loopt richting een ander partijtje. Hij zegt: 'Ik wil mezelf scherp houden. Hoe snel zie ik het? Vóóordat de anderen het zien. De kunst is de goeie te vinden, niet de beste. Een Arjen Robben scouten is geen kunst. Ik zoek een jongen die met training beter kan worden. Kijk die groene spits. Wil overal zijn, pingelt ze allemaal voorbij, wil zelf scoren, verdedigt mee. Maar hoe doet hij het straks onder hogere weerstand, met betere tegenstanders?'

In zijn hoofd heeft René zijn checklist al afgevinkt. Beleving, motoriek, bouw, snelheid, traptechniek, tweebenigheid. Dat moet straks in de mail naar PSV. 'Motoriek is belangrijker dan techniek,' zegt hij. 'Zelfs voor een spits. Aan techniek kun je later nog veel schaven. Een verdediger mag stevig zijn. Als hij maar snel is. En lengte heeft. Dat kan doorslaggevend zijn. Niet dat een jongen kansloos is als hij klein is en langzaam, maar dat moet hij dan camoufleren met opvallend veel techniek. Of tweebenigheid. En heel soms is iemand klein, traag én weinig technisch maar blijkt hij later bij PSV het cement tussen de anderen. Daar gaat het ons uiteindelijk om. Een goede balans in het team.'

Scout Martin en Rini voegen zich weer bij René. 'Ik zag nog een goeie, maar het is er een met een lastige gezinssituatie,' zegt Martin. 'Zijn moeder ging toch tegen hem te keer! Als ik hem was, liep ik meteen weg. Dat wordt toch een minnetje achter zijn naam'

'Laat dat minnetje nou maar weg,' zegt Rini. 'Diego in de C1 haalden we toch ook weg uit een gebroken gezin? Zeer getalenteerd maar onhandelbaar voor Sparta Rotterdam. Nu woont hij drie dagen per week in een gastgezin in Eindhoven en zijn we elke dag beschikbaar voor zijn moeder. Ze belt me helaas voor elk wissewasje, zelfs als hij zijn mobieltje kwijt is. Maar wie weet wat er anders van hem was geworden?'

'Schreeuwende vaders en zeurende moeders zijn echt heel vervelend hoor,' probeert Martin nog. 'Eigenlijk kan het nu al nooit meer wat worden met die jongen.' Toch mag het kind daar niet de dupe van worden, besluit Rini. 'Als wij dat nadeel weten te camoufleren met een pleeggezin, zoals andere spelers hun traagheid, dan moeten we het proberen.'

Ze vinden maar liefst vier jongens in Deurne. Puur op basis van hun pluspunten nodigt Rini de vier uit voor de zondagstage. Naar de minpunten wil hij nu nog niet kijken. Dat komt wel als hij straks 'doorscout' tijdens de stage-weken, een fenomeen waar

amateurclubs een hekel aan hebben. Na de grove visserij door scouts op talentendagen wordt weer veel overboord gezet, maar in deze oefenfase worden zoveel jongens uit hun habitat geplukt dat in ontregelde amateurteams altijd wel twee of drie spelers absent zijn. Voordeel voor amateurtrainers is dat afgewezen vedettes voortaan minder hoog van de toren blazen.

Stage lopen

Sommige amateurclubs willen niet dat je stage loopt bij een BVO. Ze beloofden je al aan een andere BVO. Onzin, je bent geen slaaf. Luister ook niet naar BVO's die beweren dat je niet tegelijk bij een andere BVO stage mag lopen. Amateurclubs sluiten 'exclusieve' contracten met BVO's, waardoor die voorrang zouden hebben. Daar staat zelfs in dat de amateurclub bij interesse van een andere BVO dit 'onmiddellijk' moet doorgeven aan de BVO waarmee het een overeenkomst heeft. Mag niet. Een speler loopt net zo vaak stage als hij wil en waar hij maar wil. Toch moet je wel eerst de officiële toestemming van je club hebben. De club kan dat weigeren en dan zijn jij en de uitnodigende club in overtreding als je toch een stage afwerkt. Maar in het KNVB-reglement staat nergens aangegeven op grond waarvan de amateurclub toestemming kan weigeren. Als je merkt dat jouw club alleen een stage toestaat met club A en niet met club B, meld dit dan meteen aan de KNVB. Deze is hier fel op tegen en spreekt het hoofd Opleiding van je club er direct op aan.

Op de zondagstage spelen honderdvijftig stagiairs in PSV-shirt partijtjes met PSV-jeugdspelers. Om hen heen staan twintig scouts. Ze doen elkaars werk op de amateurvelden nog eens dunnetjes over. 'Een ieder kijkt op zijn manier, vanuit zijn voetbalhistorie en voorkeur,' zegt Rini. 'Daarna bespreken we plenair uitgebreid elke speler. Uiteindelijk beslis ik, maar tegen die tijd is iedereen het er wel over eens' Belangrijkste vraag die de scouts elkaar stellen: heeft die speler het PSV-niveau? Een stagiair voor de E-selectie van volgend jaar moet nu al meer in huis hebben dan een tweedejaars F-speler van PSV. Want daar speelt hij volgend jaar mee samen in een team. Oneerlijke strijd. De PSV'ers trainen drie keer per week -een D-amateur heeft wel vijf jaar achterstand. Beoordelen de scouts D-stagiairs nog puur om hun techniek, van C-stagiairs verwachten ze ook begrip van tactiek.

Knijpen, groot houden, balverlies, balbezit. Hoe ouder, hoe hoger de lat om alsnog in te stromen bij PSV. Scouts beseffen dat. Ze beoordelen een speler daarom toch ook op hun eigen merites.

Explosief + snel –niet zo technisch > 0

Acties –niet meeverdedigen > 0

Handelingsnelheid + techniek –vreemde of trage loop –kleine bouw > 0

(>0 = uitnodiging voor een stage)

Heeft de stagiair die zondag een offday? Er volgt altijd een tweede kans om te laten zien wat hij kan. Maar wat moet hij dan eigenlijk laten zien? Hoe geweldig hij is in zijn actie? Of hoe goed hij in dienst van het team kan spelen? Want wat wil PSV nou eigenlijk? Teams samenstellen met jongens die aan de profielschets van Rini de Groot voldoen? Of is er ook ruimte voor jongens die in geen enkel hokje passen? 'Een paar jaar geleden was ik druk met het op papier zetten van allerlei van dat soort instructies voor de scouts,' zegt Rini. 'Ik liep rond op een scoutingdag, kapittelde scouts links en rechts, controleerde hun werk. Piet de Visser, de bekendste scout van Nederland, was er die dag ook. Ik ben een beetje zijn vertrouweling. Hoofdschuddend keek hij naar mij en zei: "Laat die leidraad en die richtlijnen van je toch eens los. Je moet meer op je gevoel scouten. Alleen dan vind je Die Ene" '

Niet gescout? Troost je:

- 1. Een vroege ontdekking door scouts zegt volgens onderzoek van de Vrije Universiteit (vakgroep Bewegingswetenschappen) niks over je kansen om de top te halen. Slechts 12 procent van de vroegrijpen haalt de eindstreep.**
- 2. Je ouders ervaren de afwijzing als een groter drama dan jij. Je besepte al lang dat andere jongens gewoon beter zijn, of vroeger rijp.**
- 3. Ben je zelf wel overtuigd van je kansen? Neem bijles op een commerciële voetbalschool of volg KNVB-clinics. Of bezoek een football-highschool zoals het Echnaton in Almere waar extra ruimte wordt gemaakt voor voetbal op niveau.**
- 4. Voorlopig hoef je niet met busjes te pendelen, drie tot vijf**

keer per week te trainen, je op de bank te verbijten als reserve of slecht te slapen door prestatiedruk.

5. Sommige scouts blijven je volgen. Over twee jaar ben je misschien verder en wisselen ze een verwende Ajacied in voor jou.

6. In turnen, tennis of zwemmen moet je al op je veertiende 'top' zijn, anders schrijven ze je af. Voetbal is een complexere sport. Sommige spelers beginnen zich pas te ontwikkelen op hun vijftiende of achttiende. Veel voetballers zijn pas ver na hun dertigste uitontwikkeld.

7. Troost je tot slot met het feit dat profvoetbal zo'n beetje het ongezondste beroep is dat je kan uitoefenen. Profspelers hebben duizend keer meer kans op letsel dan in welk ander beroep ook en hebben vijf keer zo veel kans op blessures als amateurspelers. 68 Procent van de profspelers is minimaal één keer per jaar geblesseerd. Bijna de helft daarvan is het gevolg van zware overtredingen. Spelers boven de 35 met erfelijke aanleg hebben verhoogde kans op de 'plotse dood' tijdens de wedstrijd. Veel oud-spelers hebben zeventien jaar na beëindiging van hun sportloopbaan te kampen met artrose.

Nieuwe ronden, nieuwe kansen bij KNVB-regioteams en -districtsteams.

Terwijl clubscouts zich storten op de pupillenmarkt tot tien jaar, concentreren KNVB-regiocoaches zich liever op tien jaar en ouder. Voor de KNVB-regioteams Onder 12, Onder 13 tot en met Onder 21 —evenzo voor de zes districtsteams Onder 13, zes Onder 14 —selecteren zij jaarlijks zo'n tweeduizend jongens en honderden meisjes. In het regioteam Onder 12 speel je als elfjarige met spelers van andere amateurclubs veertien extra wedstrijden en toernooien. 'Soms speelt een districtsteam van amateurs tegen een districtsteam van spelers van een BVO', zegt Van Zwam. 'De amateurs zijn vaak beter.'

Wie als C-junior nog bij de amateurs rondloopt, deed er vroeger niet meer toe. Toch ontwikkelde een vergeten amateurtalent als Ramon Zomer zich in Zeist zodanig dat hij alsnog naar FC Twente mocht. 'Nu weten we dat de ene op zijn twaalfde rijp is, de andere op zijn zestiende,' zegt Van Zwam. Daarom zijn er nu ook amateur-districtsteams Onder 14, Onder 15 en Onder 16. 'Ook hieruit worden spelers gescout.' De concurrentie binnen de

prof-districtsteams is sterker, want hieruit selecteert de KNVB voor de vijf nationale Oranje jeugdteams. Bij de overgang van Oranje Onder 15 naar Oranje Onder 16 verving coach Ruud Dokter laatst zes spelers. 'Anderen ontwikkelden zich sneller. Die zes blijf ik wel volgen. Soms duikt een jongen vier jaar later weer op in Onder 19. Maar het gebeurt ook dat een amateurspeler van zeventien nog nooit uitkwam voor de KNVB, en plots uitkomt voor Oranje Onder 17.'

Rini was daar toch even stil van. Elke scout en elke coach ziet en zoekt andere dingen in een speler. 'Een speler kan daarom maar beter dicht bij zichzelf blijven en zijn ding laten zien,' vindt hij.

Neem Ismaïl Aissati. Elf jaar geleden kwam hij van USV Elinkwijk over naar de eerstejaars D van PSV. 'Verreweg de jongste van de selectie. Klein maar speels. Kon fantastisch dribbelen, bleef dat ook doen, maar als eerstejaars B viel hij plots af voor Oranje Onder 16. De KNVB-trainer vond hem te klein' Wim van Zwam van de KNVB ziet dit anders. 'Ondanks wat problemen mocht hij wel degelijk mee naar het EK en WK, maar hij weigerde.'

PSV vond dat hij zijn fysieke tekort goed camoufleerde met techniek en inzicht. 'Zijn handelingsnelheid was ietsje te laag maar daar werkte hij aan, bijvoorbeeld met de Kaka-beweging,' zegt Rini. 'Daarbij werd hij aangespeeld met een tegenstander in zijn rug en legde hij de bal in één beweging zo neer dat hij de man kwijt was en meteen kon schieten of passen. Hij groeide ook fysiek. Drie jaar later speelde hij zich terug in Jong Oranje' Toen Aissati profspeler werd, vond hoofdtrainer Ronald Koeman dat hij mannelijker moest worden in zijn spel. Hij deed het leuk met de bal, maar nu werd het tijd dat hij zich inzette om de bal te veroveren. Koeman had meer op met de krachtige, meer complete Ibrahim Afellay. Die speelt dicht op eigen doel, heeft een acceleratie in huis en kan veel meer meters overbruggen. Om ook die stap te zetten, moest Aissati vaker spelen. Hij werd uitgeleend. Weer terug bij PSV gebruikte Koeman hem niet centraal maar als buitenspeler. Bondscoach van Jong Oranje Foppe de Haan klaagde dat PSV zo een rem zette op zijn ontwikkeling, en liet zijn oogappel buiten het team.

'Je moet weer stappen zetten Ismaïl,' zeggen Koeman, zijn opvolgers Jan Wouters en Sef Vergoossen, Foppe de Haan en Marco van Basten.

JOUW KANSEN OP PROFVOETBAL:

6,0%

Volgend seizoen speel je in de F1 van een BVO. De kans om profvoetballer te worden: jaarlijks dertig jeugdspelers krijgen een profcontract/500 eerstejaars F- en E-spelers en onderbouwspelers stromen BVO's en voetbalacademies in.

Niels van Wetten (1999)

Rechtsbuiten Feyenoord F1

**DE
VOETBAL
BELOFTE N°2**

carrière

2004 - 2007

2007 - 2008

2008

VVSB Mini's, F3, F1

Feyenoord F1/F2

Over naar de
Feyenoord E-selectie

'Beste Niels, aan de hand van je prestaties bij je huidige club nodigen wij je uit voor een stage bij Feyenoord.' Niels (8) geeft de brief terug aan zijn vader. Hij geeft niks om Feyenoord. Om geen enkele Nederlandse club trouwens. Hij is alleen voor AC Milan. Waarom weet hij niet. Als hij tien wordt, neemt zijn vader hem mee naar het Giuseppe Meazza-stadion, belofde hij. Leuk. Proeftraining op Varkenoord? Ook leuk.

Ze trekken hem een Feyenoordtenue aan en ex-prof Henk Fraser is leider van zijn stageteam. Op het veld zijn meer oud-spelers dan stagiairs. Stanley Brard, Jean-Paul van Gastel, Gaston Taument, Igor Kornejev, Coen Moulijn. Allemaal scouts voor Feyenoord. In anonieme donkerblauwe windjassen omcirkelen ze met zijn twintigen één potje van zeven tegen zeven pupillen. Zwarte rouwvliegen, rustend op een schaal fruit.

'Wie is uw kleinzoon?' vraagt Moulijn aan de opa van Niels.

'Die in dat groene hesje, nummer 1022.'

'O, die van VVSB. Die doet wat-ie moet doen. Zet geen stap teveel.'

In de proefwedstrijd een week later staan vader, moeder en zusje een beetje apart van de andere ouders. Die schreeuwen aan één stuk door tegenhun zontjes.

'Huppel niet zo!'

'Loop nou eens normaal!'

Nog een proefwedstrijd. Niels domineert en scoort.

Niemand zegt wat tegen de familie Van Wetten, tot ze plaatsnemen in het kamertje van het hoofd Opleiding. 'Niels, wat heb jij goed gevoetbald! Jij was echt de man van het veld. Wil je bij ons komen voetballen?'

Thuis in de bollenstreek, in een nieuwbouwwoning in Noordwijkerhout, slaat de twijfel toe. Niet bij Linda. Die speelde eredivisie-handbal —net zo fanatiek als haar zoon. 'Rotterdam is ver hoor voor een jochie van acht,' oppert vader, 'drie keer per week op en neer. Ook al gaat-ie met het Feyenoordbusje.' Aan tafel probeert hij eens diep in Niels' ogen te kijken.

'Ja ik wil!' is alles wat hij leest.

Uit tegen VV Barendrecht, makkie. In de competitie staat Feyenoord F1 tweede achter Sparta F1, de enige ploeg waar ze van verloren. Die trainen drie keer per week, Feyenoord twee keer. Tegen Sparta hadden ze toen hun hoofden er niet bij, vlak voor het internationale toernooi in Duitsland. Moesten ze tegen Bayern München en Kaiserslautern, veel leuker toch dan Barendrecht uit? De F-selectie van Feyenoord staat stil, vindt trainer Erwin Pinas. Ze ondervinden te weinig weerstand. Hij wil vaker oefenen tegen grotere E-spelers. Komt niks van in, zegt zijn baas. Te belastend voor jonge jongens, vindt de inspanningsfysioloog.

Voor deze ochtend bedenkt Pinas dus maar weer een pretopstelling. Normaal staat Niels rechtsbuiten, nu linksback. Na vijf minuten eist hij een vrije trap op, krult de bal van vijftien meter in de rechterbovenhoek. Zo'n goal doet hem niet veel. Maakt toch niet uit wie er scoort? Nee, dan gaat Niels liever weer naar een internationaal toernooi.

Dan hoeft hij tenminste niet meteen te douchen na de wedstrijd. Want dan komt er nog eentje en nog eentje en nog eentje, wel negen wedstrijden in twee dagen! Laatst gingen ze weer naar Duitsland. Moesten ze tegen Eintracht Frankfurt, PSV, FC Metz. Lekker voetballen hoor, tegen die Duitsers, die lomperiken schieten alleen maar van grote afstand. Van FC Schalke 04 verloren ze met penalties. Toen misten veel jongens hun ouders. Sommigen huilden. Niels niet. Die had alleen maar een gat in zijn kop. Gestruikeld, over eenschoen, het bloed gutste eruit.

'Trainer, ik heb een probleempie.'

Pinas ziet dat de vleeswond eigenlijk moet worden gehecht. Hij zet er een krammetje op. Niet teuten, klaar.

'Trainer, mag ik wel spelen morgen?'

Niels staat wissel.

'Bollenpeller trek je jas uit, je mag erin. Pas op voor je hoofdwond hè?' Een hoge bal. Niels twijfelt geen seconde, slaat zijn hoofd er hard tegen. Zelfs Pinas applaudiseert.

Een scout van Ajax zei tegen Edwin: 'Niels is een leuk voetballertje hoor, maar hij is niks voor Ajax. Wij willen echt alleen de supertalenten.'

Dat het eerste van Feyenoord zo lamblig speelt! Niels kan er niet bij. Hij en zijn zusje zitten tussen hun ouders in De Kuip. Hij ziet hoe Luigi Bruins in een aanval van Feyenoord naar voren wandelt, hoe die bij een tegenaanval zijn mannetje vrij laat lopen. Hoeft hij niet te flikken bij Pinas. Gaat er een kwartier van de training af voor weer een extra lange donderpreek. Die Niels min of meer ontgaat.

Feyenoord walst met 1-8 over Barendrecht heen. In de kleedkamer roept Pinas dat ze slecht hebben gespeeld. 'Vooral de voorhoede was waardeloos. Jullie lijken wel Circus Boltini!' Niels schiet in de lach. Dit gaat niet over hem. In de kantine verdringen ouders en spelers zich rond Pinas. 'Hé Erwin, waarom heb jij mijn zoon...' Niels mengt zich niet

in de drukte, wacht netjes op zijn beurt: 'Hé bollenpeller.' Pinas zoekt dekking bij hem, loopt snel met hem mee naar zijn vader aan de bar.

Pinas beklagt zich dat hij niks mag. Van zijn baas moet een joch met de kleinste blessure meteen naar de fysio en zaterdag zit-ie op de bank. Wist Edwin dat de F-jes van Ajax niet twee maar drie keer per week trainen? Op woensdag zelfs drie uur aaneen. Judo, techniektraining, looptraining. Maar Edwin denkt: 'Niels is lekker vrij op woensdag. Even geen voetbal.' Hij leert dan de borstcrawl bij zijn zwemclub of speelt met vriendjes.

Lachend zeult Niels de grote tas naar de parkeerplaats. Anderen laten het hun ouders doen.

Niels loopt een kamertje in. Pinas en de teamleider zitten achter een tafel, zijn ouders moeten drie meter achter Niels plaatsnemen. Zijn eerste functioneringsgesprek. In de kantine hoorde zijn moeder net van een andere moeder dat ze dit jaar wel erg streng zijn. Ze vragen hoe hij zichzelf 'mentaal' en 'fysiek' vindt. 'Niels, weet je eigenlijk wel wat mentaal en fysiek is?' had ze nog snel gevraagd.

'Nee.'

'Mentaal, dat is je koppie. Fysiek, dat is je kracht.'

'O ja.'

'Wat goed dat je dat al weet bollenpeller,' zegt Pinas.

'Waar ben jij fysiek goed in?'

'Mijn techniek.'

'Is jouw techniek net zo goed als die van Ingmar, de Nationaal Techniekkampioen?'

'Nee, niet zó goed.'

'Ben jij snel?'

'Ja.'

'Maar ben je ook snel wég? Als Cirano?'

'Nee, niet zó snel.'

'En je handelingsnelheid Niels?'

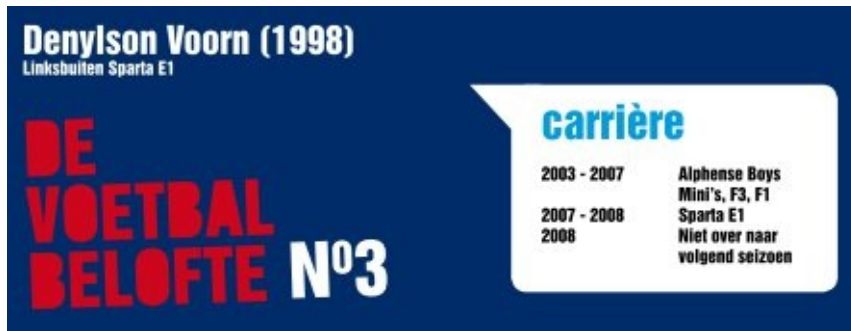
'Die is niet zo goed.'

'Niels geeft nooit op,' lezen ze buiten in het tussenrapport. 'Hij heeft

veel inzicht. Hij moet wel meer acties maken. Hij moet brutaler worden. En hij moet in het veld beter laten zien dat hij er staat. Hij moet zijn lichaam meer gebruiken. Zijn linkerbeen moet sterker worden.'

Niels is het gesprek alweer vergeten. Hij lacht, verlangt zoals altijd intens naar de eerstvolgende training. Edwin denkt het zijne van het rapport. Niels oefende het hele najaar elke dag op zijn linkerbeen, gebruikt overduidelijk zijn lichaam in duels en laat zich gelden op het veld. Maar als zij dat anders zien, prima, dan schrijven zij dat toch op? Hij laat het erbij. Andere ouders niet. 'Hé Erwin, matig tot redelijk, mijn zoon, waarom, nou?' Niels kreeg 'redelijk tot goed'. En Edwin houdt zijn mond.

'Mam als Ajax me niet wil, ben ik ook blij met Sparta hoor.' Op zijn zevende hadden zich kort achtereen scouts van Sparta, Feyenoord en Ajax langs de lijn bij de Alphense Boys F1 opgesteld. Elke keer was Denylson zich daar zeer bewust van.

Toen die man van Sparta er stond, was hij supernerveus en raakte hij geen bal. Een week later moest hij tegen Feyenoord F2. De Boys wonnen met 3-1, Denylson slalomde tussen de containersjouwers uit Rotterdam door alsof ze er niet stonden, maakte alle drie de goals. De ledenvergadering werd stilgelegd, de lokale krant schreef erover, de Feyenoordtrainer nodigde hem uit voor een stage. Nog geen week later stapte een gealarmeerde Ajaxscout op moeder Anemone af. 'Mevrouw weet dat we uw zoon in de gaten houden.'

Na de stage bij Sparta mocht Denylson meteen blijven. Intussen waren de stages bij Feyenoord en Ajax begonnen. Hij hoopte op Ajax, zijn favoriete club. Op maandag trainde hij bij Alphense Boys, op woensdag liep hij om beurten stage in Amsterdam én Rotterdam, op donderdag trainde hij weer gewoon in Alphen en op zaterdag speelde hij zijn wedstrijden. Het drong tot Anemone door wat een opleiding zou betekenen, voor haar en haar enig kind.

Bij nader inzien hoefde Ajax hem toch maar niet. Feyenoord hoefde voor hem niet zo. Nu brengt zijn vader hem naar de maandagtraining van de Sparta E-selectie in Rotterdam, zijn opa naar de dinsdagtraining, het Spartabusje brengt hem op donderdag en Anemone elke zaterdag. Dik een uur heen en een uur terug. Alles draait om voetbal, tijd voor vriendjes is er niet meer. Anemone krijgt commentaar van ouders. 'Kun je dat zo'n kind wel aandoen?' Ze denkt: 'Wat zou ik hem hebben ontnomen?' Ze genieten er samen juist van. Bij elke goal kijkt hij meteen naar haar. Hij maakte eens een panna en scoorde daarna met zijn zwakke rechterbeen. Iedereen dook toen op hem, met zijn ogen zocht hij mama maar die was die ochtend naar autorijles.

Denylson heeft iets met het woord 'fier'. Dat is Belgisch voor 'trots', leerde hij op school in groep 6. Wat een grappig woord vindt hij dat. 'Ik

ben fier op mezelf omdat ik mijn lichaam goed gebruik,' zegt hij in het beoordelingsgesprek in september, 'ik ben fier op mijn snelheid, fier op mijn vloeiende acties en dat is het eigenlijk.' Hij lacht zijn tanden bloot en de trainer die eigenlijk flink wat puntjes van kritiek had willen aansnijden, kan alleen maar teruglachen. 'Laat deze linkspoot nog maar even zijn ding doen,' noteert hij in Denylsons dossier.

Zijn ding. Dat is een actie waarbij hij zijn man passeert door de bal aan de buitenkant van zijn voet te houden, een schaar naar rechts te maken en er dan links langs te gaan. Daarbij schermt hij heel arrogant de bal niet af. Zijn tegenstander kan er toch niet bij want Denylson is sneller. Keek-ie af van Nourdin Boukhari, zijn voorbeeld bij Sparta. Naast ex-Spartaan Sjakie Polak natuurlijk. Laatst speelde hij in de gang

naar de kleedkamers tikkertje met teamgenoot Ayoub, het halfbroertje van Boukhari. Liep de grote Boukhari net langs! De broers die twintig jaar schelen, groetten elkaar als boezemvrienden, plaatsten cool de vuisten tegen elkaar.

Denylson was er stil van. Hij heeft geen broer om thuis trucs mee te oefenen. Wel een vader, maar die woont ergens anders. Iwan Esajas speelde vroeger ook bij Alphense Boys en is ooit wel vier keer gevraagd voor een stage, van Telstar tot FC Twente, maar raakte op de beslissende momenten steeds geblesseerd. Vanonder zijn petje op sportcomplex Nieuw Terbrugge herkent Iwan zich in zijn zoon. Die kalmte, die kortstondige explosie van snelheid en techniek. Hij is onder de indruk van de trucs. Zijn zoon leert die gewoon op zijn Playstation Fifa 2006 Pro.

‘De jongens moeten niet zoveel lopen met de bal,’ moppert Iwan. ‘Ze moeten eerder afgeven, hun positie houden.’ Zijn ze niet mee bezig bij Sparta. Ze trainen hier op onverzettelijkheid. Vooral bij Denylson kan dat geen kwaad, de dromer. Als hij de bal kwijt is, wandelt hij erachteraan als een gewond hert, hoog op zijn heupen. ‘Die bal komt wel weer een keer mijn kant op,’ denkt hij. Wat ook zo is.

De trainer husselt om de zes weken de zestien E-spelers door elkaar. Acht man in de E1, acht in de E2. Quinten, Ronaldo en Denylson moeten bij de trainer in de dug-out komen. ‘Jullie gaan terug naar de E2. Quinten moet beter leren aannemen, Ronaldo moet meer overspelen en Denylson moet niet zo staan te slapen. Hij moet blijven bewegen tot hij vrij staat en dan schreeuwen om de bal.’

De trainer herhaalt voor de zoveelste keer dat er geen standsverschil is tussen E1 en E2. Beide ploegen zwoegen in zware competities tegen tweedejaars E-spelers, de E2 staat zelfs hoger. Aan hun koppies ziet hij dat de drie jongens het toch als een degradatie ervaren. Perfect, denkt de trainer.

'Denylson moet feller worden in het duel, niet zo vaak buitenspel staan en niet zo boos doen als teamgenoten niet goed inspelen.' De verbeterpunten in zijn voetbalrapport van december zijn zo'n beetje dezelfde als die van september en die middag in de dug-out. Gewoon weer een poging van de trainer hem te prikkelen tot verbetering? Of is dit de aankondiging van een onvermijdelijk afscheid straks in mei?

Thuis tegen Lyra uit De Lier vraagt Denylson niet om de bal. Anderen brengen hem wel. Hij haalt de bal tientallen keren terug onder zijn voet, tikt hem naar de andere, floept er voor de zoveelste keer langs, scoort niet. Hij dwaalt van zijn positie weg, loopt een langere jongen omver. 'Nog één keer en je gaat er uit,' waarschuwt de scheids. 'Maar het was gewoon een schouderduw!' De trainer knikt tevreden over zijn

beleving, neemt zich voor hem na de winterstop captain te maken. 'En mam, hoe heb ik gespeeld?'

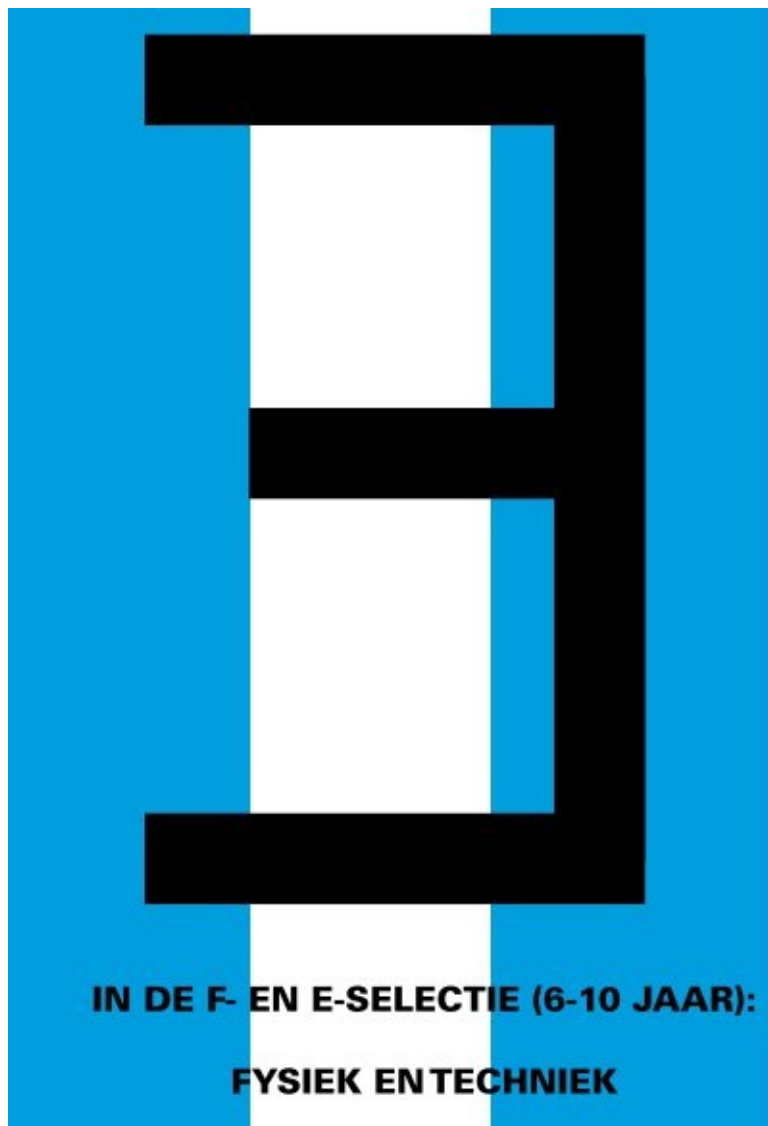
'Wat vind je zelf?'

'Mama, het gaat zo lekker. Ik speel nu net als bij mijn oude club.'

Denylsons gedrag in de kleedkamer kan beter, waarschuwt de trainer een paar weken voor het overgangsgesprek in mei. 'Je bent teveel met anderen bezig, kleedt je traag om. Als ik op het veld iets uitleg, ben je snel afgeleid. Een schoen met losse veters, een profspeler langs de lijn, een kluit uit het gras. En nog steeds ga je niet achter de bal aan als je hem kwijt bent. Het is zonde als je door deze twee punten afvalt. Het zijn geen moeilijke dingen om te verbeteren.'

Denylson knoopt het in zijn oren. Tegen zijn aard in danst hij die weken achter elke verloren bal aan. 'Maar je gedrag in de kleedkamer is niet verbeterd. We nemen toch afscheid van je.'

Van honderden kleutertalentjes van vijf jaar leggen PSV, Ajax en Feyenoord dossiers aan. Een jaar later begint voor tientallen hun beroepsopleiding tot profvoetballer. Belachelijk, vinden pedagogen. Tot het tiende jaar valt er niks toe te voegen aan een voetballer. Plezier is alles wat hij nodig heeft. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat vroege specialisten vroeg afhaken. Maar ander onderzoek toont aan dat late ontdekking door scouts de kansen straks op een doorbraak verkleint. Om concurrenten voor te zijn, jagen clubs post-kleuters toch de voetbaltunnel in. Daarin is weinig tijd voor vriendjes, hobby's, kattedwaad. Velen vallen na een paar jaar weer af, terwijl ze die jaren ook bij hun oude amateurclub in de luwte hadden kunnen rijpen om als D-pupil een start te maken in de opleiding. Allemaal waar, geven de BVO's toe. Maar bij hen speelt de pupil dan ook met en tegen de besten. Ze gaan er ook nog eens verantwoord om met de kinderziel. Fouten maken mag er niet, het moet. Zesjarigen lopen er tegen hun grenzen aan, daar groeien ze van. Ook fysiek: hoe vroeger ze starten, hoe ontvankelijker hun lichaam om motorisch nog iets te leren. Laat instromen is voor beide partijen een gemiste kans. Zo is iedereen winnaar.

3. FYSIEK EN TECHNIEK

Een hete dag in augustus. Je eerste training bij AZ. Je AZ-tas, je AZ-tenu, je Umbro-schoenen, het kunstgras, de bal —alles is gratis en fonkelnieuw. 'Wat scheidt mij eigenlijk nog van de toppers uit het eerste?' flitst er door je heen. 'Ik ben nu lid van de club waar Haris Medunjanin en Jeremain Lens leerden voetballen!'

Mis. Veel gescoute pupillen blijven tot hun tiende gewoon bij hun eigen, oude amateurclub spelen —daarnaast trainen ze een of twee keer per week mee op de voetbalacademie van AZ. Of die van Feyenoord of SC Heerenveen. Twintig van de 36 professionele jeugdafdelingen staan op die manier los van de moederclubs. Juridisch gezien. Economisch niet, de moederclubs pompen miljoenen in hun jeugdafdelingen. Waarom staan de opleidingen dan los van de profs? Omdat veel BVO's stichtingen zijn. Stichtingen mogen van de KNVB opleiden vanaf de eerstejaars D. Uitzonderingen op deze regel zijn PSV,

Ajax en zestien kleinere clubs. Zij zijn verenigingen en mogen van de KNVB opleiden vanaf de wieg.

'Wat een onzin,' denk je, en dat is het ook. Waarom zijn niet alle clubs verenigingen? Dat waren ze vroeger. Maar in de jaren zeventig wilden clubs 'topprestaties' gaan leveren met het eerste elftal, in het betaald voetbal. Neem GVAV uit Groningen, de voorloper van FC Groningen. Om op het hoogste niveau te blijven presteren, wilde het bestuur van GVAV snel besluiten kunnen nemen over spelers en trainers. Maar verenigingen besluiten juist traag. Achterban en ledenraad moeten altijd elk besluit eerst goedkeuren. Dat gezeur, dacht het bestuur in 1965. Weet je wat, we vormen een onafhankelijke stichting rond het betaald voetbal van GVAV. Zijn we van de leden af.

Het eerste en tweede team van het nieuwe FC Groningen stonden vanaf dat moment los van de basis, de amateurs van het oude GVAV. Negentien andere Nederlandse clubs deden hetzelfde. Een paar jaar later schrokken ze wreed wakker uit hun droom. 'We hebben geen jeugd om gaten in het eerste aan te vullen! Toch niet zo handig van ons.'

Eerst pikten ze de A-selectie terug van de amateurs. Daarna de B-teams, vervolgens de C. Bijna alle stichtingen wisten zelfs de D-jeugd terug te halen. 'Tot hier en niet verder,' zeiden toen de amateurverenigingen, 'jullie zuigen ons leeg' KNVB-regel is nu dat je tien jaar moet zijn om vanaf 1 januari mee te doen aan activiteiten van een 'betaald voetbal stichting'. Derdeklasser GVAV-Rapiditas trekt een lange neus naar eredivisionist FC Groningen. De eerste heeft 47 jeugdteams waarvan maar liefst 25 F- en E-teams. De tweede zes, zonder F en E.

Daar lieten FC Groningen, AZ en SC Heerenveen het niet bij zitten. In de scoutingrace willen ze geen achterstand oplopen op de verenigingen. Ze bedachten constructies: voetbalscholen, voetbalacademies. Massaal omzeilen ze daarmee de KNVB-regel. Talenten vanaf tien jaar blijven lid van hun amateurclub, maar trainen mee op de voetbalacademie. Stelt niks voor, bezweren ze daar, gewoon wat leuke activiteiten voor de jongens. Een topclub als stichting Feyenoord noemt zijn voetbalschool niet zo. Daar ging men een samenwerking aan met de amateurs van Sportclub Feyenoord en nodigde onder die vlag spelers uit. Lid blijven van je oude amateurclub staan ze er niet toe, je speelt je wedstrijden voor Feyenoord. De KNVB gedooft dit. Er komt maar zelden een klacht binnen en dat is voor de bond voorwaarde om er iets tegen te ondernemen.

De structuur van elke profopleiding is anders

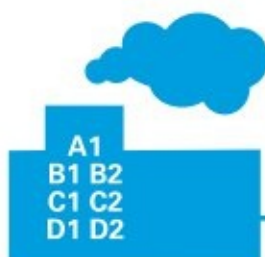
Ajax kent een zeer brede basis van rijkelijk gevulde pupillenteams en een smalle top van oudere jeugdteams. De kans om er tussentijds af te vallen is groot. PSV vergaart in het dunner bevolkte Brabant minder makkelijk jong talent, en neemt daarom noodgedwongen meer de tijd met minder spelers. De profs van Feyenoord putten graag uit de enorme voorraad van de amateurs van Feyenoord. AZ en SC Heerenveen kennen een smalle structuur –als je daar eenmaal binnen bent, is de kans groter dat je de opleiding afmaakt.

De Kerstboom van Ajax
(14 jeugdteams, 238 spelers)

De Ballon van PSV
(10 jeugdteams, 167 spelers)

De Sleepboot en de Containertanker van Feyenoord
(profs + voetbalschool = 22 jeugdteams, 332 spelers)

De Flat van AZ
(7 jeugdteams, 138 spelers)

De Schoorsteen van SC Heerenveen
(5 jeugdteams, 128 spelers)

Toch wordt het er voor een jong, gewild talent niet makkelijker op.

Sonny, een negenjarige E-pupil van de amateurs van VV Zeewolde mag stage lopen bij zowel vereniging Ajax als stichting SC Heerenveen. 'Hij wil graag naar de voetbalschool van Heerenveen, zijn favoriete club,' zegt Wim van Zwam. 'Maar dat is een stichting en dus geeft Zeewolde geen toestemming. Ze vinden Sonny te jong. Pas als hij tien is, mag hij daar deelnemen aan activiteiten.' Mag hij van Zeewolde wel naar Ajax? Is dat slavernij? 'Nee,' zegt hoofd Opleiding Gert Visscher. Hij geeft toe geen regelmatig contact te hebben met Heerenveen, wel met Ajax. 'Maar geen enkele BVO krijgt van ons het exclusieve recht om hier spelers te scouten. Vereniging of stichting, allemaal moeten ze wachten tot na maart. Tot die tijd willen we geen komen en gaan in onze teams, daarom moet ook Sonny geduld hebben.'

Zoals elke amateurclub moet Zeewolde toestemming verlenen voor een stage. Als Zeewolde weigert en Sonny de stage toch gaat afwerken, zijn zowel hij als Heerenveen in overtreding. Maar in de KNVB-reglementen staat nergens aangegeven op grond waarvan Zeewolde toestemming kan weigeren. Er ontstaat een gevecht tussen ouders en club, een rotsfeer. Sonny raakt gemangeld. Pas als Zeewolde ziet dat hij er slechter door gaat spelen, gaat de club overstag.

Psv en Ajax kijken neer op voetbalacademies,' zegt Wim Dusseldorp van SC Heerenveen. 'We zouden niet dezelfde kwaliteit bieden als een B 'echte' opleiding bij een vereniging. Andersom vinden wij het belachelijk dat zij jongetjes van zes jaar drie keer per week laten opdraven voor een training. Laat ze spelen. Eén activiteit per week is genoeg. Veel trainen heeft pas zin vanaf de C-jeugd.'

Toch heeft ook Heerenveen een D1-team dat vier keer per week traint. 'Om alvast de stap naar het eerste kleiner te maken' Alle D-spelers komen van de eigen voetbalschool. Daar lopen dertig jongetjes rond, waarvan vijftien tweedejaars E. Allemaal afkomstig uit de polder rond Heerenveen, uit Overijssel en Zwolle.

Als ze er maar binnen een uur kunnen zijn. Toen Dusseldorp nog voor MVV werkte, startte hij geen D-team, maar legde als test wel een lijst aan van spelers die hij zou hebben geselecteerd. 'Na twee jaar bleek dat nog maar de helft van die lijst in aanmerking kwam voor de C-jeugd van MVV. Natuurlijke selectie in een voetbalschool is dus even zinvol.'

De spoeling rond Heerenveen is toch gewoon te dun om meer teams te vullen? 'Ja, maar waarom vult Ajax maar liefst drie E-teams, drie D-teams en drie C-teams van elk zeventien jongens? Niet alleen omdat zij uit een ruimer aanbod kiezen, vooral omdat zij niet kunnen kiezen.'

Omdat zij het niet weten. Ze denken: "Als er eentje afvalt, pakken we toch een andere?"

Dat ziet Dusseldorp niet goed, vindt hoofd Opleiding Jan Olde Riekerink van Ajax. In zijn kantoor met uitzicht op het hoofdveld draagt de oud-speler van Sparta een pak en een hemd zonder das. 'Andere clubs zetten zich graag af tegen Ajax. Wij nooit tegen hen. Logisch, wij zijn al de top. AZ zegt dat het beter wordt dan Ajax. PSV en SC Heerenveen zeggen dat ze hun kwaliteit boven onze kwantiteit stellen. Maar we willen een brede buik en een smalle top zodat kleinere of minder goede voetballers in onze C3 of D3 de tijd krijgen om te groeien. Maar dan wel binnen de opleiding, we willen invloed op hun ontwikkeling. Pas in de A-jeugd vallen veel spelers af. Dan kunnen we inschatten of ze het halen of niet'

Begrotingen

Het totale budget van PSV bedraagt 70 miljoen euro per jaar, dat van Britse clubs die jeugdspelers uit Nederland halen een factor vijf groter. Gemiddeld 10 procent van het budget van elke Nederlandse BVO is bestemd voor de opleiding, 65 procent voor het eerste elftal. Bij PSV gaat slechts 3 procent naar de jeugd: 2 miljoen euro, wat neerkomt op 12.000 euro per speler. SC Heerenveen heeft een jeugdbudget van 1,5 miljoen euro, wat met een kleiner aantal jeugdspelers ook neerkomt op 12.000 euro. AZ heeft maar liefst 3,5 miljoen euro te besteden, 25.000 euro per speler. Feyenoord en Ajax zijn nog rijker dan AZ, maar hebben een veel grotere jeugdafdeling zodat er per speler minder overblijft.

Spelers die de top halen, hebben volgens de KNVB leren voldoen aan het 'competentieprofiel profvoetballer'. Hij draagt vanuit zijn veldpositie bij aan 'aanvallen, verdedigen en omschakelen'. Verder 'bereidt hij zich zelfstandig voor op wedstrijd en training, is hij in staat zichzelf te ontwikkelen en zijn prestaties en die van het team te verbeteren, op zijn eigen ontwikkeling te reflecteren én kan hij met media, publiek en sponsors omgaan' Een ideaal waar de niet bij iedereen geliefde Bayern-speler Mark van Bommel niet aan voldoet. Andersom zijn er beheerste spelers in Beloftenteams die wel aan dat profiel voldoen en afdruppen naar een eersteklasser of stoppen met voetbal.

Niet goed genoeg? Niet hard genoeg? Pech? 'We weten het niet,'

zeggen PSV, Ajax en Feyenoord. Ze leveren iets meer dan vijf profvoetballers per jaar af, maar zijn daar niet tevreden over. 'Het rendement voor ons eigen eerste elftal is te laag,'

zeggen jeugdtrainers van Feyenoord. 'Vooral de aansluiting tussen de Beloften en het eerste is uiterst moeizaam. Jongens als Glenn Lovers en Civard Sprockel konden de druk niet aan. In de wedstrijd maakten ze de verkeerde keuzes'

KNVB-sterren

Omdat BVO's hun jeugdopleiding wilden uitbreiden met D-elftallen, eisten de amateurclubs dat die zich onderwierpen aan een KNVB-keurmerk. Twee sterren of meer moeten clubs, spelers en ouders nu geruststellen dat hun gescoute talenten goed worden opgevangen. Via een ingewikkeld rekenmodel wordt de kwaliteit op allerlei punten gewogen. Het onderscheidend effect is gering, want alle eredivisieclubs kregen de maximale score van vier sterren, de meeste clubs in de Jupiler League drie, alleen Go Ahead Eagles heeft er twee.

De sterren zeggen weinig over de slagingskansen van een talent. Voetbal International rekende uit hoeveel eredivisiespelers elke opleiding aflevert. 'Geldverslindende voetbalscholen met vier sterren als die van Roda JC en SC Heerenveen hebben mooie busjes rijden en allerlei hypermoderne faciliteiten maar produceren zelden een profvoetballer.' Stormvogels Telstar (opgegaan in AZ) doet niet mee aan de sterrenslag, maar leverde met een budget van slechts drie ton na HFC Haarlem van alle eerstedivisieclubs de meeste spelers aan het eredivisiebestand.

Ontevreden over de professionaliteit van eigen kweek, kopen hoofdtrainers van BVO's graag buitenlandse spelers. Als te midden van dat internationale geweld één Nederlandse jongen per jaar doorbreekt, zijn de hoofden Opleiding dik tevreden. Zelfs dat rendement halen de meesten niet. 'Vanaf nu stellen we strenge eisen aan de jongste jeugd,' nemen ze zich bij Feyenoord voor. 'Niet langer van onderop, niet langer vanuit het kind geredeneerd. Maar van bovenaf, vanuit de behoeften van het eerste elftal' Vroeger bouwden Feyenoordtrainers de F-spelers vanaf de basis op naar steeds complexer. 'Nu is de wedstrijd op het hoogste plan de norm. Daar moeten we spelers naar toebrengen'

Kinderen waren toch geen volwassenen? Ze mochten toch pingelen en plezier maken? 'Er zit spanning tussen de eisen die we van bovenaf stellen en de goede bedoelingen die we van onderaf hebben,' zegt Van Zwam. 'Daarom geven we kinderen al vroeg verantwoordelijkheid, laten we ze zelf hun spullen verzorgen. Ze moeten ook zélf de wekker zetten om op tijd te komen. Maar als pa niet uit bed kan komen, houdt alles op. Iemand zal ze toch moeten brengen'

B VO's willen van alles, maar wat wil jij eigenlijk van hen? Ex-profvoetballers die er de baas zijn —vaak van de oude stempel —vinden dat je dankbaar moet zijn voor het feit dat zij jou gaan opleiden tot de ideale voetballer. Ben je ook dankbaar? Maken PSV en Feyenoord van jou een kaatsende, dienbare spits, terwijl jij veel liever mannetjes uitspeelt? Maakt Ajax van jou een inschuivende verdediger of opkomende back, terwijl jij veel liever ballen afpakt en naar voren roeit? 'Wij leiden jou op zodat je straks kunt functioneren in een aanvallende, creatieve speelstijl gekoppeld aan resultaatgericht voetbal,' lees je in de brochure die je meekrijgt na het kennismakingsgesprek. Daar bedoelen ze mee: de Hollandse School. Dat noemen ze niet zo, want ze doen het graag voorkomen dat ze uniek zijn. Béter dan andere opleidingen.

PSV = techniek + techniek + techniek —positiespel

'Positiespel zoals bij Ajax daar doen wij niet aan,' zegt De Groot van PSV. Hij nam afscheid van een trainer van de E-selectie. Die wilde meer tactiek en minder techniek trainen, zoals bij Ajax, waar pupillen nog maar 55 procent van de tijd iets doen met de bal.

AJAX = historie(Cruijff + Keizer + Swart) + filosofie + strategisch plan

'Ajax onderscheidt zich niet met een techniekles meer of minder,' zegt Jan Olde Riekerink, hoofd Opleiding van Ajax. Tenslotte heeft een speler per wedstrijd maar twee minuten de bal aan zijn voet. En de helft van de tijd heeft de tegenstander de bal. 'Het unieke van Ajax zit hem dus in iets anders, iets ongrijpbaars. Ajax is waar het vandaan komt en waar het naartoe gaat. Hoe, is niet uit te leggen. Wij weten zelf niet eens hoe we onze succesformule moeten kopiëren naar Ghana en Zuid-Afrika. Ook Chelsea wilde ons kopiëren, zonder succes. Ons hoge rendement, dat maakt ons uniek. De selectie van ons eerste bestaat voor 70 procent uit eigen jeugd. Oranje bestaat voor 70 procent uit Ajaxkweek'

AZ = Ajax –historie + gemoedelijke sfeer

‘Wij leiden op tot hetzelfde verzorgde voetbal als Ajax, maar bij ons is de sfeer beter’, zegt Aloys Wijnker van AZ. ‘Ajax is groter en killer. AZ is warmer, om niet te zeggen gemoedelijker. Maar ook nuchterder. Altijd jezelf, is onze slogan’

Heerenveen = AZ –0,5(AZ-budget) + luwte + kleinschaligheid

‘Wat ze ook vertellen, de drie topclubs plus AZ, SC Heerenveen en FC Twente/ Heracles onderscheiden zich nauwelijks van elkaar,’ zegt Wim Dusseldorp van SC Heerenveen. ‘PSV zegt: “Bij ons word je vriendje van de bal” Ajax zegt: “Bij ons word je de baas over de bal.” Tja. AZ zit qua niveau het dichtst bij de top. Hun grote probleem is net als bij Feyenoord en PSV de moeizame aansluiting tussen het tweede en het eerste elftal. De onderbouw hobbelt erachteraan net als de bovenbouw. Bij ons sluit het beter aan. Wegens de kleinschaligheid, de maximale energie die we steken in geringe aantallen. Het dorp, de sociale controle.’ Er brak de laatste jaren één Friese jeugdspeler van SC Heerenveen door naar het eerste. In de grootschalige, keiharde *rat race* van Ajax kregen in 2008 maar liefst achttien jeugdspelers een jeugdcontract aangeboden.

A jaciëden met jeugdcontracten staan nog lang niet in De Arena in de basis. ‘Integendeel,’ vindt Uri Coronel, de man die met zijn rapport over Ajax een ongekend kritisch kijkje bood in de jeugdopleiding en voorzitter werd. ‘Ze zijn technisch vaardig, maar missen handelingsnelheid, tactisch vernuft, mentale hardheid, gogme’

Voldoen zij dan wel aan het opleidingsplan van hoofd Opleiding Jan Olde Riekerink? ‘Er is niet echt een plan, een rode draad,’ geeft hij toe. Daar kan hij niks aan doen, hij werkt er nog niet zolang. Daarvoor was zijn kantoortje een duiventil van trainers die er ook al niet aan toekwamen. ‘We hebben wel een jeugdplan met uitgangspunten voor wat we op welke leeftijd trainen. Maar die heb ik nog nooit gelezen, ze zijn er vooral voor de KNVB-sterren.’ Coronel oordeelde over dat jeugdplan: ‘Geen heldere trainingsdoelen, geen wetenschappelijke onderbouwing van de trainingsmethodes’

Johan Crujff, na dat rapport twee weken lang actief als adviseur van Ajax, las het niet maar was altijd al zeer kritisch over de jeugdopleiding. ‘Crujff vindt dat Ajax-spelers niet nadenken,’ zegt Olde Riekerink. ‘Hij vindt dat ze niet weten hoe ze moeten anticiperen en

ruimtes moeten bespelen. Ze zijn niet op de hoogte van de geheimen, de details waar het Ajaxvoetbal groot door is geworden. Mijn idee is dat je die theorie heel gedetailleerd kunt overbrengen op voetballers aan de hand van videobeelden. Al voor het rapport Coronel was ik bezig het allemaal op papier te zetten.'

Volgens Crujff en Coronel deugt er weinig op jeugdcomplex De Toekomst. School, vervoer en eten zijn perfect geregeld, er is videotraining, een multiskills-programma voor meer atletische spelers en een masterclass voor de grootste talenten. Er zijn plannen voor een *Ajax Football Centre* waar ze voetbal wetenschappelijker gaan benaderen. Maar de werkdruk van het hoofd Opleiding is te groot, schrijft Coronel. Hij heeft geen tijd om op het veld staan. Niet vreemd, met veertien jeugdelftallen. 'Die kan ik niet allemaal elke zaterdag in actie zien,' zegt Olde Riekerink. Al voor de kritiek deelde hij de elftallen in drie groepen in: de onderbouw (F1 –D3), de middenbouw (D2 –C1) en de bovenbouw (B2 –A1), waar hijzelf op toeziet. Bij die elftallen staat hij wel degelijk op het veld.

De zwaarste kritiek betrof de staf van veertien jeugdtrainers. 'Onervaren trainers worden niet goed begeleid en ervaren trainers worden te weinig gecorrigeerd,' vond Coronel. Ze zijn meer bezig met het resultaat van het team op korte termijn dan met de jongens zelf. Ze moeten worden beoordeeld én afgerekend op talentontwikkeling. Op de Toekomst lopen zo'n acht oud-voetballers rond: Jonk, Winter, Kreek, Silooy, Roy, Tahamata, Otto, Mühren, De Boer en net zoveel niet-voetballers, zoals gediplomeerde CIOS-trainers. Een bewuste balans, omdat Ajax in het verleden vaak te horen kreeg dat botte ex-profs er jongetjes drillen.

Coronels twijfel aan de trainerskwaliteiten deelde Olde Riekerink ook al langer. Op de plenaire vergadering op maandagochtend eist hij van hen meer vakinhoudelijk overleg, later in de week andermaal. 'We doen een nabespreking en een voorbespreking van de wedstrijden. Wat ging er mis, wat kan beter, wat kunnen we verwachten? De aftrap, de warming-up, alles komt aan bod' Als straks zijn leerplan af is, wil hij dat trainers zich er strikt aan houden. Orde en tucht. Niet alleen voor spelers lijkt Olde Riekerink dat het beste, ook voor trainers. Dat vond Coronel nou niet. 'Als een trainer ergens mee zit, stapt hij niet makkelijk naar het hoofd Opleiding. Ook ouders van jeugdspelers durven geen open gesprek aan te gaan of kritiek te leveren. Er heerst groot onderling wantrouwen. Dat drijft jonge spelers in de armen van zaakwaarnemers'

Zijn Ajaxtrainers bezig met winnen of met opleiden? 'Ze moeten naar

de jongens uitstralen dat het proces belangrijker is dan winnen,' zegt Olde Riekerink. 'Maar dat mogen ze niet tegen spelers zéggén. Spelers moeten willen winnen' Dat valt niet mee. 'De ene trainer is resultaatgerichter dan de andere. Ze hebben korte arbeidscontracten en hebben het gevoel op resultaat te worden afgerekend. Ze reageren op elkaars resultaat. "Hé Sonny, verloren hè dit weekend?" Dat is onze cultuur'

Misschien moet Olde Riekerink eens kijken hoe ze dat bij Feyenoord doen. Daar hebben ze evenmin een uitgewerkt leerplan, wel beoordelen ze er de jeugdtrainers heel modern op de mate waarin ze bij hun pupillen progressie realiseren. Het gaat er niet om of hun team wint of verliest. Het enige dat telt is het aantal spelers dat afhaakt of doorstroomt. Sterker, trainers beoordelen er niet alleen hun spelers. Ze beoordelen ook zichzelf en elkaar. Een '360 graden feedback' noemt Feyenoord dat, een instrument uit de managerswereld waarbij alle mensen rondom de leidinggevende — meerderen én ondergeschikten — hem beoordelen.

In de praktijk van Feyenoord wordt geen speler of collega iets gevraagd. Na de val van voorzitter Jorien van den Herik stelde technisch adviseur Wim Jansen zijn protegé Peter Bosz aan als directeur. Die schoof zijn zwager Stanley Brard door naar de hoogste post in de opleiding. Brard begon een schoonmaakoperatie onder jeugdtrainers die tot de verbeelding zal hebben geproken van Johan Crujff. Die wilde zijn vriend Piet Keizer iets dergelijks laten doen op De Toekomst, totdat de nieuwe hoofdtrainer van Ajax, Marco van Basten, er een stokje voor stak.

Feyenoord AI-trainer en oud-voetballer Henk Fraser werd al langer verweten dat hij Surinaamse spelers in zijn team voorttrok. 'Jij maakt spelers niet beter,' kreeg hij van Bosz en Brard te horen in een gesprek dat meer leek op een '180 graden feedback'. 'Je belt met je mobieltje tijdens de training en je coacht spelers in het Surinaams' Brard zat er toen een jaar. Tegen Fraser was in zijn acht jaar tijd als trainer geen dossier opgebouwd. Toch wilde Brard snel van hem af. De '360 graden feedbacksessie' kwam goed van pas. Een stok om mee te slaan. Ook Beloftetrainer Arnold Scholten, keeperstrainer Carlo L' Ami en FI-trainer Erwin Pinas moesten op deze wijze vertrekken. 'Pinas heeft een mening en loopt niet steeds binnen bij Brard om hem een kopje thee te brengen,' zei Fraser. 'Er heerst een ons-kent-ons-sfeer op Varkenoord'

Jeugdtrainer Fräser vloog bij zijn ontslag Brard bijna naar de keel, maar de training ging die middag gewoon door. Oók die van de onderbouw. Na schooltijd trainen de pupillen van Sportclub Feyenoord twee per week. Geen minuut meer, Brard is als de dood voor verzadiging en overbelasting. Tot in de A-junioren voert hij de frequentie geleidelijk op tot zeven trainingen per week.

Bij verenigingen als PSV en Ajax trainen de F-jes en E-tjes drie keer twee uur per week. Geblesseerd? Dan kom je toch en schrijf je een verslag van de training. Op zaterdag volgt de competitie, op zondag een extra activiteit. Pas vanaf de D1 speel je in een vast basiselftal, voorlopig speel je in wisselende teamsamenstelling in zeven-, acht- of negentallen over de breedte van een half veld. Sommige eerstejaars E-spelers (acht, negen jaar) spelen al op een heel veld.

Zwaar? PSV overweegt de invoering van een vrije woensdag, zoals in het minder volgepropte weekschema van de Feyenoordonderbouw. Eigenlijk zouden D-spelers en ouder op de dag na de zaterdagwedstrijd hersteltraining moeten doen, vinden ze op De Herdang. Door de week kunnen trainers dan meer kwaliteit in de training leggen, meer balans. Helaas zijn er op zondag vaak al andere activiteiten gepland. Trainingen met stagiairs, of toernooitjes waar PSV-spelers worden verwacht. Als mechanische poppetjes lijken ze eindeloos opwindbaar. Er is nog zoveel te leren: fysiek, techniek, tactiek, mentaal.

Trainbaarheid. Wanneer heeft volgens Ajax welke training het meeste effect?

Techniek 8 –12 jaar De eerste jaren moet je veel techniek herhalen en doen inslijten, later moet je het onderhouden.

Tactiek 12 –18 jaar De eerste jaren is er ook aandacht voor inzakken, pressie en positieospel –alleen noemen trainers het nog niet zo.

Fysiek 8 –18 jaar In de eerste jaren werk je aan rompstabiliteit en souplesse. Na de groeispurt, rond je twaalfde: meer aan kracht en conditie. Mentaal 8 –18 jaar In de eerste jaren werk je aan je basis-zelfvertrouwen. Daardoor durf je meer, sta je open voor aanwijzingen.

Neem alleen al je fysieke ontwikkeling. Na de groeispuurt tot je zesde verjaardag groei je gelijkmatiger. Een mooi moment, vinden ze bij Ajax, om op judo te gaan. Voordat je het trainingsveld op mag, krijg je drie kwartier multiskills —judoles en gymnastiek. Je leert er je val te breken, werkt er aan ritmegevoel, reactievermogen en coördinatie. Je lichaam wordt er flexibeler van en minder gevoelig voor blessures. Dit atletisch vermogen is tegenwoordig een basisvereiste voor moderne voetballers.

‘Bah, judo’ zeggen voetballers. ‘Zonde van de tijd,’ zeggen hun ouders. ‘Op lange termijn winnen ze er dubbel mee,’ vinden ze bij Ajax. Alleen maar voetballen is op korte termijn inderdaad het beste, maar die eenzijdige belasting stagneert de ontwikkeling op latere leeftijd. Een moderne voetballer moet niet alleen goed met de bal om kunnen gaan, hij moet ook een atleet zijn, snel en lichtvoetig. Dat word je niet van drie keer per week om pylonen dribbelen. Voor kleine aanvallers kan judo zeker geen kwaad —verdedigers van negen jaar passen tegenwoordig al het hele register van de spijkerharde Italiaan Marco Materazzi toe: shirtje trekken, armpje duwen, ruggetje klimmen, doodschopte uitdelen, vermoorde onschuld spelen.

Ook keepers hebben baat bij valtechniek. Zij vrezen spitsen die te laat zijn en op hen doorlopen —klappen die ze nu leren opvangen of ontwijken.

Ajax is zo tevreden over multiskills dat de D- en C-junioren ook op judo moeten. De gele slip of een diploma kunnen ze echter niet halen, dat leidt te veel af van de voetbalprestaties.

Lopen andere spelers straks achter op de judoka’s van Ajax? Hun clubs denken van niet. AZ heeft een voltijds inspanningsfysioloog in dienst, SC Heerenveen doet veel aan warming-up en vechtvormen. Daar maakt een loop- en conditietrainer voor elk van de tachtig jongens vanaf de D een apart programma voor rompstabiliteit en tegen houterigheid. ‘Onzin,’ vinden ze op hun beurt bij Feyenoord en PSV. ‘In elke techniek oefening zit alles al. Van elk duel om de bal wordt een jongen sterker’

Techniek dan. Techniek is terug. Is techniek dan weggeweest? Ja, kijk maar hoe vaak de bal nog van de voeten van Ruud van Nistelrooy springt. In de jaren tachtig en negentig, toen hij werd opgeleid, vonden jeugdtrainers tactiek belangrijker dan techniek. Die van Ruud stelden het fysieke en mentale er ook boven. Toen die trainers eind jaren negentig op de kamers van hun matig voetballende zonen posters zagen hangen van louter buitenlandse technici als Ronaldinho, Cristiano Ronaldo en Zinédine Zidane, drong langzaam iets tot ze door. 'Mijn zoon van tien speelde in de jeugdopleiding van Vitesse/AGOVV,' zegt Edward Sturing, destijds coach van het eerste van Vitesse. 'Ik kreeg hem niet meer mee naar de training. Hij bleef liever thuis omdat hij op het veld toch niks meer mocht en van alles moest. "Waar zijn we mee bezig?" schoot er door me heen. Mijn zoon opende mij de ogen'

Vriendje worden van de bal (PSV) =

Baas worden óver de bal (Ajax) =

Eén worden met de bal (Feyenoord)

Techniek, hoe moest dat ook alweer? Jonge jeugdtrainers overbieden nu op de tweedehands boeken van techniekgoeroe Wiel Coerver. Hoe deed hij dat, 'kappen en draaien'? Geen idee hebben ze, hun generatie voetbalde al niet meer op straat. 'Techniek', dicteerde Wiel Coerver in 1983 aan ghostwriter Johan Derksen in de techniekbijbel *Leerplan Voor De Ideale Voetballer*, 'staat ten dienste van tactiek.

Als je beslissende acties maakt, groei je automatisch in tactisch opzicht. Door de bal trouw in te leveren bij je medespeler groei je niet. Een meeloper, een ballen-inleveraar kan nooit over de juiste mentaliteit beschikken. Toch kom je hem in elk elftal tegen. Alleen de uitbinker is moreel sterk. Wat kan hem nog gebeuren? Helaas krijgt tegenwoordig conditietraining de voorrang boven techniek. We trainen in dienst van de verdediging'

Deze lange klaagzang tegen het oprukkende moderne voetbal kun je verder overslaan. Aardiger zijn de vele fotoseries van Wiel met twee bonenstaken in een Pumabroekje. Daarin toont hij elke techniekvorm in slow motion. 'Je doet alsof je trapt, maar je tikt de bal achter het standbeen langs en neemt hem mee' Zelfs verdediger Jaap Stam beheerste deze Crujff-kap. Een pagina verder kapt Wiel de bal met de binnenkant van zijn rechtervoet voor het lichaam langs, neemt hem met de buitenkant van de andere voet mee, kapt hem met de

binnenkant van de linkervoet voor het lichaam langs. 'Etcetera'

Met speciale aandacht moet Zinédine Zidane, elf jaar oud, de plaatjes op pagina 65 hebben bekeken. Van het Nederlands ernaast begreep hij niks. 'Dribbel op snelheid, zet je voet op de bal en terwijl je een snelle draai om je as maakt, neem je de bal met de andere voet over en neem je hem met de buitenkant van de voet mee. Doe een paar tussentikken en doe het nog eens met de andere voet' Hij rende met zijn bal naar buiten. De 'Zizou'-beweging was geboren. Of had hij het afgekeken?

Techniek is wat straks het verschil maakt in de top,' zegt Olde Riekerink. 'Helemaal vrij te zijn van de bal. In het veld maak je alleen de juiste keuzes als je niet meer met de bal bezig bent, maar met medespelers en tegenstanders. Ajax is een ploeg die de bal wil hebben. Techniek kun je er daarom niet vroeg instampen'

Toch besteedt Ajax maar de helft van de trainingstijd aan techniek, de rest gaat op aan judo, looptraining, positieospel. Bij F- en E-spelers gaat dat er speels aan toe -zonder tegenstander of weerstand. In ganzenpas gaan ze met bal achter de trainer aan, doen zijn bewegingen na. Lastig, op hem en de bal tegelijk letten, maar alles bij de eerstejaars is gewenning, herhaling, gewenning. Bij de tweedejaars is het uitvoering, herhaling, uitvoering. Weer een jaar later worden ze geacht techniek ten dele zelf te onderhouden door veel uren te maken.

Zo niet bij PSV. 'Wij zijn nogal excentriek vergeleken met Ajax,' zegt Rini de Groot. 'Bij ons krijgen de jongsten 100 procent techniek, aanvallers én verdedigers' Eindeloos oefenen ze op de Kaka-beweging. Trainers tonen beelden van Kaka, hoe hij de bal met een speler in de rug in één vloeiende beweging aanneemt, zich omdraait, de bal links of rechts van de tegenstander schuift, hem passeert terwijl de bal panklaar ligt richting goal voor een schot of passing. Eén keer aanraken. Gaat het tien keer verkeerd, zeggen ze: "Probeer het een elfde keer"

'We stimuleren ze acties te maken. Doel: optimale beheersing over de bal en dominantie in de 1:1-situatie. Het overzicht behouden en het afgeven komen later wel'

PSV = 2(Ajaxtechniek) + 0,5(Ajaxfysiek) –Ajaxtactiek

PSV? Is dat niet die club die dienstbare spelers als Berry van Aerle en Wilfred Bouma opleidt, die de boel achterin op slot gooien en zichzelf

wegcijferen? Wie veroorzaakte deze ommezwaai, Guus Hiddink? 'Dat zou te veel eer zijn,' zegt Rini de Groot van PSV. 'Voor Guus creëerde PSV al een cultuur waarin dit mogelijk werd. Het techniekdenken kwam van onderop, van de trainers.'

PSV treedt als opleidingsinstituut graag uit de schaduw van Feyenoord en Ajax. Doorbraken in het eerste van PSV en Oranje als die van Aissati en Afellay gebruiken trainers gretig als voorbeeld voor de pupillen. Elke vakantie krijgen die techniekhuiswerk mee, een bal, een springtouw — op de PSV-website staan voorbeeldfilmpjes met alle trucs. Oefenen ze op de techniekserie 'Bakkal', 'Aissati' of 'Afellay' met elk negen nieuwe bewegingen. De grote talenten beheersen dat repertoire natuurlijk al lang, maar leergierige spelers in de PSV-traditie van Peter Hoekstra, Björn van der Doelen, Edward Linskens, Boudewijn Zenden en Klaas-Jan Huntelaar doe je er alleen maar een groot plezier mee, denkt PSV.

Na de vakantie bekijkt een jury van E-spelers de vorderingen van de F-spelers. Een enkele schaar naar links, dan rechts er langs met een lobje als zekerheid voor het geval de verdediger niet naar links gaat en zijn been uitsteekt naar rechts. Niet de beste uitvoering wordt bekroond, maar degene die het meest is vooruitgegaan. 'Hé joh die doe je verkeerd hoor!'

Ricardo Moniz, leerling van Wiel Coerver en ex-techniektrainer van PSV bracht de inzichten naar Manchester United en Tottenham Hotspurs. Optimale beheersing over de bal en dominantie in de 1:1-situatie bereik je volgens hem alleen door dagelijks alles te herhalen. Te beginnen als zesjarige. Niks partijtjes, niks techniekoefening onder weerstand, elk foutje valt dan enorm op. In isolement heb je het meeste balcontact. Anders loop je er als mindere speler toch maar een beetje bij. Daar denken ze bij SC Heerenveen anders over. 'Wat PSV doet, heeft weinig zin,' zegt Wim Dusseldorp. 'Daar leren ze je de beweging om de beweging. Maar het gaat er toch om je man voorbij te komen? Techniek leer je alleen onder maximale weerstand, in echte partijtjes tegen een felle verdediger die koste wat kost een doelpunt wil voorkomen. Hij maakt keuzes, de aanvaller maakt keuzes. Dat is voetbal.'

Bij zo'n techniektraining van PSV staan ze minuten lang stil in een rijtje te wachten' Bij Feyenoord twijfelen ze tussen maximale weerstand en oefening in isolement. 'We trainen veel vanuit een wedstrijd,' zegt een trainer. 'We geloven niet in oefening buiten het spel om. De jongste spelers oefenen wel geïsoleerd, zoals Coerver het bedoelde, een kwartiertje per dag. Dribbelen ze achter de trainer aan van hoedje naar

hoedje. Vinden ze prachtig. Hoe leuker ze het vinden, hoe sneller ze het toepassen op zaterdag. Helaas brengen niet al onze trainers dat ideaal in de praktijk'

Voordoen, daarin gelooft PSV-techniektrainer Jefta Bresser wel. 'Een slechte trainer roept met zijn handen op de rug: "Houd die bal bij je" Een goede doet het voor. "Laat je voet een beetje meegeven, buig de knie iets over de bal" dat soort lessen. Of: "De aanname is belangrijker dan passen en trappen" Door een goede aanname kun je wegdraaien van de tegenstander en echt ruimte creëren voor je team. Oefenen we eerst met de bal, dan met een tegenstander die een schouderduw geeft, daarna spelen we de bal bewust in op het verkeerde been, aan de kant van de tegenstander. Matige technici kaatsen dan, de goede proberen iets uit'

Ondertussen concentreren ze zich bij Ajax liever op wat eerste tactische lessen. Tot hun elfde jaar zijn kinderen ongevoelig voor tactische lessen, geven ze in Amsterdam toe, maar je hebt tactiek en tactiek. Als een talentvolle F-speler van Ajax uit zichzelf ziet dat hij vrij moet lopen als zijn ploeg de bal heeft, legt trainer Dennis de Haan het spel stil en zegt tegen de anderen: 'Kijk eens wat hij doet? Als jullie dat nou eens allemaal doen, dan houden jullie het spel groot.'

De Haan roept ze bij elkaar. Op zijn hurken plaatst hij acht rode en acht gele hoedjes tegenover elkaar in het gras. Dan trekt hij de rode hoedjes uit elkaar, als een accordeon. Het speelveld wijkt uiteen. De gelen volgen om de roden te dekken. 'Kijk, nu krijgen de roden veel meer ruimte om naar het doel van de gelen toe te spelen. Maar maak het veld ook weer niet té groot. Hoe kleiner de afstanden, hoe makkelijker je kunt afspelen. Zover kunnen jullie de bal nog niet schoppen hè?' Dat was tactiekles 1. 'Wat doen we als we de bal niet hebben?' De cirkel van zeven rode hoedjes krimpt in. Voor de gele balbezitters blijft weinig speelruimte over. 'Precies Youri, dan houden we het spel klein' Dat was tactiekles 2.

PSV vindt dit al te ver gaan. 'Tactiek kun je nooit helemaal loslaten,' geeft Rini toe. 'We wijzen ze wel op ruimtes waarin ze kunnen spelen, anders lopen ze allemaal waar de bal is. Verschil met Ajax is dat kinderen van ons geen opdrachten hoeven uit te voeren. Met taken leiden we geen zelfstandige, creatieve voetballers op. Ze moeten het zélf herkennen en doen. Niet omdat wij het ze voorkauwen' Elke les wordt vragend gegeven. 'Giovanni, wat zou jij kunnen doen om je vriendje te helpen? Dichterbij hem staan?' Haalt Giovanni vragend zijn

schouders op, dan maken we daar géén probleem van, benadrukt Rini.

‘Vóór de man passen,’ roept De Haan van Ajax. ‘Probeer een beetje samen te spelen. Pas de techniek toe die past bij de situatie’ Aan de zijkant is een schaar soms de beste keuze, op het middenveld een Zidane. Als het maar tot een ‘man-meer-situatie’ leidt.

Hij wil meer ‘tactische driehoekjes’ zien. Partijtjes 8:8 zijn daar ideaal voor. Dat vinden ze bij Ajax logischer dan 7:7, waar doorsneevoetballers in spelen. Bij PSV vereenvoudigen ze het spel soms zelfs naar 2:2, alleen maar om de balcontacten. Maar dat heeft toch niks meer met voetbal te maken, met 11:11? Nee, Dennis formeert zijn team liever in een losse 1-3-1-3, met een verbindingspeler tussen de voorste en laatste linie. Dat zorgt voor veel meer dynamiek dan bijvoorbeeld een 1-2-2-3, waarbij de vliegende keep een soort laatste man is. Goed om de keeper bij het spel te betrekken, maar in de praktijk onwerkbaar. Alle ballen vliegen over hem het doel in. Trouwens, de vleugelspitsen in 1-2-2-3 worden ook niet goed aangespeeld.

Na een goede invulling door zijn pupillen van de 1-3-1-3 is de latere stap naar het volwassen Ajaxsysteem 1-3-4-3 een logische. Toch speelt hij komende zaterdag met slechts twee verdedigers in plaats van drie. Die komen daardoor vaker 1:1 met een aanvaller te staan, daar leren ze van. Ook al vallen er tegengoals uit.

‘Misschien moet je toch wat meer in formatie spelen,’ stelt een vals grijnzende collega Dennis voor op de maandagochtendvergadering. ‘Die van jou lijken toe aan een duidelijker taakverdeling’ Dat gaat ten koste van het individu, vindt Dennis. De ene maakt liever een actie, de ander speelt liever samen. Bij de keuze tussen het individuele en het teambelang kiezen we voor het eerste, geeft Olde Riekerink hem gelijk. Volgende week Feyenoord uit, besluit Dennis. ‘Dan ga ik achterin niet 1:1 verdedigen. Winnen is belangrijk voor het zelfvertrouwen’

Vanaf de velden van Varkenoord, De Herdgang en De Toekomst —waar respectievelijk hard wordt gewerkt aan fysieke ontwikkeling, techniek en tactiek —wijzen trainers regelmatig richting De Kuip, het Philips Stadion, De Arena, onder aanroep van een de vele mentale factoren waar het jeugdspelers nog aan ontbreekt. ‘Willen jullie daar ooit nog spelen? Dan zou ik eerst maar eens wat meer...

inzet/gedrevenheid/zelfstandigheid/... (doorstrepen wat ze al wel hebben)

... laten zien!' Makkelijkste manier om aan al die mentale knopjes te draaien is de jongsten tegen grotere, oudere jongens te laten spelen. Vooral bij Ajax doen ze dat graag. 'Goed voor het doorzettingsvermogen, worden ze harder van' Soms speelt de F1 van Ajax juist tegen een zwakkere tegenstander, als het tijd wordt voor meer durf in de acties.

Bij Feyenoord moeten ze daar niks van hebben. F-trainer Erwin Pinas vroeg al zo vaak aan hoofd Opleiding Stanley Brard of zijn F-jes eens tegen de E-tjes van Feyenoord mogen oefenen, maar nee. Geen tijd voor in het weekschema, te belastend.

Lastiger te beroeren is de knop van het incasseringsvermogen. Negatieve coaching is uit den boze, maar ja. Profspelers moeten straks niet schrikken als de trainer een keer kwaad wordt.

'Wat een stel lamledige gasten zijn jullie,' zegt Ajaxjeugdtrainer Maarten Stekelenburg in de kleedkamer tegen zijn E-pupillen. 'Mitchell, ik vind het echt ongelooflijk. En jij Kevin hebt ook nog wat goed te maken hè' Uit: Ajaxdocumentaire *Daar Hoorden Zij Engelen Zingen* 1999

'Wij voeden kinderen op,' zegt Olde Riekerink. 'Ik weet nog dat ik met Johnny Heitinga op het veld stond. Hij was tien en stond er maar sloom bij. Ik liet een hesje voor hem op de grond vallen. Ik zei niks, pakte het hesje en liet het opnieuw

vallen. Dit keer ving Johnny het. Ik zeg: "Waarom vang jij hem nu wel? Omdat jij nu actief staat" Je moet kinderen heel veel uitleggen. Anders komt het niet aan.'

Van een bangerikje maak je geen durfal, weten pedagogen, andersom lukt wel.

Van een donderspeech trekken hooguit twee spelers zich iets aan. Vijf krijgen een knauw. De drie spelers die wél hun best deden en voorzien zijn van een rechtvaardigheidsgevoel, voelen zich beledigd. Het was misschien beter als Stekelenburg die dag in 1999 de vedette van het team niet had afgekraakt om zijn slappe wijze van inpassen, maar een extra moeilijke opdracht had gegeven. En de mindere speler wist allang dat hij de mindere op het veld was.

'Met alleen maar positieve coaching sluiten we de ogen voor hoe de

voetbalwereld in elkaar zit,' zegt Olde Riekerink. 'In het eerste elftal wordt soms slecht gecommuniceerd. Daar moeten we spelers op voorbereiden. Hoe vroeger ze leren omgaan met kritiek, hoe beter. In het voetbal moet je soms even je mond houden, een discussie kappen we soms bewust af. Wij ex-profs zijn daar ook niet slechter van geworden. En mental coaching voor jonge spelers daar geloof ik niet in. Alleen mensen uit de sport begrijpen hoe de dingen hier werken'

'Ik ben het er niet mee eens hoe Ajax met kinderen omgaat,' zegt Rini de Groot van PSV. Hoewel hij zegt zich te hebben gestoord aan de beruchte documentaire -'zo gaan wij én zij niet om met kinderen' — gaat het er volgens hem in Amsterdam 'veel strakker en arroganter' aan toe dan bij ons in Brabant. 'Dat horen wij van veel Utrechtse spelers die afvallen bij Ajax en bij ons komen spelen'

Een Elinkwijkertje kwam van Ajax over. 'De jongens hier zeggen me gewoon gedag,' merkte hij verbaasd op. Toch mag PSV wel wat strenger worden, vindt Rini. 'Zeker voor jongens vanaf twaalf jaar. Die moeten hun plek kennen. Soms zijn we te lief voor ze. Beetje als de Belgen, hè' Toch kwam PSV snel terug van het idee om de flappen met persoonlijke doelen op te hangen aan ieders haakje in de kleedkamer van de F- en E-spelers. 'Het leerde ons wat dat met kinderen doet. Die kunnen soms heel hard tegen elkaar zijn. Wij trainers moeten het sociale gebeuren bewaken, niet aanjagen' Mentale hardheid ontwikkelt PSV liever door pupillen te laten poten. 'Kijken wat er gebeurt. Wie neemt het initiatief? Wie wordt als laatste gekozen? Hoe gaat die ermee om?'

Het is 1 mei en je zit aan een lege tafel. Je trainer, teamleider en het hoofd Opleiding zitten achter de tafel. Je ouders mogen niet naast je zitten. Ze nemen een paar meter achter je plaats. Dit is je eindejaarsgesprek. Ga je over of moet je weg? Maar het is pas 1 mei! Het seizoen loopt toch door tot 1 juni? Klopt, maar spelers die van club wisselen, moeten zich vóór 31 mei overschrijven. BVO's moeten daarom voor 1 mei al aangeven hoe de selecties er volgend jaar uitzien. Die mannen achter de tafel weten dus al of jij blijft of niet.

Jij weet het ook. Je voelde het al toen je niet mee mocht naar een internationaal toernooi. 'Wat vind je er zelf van hoe het gaat?' vroeg de trainer in december. Herinnerde hij je toen aan afspraken in september, zonder een complimentje te maken over vorderingen op ander vlak? Dan moet je de laatste drie maanden van dit seizoen wel heel veel vooruitgang hebben geboekt, wil je nu nog overgaan. Gelukkig mogen

F-spelers hoe dan ook twee jaar blijven, E-spelers niet.

In september had jij je eerste 'POP-gesprek', in december je tweede, dit is je derde. Het POP-gesprek keken BVO's af van het bedrijfsleven. Elke werknemer heeft tegenwoordig een zogeheten 'Persoonlijk Ontwikkelingsplan'. Jij nu ook. Kinderarbeid en alles wat daarnaar riekt is verboden, zoals het 'beoordelingsgesprek' en andere dossiervorming tegen de pupil. Daarom omschrijven clubs het POP-gesprek liever als een 'functioneringsgesprek'. Geen eenrichtingsverkeer, maar tweerichtingsverkeer. De pupil heeft net zoveel inbreng als de trainer. Die mag hij zelfs kritiek teruggeven, als hij durft.

PSV en Ajax deden met de POP al wat jaartjes ervaring op. Pupillen bedenken samen met hun trainer persoonlijke leerdoelen —en hoe die te bereiken. Dat alles in tien minuutjes. Ouders van Ajaxspelers vinden dat volgens het rapport van Uri Coronel bar weinig voor bespreking van prestaties, verbeterpunten, evaluatie én plan van aanpak voor hun kind. Ajax ziet het POP-gesprek echter niet als tweerichtingsverkeer, maar als eenrichtingsverkeer —dossiervorming. Sterker, door de speler zelf leerdoelen te laten bedenken, steekt deze zijn hoofd vrijwillig in een strop. Doel niet gehaald, einde opleiding.

'Dat maakt een open gesprek ingewikkeld,' schreef Coronel. 'Ajaxtrainers bereiden het gesprek goed voor, maar moeten zich meer open en kwetsbaar opstellen.

Ouders voelen zich behandeld als tegenstanders, niet als partners' Hij beval meer schoolse rapporten aan met leerpunten. Andere clubs doen dat al langer. Vitesse/ AGOVV geeft waarderingen (goed, voldoende, onvoldoende), andere echte cijfers. PSV stopte met rapportcijfers. Pupillen zijn nog niet zo met hun ontwikkeling bezig, ontdekten ze daar, ze weten amper of iets 'technisch' of 'tactisch' is. Wat hebben cijfers dan voor zin? Nu laat PSV ze zelf aangeven wat hun sterke kanten zijn, waar ze het liefst aan willen werken. 'Door het ze te vragen', zegt Rini. 'Vertel kinderen dat het zus en zo moet, dan blijft twintig procent hangen. Vraag het —dan vijftig. Als je het ze zélf laat invullen zeventig —maar dat kost teveel tijd'

Je schreef in september alles op een grote PSV-flapover, nam die mee naar huis en prikte hem boven je bed. Vanaf nu was het jouw proces. Jij bent de proceseigenaar, de trainer is de procesbewaker. Hij grijpt in als je die eerste maanden afspraken niet nakomt. 'Jij wilde als verdediger toch de crosspass oefenen? En de rechtsbuiten zijn voorzet, de spits het koppen, de keeper hoge ballen?

Jullie vieren zouden zelf één vorm bedenken waarin jullie dat oefenen. Dat was vanaf september jullie verantwoordelijkheid, doe het dan ook.'

De procesbewaker bewaakt alles in jouw proces. Hij houdt consequent bij hoeveel minuten je speelt per wedstrijd. Na elke wedstrijd noteert hij een beoordeling in jouw dossier: niet goed genoeg, onvoldoende, voldoende, op PSV-niveau, boven PSV-niveau. Het maakt hem daarbij niet zo veel uit hoe goed je nu precies bent, hij houdt vooral jouw individuele progressie bij —steeds vergeleken met de anderen in je team. Loop jij in aspecten achterop, dan manoeuvreert hij je in trainingen en wedstrijden in situaties waar je met je zwaktes wordt geconfronteerd.

Verstandig, vroege specialisatie?

Dat ligt aan de ouders, zeggen Feyenoordtrainers. Er zijn van die overspannen gezinnen die doorslaan. Geven ze de voetbalzoon meer aandacht dan zijn broertjes of zusjes. Er zijn ouders die met een zesjarig kind de wedstrijd uitgebreid gaan nabespreken. Dat schiet volledig door. Maar dat ligt niet aan ons.'

Verstandig, kinderen onder druk laten presteren?

'In de onderbouw zijn we eigenlijk een amateurclub,' zeggen Ajaxtrainers. 'Kun je bij ons afvallen, bij een amateurclub niet? Bij een amateurclub kun je ook buiten de selectie vallen.' Het is sterker, vinden ze bij Feyenoord. 'De meeste amateurclubs verwaarlozen kinderen. Daar investeren ze vooral in het eerste elftal door spelers van buiten aan te trekken. Wij vangen kinderen juist op met de beste faciliteiten en geven ze de kans om hun voetbalkwaliteiten te ontwikkelen.'

Worden kinderen gedrild?

'Talentvolle spelers bij amateurclubs ontmoeten te weinig weerstand, worden te veel in de watten gelegd,' vinden ze bij

Feyenoord. 'Bij ons heerst gelijkwaardigheid. Bij ons leer je in dienst van het team spelen. Natuurlijk moeten kinderen zich soms een beetje aanpassen. Daarom laten we jonge spelers minimaal twee jaar in de opleiding, tenzij ze zelf ongelukkig zijn.'

Worden kinderen in busjes vier keer per week door het land gesleept?

'Ze logeren toch ook bij oma?' zeggen ze bij AZ en SC Heerenveen. 'Ze gaan toch ook naar Spanje op vakantie? Ouders brengen ze toch naar de andere kant van de stad om ze bij een betere amateurclub te laten spelen? We proberen voor de kleintjes de straal zo klein mogelijk te houden. Voor oudere kinderen regelen we gastgezinnen, van ouders van de jongsten verlangen we dat ze meekomen naar de training. Je moet er wel wat voor over hebben.'

Waarom niet pas beginnen met opleiden vanaf de D-jeugd?

'Dan moeten de F-jes en de E-tjes bij hun amateurclub wel een topopleiding krijgen,' vinden ze bij PSV. 'Voetbalvaders leveren ons geen goede spelers aan. We kunnen met zijn allen keihard afspreken dat iedereen van de spelertjes afblijft, en dan pakken we ze pas met twaalf jaar. Dat zou ons een hoop gedoe schelen. Maar goede trainers willen ook dan het eerste trainen, niet de onderbouw. Dat gaat ten koste van het Nederlandse voetbal. Daar leiden PSV, Ajax en Feyenoord voor op.'

Enkele weken voor je gesprek op 1 mei klopte Rini de Groot aan bij jouw teamtrainer. Rini legde de laatste hand aan de E- en D-selectie van komend seizoen en wilde van je trainer —jouw procesbewaker — een laatste oordeel over je vorderingen. Rini's scouts leverden hem alweer een aantal leuke nieuwe spelers voor jouw positie aan. Een stilstaande tweedejaars F-speler krijgt nog een jaartje het voordeel van

de twijfel, een tweedejaars E-speler zoals jij niet meer. In de D3 van volgend seizoen is plaats voor veertien jongens. Rini heeft van de tweedejaars E-spelers de nummers 1 tot en met 14 zo'n beetje in zijn hoofd zitten. 1 is de beste, 14 de minste. Is de oude nummer 14 gelijkwaardig aan een nieuwe jongen, dan kiest hij nog even voor de oude. Hij hanteert veel van dit soort regeltjes. Boeken de oude nummers 12, 13 en 14 zo weinig vooruitgang dat ze zeker moeten afvallen?

De drie nieuwe jongens die hen vervangen > de oude nummers 1, 2 en 3 van het bestaande team

'Ik verwacht van de drie nieuwelingen dat ze meteen tot de besten van het team behoren,' zegt Rini. 'Al hebben ze wel wat in te halen. Alleen zo maken we de sterkst denkbare teams'

Soms staan die nummers 12, 13 en 14 een seizoen lang stijf op die plekken. Ondertussen zoeken Rini en zijn scouts naar vervanging. Hoe rijmt hij dat met zijn hoofdregel: bij PSV gebeurt alles in het belang van het kind? 'Tijdens het seizoen speelt de nummer 14 net zo vaak als de grote talenten. Misschien niet tegen Ajax, maar tegen een middenmoter stellen we hem snel weer op. We willen dat hij zijn plezier behoudt. Alleen zo kan hij zich toch nog ontwikkelen. We onthouden de vijf dingen die hij goed doet, vergeten de vijfendertig die hij fout doet'

Dit wordt een slechtnieuwsgesprek. Elk jaar voert Rini er zo'n tien. Maar hoe subtiel hij in het voortraject speler en ouders al duidelijk probeerde te maken dat de jongen het mogelijk niet gaat halen, het grijpt hem steeds weer naar de keel. 'Als je dat eenmaal gedaan hebt, is eigenlijk niks meer erg' Milan, een back van tien jaar oud, ontwikkelt zich minder dan eerst. Hij staat al sinds september stil in zijn basistechniek. Ook zijn beleving en snelheid laten te wensen over.

'Vind jij dat je de tegenstander de baas bent?' vroegen Rini en Jefta hem al in december en nu weer. 'Niet zo'

'Vind je dat je in het veld de goede keuzes maakt?'

'Niet altijd.'

'Kun jij goed schieten?'

'Ja, dat wel'

Altijd iets positief ertussendoor, altijd met iets positiefs afsluiten. 'Als

je wilt, zoeken we voor jou een leuke andere club, Milan. Bij FC Eindhoven of FC Den Bosch zoeken ze nog spelers zoals jij. Of wil je liever terug naar je oude club? We blijven je volgen, hoor! Je kunt ons altijd bellen voor advies. En je mag natuurlijk je PSV-tenue houden'

JOUW KANS OP PROFVOETBAL:

7,5%

Volgend seizoen speel je in de D3 van jouw BVO. De kans om profvoetballer te worden is nu: jaarlijks dertig jeugdspelers krijgen een profcontract/400 eerstejaars D-spelers.

Ties van den Eijnde (1998)
 Linksback PSV E1

DE VOETBAL BELOFTE N°4

carrière

2003 - 2004	NOK F2 (Friesland)
2005 - 2007	VVSB F7, F2, F1, E1
2007 - 2008	PSV E1
2008	Over naar PSV D3

'Ik was zes en mijn neefjes zeiden: "Ties jij moet ook op voetbal". Ik wilde niet want ik was bang. Voor de scheidsrechter en vooral voor de rode kaart. Ik vond het zo eng dat ik moest huilen. Maar in Nijemirdum in Friesland was verder helemaal niks te doen. Mama zei dat ik op voetbal mocht als ik mijn zwemdiploma B had. Toen wilde ik toch. Met NOK moest ik tegen Stavoren, waar ze eerder met 16-0 van hadden verloren. Mijn shirt was veel te groot. Van de trainer geleend. Ik kwam erin en scoorde meteen. We verloren maar met 1-7.

Bij VVSB in Noordwijkerhout werd ik linksbuiten. In twee jaar ging ik van de F7 naar de E1. Ik was acht, de anderen tien. Ajax vroeg me voor een stage, Feyenoord ook. Toen ADO Den Haag belde vond ik het niet leuk meer. Ik dacht alleen nog aan die mannen langs de lijn. Mijn ouders belden ADO af. Bij Feyenoord mocht ik blijven, maar mijn moeder kreeg een baan in Brabant. Ze vond het zielig dat ik niet naar Feyenoord kon, schreef een brief naar PSV. Idee van mijn vader. Anders leek het alsof hij zo'n fanatieke papa is die zijn zoon op een BVO wil.'

PSV krijgt twintig verzoekjes per week: vaak chaotische mails die in de prullenmand belanden. De brief uit Noordwijkerhout is netjes en informatief. Als hoofd Scouting Rini de Groot 'linkspoot' leest, weet hij genoeg. Hij is al maanden bezig met sommige jongens maar het schiet niet op. 'Ik doe 99 procent van mijn werk op gevoel en daarom nodig ik Ties graag uit als linksback,' schrijft hij terug. Dat komt Ties (9) goed uit, want daar staat hij het liefst. Linkshalf staat hij ook graag, maar dan moet het achterin wel potdicht zitten.

Laatste man is hij liever niet, dan kan hij nooit mee naar voren. Hij is meer een Lampard dan een Salcido. Kijkt niet op de bal maar óver de bal naar medespelers. Alle trucs die hij bij PSV leert, de Zidane, de Kaka? Tja. Hij beheerst ze, maar verkiest op het veld toch de standaardoplossing boven een Akka. Hij heeft er gewoon niet zoveel mee, dat gepingel. Hij passeert geen mannetjes om het mannetjes passeren.

De E1 en E2 van PSV kennen geen rangorde zoals bij de amateurs. Het is een groep van zeventien jongens verdeeld over twee teams. Hoewel Ties in de E1 speelt, moet hij daar vooral niks uit concluderen, zegt de trainer. Maar zaterdag wacht de E2 een moeilijke pot tegen koploper Willem II. 'En dan hebben we de sterkst denkbare opstelling nodig,' deelt de trainer openlijk mee. Ties behoort daartoe.

De E2 domineert het spel, maar Willem II is slimmer. Met afstandsschoten komen de Tilburgers op 0-2. Ties draagt een haarband van Kruidvat. Het thermo-shirt dat zijn vader voor hem kocht, is niet warm genoeg, hij klemt de lange mouwen van zijn clubshirt in zijn vuisten. Tussen twee spitsen speelt hij achterin niet af, maakt een actie door het midden en brengt zijn Belgische spits Mats in stelling: 1-2. Precies wat de trainer wil zien, dingen uitproberen. Niks positieospel zoals bij Ajax, zélf nadenken. Weer een afstandsschot: 1-3. Ties' impulsen worden geofferd, na de rust staat hij centraal achterin. Hij kraakt een laag schot, staat aan de basis van de 2-3, een vierde afstandsschot van de tricolori uit Tilburg bepaalt de uitslag op 2-4. 'Zij maakten slimme overtredingen,' zegt de trainer. 'Moeten jullie ook doen.' Ties kijkt hem glazig aan. Oefenen op fouten? Liever oefent hij de hele kerstvakantie op een ijskoud pannaveldje op zijn 'verkeerde been'. Alleen daarmee mag je scoren, bedenkt hij als regel. Zijn buurtvriendjes brengen hier de motivatie niet voor op, maar gelukkig logeren zijn fanatieke voetbalneefjes bij hem.

'Eigenlijk is hun zoon nu de stabiele factor in ons dolende gezin,' lachen vader Roel en moeder Judith. In hun nieuwe woonplaats Vught nam Roel gas terug in zijn journalistieke carrière. Elke voetbaldag om half vier kookt hij warm voor Ties. Zo heeft die nog twee uur tot aan de training om het eten rustig te laten verteren. Tenslotte heeft hij 's avonds na de training geen honger meer en moet hij om half negen al naar bed. Wel eerst nog een kopje thee en een schaaltje yoghurt met lijnzaad. Goed voor het herstel. Ties verbaast zich over andere vaders die nooit thuis zijn. 'Ik ben blij dat ik voetballer word, hoef ik tenminste niet de hele dag te vergaderen.'

Heeft Ties een blessure, vraagt Roel een second opinion. De club zegt dat ouders zich er niet teveel mee moeten bemoeien, maar dat doet hij dus wel. Laatst klaagde Ties over zijn hamstrings. 'Gewoon even rust nemen,' had de clubarts gezegd. Een bevriende fysio keek ook even en

constateerde dat hij moet warmlopen voor de wedstrijd. Dat ze dat niet doen bij PSV! Conservatieve wereld toch, die voetballerij. Roel laat zijn gezicht des te vaker zien bij de training. Daar ziet, hoort en voelt hij toch dingen die hij niet had willen missen. Ties is blij dat hij de rest van het seizoen in de E2 speelt. Die ploeg draait als een tierelier, ging de E1 op de ranglijst voorbij en is op één punt Willem II genaderd. Ties behoort tot een select clubje van jongens dat al met de D3 mag meetrainen. 'Hij is al zeker van een plekje bij de D-selectie,' interpreteert Roel.

Heb je niet de tijd om ten minste één keer per week bij de training te kijken, moet je niet voor een BVO kiezen, vindt Roel. Maak het jezelf en je talentvolle zoon nou makkelijk. Ga net als zij dichtbij de club wonen! Zij kozen voor Vught, tussen Judiths werk en Ties' veld in. Vinden veel ouders veel te ver gaan, verhuizen voor een uit de hand gelopen hobby van hun zoon. Nou, hij grijpt deze kans voor Ties liever goed dan half. Hij is er voor hem. En voor zijn zusje Renske natuurlijk. Broertjes en zusjes moeten altijd wijken voor het talentje in hun midden, maar nu blijkt zij ook talent te hebben, voor atletiek! Ook heel leuk.

Roel kan zich niet herinneren wanneer ze voor het laatst een weekend thuis waren. Toernooien, speciale wedstrijden, activiteiten, zondagsessies. Ties mag kiezen uit een extra wedstrijd met de E1 of met zijn ouders mee naar Zuid-Afrika. Hij kiest voor de vakantie. Gelukkig, er is meer dan voetbal, verzuchten zijn ouders. 'Pap, er gaat weer een jongen van vijftien van PSV naar Chelsea. Zit je in Londen zonder je ouders! Ook saai.'

Coen Horb (1998)

Ex-rechtshalf PSV E1

DE VOETBAL BELOFTE N°5

carrière

2003 - 2006	Fortitudo Mini's
2006 - 2007	VVriendenschaar F1
2007 - 2008	PSV E1/E2
2008	Gestopt. Doet nu aan atletiek en hockey

'Heb je het al gehoord,' zoemt het in de kleedkamer van de PSV E-selectie. Ze kleden zich om voor de eerste training na de winterstop. 'Coen stopt met voetbal. Hij gaat weg bij PSV.' Wat heeft Coen gedaan dan? Zo'n slecht rapport had ie toch niet? Dan moet-ie zich vreselijk hebben misdragen! Nee, Coen stopt omdat hij dat zélf wil. Ze zijn verbijsterd. Anders hun ouders wel, boven in de kantine. Vriendelijk bedanken voor een tip-top-opleiding tot profvoetballer. Beseft dat joch wel hoe rijk hij had kunnen worden later?

Coen (9) is een tweebenige middenvelder, turbodiesel. Maakt lange spurts langs de lijn, in een ruime boog om de tegenstander heen, geeft dan de beslissende voorzet. Zijn moeder ziet het hem honderden keren doen. Bij zijn eerste beoordeling in de herfst zegt de trainer: 'Meer acties maken Coen, ga de duels aan, pas de trucs van de training toe.' Maar Coen is een dienstbare voetballer, speelt graag over. Hij houdt ook niet zo van duels en confrontaties. Jammer dan voor Coen. Voor elke actie die hij maakt, beloont de trainer hem. Zo wordt hij toch een pingelaar. Want Coen is ook een streber. Na een wedstrijd vol brave passeeracties met scharen en Zidaantjes, aait de trainer hem over de bol.

'Ik had die bal er liever meteen ingeramd.' In de auto terug naar Culemborg beklagt hij zich over jongens die alleen maar pingelen. Dat zij zo nodig moeten, prima. Maar dat ze dan steeds de bal kwijtraken! Op jeugdcomplex De Herdgang laat hij niks merken. Heeft geen enkele zin daar iets over te zeggen. Coen doet niet moeilijk. Laatst constateerde zijn moeder luis in zijn haar. 'Gaan we doen Coen? Luizenkam kopen?' 'Nee, scheer me maar meteen kaal.'

Begin december breekt hij zijn middenvoetsbeentje. Met zijn gipspoot mist hij wedstrijden en trainingen, ook het voetbalhuiswerk tijdens de vakantie blijft liggen. Zo blijft er veel tijd over voor Coen om na te denken. Op de avond voor de eerste training na de winterstop zegt hij: 'Mam ik wil stoppen.'

Ze weet niet wat ze hoort. Nooit ging hij met tegenzin. Toen Chelsea

laatst de vijftienjarige Patrick van Aanholt kocht van PSV, had hij nog gezegd: 'Mam, als ik word gevraagd voor Chelsea, zou ik dat dan mogen?' Ze ziet zijn smool en weet dat het over is. Bij PSV zijn ze lief voor Coen, maar ze zijn ook verbaasd. Dit maakten ze nog nooit mee. De trainer zegt ook weer niet heel verrast te zijn. 'Hij was er soms niet bij met zijn hoofd.'

Zijn moeder zegt: 'Coen is een dromer, maar ook een perfectionist. Hij heeft een sterke norm van hoe goed hij moet zijn. Hij presteert alleen voor zichzelf.'

'Wil je bedenktijd Coen?' vraagt hoofd Scouting Rini. Dat wil Coen niet.

'Dat kun je niet maken Coen,' vindt zijn moeder. Thuis praten ze er nog twee weken over door. 'Als ik eraan denk dat ik vanaf nu alleen nog maar moet voetballen, krijg ik het benauwd,' zegt Coen. 'Niet dat ik het niet leuk meer vind, maar ik wil ook andere sporten doen en gewoon met mijn vriendjes spelen. Ik zal Ties en Giovanni wel missen. En Dante, Twan, Mats, Mink, Matthias, Ieke, Jim. En de trainer.' Zijn moeder gloeit van trots. Ze heeft een kind dat zichzelf nooit geweld zal aandoen. Tegelijk vindt ze het moeilijk zo door haar kind buitenspel te worden gezet. Hij is negen en beslist zonder overleg.

'Als je toch weer wilt voetballen, moet je vooral komen praten,' zegt Rini nog. 'En we blijven je volgen bij je amateurclub hoor!' Dat wordt dan lastig, want Coen gaat niet terug naar zijn oude club. Die avond belt hij met allerlei sportclubs in Culemborg. Bij de hockeyclub mag hij meteen bij de D-pupillen instromen. Ook de basketballclub wil hem dolgraag hebben, maar daar hangt te veel tuig rond. Iemand roept 'neger, neger!' naar hem. Moet je bij Coen niet mee aankomen.

Atletiek is het helemaal voor hem. Daar kan hij zélf winnen, zélf verliezen, zonder irritante pingeldozen die ballen kwijt raken. Niet gehinderd door enige techniek of gêne schrijft hij zich in voor zijn eerste officiële wedstrijd. Niet ruggelings maar als een kikker springt hij over de stok: genoeg voor zilver op de meerkamp. De loopnummers zijn duidelijk zijn ding: goud op de 1000 meter. Laatst trapte hij weer

een balletje op straat. Zijn passeertechniek was achteruit gehold.

Een lichte, ongerichte officiële eredivisiebal van Derby Star uit de E1, glanzend wit met regenboogstrepen, daalt na een lange vlucht over helgroene velden. Doffe dreun. Je ontwaakt op een blubber-veld. De middenbouw. Je bent twaalf jaar, vet haar, puistenkop. 'Lijken pupillen van negen op onze AZ-Voetbal-school nog geen enkele druk te voelen, een paar jaar later maken ze zich als junior over alles zenuwachtig,' zegt Aloys Wijnker van AZ.

4

IN DE D- EN C-SELECTIE (11-14 JAAR):

TACTIEK

4. TACTIEK

Schichtige ogen van D-pupilen prikken in de rug van Aloys Wijnker, hoofd Opleiding van AZ. De eerste weken van elk seizoen geven ze hem dagelijks een handje, totdat hij zegt dat het echt niet nodig is. Ze blijven hem en de trainers daarna met groot ontzag benaderen. Na afloop van de training hoeven die nooit te vragen wie de doelen, pylonen en netten met ballen van het veld afdraagt. Ze vechten er om.

Het kantoortje van Aloys bevindt zich schuin boven de kleedkamers. Hij hoort de bravoure al van ver. Loopt hij zomaar langs, verstommen de stemmen meteen. 'Dan ben ik die grote boze man. Dat wil ik helemaal niet zijn. Maar ze schieten in de houding als kadetten.'

Hij dacht dat het gedonder zou aanzwellen zodra hij weer uit zicht was, maar hij gelooft nu dat ze echt geen rottigheid uithalen. Ze vinden

de opleiding veel te belangrijk. Dat willen ze tonen. Lukt dat niet altijd met prestaties, dan met het gewenste gedrag. 'Toen ze een internationaal toernooi wonnen, deden ze zo overdreven blij, gekunsteld. Het hele weekend stelden ze maar correcte vragen. Trainer, trainer, wat kan ik het beste doen, als hij naar binnentrekt en ik doorschuif en...'

Je hebt de trainers wel in de gaten, hoe ze jou in de gaten hebben. Hoe ze elk POP-gesprek vragen wat jouw einddoel is, je droom, en hoe jij daar dan denkt te komen. Was het bij de F-jes nog één schitterende Van Persie-snelweg naar Arsenal, nu is het een kronkelig pad dat op zijn best eindigt bij het eerste van deze club, zeg je berekenend. 'Plus mijn havo-diploma.' Die loopbaan wil je systematisch plannen, zoals Marc Overmars dat ooit ook deed. Je gaf het juiste, want realistische antwoord, zo blijkt uit hun tevreden reactie.

Als je maar niet stil komt te staan. En dat is het 'm nou net. Jij wilt wel, maar je lichaam niet. De groeispuurt schijnt te zijn begonnen. De reset van de voetbalmachine die jouw lijf is. Was het maar waar. Bij je teamgenoten ja, dat is te zien onder de douche. Grote zwaaipiemels, indrukwekkende knikkerzakken eronder, haar erop. Donkere jongens hebben ronde kogelschouders, polsen met aders eroverheen. Een jongen met okselhaar, een baardje. Allemaal niet voor jou weggelegd. Nee, jij bent bedeed met 'groeiknoppen'. Wat? Door de verandering van je hormoonhuishouding is bij jou toevallig sprake van wat beginnende borstvorming. Een harde plek onder de tepels. Ze schemeren door je microvezelshirt heen. 'Verdwijnt vanzelf weer hoor,' zegt de dokter. Vandaar dat je altijd als laatste doucht. Als laatrijpe stond je toch al op achterstand van je harige teamgenoten. Krachtraining en looptraining hebben op hun mannesspieren veel meer effect dan op jouw meisjesachtige lendenen. Zo vergroten zij hun biologische voorsprong nóg meer. Als ze het mentaal aankunnen, beloofde het hoofd Opleiding, mogen ze het een leeftijdscategorie hoger proberen.

Kan jou het schelen. Op je zestiende heb je ze ingehaald en is iedereen weer gelijk. Ondertussen lijdt jouw verfijnde balbehandeling, opgedaan in de onderbouw, minder dan bij hen onder groeipijnen. Sommige van die houthakkers met benen als bielzen houden plots geen bal meer bij zich, glunder je. En op de maandelijkse meting is het helemaal lachen. Van jongens die meer dan één centimeter per maand groeien, wordt de fysieke belasting tijdelijk beperkt. Die mogen op de bank plaatsnemen.

O ja, ouders

'Micky, je gaat niet over,' zegt trainer van Ajax D1 Robin Pronk in de documentaire over Ajax Daar Hoorden Zij Engelen Zingen. 'Je komt gewoon tekort voor het Ajaxniveau. Nog vragen?' Micky hapt naar adem, maar krijgt de kans niet iets te zeggen. Zijn moeder is hem voor. 'Voor mij persoonlijk is het toch positief. Wij waren zo gebonden door zijn voetbal. En ach, nu kunnen we weer lekker lang op vakantie en hij kan weer eens laat naar een film kijken. Dat zijn toch ook leuke dingen.' Micky wil het liefst door de grond zakken.

Na zaakwaarnemers zijn ouders de lastigste personen om mee om te gaan, vinden trainers én spelers. Natuurlijk luisteren de meeste ouders op ouderavonden netjes naar alle wensen van de BVO. Ze moedigen voortaan alleen nog positief aan, coachen nooit, bemoeien zich nooit met de leiding, letten op hun taalgebruik, leggen geen druk op de zoon, zorgen voor een prettige sfeer thuis, zorgen slechts dat hij goed in zijn vel zit. Het gaat de een beter af dan de ander. De trainer wil ouders op afstand houden én hun tegelijk het gevoel geven dat ze dingen bij hem kwijt kunnen. Hij moet ruis zien te voorkomen. Ouders mogen van hem verwachten dat hij ze opbelt als hun zoon een slepende blessure heeft of weinig speelt. Hij informeert ze over het belang van rust, blessurepreventie en hij spreekt spelers aan die fastfood eten. Een diëtiste staat hem bij. Van alle spelers wordt drie keer per jaar het vetpercentage gemeten. 'Veel gewoonten en leefomstandigheden kunnen we vanaf het veld niet controleren, daarin moeten we ouders vertrouwen,' zeggen ze bij PSV. 'Bij echte moeilijkheden thuis kunnen we niet meer doen dan de jongen het gevoel van veiligheid bieden. Het ergste zijn de situaties waarbij we niet weten dat er iets ernstigs speelt en de speler beoordelen alsof er niks aan de hand is.' Als ouders scheiden, helpt de club ze bij het zoeken naar een gastgezin. Bij psychische problemen schakelen ze externe specialisten in.

Na een paar maanden in de middenbouw dringt het tot je door: technisch ga je hier weinig nieuws meer leren. Oké, de wreeftrap komt erbij, het raken van de bal, de juiste

balsnelheid. Het benaderen van een bal voor een aanname krijgt aandacht, de lichaamshouding en het ingedraaid staan. Verder zijn alle basisvormen in de onderbouw eigenlijk al eens aangereikt. Je hebt ze herhaald en herhaald en je zult ze de rest van je carrière blijven herhalen tot ze zijn ingesleten in je vezels.

De Zwarte Voedingslijst voor jonge SC Heerenveenspelers

- aardappelkroketjes	- karbonade	- paté	- spek
- bavarois	- kokosbrood	- pindakaas	- sprits
- boterkoek	- krab	- pindasaus	- Twix
- croissants	- lekkerbekjes	- pudding	- vette jus
- creamcrackers	- margarine met minder	- roomboter	- vissticks
- crèmesoepen	dan 40% linolzuur	- roomkaas	- volle chocolademelk
- fritessaus	- Mars	- sandwichspread	- volle kwark
- frituurvet	- mayonaise	- sardines	- volle melk
- gebak	- milkshake	- satésaus	- volle yoghurt en vla
- gefrituurde vis	- Nuts	- slagroom	- volle vruchtenyoghurt
- gepaneerd vlees	- paling	- slasaus	- worst
- gevulde koek	- patat	- slavinken	- zure room

Ook over vijftien jaar in het eerste van Manchester United slalom je nog om oranje pylonen. Een slalom is trouwens moeilijk zat voor een lompe prof van dertig —of een houderige C-pupil die worstelt met zijn lichaam. Nu snap je waarom ze je dit al vanaf je zesde laten doen. Tot je twaalfde is een driedubbele schaar zoveel makkelijker te leren dan daarna. Je benen voerden de bewegingen probleemloos uit, je hoofd stelde geen vragen en legde ze kritiekloos vast op je harde schijf. Maar wat moet je eigenlijk met een enkele schaar naar links met een opwippertje naar rechts, als je op je droge turbo toch wel iedereen voorbij kachelt? 'Zonder techniek kun jij de tactiek niet uitvoeren,' legt de trainer uit. Samenspelen met anderen, wat tactiek in essentie is, kan alleen als jij niet meer naar beneden kijkt, naar de bal, maar óver de bal. Naar medespelers, tegenstanders, lege ruimte. 'Maar zelfs sterspeler Cristiano Ronaldo concentreert zich op zijn voetenwerk,' zeg je nog. 'Die heeft ogen in zijn rug,' antwoordt de trainer. 'Hij leerde op zijn twaalfde in Portugal dat een simpel kaatsballetje op een inlopende medespeler soms meer gevaar sticht dan de briljantste actie'

Ligt je niet zo, dat kaatsen? Samenspelen hoe dan ook niet? Doe maar waar je goed in bent, zeggen ze in de D1 vooralsnog. Ontwikkel je acties verder, tot in perfectie. Maak het jÓuw ding, zodat je er altijd op kunt terugvallen. Maak van die 8 een 10. Als je maar domineert in 1:1, het hoogste gebod in de opleiding. Frontaal, zijwaarts, of met een man in je rug. Er lopen al zoveel grijze muizen rond in het profvoetbal. Alleen de absolute top blinkt uit in een bijzondere passeerbeweging.

O ja, school

Alle junioren van PSV, Feyenoord, AZ en SC Heerenveen gaan na de basisschool naar de Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport-school (LOOT). Samen met andere jonge topsporters –boksers, biljarters, schoonspringers –volgen ze flexibele lesroosters en krijgen ze alle ruimte voor trainingen en wedstrijden, vrijstelling van gymnastiek en uitstel of vermindering van huiswerk. Harris Medunjanin, Khalid Boulahrouz, Klaas-Jan Huntelaar, Nicky Hofs en Robin van Persie haalden zo hun vmbo- of vwo-diploma.

Om kwart over acht 's ochtends stappen de jongens in een busje dat ze van huis naar het trainingsveld brengt voor de ochtendtraining. Van daar brengt het busje ze naar school, dan weer terug voor de middagtraining om voor het avondeten thuis te zijn. 'Grote voordeel hiervan is dat ze vaker kunnen trainen,' zegt Aloys Wijnker van AZ. Bij Ajax, waar jongens naar hun eigen school blijven gaan, trainen ze alleen aan het einde van de middag en 's avonds. 'Ajaxspelers behouden makkelijker hun oude schoolvrienden, maar zien hun gezin minder vaak dan die van ons. Het is maar wat je belangrijk vindt.'

Wim Dusseldorp van SC Heerenveen heeft zijn twijfels over het gesleep met kinderen in busjes. 'Kinderen van elf moeten na school een kop thee en een stuk cake krijgen. Desnoods van een gastmoeder. Nu doen ze hun huiswerk hier in het spelershome van het eerste. Ze amuseren zich fantastisch, maar het is niet ideaal.' Ajax haalt de kinderen 's middags op bij het Johan Cruyff College of andere scholen om ze op De Toekomst in echte klaslokalen huiswerk te laten maken, te laten trainen en samen te laten eten. Studiecoördinatoren en huiswerkbegeleiders wiken die uren niet van hun zijde. Ajaxtrainers vinden het jammer dat ze de jongens niet 's ochtends kunnen trainen, maar voor de jaarlijks tientallen afvallers bij Ajax is het wel zo fijn dat ze niet opnieuw van

school moeten wisselen. Bovendien zitten de scholen in de omgeving niet te wachten op een stroom van sfeerbepalende Ajacieden.

'Het is de plicht van het kind school op één te zetten en voetbal op twee,' zeggen BVO's als ze weer eens wordt verweten jonge spelers een gouden toekomst als prof voor te houden. 'Wij verwachten van een topvoetballer dat hij ook het optimale haalt uit zijn studie,' zeggen ze bij PAF. 'Slechte prestaties op school hebben consequenties: extra studie-uren in plaats van training. Of uitsluiting van een toernooi.' Wangedrag op school betekent zelfs einde opleiding. 'Een Amsterdamse jongen trapte zoveel rotzooi op zijn school in Alkmaar, dat we hem wegstuurden,' zegt Aloys. 'Hoewel hij bij AZ zijn best deed.' Olde Riekerink van Ajax zou dat nooit doen. 'Andersom misbruiken we het voetbal wel om hem te laten studeren.'

'De wereld draait niet om jou alleen,' zo tappen ze een jaar later in de C2 uit een ander vaatje. Pas je aan, neem je verantwoordelijkheden naar team en tactiek toe. Prima dat je uitblinkt in dat dingetje van je, goed dat je van een 8 een 9 maakte,

maar nu ga je werken aan je tekort. Je zwakke been, je matige kopstoot. Maak van die 4 een 6. Na de training willen ze je ten minste een half uur zien oefenen op de lange bal plus kaats, op een inlopende medespeler. Of jij je verworvenheden uit de F- en E-jeugd weer wilt afstaan, jezelf wilt wegcijferen.

C = D – E – F

Het is deze week eigenlijk Beckhamweek voor de D-pupilen op De Herdgang, maar het waait zo ijsig hard dat passen en trappen geen zin heeft. Jefta Bresser, techniektrainer van PSV D1, bladert door zijn map met techniekvormen. Een beetje weerstand in de oefening is prima, maar het moet wel leuk blijven voor de jongens.

Ander thema dan maar. Iets met korte passjes over de grond. Zijn vinger gaat langs 25 uitgebeelde bewegingen, verdeeld over thema's. Wordt het de 'Messi', frontale dribbel 1 tegen 1? Of de 'Zidane 1', zijwaartse dribbel met richtingsverandering, kappen en draaien? De 'Zidane 2', uit een drukke situatie naar een vrije ruimte komen? Wat is

dit, de 'Okocha'? Die man speelt al niet meer! Voor die serie moet Jefta nodig een andere naam verzinnen, die man zegt de jongens dus niks. Misschien toch maar weer de 'Kaka' dan, met een man in je rug de bal aannemen en deze in één beweging goed richting doel leggen.

De namen klinken opwindend en innovatief, de vormen zelf zijn zo oud als Wiel Coerver. Moest de oude leermeester het nog overbrengen met onduidelijke zwart-witplaatjes in boeken en vinden jongeren hem in de vhs-video's 'Kappen en Draaien' gewoon niet meer zo cool —het geluk van een trainer als Jefta is dat hij allemaal flitsende digitale videootjes heeft van de meest populaire grootmeesters. 'De Messi-dribbel, laat maar zien jongens!'

'Hoe bedoelt u trainer?'

'Loop maar even mee naar mijn laptop'

Op het kunstgras van veld 6 legt Jefta —muts op, handschoenen aan —de Kaka stil. 'Dit hebben ze dus al tig keer gedaan, maar ik zie geen focus,' moppert hij. 'Ik verwacht dat ze dit foutloos doen'

Hij doet het nog één keer voor. Hij duwt zijn rug tegen de Belgische gelegenheidsverdediger Ollie aan, laat zich strak inpassen door ex-Elinkwijker Jeroen, neemt de bal aan, draait in slow motion, roept luid: 'Kaka creëert zo zijn eigen ruimte, tussen hem en de tegenstander, en draait daar dan in. Kijk zo. En dan neemt hij de bal met de binnenkant linksom óf met de buitenkant rechtsom zijn tegenstander. Maar-niet-iets-daar-tussen-in!'

Frontaal passeert hij een tweede man, werkt af op doel. 'Nu jullie.'

Het gaat beter, tijd om de weerstand te verhogen. Eerst: gespeelde weerstand,

je verdediger is je vriend. Daarna verdedigt die op een lijn en mag hij niet vooruit of achteruit. Vervolgens mag hij wél instappen of een tackle inzetten, maar niet meerennen naar het doel.

Door de verdediger in zijn mogelijkheden te beperken, ontwikkelt hij zich ook, vindt Jefta. Er blijft voor hem namelijk genoeg over om zich op te concentreren: laag zitten, op de voorvoeten staan, oog op de bal houden, ingedraaid staan, aanvaller de kant van diens zwakke been op dwingen en dan het allermoeilijkste: het moment van instappen. Precies in de beweging van de aanvaller. Als diens balcontrole minimaal is. Kwestie van gevoel, beseft Jefta, bijna niet aan te leren. Bij Go Ahead Eagles, waar hijzelf is opgeleid, kwam hij op de training nooit langs Dennis Hulstra. 'Altijd die bloktackle van hem' borrelt op uit het binnenste van Jefta. Bob uit PSV D2 heeft dat ook. Puur intuïtie.

De KNVB en clubs als SC Heerenveen en FC Groningen vinden het maar onzin, al die techniek oefeningen zonder maximale weerstand. Het gaat er toch om wat je met die techniek in de wedstrijd doet? Dat vindt Jefta dus niet. 'Het is net autorijden. In het begin lukte het mij niet tegelijk gas te geven, te schakelen, in de achteruitkijkspiegel te kijken en de richtingaanwijzer aan te zetten. Door alles apart te leren, eerst zonder weerstand en daarna door ze te combineren, leerde ik autorijden in het drukke hartje van Amsterdam'

Je begint in een situatie van 1:0, zonder tegenstander. Dan bouwt PSV dat op naar 1:1, dan 1:2, en zo verder tot 11:11. De KNVB doet dat precies andersom. Hun regiocoaches beginnen met 11:11 en redeneren van daaruit terug tot partijtjes van liefst 2:2. Maar altijd in een partijvorm. Het doel van het domineren van 1:1, vindt de KNVB, is een situatie van 2:1 creëren, een man-meer-situatie, overtal. En dat kan alléén met positie spel. 'Wij denken dat er nóg een manier is: techniek,' zegt Jefta. 'En dat begint bij 1:0'

Hij breidt de Kaka uit tot een ingewikkelde figuur, twee doelen en veel positiewisseling. 'Zo voer ik de weerstand verder op. Tot slot voeren ze de beweging uit in een zeer stressvolle situatie onder grote druk, als een automobilist op de périphérique van Parijs. Een speler zal dan terugvallen op zijn voorkeursbeweging, maar voert hem uit in perfectie.'

'**A**tilla! Wat denk je ervan?' Een lange blonde jongen sjokt over het veld,

schudt zwaar met zijn hoofd. Oud-PSV-D3-spits, vorig jaar vertrokken naar Utrecht waar hij om disciplinaire redenen weer is weggestuurd. Hij is op proef terug bij PSV, zijn laatste kans.

'Het geheim van de Johan Crujff-kap, Atilla, is dat je in beweging blijft. Het heeft geen zin stil te staan en die bal dan achter je standbeen langs te tikken, want dan kap je hem in je tegenstander. Met de Crujff-kap wil je 180 graden de andere kant op voetballen, en om in die aanvoerrichting te komen heb je vaart nodig' Met afgrijzen constateert Jefta dat Atilla een jaar heeft stilgestaan in Utrecht. 'Ze doen daar echt niks aan techniek.' Vergelijk dat nou eens met zijn middenvelder Ollie. Oké, natuurtalent, belangrijke verbindingsspeler in zijn D1. Maar die beheerst dus nu al die hele klapper met plaatjes en dat is meer dan het arsenaal van Wesley Sneijder. Als Wesley in zijn jeugd meer had geoefend op de 1:1 frontaal —en niet alleen maar op die overbekende Kaka-beweging van hem —was hij nu geen dertig maar vijftig miljoen

euro waard geweest. Dat weet Jefta zeker. 'Atilla, heb je er alles aan gedaan? Je bent spits, maar verdedigen is ook best belangrijk hoor!' Jefta geeft het sein voor een partijtje 7:7. De winnaars verdienen een kruisje, de speler met de meeste kruisjes aan het einde van het seizoen krijgt een cadeaubon. Atilla speelt opvallend veel over, kaatst, kopt de enige goal van de eerste helft laag in de hoek, haalt in drie grote stappen een verdediger in, glijdt de bal weg voor zijn voeten. 'Lekker Atilla!' In de rust neemt Jefta hem in een wurggreep, wrijft met zijn knokkels over zijn bol. 'Ouwe reus'

D-spelers met natte haren voegen zich één voor één bij hun ouders in het clubhuis. Het was enkelen opgevallen dat het woord 'tactiek' weer precies nul keer viel op veld 6. Zelfs niet bij het partijtje. Techniek, techniek en nog eens techniek. Ze weten het, dat is PSV, maar sommigen kunnen er niet aan wennen. 'Die dribbelaars uit Utrecht gaan in een actie liefst vijf keer dezelfde man voorbij' klaagt een Belgische vader. 'Bij Ajax en Feyenoord hadden ze al lang gezegd dat hij over moest spelen. Dit gaat hier een keer ten koste van de teamspirit. In elk geval van het plezier van jongens die willen samenspelen, zoals mijn zoon.' Op een toernooi in Den Haag had zelfs een scheidsrechter zich niet langer kunnen beheersen. Hij beet een PSV-speler toe: 'Je moet niet zo veel pingelen en die bal eens een keer afgeven!' Jefta haalt zijn schouders op. 'Tactiek wordt overschat,' zegt hij terwijl hij in zijn klapper de kap- en draaicyclus opzoekt voor de training van D3. 'Techniek maakt het verschil. Kijk maar naar de bondscoach. Die wordt doodnervus als Robin van Persie is geblesseerd. Mijn voorganger die nu voor FC Porto werkt, zei: "Techniek vervaagt tactiek." Wat een coach ook uitstippelt, als de techniek het laat afweten, staat hij met lege handen. Daarom doe ik niks aan positiespel. Dat is gewoon jezelf aanbieden in de lijn van de bal zonder dat een tegenstander erbij kan, meer niet. Verandert de rest van je leven eigenlijk niets aan. Het is zinvoller je te verdiepen in een beweging waarin jij je thuis voelt. Man in de rug? Kaka'

Ze maken daar in Eindhoven een grote denkfout, vinden ze in Amsterdam. Tactiek is niet alleen een kwestie van formatie, positiespel, patronen en looplijnen, van samenspel. Niet bij Ajax althans. Tactiek is hier in de

allereerste plaats iets heel individueels. 'Het Individuele Spelidee.' Als Ajaxjeugdspeler heb je het Individuele Spelidee nodig bij balbezit. Het komt erop neer dat je in de wedstrijd op zaterdag vroegtijdig patronen herkent uit de training, dat je weet wat er gaat gebeuren en dat je

daarop anticipeert. Je relateert dat aan je technische vaardigheden, kiest de beste oplossing en voert die uit. Alles in een fractie van een seconde. Bied ik nu aan en loop ik vrij, maak ik een loopactie of sta ik juist stil? Hoe neem ik de bal aan? Pass ik met de juiste snelheid en richting, zonder stuit? Of ga ik dribbelen? Tot waar dan?

Het Individuele Spelidee is vrij makkelijk aan te leren, zeggen ze bij Ajax. Ook nog op je vijftiende, dus het heeft niet zo veel haast. Wat dat betreft hebben PSV-trainers gelijk als ze zeggen dat tactiek wel losloopt. Maar tactiek is méér dan alleen het Individuele Spelidee. Het is ook teamtactiek. Als Ajaxjeugdspeler heb je teamtactiek nodig bij balbezit van de tegenstander of bij de omschakeling na balverlies. Teamtactiek bestaat uit speelstijl, formatie en speelwijze.

De bekendste elftalformaties

4-4-2: meest gebruikte opstelling ter wereld. Vier verdedigers geven elkaar rugdekking bij een tegenaanval. Bij een aanval 'schuiven' de twee flankspelers indien nodig op het middenveld 'in' naar de voorhoede.

4-4-2 ruit: iets aanvullender dan gewone 4-4-2. Hiermee laat je meer ruimte aan de tegenstander op de flanken, maar dankzij balvaste en technisch vaardige middenvelders ben je centraal op het middenveld de baas. 1 Terwijl de twee aanvallers voorin 'gaten' trekken, ontstaat ruimte voor de aanvallende middenvelder 'met de punt naar voren' —en diens dribbel, schot of steekpass. De controlerende middenvelder achter hem speelt 'met de punt naar achteren'.

4-3-3: aanvullender dan 4-4-2. Het klassieke Ajax- en Oranjesysteem met twee vleugelaanvallers. Soms ook gebruikt door ploegen die eigenlijk liever in 4-4-2 spelen (en verdedigen en wachten op een counter) maar van een ploeg móeten winnen die zelf het spel niet gaat maken.

Voor meer 'balans' op het middenveld stellen coaches soms 4-2-3-1 op, waarbij twee middenvelders duidelijk controlerend zijn en drie aanvullend.

3-4-3: nog aanvullender dan 4-3-3. **Drie verdedigers spelen op een lijn, twee centrale middenvelders verdelen het spel door de bal diep te geven aan de twee flankaanvallers. Weinig gebruikte formatie omdat de tegenstander meestal met twee of drie aanvallers speelt, waartegen geen rugdekking meer is.**

3-4-3 ruit: nog aanvullender dan 3-4-3. **In feite een viermansvoorhoede. Het Nederlands elftal speelde op het EK 2008 tijdelijk zelfs met een vijfmansvoorhoede.**

5-3-2: zeer verdedigende V-opstelling. **Komt van pas als je beduidend minder goed bent dan de tegenstander. Deze loopt zich vast in een 'kommetje' voorbij de middenlijn. Op de flanken is voor hun aanvallers geen ruimte, ze worden naar binnengetrokken tot op vijf meter van het strafschopgebied, daar wordt het blok gezet waartegen ze zichzelf vastlopen. Vraagt van de verdedigende ploeg veel concentratie en conditie —vaak vallen er de laatste twintig minuten toch gaten en doelpunten.**

De Ajaxspeelstijl kun je voor kennisgeving aannemen. 'Altijd aanvullend, creatief, initiatiefrijk.' In de praktijk lukt dat natuurlijk niet altijd. Ook over de formatie zijn ze op De Toekomst duidelijk. Die is 4-3-3. Dat is een klassieke, aanvullende formatie, met twee vleugelspelers: het geraamte van De Hollandse School. 4-3-3 zorgt nog altijd voor een logische veldbezetting, vinden veel trainers in navolging van Johan Crujff. Zelfs de eigenzinnige Foppe de Haan, die met zijn Jong Oranje de EK Onder 21 twee maal won door juist 4-4-2 te spelen, heeft eigenlijk de voorkeur voor de klassieker.

De twee flankspelers in 4-3-3 maken met hun acties en voorzetten het spel attractiever dan wanneer alles over de lengte-as gaat. Maar het is vooral, vinden trainers, de beste manier om het spel te controleren. Er zijn namelijk allemaal 'driehoekjes' mogelijk, en die zijn bepalend voor ritme en speltempo. De drie posities op het middenveld moeten dan

wél altijd bezet zijn, om bij balverlies en omschakeling balans te bieden op het middenveld. Bij balverlies in een 4-4-2-formatie staan de twee buitenste middenvelders nog diep en heeft de tegenstander een man-meer-situatie op het middenveld.

Probleempje met 4-3-3 is dat trainers hem in die pure vorm zelden durven toe te passen. Ze hebben er domweg de spelers niet voor. De pure buitenspeler van vroeger —die met de hakken tegen het krijt staat en met een passeeractie de achterlijn haalt en dan een voorzet op maat geeft —kunnen ze niet vinden. De Van Persies en Robbens liggen niet voor het grijpen. Middenvelders als Kenneth Perez die loopacties naar de zijlijn maken —van de goal af —evenmin. Nu kun je veel van Ajax zeggen, maar 4-3-3 spelen, dat doen ze. In het eerste dan. Bij de D- en C-junioren spelen ze liever nog even 3-4-3. Zo komen de drie verdedigers achterin vaker in 1:1 terecht dan met zijn vieren. Het dwingt ze elkaar rugdekking te geven. De vier middenvelders ontwikkelen dicht op elkaar sneller hun Individuele Spelidee dan wanneer ze met zijn drieën ver van elkaar af zouden staan. Voor een lange bal hebben ze nog niet de kracht —dan maar een een-tweetje. De buitenspelers hebben veel tijd nodig om het 1:1 duel op de flanken te leren domineren. Hun meer verdedigende taak op het middenveld van 4-4-2 leren ze later nog makkelijk aan.

Straks bij de A-junioren mondt 3-4-3 uit in 4-3-3. Van daaruit schakelt het team makkelijk over naar gelegenheidsformaties als 4-4-2, 4-5-1 of 4-2-3-1. Dat gaat om verschillen van een paar meter op het veld voor rugnummer 10 en de buitenspelers. De eerste schakelt vanuit 4-3-3 makkelijk over naar de rol van tweede spits binnen 4-4-2. De buitenspelers spelen enigszins hangend op het middenveld. Met ruimte voor zich —iets waar balvaardige Ajacieden wel raad mee weten.

De voetbaltactiek ontwikkelde zich als een bedrijfsstrategie. Voetbalcommentatoren als Jan en Yuri Mulder lopen rood aan als je ze naar tactiek vraagt. Het zou allemaal maar 'onzin' zijn. In feite is tactiek tegenwoordig allesbepalend. Hoe is dat eigenlijk zo gekomen? In de jaren vijftig was elke wedstrijd een onvoorspelbare veldslag. Met een goede balcontrole kwam je heel ver —rugdekking moest nog worden uitgevonden. Als midvoor Abe Lenstra langs zijn man was, lag de heerlijke weg naar weer een doelpunt open. Van tactiek had de coach nooit gehoord, laat staan van de strategieën van Igor Ansoff. Toch leidde hij zijn elftal onbewust in de geest van deze managementgoeroe. 'Welke strategie je ook volgt, ga uit van

jezelf,' was het credo. Net als bedrijven in dat marketingloze tijdperk redeneerden voetbalteams van binnen naar buiten. Ze leverden wat ze hadden. 'Niemand analyseerde de tegenstander, iedereen speelde hoe dan ook met een vijfmansvoorhoede,' zegt Wouter de Vries jr, expert in dienstenmarketing aan de Vrije Universiteit en voetballiefhebber. De Hongaren en Brazilianen introduceerden weliswaar de 4-2-4-formatie met een teruggetrokken midvoor. De Britten kick and rush in een kerstboomopstelling zonder vleugelaanvallers. Maar deze eerste 'tactieken' dreven op de toevallige kwaliteiten van individuen: Puskas, Pelé, Bobby Charlton. 'Teamtactisch' bleef het spel simpel en naïef. Tot aan de uitvinding van 'catenaccio' in de jaren zestig door Inter Milan. De Italiaanse, ultradefensieve formatie was het resultaat van de eerste concurrentieanalyse in het voetbal, volgens De Vries. 'Valt de tegenstander beter aan dan wij? Dan specialiseren wij ons in verdedigen.' Deze omgevingsanalyse avant la lettre bracht managementgoeroe Michael Porter begin jaren tachtig naar het bedrijfsleven. 'Redeneer van buiten naar binnen,' beval hij aan. 'Onderzoek eerst wat er speelt in de markt en bedenk dan pas welke rol jij daarin wilt spelen.'

Ondertussen vonden Nederlanders het antwoord op catenaccio. Het Ajax van Rinus Michels speelde 'totaalvoetbal', het Feyenoord van Ernst Happel een variant hierop. Hun hangende vleugelspelers, opkomende backs en een bikkelhard middenveld domineerden het spel. Dit eerste, echte systeemdenken sprak tot de verbeelding van veel teams in de jaren tachtig, maar een echte Porteriaanse analyse van de tegenstander voerde nog altijd niemand uit. Coaches vertrouwden op één superster, teams draaiden op diens invallen. Frankrijk was Platini, Argentinië was Maradonna. Dooden in de tijd van Abe elf individuen rond, nu stonden er geoliede machines met waterdragers. Het is dat de Amerikaan Porter in de VS geen voetbal keek, anders had hij coaches gewaarschuwd dat ze er na de omgevingsanalyse en een strak georganiseerde procesgang nog niet zijn. Je moet volgens hem voor een duidelijke marktstrategie kiezen, anders raak je stuck in the middle. 'Wil je de goedkoopste in de markt zijn, of de creatiefste?' hield hij bedrijven voor. 'Ga je verdedigen of aanvallen?' Om die keuze te maken, was het volgens de bedrijfsstrategen Prahalad en Hamel in de jaren negentig zaak eerst je 'kernvaardigheid' vast te stellen. Van binnen naar buiten te kijken. 'In dit decennium wonnen juist de teams zónder vedettes,' zegt De Vries. Coaches stelden spelers op met

specifieke kernvaardigheden. Ajaxcoach Louis van Gaal maakte in 1995 elke speler ondergeschikt aan zijn 4-3-3-formatie. Daarbij bezat 'nummer 10' Jari Litmanen de zeldzame kwaliteit 'tussen de linies' te lopen. 'Toch was hij maar één van de radertjes in een perfect uitgedokterd systeem, dat in het Bernabeustadion Real Madrid compleet van de mat speelde.'

Vlijtig definiëren profclubs nu hun 'kernwaarden', maar zonder deze te baseren op kernvaardigheden. Allemaal hebben ze een mission statement, allemaal willen ze 'dominant en aantrekkelijk' spelen. Onzin, vindt De Vries. 'Dat zijn minimumvereisten. Boekt er nog iemand bij de KLM als ze adverteren met "wij landen"? Eigenlijk is het spel sindsdien slechts saaier geworden. De looplijnen uit Van Gaals opschrijfboekje werden in 1997 vreselijk voorspelbaar. Kwam er weer een tikkie breed.' Net als bedrijven runnen elftallen op het veld nu een 'excellente' operatie in draken van wedstrijden. Jobhoppende coaches kijken bij elkaar in de keuken, tactieken lijken steeds meer op elkaar. 'Na Ansoff leidden alle concurrentiestrategieën tot eenheidsworst in voetbal én bedrijfsleven', verzucht De Vries. Met name in clubkampioenschappen heerst nu een handjevol marktleiders. Jaar na jaar boeken ze goede resultaten met efficiënt voetbal — zoals multinationals nog net acceptabele producten in de markt zetten tegen nog net redelijke prijzen. 'Een rode oceaan,' noemen de moderne bedrijfsstrategen Chan Kim en Renée Mauborgne dit. Een hel van haaien. Zwem je daar liever niet tussen? Dan moet je radicaal innoveren om een eigen 'blauwe oceaan' te creëren. Met nieuwe techniek en tactiek is dat nauwelijks nog mogelijk, denkt De Vries. 'De balbeheersing kan nauwelijks perfecter en tactisch is alles al eens geprobeerd. Het is de hoogste tijd om onder de terreur van Jan Mulder met zijn conservatieve lofzang op technische foefjes uit te kruipen, zoals Marco van Basten tijdens het EK in 2008 het juk van het 4-3-3-systeem van Johan Crujff van zich afwierp.' Alleen met 'radicale innovatie' komen we verder, denkt De Vries. Met fundamentele analyse. Foppe de Haan maakt van al zijn spelers een sportpsychologisch profiel, om ze beter te snappen. De jeugdspelers van Ajax mogen pas na een uurtje judo het veld op. Dat maakt ze later minder blessuregevoelig, volgens de laatste medische inzichten. Het voetballab van AC Milan bracht met computeranalyses het oude team rond Paolo Maldini tot ongekende prestaties. En terwijl Jan Mulder woest zijn hoofd schudt om al deze wetenschap —zoals hij zich altijd al ergerde aan het onkenbare opschrijfboekje van Van Gaal —filmen Van

Gaals assistenten elke AZ-speler vanuit elke hoek van het stadion. Waarna weer een grondige videoanalyse van de looplijnen volgt, en een herziening van de tactiek.

Meer nog dan in de spelopvatting en de formatie zit de angel van de Ajaxteamtactiek in bestandsdeel drie: de speelwijze. Die is bij balbezit niet verrassend. Een medespeler behept met een goede passeerbeweging in 1:1 zien te krijgen. Maar liever nog mikt Ajax erop 2:1 te creëren door positieospel met een inschuivende rugnummer 4. Uitvinding van ex-Ajaxcoach Louis van Gaal. Centrale verdediger Frank Rijkaard en later Johnny Heitinga speelden zonder directe tegenstander ver van het eigen doel af, stichtten verwarring rond de zestien aan de andere kant. Niet alleen een fijne manier om een vrije man te creëren, ook erg handig om bij balverlies meteen pressing te spelen.

Goed uit te leggen op een whiteboard deze speelwijze, zelfs aan kinderen van elf. Wat doen we bij balbezit? Wat doen we bij balverlies? Wanneer moet nummer 4 inschuiven? Wie moet dan zijn positie overnemen? Kneepjes die de Ajaxschool zo beroemd maakten, en nu in elke amateur-kleedkamer van Nederland klinken. Niet omdat het zulke wonderen van tactiek zijn —het zijn gewoon een paar basisafspraken waarbinnen elke speler zo zijn vrijheden heeft. Nee, ze werden zo bewonderd omdat alleen Ajaxspelers er de technische vaardigheden én het Individuele Spelidee voor hebben om de afspraken uit te voeren. Maar vooral, zo benadrukken ze bij Ajax, omdat de Ajaxspeler meer dan anderen leert keuzes te maken. Hij zit in zijn cockpit, kijkt naar zijn dashboard, stelt een aantal dingen koeltjes vast. 'De teamtactiek, mijn vaardigheden en mijn Individuele Spelidee zijn zus. De situatie op het veld is nu zo. Wat doe ik ermee? Nu!'

Geschiedenis van de voetbaltactiek

1872: verdedigend vierkant Met vier verdedigers speelt Schotland voor het eerst gelijk tegen Engeland.

1880: 2-3-5 Nottingham Forest stelt twee verdedigers, drie middenspelers en vijf aanvallers op.

1925: 3-4-3 Als antwoord op de lichtere buitenspelregel stelt het Schotse Motherwell een 'stopper' op in een driemansverdediging.

1938: Zwitserse grendelaar Oostenrijkse en Zwitserse teams spelen met een eerste libero, de vrije verdediger.

1953: Hongaarse 4-2-4 Eerste zoneverdediging, verdedigend middenveld en teruggetrokken midvoor bezorgen Engeland nederlaag.

1958: Braziliaanse 4-2-4 Brazilië veroverd eerste wereldbeker met een meer symmetrische 4-2-4.

1963: 5-4-1 Inter Milan introduceert de catenaccio.

1966: voorloper totaalvoetbal Engeland schaft starre posities en vaste opstellingen af en wint wereldbeker.

1971: totaalvoetbal Elke speler van Ajax en Oranje valt aan én verdedigt negentig minuten lang. Snelle positiewisseling maakt mandekking onmogelijk.

In de vaste kleedkamer van PSV D3 hangt onder elk kledinghaakje een tekstbordje.

De enige fout die je kunt maken = niet je best doen.

In 1:1 kun je niet verliezen als jij de bal voor je houdt.

In het strafschopgebied ben je verplicht je tegenstander altijd te zien.

De trainer van D3 laat ze er het hele jaar hangen. Jefta, trainer van D1, hangt ook zulke bordjes in de kleedkamer van zijn jongens. Maar hij verwisselt ze maandelijks voor andere. Dat heeft meer effect, denkt hij.

Je belangrijkste wedstrijd = de volgende wedstrijd.

De D1 bestaat uit vijftien spelers en drie keepers, waarvan een keeper ook meespeelt in de C2. Net als in het eerste van PSV is er een kerngroep. De zeven betere spelers spelen meer minuten dan de mindere acht. Zo speelt sterspits Wessel altijd, dat weet iedereen. 'Sterker,' zegt Jefta, 'dat wil iedereen. Als ik Wessel niet opstel, nemen ze mij dat kwalijk.' De mindere acht wisselen onderling veel. Als zij zo weinig spelen, hoe kunnen ze dan ooit aan de doelen in hun POP-plan werken? 'Ze hebben net als de anderen het doel profvoetballer te worden. Maar ze hebben ook doelen op korte termijn: wedstrijden en toernooien winnen. Dat lukt alleen met de beste basisopstelling' Vanaf

de reservebank halen ze daar genoeg voldoening uit, denkt PSV.

Hoe weet de club die discipline in het team te bewaren? Met strenge codes in kleding en gedrag. Het shirt draag je altijd in de broek. De kousen blijven onder de knieën, zonder tape om de enkels. Tot en met de A1 train en speel je verplicht op Nike-schoenen. Om je van verdedigers met hun degelijke, zwarte schoenen met ronde noppen te onderscheiden, kan je als ijdele aanvaller nog wel kiezen voor felgekleurde pronkschoentjes met blades eronder. Maar vanaf de B heb je altijd schoenen met vaste én met schroefnoppen bij je, plus sleutel, reserveveters en reservenoppen. Kettingen en armbandjes moeten af, oorbellen en ringen moeten uit. Zelfs je rubberen polsbandje met *Stand up Speak up* laat je thuis. Alleen zó staat er een echt team bij aanvang van de wedstrijd.

Op De Herdgang staat je mobieltje altijd uit. In de kleedkamer, medische ruimte, spelershome en bij groepsactiviteiten draag je sponsorkleding. In je vrije tijd is zaalvoetbal verboden. Trouwens elke sport op competitieniveau. Vooral straatvoetbal: te blessuregevoelig. Deelname aan een activiteit van je oude club? Als je het eerst netjes aan je trainer voorlegt.

Hoe nu nog zelfvertrouwen te hebben? Als elke optie tot eigenzinnigheid en opstandigheid je is ontnomen? Bereikte iemand als Wim Kieft niet de top door zijn rebelse houding —ik volg mijn eigen weg, dikke lul voor je —en dat in de nog strengere Ajaxschool? Dat was een kwart eeuw geleden, toen het nog cool was je te onderscheiden. Waag je het nu afstand te bewaren, vatten trainers dat op als gebrek aan beleving. Compenseer je dat niet met een groot voetbaltalent, kun je straks vriendelijk ophoepelen.

Handleiding POP-gesprek

- 1. Zit je iets dwars? Krop dingen niet op. Wacht niet tot het volgende POP-gesprek, stap direct op je trainer af. Heb je kritiek op je trainer of teamgenoten? Vraag je af of je dit met hem moet bespreken. Houd het zo zakelijk mogelijk.**
- 2. De trainer heeft een beeld van jouw eigenschappen, vaardigheden, de mate waarin je die nodig hebt voor jouw veldpositie, de zaken waarin je beter moet worden en de beste manier om dat te bereiken. Zorg ervoor dat jij al voor het gesprek daar ook een duidelijk beeld van hebt. Zit er licht tussen? De meeste trainers waarderen het als je ze netjes wijst**

op dingen die ze niet goed zien.

3. Neem de gemaakte afspraken van vorige keer goed door, daar komt hij zeker op terug. Tenzij je een supertalent bent, beoordeelt hij je niet op hoe goed je bent, maar hoe goed jij je ontwikkelt. Maak een lijstje van je vorderingen en benoem die in het gesprek.

4. Bedenk wat er nog beter kan. Niet alleen aan jezelf, maar ook aan de trainer, sfeer, planning, oefeningen. Draag zelf oplossingen aan.

5. Wijs een praatgrage trainer erop dat dit een functioneringsgesprek is, geen beoordelingsgesprek. Tweerichtingsverkeer dus. SC Heerenveen hanteert de regel dat de trainer niet meer mag praten dan de jongen: 50/50. Ex-hoofdtrainer Gert-Jan Verbeek had er grote moeite mee. 'Hij praatte en praatte en liet weinig tijd over voor de jongen,' zegt hoofd Opleiding Wim Dusseldorp. 'We moeten een speler toch het gevoel geven dat hij de baas is over het proces. Terwijl wij echt wel weten dat het niet zo is. Het is een spelletje.'

Hoe vind je het zelf gaan?' klinkt het vanachter de tafel. Je eindejaarsge-Bfl sprek in de C2. Je klampt je vast aan een gedachte: de zwoeger Ryan BBBabel was ook een twijfelgeval in de C-junioren maar mocht toch blijven. Het natuurtalent Patrick Kluivert scoorde bij Ajax uitstekende cijfers op techniek, inzicht en snelheid maar een dikke onvoldoende op persoonlijkheid: te impulsief en ondoordacht.

Op tafel ligt een verrassend dik dossier. Daarin zit alle documentatie uit je F-, Een D-tijd. Alles hielden ze bij: speelminuten, resultaten, wedstrijd cijfers, speciale trainingen, vorderingen in die oefeningen, blessures, afgenomen conditietests en medische tests, video-opnamen, thuissituatie. Daar praten ze in dit gesprek niet over. 'We willen het hebben over de afspraken die we in september met je maakten. En waar we je in december nog eens op wezen'

Het is een beetje te laat voor jou, maar bij je volgende club zou je ze er op kunnen wijzen dat POP-afspraken in het bedrijfsleven SMART moeten zijn. Specifiek. Meetbaar. Acceptabel. Realistisch. Werken aan je zwakke linkerbeen en je koptechniek is SMART. Maar van de opleiding worden verwijderd omdat je afspraken niet nakwam als het gaat om 'intensiteit' en 'beleving'? Hebben ze echt geturfd hoe vaak jij je mond opendeed in het veld? Je coachte je medespelers wel degelijk.

Maar je deed dat altijd zachtjes, opdat de tegenstander het niet hoorde. En als je op zaterdag weer eens reserve stond en het op dinsdagmiddag moest laten zien om je de basis in te knokken, gaf je alles, maar niemand keek. Of jij je sporttas met alle spullen erin op het complex wilt achterlaten. Je voetbalschoenen mag je houden als aandenken.

'Nigel de Jong, was je nooit bang dat je zou afvallen in de Ajaxjeugd? Dat je niet goed genoeg was?'

'Neu. Ik weet het niet meer. Anders was ik, was ik maar.'

'Anders was je maar cameraman geworden, zoals ik?'

'Uh ja, ha ha'

Uit: *Helden van de Toekomst*, De Wereldberoemde Ajaxopleiding.

Zie het dan als een tijdelijk stapje terug' proberen je ouders je te troosten. Je oude club belde al, ze bieden je een vaste basisplaats in de C1. 'Hervind daar het plezier, en zet dan weer twee stappen vooruit' Ajax doet ook nog een poging voor een plekje bij HFC Haarlem of FC Omniworld, zoals PSV dat doet bij FC Eindhoven of Helmond Sport. Vinden PSV en Ajax zelf hartstikke mooi voor jou. Kun je toch nog bij een BVO voetballen. De scouts beloven je daar te blijven volgen, wie weet kun je straks weer terugkeren. 'FC Omniworld, pfff.' Zoals sommige eerdere afvallers bedank je vriendelijk. Het profcontract zakt weg achter de horizon. De Breezers lonken, de meiden. Even geen lasten meer, slechts lusten. Terug naar je oude club ga je niet —de blikken alleen al. Op nazorg hoef je ook niet te rekenen. Ajax en Feyenoord houden geen cijfers bij over de uitstroom, bellen je niet om te horen hoe het nu gaat. Rini van PSV vindt dat de scouts, je eerste ontdekkers, dat zouden moeten doen. 'Laat BVO's liever hulpinstanties inschakelen om de afvallers te begeleiden in dit zwarte gat' zeggen pedagogen. Soms maken trainers hem wijs dat hij faalde. De proceseigenaar treft de blaam, niet de vele concurrenten of het ongeduld van de procesbeheerder. 'Die jongen heeft gewoon te weinig capaciteit,' is het stempel, 'te weinig inzet' Onzin. Uit onderzoek blijkt dat de topper en de afhaker vaak even betrokken zijn bij de opleiding, gedreven worden door dezelfde intrinsieke en extrinsieke motivatie, evenveel gericht zijn op winnen en het bereiken van persoonlijke doelen. Ook het belang dat toppers en afhakers hechten aan vriendjes, school, gezin, vrije tijd: het maakt geen verschil. Het zit hem in iets anders.

De speler die afhaakt

Heeft een hogere dunk van zichzelf	+
Heeft een grotere concentratie op eigen vooruitgang. Niet het verslaan van de tegenstander doet er toe, maar het verslaan van zichzelf	+
Heeft de overtuiging dat hijzélf veel invloed heeft op zijn voortgang	+
<hr/>	
De speler die straks de top haalt	=

Onthoud die drie punten. In de C1 van je oude club doen ze je boven jezelf uitstijgen.

JOUW KANSEN OP PROFVOETBAL:

10%

Volgend seizoen speel je in de B2 van jouw BVO. De kans om profvoetballer te worden is nu: jaarlijks dertig jeugdspelers krijgen een profcontract/300 eerstejaars B-spelers.

Niek van Schaffelaar (1997)

Linksback Vitesse D3

**DE
VOETBAL
BELOFTE N°6**

carrière

2002 - 2007	DEV Doorn F3, F1, E1
2007 - 2008	Vitesse/ AGOVV (VAVA) D3
2008	Over naar VAVA D2

De buitenspelregel? Daar doet linksback Niek (10) dus mooi niet aan. In zijn debuutjaar bij de voetbalacademie van Vitesse/AGOVV in Arnhem speelt hij voor het eerst in een ploeg met elf man op een groot veld. Zijn medeverdedigers zetten regelmatig de buitenspel-val open, Niek heft hem consequent op. Want als de grens éven niet oplet, dan hangt-ie, zo redeneert hij. Nieks idool is de extraverte spits Didier Drogba van Chelsea. Hij ziet er cool uit met zijn vlechtjes, en hij is explosief.

Na twee maanden heeft de keeper van de D3 al 32 keer moeten vissen. Vandaag op Papendal, in een ijzig zonnetje, staat het in de rust 0-6 voor De Treffers D1. Alle goals kwamen van links. Geen enkele uit de zone van Niek —hij volgt de rechtsbuiten als een schaduw. Die is twee jaar ouder, twee koppen groter —zoals al zijn tegenstanders in de eerste klasse. 'Van verliezen leer je het meest', is de filosofie van Vitesse.

Ergerlijker is dat de D3-selectie maar uit veertien spelers bestaat. Elke zaterdag weet trainer Jos met moeite elf jongens op de been te krijgen. Het is de makke van veel BVO's uit de provincie. Tussen die elf zit ook nog eens veel opvulling, begreep vader Theo van een andere vader. 'Zou Niek ook opvulling zijn?' Anderzijds, op zijn decemberrapport stond negentien keer 'voldoende' of 'goed' en maar een keer

'onvoldoende'. Niek moet meer praten in het veld, brutaler worden.

'Je bent veel te aardig Niek', schreef de trainer erbij. 'De anderen mogen ook best wel materiaal van het veld meenemen. Je moet je meer laten coachen. Het verdedigen gaat uitstekend, ze komen je twee keer tegen. En met je tweebenigheid en snelheid onderscheidt jij je van de anderen. Maar met de aanval mag je je best iets meer bemoeien. Ga zo door, je wordt met de dag beter.'

De trainer denkt dat Niek hem begrijpt, maar krijgt weinig respons.

Vier keer in de week in de auto tussen Doorn en Arnhem probeert ook Theo zijn zoon te stimuleren tot wat meer communicatie. Niek staart naar de donkere naaldbossen langs de A12. Hij verlangt naar een van

zijn geheime, zelfgebouwde, ondergrondse hutten in de bossen rond Doorn. Onder de grond hoeft hij niet te praten.

'Lekker gespeeld Niek, je ging nu ook goed mee naar voren.'

'Pap, alsjeblieft geen wedstrijdbespreking.'

'Oké.'

Niek kijkt uit het raam. Hij ging niet alleen goed mee naar voren, hij coachte ook een paar keer een medespeler. 'In je rug,' zei hij zachtjes tegen de linkshalf toen hij hem de bal inspeelde. Eigenlijk weet hij dan niet goed wat hij moet zeggen, het is allemaal zo logisch. 'Bied je aan. Aansluiten. Met zijn allen erop.' Waarom moet hij anderen dat voorkauwen? 'Joh, je moet gewoon wat meer schreeuwen in het veld.'

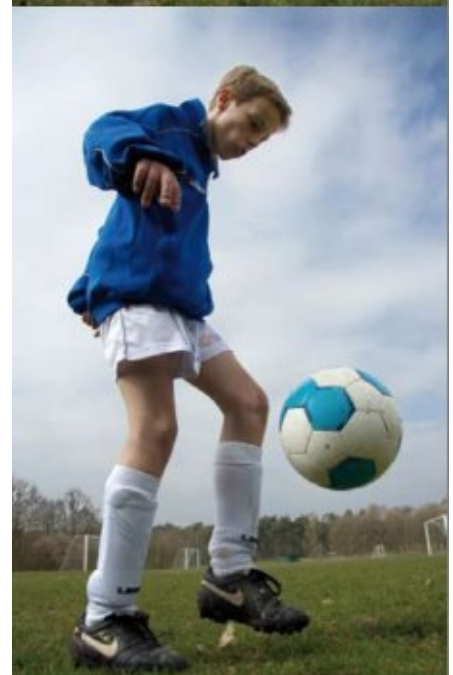
'Pap, hou op!'

'Zie het nou niet als kritiek Niek. Wat vind je ervan als ik je beloon voor elke keer dat je scoort, net als toen bij DEV Doorn. Tien euro voor elk doelpunt. En als je te veel blijft hangen, een euro eraf.'

'Best.'

Theo vindt het ook best. Sinds Niek de jeugdopleiding op Papendal volgt, is zijn schoolwerk alleen maar vooruitgegaan. De regelmaat doet hem goed. Hij is zelfverzekerder, komt meer voor zichzelf op. Zijn juf op school zegt dat het voetbal hem bepaalde dingen in een jaar heeft geleerd, wat haar in zeven jaar niet was gelukt.

Wat dat betreft is Theo meer bezig met zijn oudere broer Bram (12), de veelscorende aanvaller van tweedeklasser DEV Doorn D1 maar helaas geboren op 31 december. 'Was-ie een paar uur later geboren,' zeiden scouts van FC Utrecht en Vitesse, 'dan hadden we hem graag bij de 1996-lichting willen hebben.' Nu nemen elk jaar zijn kansen verder af, want de achterstand op opgeleide spelers wordt steeds groter. Bram is trots en jaloers op zijn broertje. Theo zoekt een hoger geklasseerde C-selectie elders voor Bram, zodat ook hij kan doorgroeien.

De ruststand bij VAVA D3-De Treffers D1 is 0-6. De trainer puzzelt met posities, behalve met die van Niek. Vanaf dag één was hij linksback en die plek staat-ie dus nooit van zijn leven meer af. 'Zou het niet beter zijn als hij af en toe een linie doorschuift,' vraagt Theo eens voorzichtig aan de trainer. 'Een beetje rouleren kan toch geen kwaad voor zijn ontwikkeling?'

'Nee,' is het antwoord. 'Ik verwacht dat Niek daar zelf mee komt.'

Nou, dan kan de trainer lang wachten. Ook in de tweede helft frustreert Nieks zeldzame combinatie van een conservatieve spelopvatting en een tweebenige, fluwelen techniek de Treffersrechtsbuiten diep. Niek lijkt zich aan hem te hebben vastgeketend. Na de zoveelste verovering van een bal speelt hij zich soepeltjes vrij met een balletje achter het standbeen langs, levert hem dan snel in bij een medespeler.

Tessa Klein Braskamp (1994)

Linkshalf FC Twente meisjes onder 15

**DE
VOETBAL
BELOFTE N°7**

carrière

2000 -	VV EGV-Diepenheim F1, E1, D1, C1
2007 -	FC TWENTE Meisjes Onder 15
2007 - 2008	Oranje Meisjes Onder 15

Alle aanvallen van Oranje Meisjes Onder 15 gaan over rechts en alle tegenaanvallen over links. Linkshalf Tessa (14) heeft nog geen bal gehad. Als na twaalf minuten de centrale verdediger inschuift, neemt Tessa zonder een woord te wisselen haar positie over. Gewoon een afspraak die ze maken bij Oranje. Als de tegenstander over rechts had aangevallen, had de rechtshalf de positie achterin overgenomen.

'Ik leer meer van haar dan in die 45 jaar bij onze club EGVV,' zegt vader Bert. Hij rolt nog een shaggie.

Dit Oranje is een gekooide leeuw. Spelen Oranje Jongens Onder 17 al om echte internationale titels, bij gebrek aan beter spelen Tessa en haar collega's maar weer een oefenpotje tegen de jongens-C1 van Rohda '76. Ze leggen het fysiek af tegen de lange lummels uit Bodegraven. Na elk balverlies maken elf paardestaarten netjes het veld klein, kleunen hun ronde schouders hard in de bleke bonestaken om bij balherovering de snelle rechtsbuiten weg te sturen. Die wordt in het voorzetgebied door de kopgrotere back van Rohda toch weer kapot gelopen. 'Het oude liedje', zegt Bert. 'Vrouwelijke voetballers doen niet zoveel onder voor mannen, maar hebben moeite met de lange pass en met scoren.' Een voetbalveld is nu eenmaal gemaakt voor mannen — een kleiner veld zou meer duels in de kleine ruimte opleveren. Wat volgens Bert ook niet helpt, is dat ze voor deze pot tegen Rohda eerst een uur stevige loop- en krachttraining kregen van de bondscoach. Ze

moesten zich opdrukken, steigerung lopen en nog zo wat. Speelsters die de top willen bereiken, moeten nu eenmaal zwaar worden belast, vinden de zeer ambitieuze damescoaches in Nederland. Alleen zo boeken zij progressie. 'Dat vreet kracht en dat is nu te zien.'

Tessa heeft al gezien dat de opening voor Oranje op de as ligt. Ze wordt ingespeeld met een man in haar rug, draait open, jongleert de bal tussen haar rechter- en linkervoet, verstuurt een steekpass dwars door het midden naar haar centrumspits. Die start te laat. Bondscoach Vera Pauw glimlacht: 'Dat is mijn Tessa. De vrouw van de tweebeenige actie, het overzicht en de splijtende pass.' Tessa is haar eigen vrouwelijke Wesley Sneijder —toevallig ook het idool van Tessa zelf.

Meisjes wilden altijd al voetballen, alleen hun ouders vonden het maar niks. Nu lopen in Nederland meer voetbalsters rond dan hockeysters. Voetbal is zo aantrekkelijk voor vrouwen, zeggen ze, omdat het niet meer een sport is van knoesten van kerels, maar zij weet niet beter. Achter de Gelselaarse varkensboerderij van haar vader ligt een grazig veldje met twee roestige doelen en daar speelt ze al sinds ze kan lopen met haar tweelingbroertje Biense, haar twee oudere broers, haar vader en haar vele ooms en neefjes uit de Klein-Braskampclan. Van 's ochtends vroeg totdat 's middags het voetbal op tv begint. Duits voetbal, Engels voetbal, Belgisch voetbal, Spaans en Italiaans, Eerste divisie, Studio Sport en dan nog alle praatprogramma's over voetbal — ze kijken er elke week met het hele gezin ademloos naar. Moeder Ineke serveert dan zoute koekjes, en Tessa wacht op Liverpool. Op Steven Gerrard.

Het sprak vanzelf dat Tessa en Biense op hun zesde debuteerden in de jongens-F1 van vierdeklasser VV EGVV uit Gelselaar, de club waar het zwart ziet van de Klein-Braskampjes. Rechtsback Bert schakelde er mannetjes uit in het eerste, speelt nu samen met zijn broer in het derde, Tessa's broers Sander en Jorrit spelen in het huidige eerste —en zo hobbelt er nog een zwikkie neefjes en achterneefjes rond tussen de Gelselaarse akkervelden, ergens achter het Gelderse Lochem.

Dat er geen meisjesteam was, donderde niet. In veel gemixte teams onderscheidden meisjes zich moeizaam, maar Tessa was van meet af aan de sterkste van het team. Nog altijd bepalen zij en Biense het spel in de C1. Ze is een aanvallende 10, hij een controlerende 6. Na het kampioenschap in de derde klasse werden ze rondgereden op een platte kar door het dorp, maar voor Tessa zat toen het seizoen er gelukkig nog niet op. Behalve voor Oranje komt ze ook uit voor het Groenlose Regioteam Onder 15 en het Districtsteam Oost Onder 15. Nee, aan conditie en spelritme ontbreekt het haar bepaald niet. Ze traint ook nog eens twintig uur per week extra bij de opleiding tot profvoetbalster van FC Twente. Kijk, en daar in Hengelo krijgt ze eindelijk de mentale prikkels die ze nodig heeft om verder te groeien. 'Ik vind jou helemaal geen nummer 10', zei de trainer tot haar schrik. 'Jij controleert meer dan dat je passeert.'

Nou, dat zou ze hem dan eens laten zien.

Diepe bal op de rechtermiddenvelder van Rohda '76, het mannetje dat Tessa moet dekken. Ze keert net terug van een aanval van Oranje, in kalme draf. Haar rug is kaarsrecht, haar benen hoog als in dressuur. Ze ziet het gapende gat dat de jongen dankzij haar voor zich heeft, maar overweegt geen moment in galop te gaan, laat hem lekker lopen voor haar linksback. Oranje verliest met slechts 0-3. 'Mijn mannetje stond steeds zo diep,' verklaart ze later, lurkend aan een blauwe Gatorade. 'Zover kan ik mezelf echt niet laten inzakken. Wij speelden 4-3-3 en zij 4-4-2. Zij hadden dus een man meer op het middenveld. Daar leren we van, vindt de bondscoach.'

Stan Bijl (1995)

Keeper Ajax D1

**DE
VOETBAL
BELOFTE N°8**

carrière

2000 - 2002	Zwaluwen '30 F4, F3, F2, F1
2002 - 2008	Ajax F1, E2, E1, D2, D1
2008	Over naar Ajax C3

De warming-up van de Ajacieden voor Ajax D1-Feyenoord D1, daarnet op een bijveld, was strak als een Noord-Koreaanse choreografie. De Rotterdammers holden wat lomp door elkaar en botsten gezellig tegen elkaar op, de Amsterdammers dansten, klaptten, zongen —synchroon en sierlijk. Trainer-coach Frank de Boer had daar wat doorheen gewandeld, mompelend, de handen diep in de zakken van zijn windjas. Nu staat Ajax in de gang van de kleedkamers onder voetbalcomplex De Toekomst. De trainingspakken zijn uit, shirts in de broeken. Géén sokken over de knieën. Aanvoerder en keeper Stan Bijl (12) klapt in zijn handen: 'Jongens dit is speciaal! Feyenoord thuis. Denk erom, we gaan nog niet naar buiten, we wachten netjes in een rij tot de scheids uit zijn hok komt.'

De buitendeur zwaait open, de rij rood-witten draaft langs de draaiende camera van pa Bijl. Als altijd gaat Stan voorop, groter dan iedereen, bal tegen de borst. Hij negeert zijn vader. Boven in zijn bestuurskamer knikt Jan Olde Riekerink goedkeurend. Discipline en prestatiecultuur heersten hier altijd al -daaraan kan hij als hoofd Jeugdopleiding alleen nog eenheid toevoegen. Eén kledingcode, één trainingsplan, één warming-up.

Ruud Bijl filmt elke wedstrijd van Stan, zet samenvattingen van de wedstrijden inclusief reddingen én foutjes op de website van zijn zoon. Wel tachtig hits per dag. Niet bedoeld voor de meisjes van school die met hem willen chillen, en zeker niet voor scouts of zaakwaarnemers. Gewoon, leuk om te doen voor zijn zoon. Dat prestatiegerichte heeft Stan van hem.

Het doorzettingsvermogen van zijn moeder. Maar dat verbluffende zelfvertrouwen? Een raadsel. Na zijn stage bij Ajax heette keeperstrainer Fred Grim Stan (8) welkom bij Ajax F1. Met een tosti vierde de familie het aan de bar van het clubhuis. Danny Blind, toen hoofd Jeugdopleiding, stapte op ze af. 'Hallo, jij moet Stan zijn. Gefeliciteerd.'

Stan wees naar De Arena, een halve kilometer verderop. 'Over tien

jaar sta ik daar.'

'Denk je? Dan ben je pas achttien.'

'Nou en, Maarten Stekelenburg van Ajax 1 is negentien!'

De Boer, Grim, Blind, Stekelenburg. Een maand voor zijn uitverkiezing droomde hij nog over ze, onder zijn Ajaxdekbed en Ajaxlampenkap. Dat voorjaar zat er geen vakantie in voor het gezin Bijl. Als troost gaf zijn moeder hem op voor de Talentendag van Ajax. Zes jaar later kapt hij inkomende mannetjes uit -geleerd van trainer Simon Tahamata en haalt hij met zijn zwakke linkerbeen met gemak de middellijn — eindeloos op geoefend met Arnold Mühren en keeperstrainer Jan Splinter. Van Patrick Ladru leerde hij hoe je als keeper kunt meevoetballen. In trainingspotjes zonder keeper loopt Stan nog altijd te puffen —wat dat aangaat zal-ie altijd zo'n stijve hark blijven als Edwin van der Sar —maar dan denkt hij terug aan Patrick. 'Nooit opgeven,' zei hij, want Patrick schreeuwde niet. Hij riep je bij hem, stuurde je weer het veld in en schreeuwde dan dat je het goed deed, zodat iedereen het kon horen. Kijk, daar had Stan iets aan. Niet aan judo. Goed voor coördinatie en evenwichtige spierontwikkeling, vindt Ajax. Zal best, denkt Stan, maar hij wordt liever gesard in een rondootje dan dat hij mensen door de zaal slingert. Toen hij hoorde dat één van de drie trainingdagen voortaan voor een flink deel op de judomat zou plaatsvinden, was hij bijna weggelopen bij Ajax. Valtechnieken zijn nuttig voor een keeper, zei de judoleraar. 'Niet voor mij, ik ben groter en sterker dan iedereen.'

Looptechniek is ook niet de leukste training die Stan kan bedenken, maar daarvan had hij wel baat bij zijn revalidatie van een snoeiharde trap in de grond. Artsen van de VU zagen niks op de foto, na wat rust moest tape de pijn in zijn tweede teen maar onderdrukken. Het seizoen erop bleek er een ernstige scheur in de groeischijf te zitten. Toen zijn nieuwe trainer Heini Otto erachter kwam dat Stan de pijn al die tijd had verzwegen, was hij razend. Trainers zijn als de dood voor blessures en overbelasting. Na vijf maanden gips en gedwongen rust keerde hij terug in zijn team. Zal hij de volgende keer wél eerlijk tegen de trainer opbiechten dat hij pijn heeft? Eén klachtje bij de fysio, zo weet elke Ajacied, en je staat ernaast. Als Frank de Boer tegen Stan zou zeggen dat hij zijn absolute nummer één keeper is, dan zou Stan op zijn beurt alles tegen Frank zeggen. Maar Frank zegt dat niet.

Niet dat Stan te klagen heeft onder Frank. Hij leert veel van de trapspecialist, zoals het opendraaien bij een terugspeelbal. Beetje stugge man leek hij in het begin, maar hij is ook in voor een geintje. In de kleedkamer haalden de jongens tegen de regels in de ballen uit de netten en hielden ze hoog. Een bende was het. Frank wandelde binnen en kon zijn lachen niet houden. Een dag later kopten Stan en zijn beste vriend Jovi weer de bal over, aan weerskanten van de massagetafel. Kwam net Olde Riekerink binnen. Die werd wél boos. Frank maakte Stan aan het begin van het seizoen aanvoerder. Niet omdat hij Stan zo verantwoordelijk vindt, maar omdat hij de enige is die altijd speelt. Er is nu eenmaal geen serieuze concurrentie. Frank verwacht wel van zijn aanvoerder dat hij dingen doorbriefft van wat er zoal speelt onder de jongens. Nou, toen er was gespuugd en gevochten zei Stan gewoon dat hij er niet bij was. En toen de studiejuf van Ajax dreigde alle jongens te laten nablijven, omdat er met dingen was gegooid in het lokaal, bood hij namens iedereen excuses aan en bepleitte hij dat ze toch wel heel graag naar de training wilden. Fouten maken mag, ook van Frank. Tegen ADO Den Haag blunderde Stan, wat Ajax twee punten kostte. Frank zei: 'Volgende keer red je ons weer.'

Zelfs Stan heeft een aai over de bol nodig. Dat is iets wat hij ontdekte over zichzelf in die vijf jaar bij Ajax. CIOS-trainers zoals Dennis de Haan in de F1 en Patrick Ladru in de E1 doen dat van nature. Die voetballen niet hoog, maar doen het pedagogisch wel volgens het boekje. Een ex-voetballer als Simon Tahamata in de E2 vindt juist dat spelers harder moeten worden en kon flink tekeer gaan. Hij legde dat van tevoren wel uit aan de ouders: de brul dient een doel. Een ander

schreeuwde ook langs de lijn, maar die deed dat uit pure emotie. Woedend over niet nagekomen afspraken draaide die zich dan om naar de dug out, vloekte hartgrondig in zichzelf. De spelers op het veld konden dat gelukkig niet horen, maar de reservespelers op de bank hoorden letterlijk alles wat de man later in de teambespreking zou weglaten. Stan trekt zich er nu niks meer van aan, zo heeft hij besloten. 'Langer op je voeten blijven staan! Niet zo snel gaan liggen! Uitkomen bij die corner!'

'Laat maar even lullen,' denkt Stan dan. Aanwijzingen tijdens een wedstrijd gaan het ene oor in en het andere uit. Alleen de dingen die hij kan gebruiken, pikt hij eruit.

Stan heeft niet zoveel te vrezen van al die bozige mannen rond het veld. Die zekerheid geven zij hem zelf, in de halfjaarlijkse gesprekken. Spraken ze met Stan af dat hij zich verder van het doel opstelt? Dat-ie niet meer in het vijfmetergebied blijft staan, maar ergens tussen de vijf en de zestien, zodat hij bij een lange bal van de tegenstander eerder bij de bal is dan de spits? Dan doet hij dat voortaan. Willen ze dat hij al voor de terugspeelbal ziet waar de bal in één beweging door naar toe kan? Dan vraagt hij de keeperstrainer hem daarin te trainen.

'Je doet alles wat we vragen, Stan,' zegt Frank als hij hem laat overgaan naar de C3. 'Je bent een prima aanvoerder, een voorbeeld voor de groep. Je hebt alles gespeeld dit seizoen, je bent goed vooruit gegaan. Eigenlijk kan ik niets negatiefs bedenken.' Frank wil het gesprek afronden, kijkt nog even naar het rapport van zijn mentrix. 'O Stan, toch nog wat.'

Ik lees hier dat je gedrag in de Ajaxklas niet zo goed is. Je taalgebruik en de manier waarop je met je teamgenoten in de klas om gaat is niet zo fijn. Je cijfers zijn wel goed, maar dat gedrag kan natuurlijk niet. De juf geeft wel aan dat je eigenlijk een hele lieve jongen bent met een klein hartje. Nou, we kunnen alleen maar hopen dat je nog eens serieuze concurrentie krijgt.'

Kijk, dat hoopt Stan helemaal niet. In de D2 was hij dikke maatjes met collega-keeper Bas. Die hield hem soms uit de basis, maar daar kon hij prima mee leven want Bas is een jaar ouder. In de D1 heeft hij alleen nog te maken met Xavier, de keeper van D2. Stan heeft geen behoefte aan een meer serieuze concurrent. Hij kijkt liever omlaag dan omhoog. Lekker gevoel, de beste zijn.

Zo kan Stan elke zaterdag laten zien hoe hij de oefenstof van keeperstrainer Jan Splinter perfect toepast. Bij 'in positie-uit positie' schieten drie spelers rond de goal om en om uit verschillende hoeken, brengen Stan uit positie waarna deze snel weer positie moet kiezen, die exacte positie van waaruit hij zowel de bal links als rechts kan keren. Tegen AZ demonstreerde hij een staaltje. Een aanvaller doemde op aan de hoek van het zestienmetergebied, cirkelde als een roofvogel in een baan om het doel, wachtte het moment af voor een verwoestend schot. Stan stapte behoedzaam mee, bleef in positie, redde fenomenaal.

Ajax D1-Feyenoord D1 gaat zo beginnen. Nog even Stan inschieten. 'Zijn dat voor ballen!' schreeuwt hij. Hij wil hóge ballen van de zijkant. Had-ie de trainer beloofd meer op te oefenen. Maar het kleine Ajaciedje bij de cornervlag krijgt de bal maar niet van de grond. 'Hoog! Hóger! Zó ja!'

In de wedstrijd die Ajax met 3-1 wint, schreeuwt Stan een uur lang: 'Omschakelen! Pressie! Bied je aan!' Had hij ook beloofd aan de trainer. Teamgenoten coachen, praten in het veld, aanwezig zijn, er staan als keeper.

Laatst had hij een ontmoeting met de keeper van het eerste, zijn grote voorbeeld Maarten Stekelenburg. Alle D-keepers moesten hem twee vragen stellen. Stan had geen vragen, hij had eigenlijk een tip. 'Doe meer met het publiek Maarten. Als je het veld oploopt en het publiek juicht je toe, klap je even links en rechts en dat is het dan. Kijk naar Gomez van PSV! Of naar Johnny Heitinga. Die rende elke wedstrijd naar de F-side en hield dan zijn hand op zijn hart.'

'Inderdaad Stan, wees maar dankbaar voor de kansen die je krijgt,' houdt Ruud hem regelmatig voor. 'En voor al die gratis spullen. Kleding, tassen, elke dag een busje dat hem brengt en haalt. Fantastische toernooien in Italië, Spanje, Griekenland, zelfs in Japan. Stan, besef je wel wat je allemaal hebt?'

'Ja pap.'

Met zijn schoolleraars sprak Ruud af dat ze niet teveel aandacht geven aan het feit dat Stan bij Ajax speelt. Maar ja, het Ajaxbusje haalt hem op van school en dan zien al die meiden hem toch met zijn grote rode voetbaltas door de gangen sjouwen. En Stan is meidengek. Meiden

komen bij hem niet op de tiende plaats zoals bij de meeste jongens, maar op twee. 'Schoolvoetbal-meiden, als dat de rangorde maar is,' denken zijn ouders. 'Nee, voetbalmeiden-school,' denkt hij.

In zijn kamer stalt Stan alle voetbalspullen uit op de vloer, naast zijn tas, tot en met zijn reservenoppen. Morgenochtend uit tegen HFC Haarlem. Als hij opstaat zal hij in één oogopslag zien of hij alles bij zich heeft. Rare jongens, die keepers. Dit doet geen enkele speler in zijn team. 'Pap kunnen we morgen wel op tijd van huis weg?' roept hij bovenaan de trap. 'Ik wil eerst nog even mijn nieuwe Adidas-handschoenen ophalen.'

Kas Farmer (1991)

Ex-laatste man RKC C1

DE VOETBAL BELOFTE N°9

carrière

2000 - 2003	Wilhelmini E1, D2
2003 - 2004	Oranje Onder 15
2003 - 2006	RKC Waalwijk D1, C2, C1
2006 - 2007	Wilhelmina B1
2007 - ...	Gestopt met voetbal. Bokst nu.

Kas F

'Jij staat als een huis achterin, Kas,' zegt het hoofd Jeugdopleiding van RKC Waalwijk. 'Jij legt zoveel rust in je spel. We kunnen jou goed gebruiken. Kom bij ons voetballen.'

Kas (12) zit nog maar kort op voetbalclub Wilhelmina. Eigenlijk had hij meer met basketball, maar na het zien van de Europacup 2000 wist hij ineens dat hij profvoetballer wilde worden. Terwijl zijn middelbareschooltijd aanbreekt, wordt Kas vijf tot zes keer per week bij RKC verwacht. Vanaf zijn huis aan de rand van Den Bosch naar Waalwijk is het een kwartiertje rijden. Zijn vader brengt hem door de week, en naar de zaterdagwedstrijd komen altijd zijn moeder Eldine en zijn zusjes kijken. Ze genieten van het snelle succes van Kas, van de gemoedelijke sfeer rond de velden.

RKC D1 speelt 4-3-3. Twee centrale verdedigers schuiven om en om in, zoeken de voetballende oplossing, als het niet gaat geven ze de lange bal. Niet goed? 'Volgende keer beter!' roept de coach.

'Dat moet b eter!' klinkt het in de C1. Speelt hij de bal weer niet goed in, hoort hij: 'Niet goed!' Dan maar de lange bal. 'Slecht!' De lange bal zoekt hij ook niet meer.

Eldine ziet hoe de flair uit zijn spel verdwijnt. Kas staat niet zo vaak meer in de basis. Hij klaagt over pijn. Ze bekijkt zijn knie. De huisarts in haar weet: overbelasting van kruisbanden of problemen met de groeischijf. Typisch voor kinderen die veel aan sport doen — beschadiging kan groei van het kniebot belemmeren en betekent einde van de topsport. Hoewel hij dat seizoen nauwelijks speelt, laat zijn coach hem toch overgaan naar zijn derde jaar RKC. 'Omdat je zoveel pech hebt.' In de zomer werkt hij hard aan herstel. Zijn conditie wordt beter, voetballend staat hij stil. De nieuwe coach in de C1 heeft daar geen begrip voor, houdt hem op de bank. Hij moet het maar in trainingspotjes laten zien. Het liefst kapt Kas een man uit en zoekt een

medespeler in het midden. Dat gaat soms fout —speelt hij een spits de bal recht in de voeten. Daar vallen goals uit. Hij voelt de druk als een aanvaller op hem afkomt, een angstig gevoel dat hij nooit eerder kende. Elke bal die nu voor zijn voeten valt, roeit hij blind weg.

Hij put geen moed uit het feit dat zijn moeder langs de lijn staat. Hij staat hier voor de coach. De coach die hem niet ziet staan.

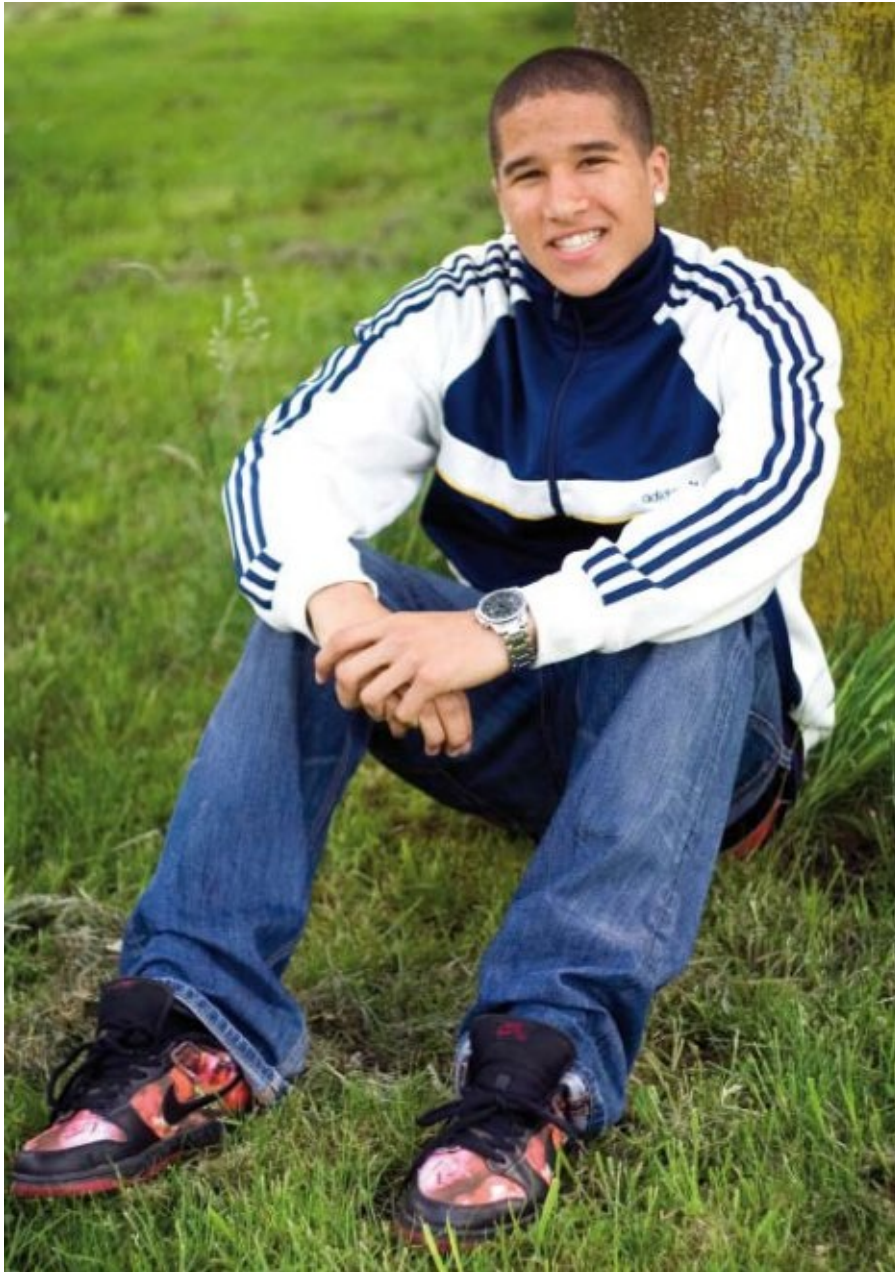
In een vriendschappelijke pot in de winter start hij eindelijk weer in de basis. Hij heerst in de zestien, stuurt spitsen een voor een het bos in, zet de lijnen uit.

Ik ben weer terug, flitst het door hem heen. Ziet de coach dat ook? Een hoge bal. Hij timet, springt, kopt hard weg, landt, voelt een harde klap tegen zijn herstelde knie. Zijn mannetje kwam te laat en te hoog in. Ze dragen hem van het veld. Opgerekte kniebanden, hoort hij in het ziekenhuis, drie maanden rust houden.

Na zijn herstel voelt hij dat hij er nu écht niet meer bijhoort. Een paar jongens uit de C1 gaan over naar de B1. Daar hoort hij niet bij. In dat jaar scheiden zijn ouders. Zijn vader keert terug naar Trinidad en Tobago, Kas keert terug naar Wilhelmina. 'Heerlijk,' denkt hij, eindelijk onbevengden voetballen. Zonder prestatiedruk en geschreeuw. De coach van Wilhelmina B1 is een oud-trainer van FC Den Bosch, overambitieuus. 'Niet goed!' klinkt het weer in Kas' oren. 'Slecht!'

Dat negatieve, ach het is een manier van coachen. Zo kijkt Kas (16) erop terug. Het ontnam hem alle plezier in voetbal, en toch neemt hij

die bullebakken niks kwalijk. Hij leerde zichzelf erdoor kennen, begrijpt nu beter zijn behoefte aan schouderklopjes, weet ook wat hard werken is. Heeft hij nog dagelijks baat van, in 5 vwo. En fysiek incasseren, dat kan hij nog altijd. Handig, nu hij op boksen zit. Een positieve coach had misschien meer uit zijn talent gehaald. Als het in Kas' hoofd goed had gezeten, wie weet dan ook in zijn knie. Maar andere jongens van RKC hadden nu eenmaal wél baat bij dat geschreeuw. Die gingen er juist harder van rennen. Jammer dan, dat hij anders in elkaar zit.

Het blubberveld omgeploegd tot een akker bevroor. Het heet nu bovenbouw. De trainer wil dat je óver de bal kijkt, naar het spel. Je hebt er de balcontrole voor maar de harde voren en verraderlijke kuilen onder je voeten eisen al je aandacht op. Je bent vijftien. Je weet dat het erin zit, prof in spé. De aandacht is heerlijk. Meisjes worden groupies, vrienden fans, ouders taxichauffeurs, leraren mental coaches, kinderlokkers zaakwaarnemers, echt meneer en mevrouw uw zoon kan een grote worden.

5. MENTALITEIT

Joey, een A1-speler van Ajax redde het niet. FC Groningen wilde hem wel hebben en haalde hem op zijn achttiende voor negenduizend euro naar het tweede elftal. Eenmaal op zijn appartementje klaagde hij door de telefoon bij zijn meisje: 'Wat moet ik nu doen zonder mijn moeder? Ik kan niet koken.' Nu eet Joey de hele week in het spelershome. Na de wedstrijd op zaterdagmiddag racet hij in zijn Audi A2 terug naar Amsterdam. In de nachtclubs Jimmy Woo en Suzy Wong treft hij die avond jongens van Ajax, FC Utrecht, AZ en Feyenoord. De Armaniprinsen herinneren zich tegen sluitingstijd vagelijk hoe hun trainers hen die middag nog waarschuwden. 'Weten jullie nog? Patrick Kluivert? Sinners, ene Mariëlle Boon, sex-orgie?'

'Trainer, zo stom zijn we niet.' Die nacht maakt Joey een meisje zwanger. Hij betaalt de rest van zijn leven alimentatie.

'Wij trainers denken wel eens dat wij als enige nog kritisch over ze zijn,' zegt Wim Dusseldorp van SC Heerenveen. 'Soms belonen we een speler met een jeugdcontract plus minimumjeugdloon. Met tegenzin, want we belonen hem voor zijn gaven in plaats voor wat hij ermee doet. Ondertussen aait zelfs de agent hem over de bol. "Die gaat ons nog geld opleveren!" Maar in de opleiding, bah, daar zeiken ze alleen maar. De jongen besluit: "Als Chelsea zich meldt, ben ik weg" '

Het valt ook niet mee in dit glazen paleis. Verstoppert bestaan niet in de bovenbouw, geen smoes is goed genoeg voor absentie voor een van de zeven trainingen per week. Maandagochtend looptraining en romp- en stabiliteitsoefeningen, 's middags technisch-tactisch, dinsdagochtend techniek individueel, dinsdagmiddag teamtactiek, woensdag vrij, donderdagochtend meetrainen met het tweede elftal, donderdagmiddag het krachthonk in plus tactiekvormen op het veld en vrijdag een minder intensieve training plus voorbereiding op de zaterdagwedstrijd.

'Hoe gaan we morgen om met de veldbezetting van de tegenstander?' vraagt

Michel Vonk, de trainer van AZ A1. Drie teams van zes spelers debatteren erover,

aanvoerders presenteren ieder hun tactische oplossing op een flip-over. '3-4-3 is

voor morgen gewoon het beste,' zegt Lorenzo.

'Nee, wij stellen 4-3-3 voor,' zegt Donny. 'Zoals het eerste speelt'

'Niet tegen de koploper, wij willen 4-5-1'

'Laffe kutjes'

'Alleen positieve kritiek Donny, en ga je mond maar spoelen. Hé Barry, potverdómme, doe je nou mee of niet? Jullie zitten een of twee jaar af van het eerste elftal, en dan is dit alles wat jullie kunnen bedenken? Echt ongelooflijk zoals jullie erbij zitten. Als zoutzakken. Barry, volgende week houd jij hier een strakke spreekbeurt over alle voor- en nadelen van het 4-3-3-systeem. En ik verwacht geen Cruyff-gelul.'

De ideale trainer acteert dat hij uit zijn vel springt, zaagt een jongen die het maar niet wil snappen tot zijn enkels af, hoopt dat dit hem ietsje voorbereidt op wat komen gaat, bouwt hem daarna weer op.

'Als we maar niet emotioneel worden,' zegt Aloys Wijnker van AZ. 'Een van onze trainers ging zó vaak en zó hard uit zijn dak, die was de hele week scherven aan het lijmen bij zo'n jongen. Hij stopte met het vak.'

Wat jeugdtrainers zeggen

F1 = 'Maak van de bal je vriendje.'

E1 = 'Doe mij maar na.'

D2 = 'Doe maar lekker waar je goed in bent.'

D1 = 'Houd rekening met anderen.'

C1 = 'Wat vind je er zelf van?'

B2 = 'Wat betekent het verdedigend wanneer dit en dat gebeurt?'

B1 = 'We verwachten dat je problemen zelf herkent en zelf oplost.'

A1 = 'We verwachten dat je conflicten opzoekt en aangaat.'

Elke week filmen trainers-assistenten uit alle hoeken van het veld de zaterdagwedstrijd. Op maandag mailen ze je een compilatie met al jouw zeventig balcontacten met de opdracht een zelfanalyse te schrijven. De momenten dat je zónder bal stond te slapen en het positiespel vergat, snijden ze eruit en bewaren ze in je dossier. Op maandagavond zit je voor je tekstverwerker. 'Noemt-ie alleen de pluspunten?' hoor je de trainer denken als hij morgen je zelfanalyse leest. 'Tijd om hem reserve te zetten,' is dan zijn conclusie. 'Schrijft-ie alleen zijn fouten op? Negatief zelfbeeld, wat moet dat worden.'

Een video-analyse liegt nooit, vinden ze bij Roda JC. Voor de oudvoetballers onder de trainers op Kaalheide hoeft het niet zo —ze doen het op gevoel —maar de pedagogisch-didactische trainers lopen er mee weg. Met een systeem als *Game Breaker*, marktleider van de audiovisuele voetbalanalysesystemen, doorzien ze vanuit hun dug-out elke speler als een röntgenapparaat op Schiphol. Wat is zijn snelheid, hoe reageert hij op deze spelsituatie, kiest hij op het juiste moment de juiste koers? Soms legt AI-trainer Eric van de Luer het spel stil om het team op zijn laptop te laten zien wat hij ziet. Van Antwan vliegt de hartslag omhoog omdat hij zich te veel inspant. 'Beetje dimmen Antwan.' De lichaamstaal van Lorenzo spreekt boekdelen. Hij ergert zich kapot dat spelverdeler Lambert hem niet in het spel betreft terwijl hij wel steeds vrijstaat. 'Jongens, benutten we Lorenzo optimaal of laten we momenten voorbij gaan?'

Beweegt Lambert niet volgens afspraak door naar de dichtstbijzijnde

positie, maar rent hij terug naar eigen positie? 'Lambert!' Zonder op te kijken roept de trainer de naam van elke speler die een fout maakt in het positiespel. Meer niet. Zo hoeft hij het spel niet stil te leggen, en weet de speler in kwestie meteen dat hij na afloop extra arbeid moet verrichten.

Nu kan Lambert nooit meer zeggen: 'Trainer u zegt wel dat ik mijn man liet lopen, maar ik ervoer dat helemaal niet als zodanig'

'Loop maar even mee naar Big Brother.'

Om B-spelers te prikkelen laat Jan Olde Riekerink van Ajax ze voor elke zaterdagwedstrijd een formulier invullen: individuele doelstelling, teamdoelstelling. Een dag later zien ze op de Game Breaker-videocompilatie in hun mailbox wat er van terecht kwam. In zijn kantoortje met uitzicht op het hoofdveld start het hoofd Opleiding een module van Game Breaker op en zet een fragment van een recente Ajax B1 —Feyenoord B1 stil. 'Mats, zeg maar wat je ziet'

'De 3 heeft de bal, wil opbouwen, kijkt rond'

'Wat is de beste afspeelmogelijkheid?'

'De rechtshalf. Die biedt zich als enige aan'

'Fout, hij loopt juist de ruimte dicht. Blijkbaar zijn deze jongens nog niet opgeleid om in ruimtes te denken. Ze denken: "Er is een bal en die wil ik hebben." Maar die rechtshalf had weg moeten blijven'

'Ajax wil een vrije man creëren, maar hoe?'

'Anticiperen is het toverwoord. Je speelt de nummer 4 alleen vrij als die nummer 4 bewéégt. Er niet bijstaat van: het zal wel. Daar begint het al mee. Dus hoe krijg jedia 4 vrij?'

'Door hem vrij te laten lopen?'

'Met dat soort antwoorden kun je de politiek in, Mats. 4 Lóópt al vrij, maar als 3 hem nu aanspeelt is het een balletje breed. De oplossing is 4 niet rechtstreeks aanspelen maar de bal in de diepte kaatsen, via die rechtshalf die nu alles dichtloopt. Maar dan moet 4 aan 3 wel de alertheid tónen dat hij het ook ziet, dat hij wil. Hij loopt er nu bij van: "3 Zal hem wel lang spelen." Wat die dus ook doet' De video loopt verder. De spits van Ajax vraagt met zijn lichaamstaal de lange bal niet, krijgt hem wel, is hem kwijt.

'Dan kunnen we bij Ajax wel heel veel op techniek en tactiek trainen, maar eigenlijk moeten spelers van zichzelf gewoon eens zien hoe ze erbij lopen. Daar begint alles mee'

Het gaat er dus om wat je als speler ziet,' herhaalt Olde Riekerink als hij de laptop dichtklapt. 'Laatst zag ik dat een speler in de B1 zijn vrije ballen niet goed trapte. Ik zeg: "Heb jij gisteravond Beckham gezien?"

Die staat bij elke bal dwars op de schietrichting en draait zijn bekken open voordat hij schiet. Begin nou eerst eens met zo te staan, je heup boven de bal. Nu moet je al voelen dat je veel vrijer kunt trappen. Kijk, de overdracht van dit soort geheimen. Details. Dat maakt de Ajaxopleiding tot wat ze is. Door het ze te laten zien' Die jongen in de B1 ziet zelf toch ook wel dat David Beckham een bijzondere trapstijl heeft, en daarmee succes heeft? Waarom moet Olde Riekerink hem dat vertellen? Waarom probeerde die jongen dat zelf al niet eerder uit? 'Omdat wij hem opvoeden,' zegt Olde Riekerink. 'En opvoeden is uitleggen. Voordoen. In zwemmen en turnen wordt toch ook alleen maar voorgedaan? Je moet je hand zó in het water zetten. Hoe meer je ze vertelt, hoe meer talent je ontwikkelt. Mijn dochter is hockey-talent. Haar trainer zei: "Til die stick niet zo hoog op voordat je slaat, maar sleep hem over de grond." Sindsdien gaat het weer beter'

Als de B1-speler zo goed is dat hij bij Ajax voetbalt, is hij toch zo gedreven en leergierig dat hijzelf voortdurend vragen stelt aan de trainer? 'Een jongen van vijftien? Laat me niet lachen'

Vleugelspeler Alijs van SC Heerenveen A1 heeft een goede actie in huis maar wordt nogal eens genegeerd door centrale verdediger Lasse. Een beetje zoals Lorenzo door Lambert van Roda JC. Krijgt Alijs tien minuten geen bal, dan gaat hij uit positie lopen. Heeft hij dan eindelijk de bal, maakt hij om zich te bewijzen een kansloze actie met drie spelers voor zijn neus. Om zo'n jongen te wijzen op zijn tekort, heeft Wim Dusseldorp geen video nodig. 'Wat betekent dat nou?' vraagt hij aan Alijs. 'Jij bent eigenaar van je eigen ontwikkeling'

Alijs haalt zijn schouders op.

'Dat betekent dat jij naar Lasse loopt en zegt: "Jij ziet mij niet!" Dat heb je al gezegd? Voor mijn part sla je hem op zijn bek. Dan stuur ik jou de kleedkamer in, maar dan is hij wel wakker'

In Heerenveen zijn ze weg van de video-analyse. Alleen zetten ze hem daar niet zo intens in voor persoonlijke bewustwording als Ajax en AZ. 'Daar leggen ze over alles een sjabloon van: "Zo willen wij voetballen" ' zegt Dusseldorp. 'Als je daar de spelers voor hebt, fantastisch. Heb je die niet, zoals wij, wordt het een gedrocht. We hebben wel een

speelwijze die de jongens zelf mogen invullen. Maar bij balverlies hebben we geen afspraken. Ja, met zijn allen zorgen dat je hem snel weer terugkrijgt'

Rugnummer 6 Demi de Zeeuw was bij Go Ahead Eagles een belangrijke spelverdeler. Toen hij bij AZ ging spelen, lieten tegenstanders hem negentig minuten lang schaduwen door een mannetje. Demi raakte geen bal meer. Trainer Louis van Gaal zette hem back, want backs worden vaak vrijgelaten. Maar die moeten zelf wel een man dekken. Dat kon Demi niet, hij raakte nog steeds geen bal. Pas toen Van Gaal hem centraal achterin zette, leerde hij verdedigend ook duels te winnen. Na zo wat zetten en tegenzetten speelt Demi nu weer op de 6.

Daar kwam proceseigenaar Demi zelf niet mee. Procesbewaker Van Gaal monitorde hem via cc-tv en schoof hem als een willoos Supermario-poppetje over het veld. Een vorm van bewustwording die lang kan duren. Wim van Zwam werd als speler van FC Wageningen zo vaak op een plek uitgeprobeerd, dat hij er op een dag genoeg van had. 'Ik besloot niet meer met me te laten sollen' Die assertiviteit kreeg hij niet van de ene dag op de andere. Het was tot dan zo makkelijk gegaan: meisjes, uitgaan, studie, vroege selecties voor de UEFA-jeugd. Toch stapte hij over naar hoofdklasser VV Bennekom. 'Zelfs op dat niveau kwam ik zes jaar lang niet echt voor mezelf op. Pas bij hoofdklasser Nieuw Lekkerland, waar ze geen buitenstaanders gewend waren en ik mij als ex-prof echt moest bewijzen, durfde ik egocentrisch te zijn. Beetje laat'

Waar de verantwoordelijkheid van bewustwording en talentontwikkeling ook ligt, de harde cijfers die er iets over zouden moeten zeggen, worden elke week netjes ingeleverd bij het hoofd Opleiding. In de kast van Olde Riekerink van Ajax staat van elke speler een ordner met daarin zijn wedstrijd cijfers. De ene trainer van Ajax baseert het wedstrijd cijfer op de mate waarin de speler zijn kwaliteiten gebruikte. De andere geeft de beste spelers de hoogste cijfers. Daar bestaan geen afspraken over. 'De cijfers zeggen niet veel over hun ontwikkeling,' zeggen Ajaxtrainers. 'Wat we ernaast hebben gekrabbeld is belangrijker. Als je moet analyseren waarom een speler goed is, dan is-ie al niet goed' Ze waarderen voetbalvorderingen op een schaal van 1 tot 10, evenals de vorderingen op onderdelen als 'instelling' en 'zelfkritisch vermogen'. 'Notoir onbetrouwbaar,' vinden psychologen. Zij vroegen aan de jeugd van PSV, Ajax en Feyenoord wat die van de mensenkennis van hun trainers

vonden. Antwoord: geen mensenkennis. 'Geen mensenkennis?' proest Olde Riekerink het uit. 'Houden zich daar mensen mee bezig? Geweldig, kinderen van zestien die dat al kunnen beoordelen! Dat is toch weergaloos? Die wil ik hier graag hebben'

Zo'n onderzoek zou hij bij Ajax nooit toestaan. 'Wij zijn niet hard voor kinderen. We zijn ook geen bedrijf. We zijn een gewone familie waar kinderen worden opgevoed. Waar soms een kind minder goed wordt begrepen. En waar ik het steeds weer verschrikkelijk vind als ik een elfjarige moet aankijken en wegsturen. Een jongen die zich misdraagt, corrigeer ik. Maar we stoppen geen kinderen uit moeilijke gezinnen weg in pleeggezinnen, zoals PSV wél doet. Wij zijn sociaal werkers. Je kunt het kind uit het gezin halen, het gezin niet uit het kind'

De vraag aan een zestienjarige hoort volgens hem slechts te zijn: 'Wil jij de top halen?' Heb jij daar alles voor over? Daar helpt Ajax hem dan bij. Sinds kort zelfs met een mentaliteitstrainer, die aanschuift bij het POP-gesprek met B- en A-junioren. 'Hoezo, ben ik gek?' reageerden enkele Ajacieden toen ze hoorden dat ze naar de psycholoog moesten.

Voetballers volgens Hippocrates

Volgens de Griekse arts Hippocrates (460 vC) waren er vier soorten mensen. Hun gemoedstoestand wordt bepaald door het evenwicht tussen vier lichaamssappen, humores: bloed (sanguis), gele gal (cholè), zwarte gal (melancholè) en slijm (flegma). De humor die overheerst, bepaalt je tempereament. Vurige, energieke mensen hadden een overheersende hoeveelheid bloed en werden sanguinisch genoemd: Wesley Sneijder. Het choleric type ergerde zich vaak en werd snel kwaad door een teveel aan gele gal: Mark van Bommel. Te veel zwarte gal maakte melancholische types: Rafaël van der Vaart. Flegmatici, mensen met veel slijm in hun lichaam, zijn onverstoorbaar: Clarence Seedorf.

Flegmatisch
(Clarence Seedorf)

Cholerisch
(Mark van Bommel)

Sanguinisch
(Wesley Sneijder)

Melancholisch
(Rafaël van der Vaart)

Het thema 'mentale processen' raakt langzaam uit de taboesfeer, maar kom bij een trainer niet aan met 'mentaliteit'. Kan werkelijk van alles betekenen, zo'n containerbegrip. 'Flow' en 'focus', daar kunnen ze op de voetbalacademie van FC Twente/Heracles in Hengelo weer wel wat mee. 80 Procent van elke zaterdagwedstrijd denken ze te controleren. 20 Procent niet. Dat zijn foute beslissingen van de scheids, briljante acties van de tegenstander en domme pech. 'Veel spelers stoppen hun energie in die 20,' zeggen Twentetrainers, 'terwijl ze beter kunnen uitgaan van eigen kracht. Kwestie van focus.'

B- en A-spelers in Hengelo houden verplicht een werkboek bij. Ik en mijn Verantwoordelijkheid, Ik en Mijn Persoonlijkheid, Ik en Mijn Kwaliteiten heten enkele van de hoofdstukken. Het hoofd Opleiding vulde zelf al voor alle jongens het hoofdstuk Ik en Mijn Doelen in: 'Een zelfbewuste, dominante speler worden'. Tja. Wat kan aanvaller Lars uit de B1 voor zinnigs noteren over dat doel in het hoofdstuk Ik en Mijn Ontwikkeling? Hij kan na een jaar 100 procent meer gedurfde acties maken, maar wat schiet hij ermee op als hij er meer balverlies door leidt?

'Focus nu' is daarom het toverwoord bij Twente. Lars baalt altijd enorm na een mislukte actie. Hij is dan secondenlang bezig met het 'toen'. Hij hoort de aanmoedigen van zijn ouders langs de lijn —terwijl zijn taak 'nu' is een bijdrage te leveren aan de omschakeling na zijn balverlies. Op een workshop vertelden ze Lars dat van de zestig minuten mensen zich 54 minuten niet in het nu bevinden. Van de cursusleider moest hij langdurig naar een bal kijken, zijn hoofd laten vollopen met gedachten en geluiden, die herkennen en direct weer loslaten door zich te concentreren op de bal. En opnieuw, vijf minuten lang. Nu laat Lars zich niet meer zo makkelijk afleiden door scheids, publiek of eigen falen.

Leptosome Voetballers

1 Pycnisch: Diego Maradona

2 Asthenisch: Pelé

3 Leptosoom: Johan Crujff

Net als Hippocrates dachten Sheldon & Kretschmer (1888) een geest te hebben gevonden. Het pycnische type heeft een sterk ontwikkeld spijsverteringsstelsel en zwakke spieren en beenderen. Hij geniet van een comfortabel leven, net als Maradona. Hij eet, drinkt en slaapt goed. Het asthenische type heeft een driehoekige lichaamsbouw en stevig ontwikkelde

beenderen en spieren. Net als Pelé is hij energiek, soms agressief en luidruchtig. Hij leeft nu en is bang om oud te worden. Het leptosome type heeft zwak ontwikkelde spijsverteringsorganen, beenderen, spieren en een platte borst. Hij leeft net als Johan Crujff teruggetrokken, houdt zich vaak in. Hij denkt en droomt veel. Hij wordt moeilijk wakker, voelt zich 's avonds op zijn best.

Niet alleen 'dat wat is gebeurd' gaat ten koste van waar Lars mee bezig is, ook 'dat wat gaat komen'. Hij ziet op tegen de toekomst, de gevolgen van een nieuwe mislukte actie. In een flits denkt hij aan de razendsnelle verdediger voor hem, vergeet zijn eigen vloeiende schaar. Denkt hij aan die keeper die op hem afstormt, dan schiet hij tegen hem op. De trainer zegt dat Lars niet in obstakels moet denken. Alleen aan zijn eigen actie. Dan pas raakt hij in een flow. Dat lukt hem soms, maar gaat er dan zo in op dat hij zijn actie afraffelt en weer de bal verliest. 'Dan ben jij je toch nog niet bewust genoeg van het nu,' zegt zijn trainer. 'Ja maar als ik niet een beetje vooruitdenk, verlies ik het inzicht in de situatie' zegt Lars. 'Als stap 1 al niet goed is, wordt stap 3 nooit wat,' houdt de trainer vol. 'Je moet vooruit dènken, niet vooruit handelen'

Het klinkt Lars maar tegenstrijdig in de oren.

'Blijf oefenen,' roept de trainer hem na. 'Flow is net als de wreeftrap. Straks gaat het automatisch'

Die avond noteert Lars in zijn werkboek: 'Als ik in flow ben, verlies ik mijn bewustzijn. Ben ik dan een zelfbewuste, dominante speler?'

Met het Ratelbanddenken van FC Twente ben je er niet, vinden ze bij SC Heerenveen. Je kunt wel heel hard dènken hoe geweldig je bent, maar wat als je wordt aangewezen een penalty te nemen terwijl je daar niet goed in bent? Wat als het middenveld voor je uiteen wijkt, terwijl je aan pleinvrees lijdt? 'Je kunt persoonlijkheden niet veranderen,' zegt Wim Dusseldorp. 'Het is beter positie en taken erop af te stemmen'

Centrale verdediger Marrijn van Heerenveen A1 is op zijn best een goede voetballer, maar hij maakt altijd fouten. Hij maakt 'Frank de Boertjes', steevast een of twee cruciale verdedigingsfouten per wedstrijd waar soms tegendoelpunten uit vallen. Dusseldorp keek wel eens in zijn tas. Eén grote chaos. In POP-gesprekken kwam het al meermaals aan de orde. De eindbeoordeling nadert, de trainers kijken elkaar aan.

'Marriijn staat nu al zolang op die plek, maar hij blijft fouten maken'

'Creativiteit en ingeving zijn voor hem sterkere eigenschappen dan structuur en duidelijkheid'

'Heb je hem wel eens uitgeprobeerd als creatieve middenvelder?'

'Is zijn voetbalvermogen niet groot genoeg voor?'

'Wat was zijn leerdoel in september?'

'Minder fouten maken. Toen dat in december niet verbeterde, spraken we af te kijken welke persoonlijkheid eraan ten grondslag ligt'

'Die komt dus niet overeen met zijn positie, en voor een andere positie komt hij tekort?'

'Hij gaat uitstromen'

Van Marriijn, van alle andere B- en A-junioren, van de Beloftespelers, van de A-selectie én van de trainers laat SC Heerenveen drie keer per jaar de 'kernkwaliteiten' uitzoeken door een professioneel psychologisch bureau. Dat zijn kwaliteiten die ze nu eenmaal hebben, maar waar zij zich meer bewust van moeten worden. Hoe beter ze die ontwikkelen, hoe beter ze in hun vel zitten. En hoe beter ze in de wei presteren.

Ex-trainer van het eerste elftal Gert-Jan Verbeek was serieus, vastberaden, principieel, stipt, nuchter, zelfverzekerd en een doorzetter. Maar vaak vervormde hij dat serieuze van hem tot humeurigheid. Dat vastberadene werd bot, het principieële

star, het nuchtere gevoelloos. 'Gisteren vader geworden, vandaag niet spelen? Ben je belazerd knul' Gert-Jan leerde terug te keren naar zijn kernkwaliteiten. Dan telde hij tot tien, als hij merkte dat hij niet doorzette maar doordramde.

Allergisch voor laconieke spitsen? Doe er wat aan!

kernkwaliteit

accuratesse

analytisch

behulpzaamheid

daadkracht

doener

durf

valkuil

pietluttigheid

besluiteloos

bemoeizucht

drammerigheid

onzichtbaar

overmoedigheid

uitdaging

creativiteit

daadkracht

zelfstandigheid

geduld

assertief

voorzichtigheid

allergie

warrigheid

impulsiviteit

afstandelijkheid

passiviteit

denker

geremdheid

flexibiliteit	windvaan	standvastigheid	starheid
luisteren	passief	assertiviteit	dominant
relativeringsvermogen	lichtzinnigheid	serieus zijn	zwaarmoedigheid
spontaniteit	wispelturigheid	consequent zijn	rechtlijnigheid
sympathiek	aardig willen zijn	acceptatie	arrogantie
verantwoordelijkheid	tobben	loslaten	onverschilligheid
zelfstandig	eenzaam	teamwork	afhankelijk

Elke speler heeft volgens sociaal psycholoog Daniël Ofman aangeboren kernkwaliteiten. Sommige zijn zo sterk dat ze een valkuil worden. Zo neigde een analyticus als Philip Cocu naar besluiteloosheid. Die vervorming moest hij zien om te buigen naar zijn uitdaging: daadkracht. In de omgang met een impulsieve trainer als Louis van Gaal bij FC Barcelona moest Cocu leren dat hij als analyticus allergisch is voor impulsiviteit. Want dat is weer een vervorming van zijn eigen uitdaging: daadkracht. Zo is het kringetje rond, en leer je iets over jezelf als jij je aan je coach of medespelers ergert. Word jij als verantwoordelijke verdediger, net als Pa Modou Kah van Roda JC, razend als jouw spitsen onverschillig doen over balverlies? Dat herinnert je eraan dat jij niet zo moet tobben, dat jij moet leren loslaten.

Een speler van zestien schudt niet zomaar zijn kernkwaliteiten uit de mouw. Om maar te zwijgen van de vervormingen daarvan, zijn zogeheten 'hinderlijke eigenschappen'. Aarzelt Henrik vaak? O, dat is gewoon vervorming van zijn 'behoedzaamheid,' weet de trainer nu. Die moet hem vervolgens meer op 'doelgerichtheid' coachen. Is Niklas achterdochtig? Ach, daar zit zijn alertheid achter. Aan de trainer de taak daar 'vertrouwen' van te maken. Gunnar afstandelijk? Nee 'beschouwend', en de trainer moet proberen dat om te buigen tot 'belangstellend'. De vervorming herkennen, de onderliggende kwaliteit daarvan vaststellen: dat lukt Heerenveentrainers nog net. Maar daar dan die onkenbare Finnen op coachen, met die Friese ezelveulens over praten? De trainers kijken elkaar in sessies vaak radeloos aan.

Gunnar is een hardwerkende linkervleugelverdediger in de A1. Behalve te beschouwend en een tikje introvert is hij zo perfectionistisch ingesteld dat hij maar één foutje hoeft te maken —en hij is de rest van de wedstrijd volkomen de weg kwijt. Dan kun je hem er beter uit halen, zo leerde zijn trainer. Maar dan? In een zeldzaam openhartig gesprek

vertelde Gunnar hem eens dat hij zijn IJslandse moeder, ver weg in een dorpje bij Reykjavik, op haar sterfbed beloofde dat hij voor haar de top zou halen.

'Gunnar is voor ons nu helder,' zegt Dusseldorp van SC Heerenveen. 'Maar wat kunnen we doen? Hoe meer je weet, hoe meer je beseft hoeveel je niet weet'

Introverte en extraverte voetballers

De etiketten 'introvert' en 'extravert' liggen in de mond van voetbaltrainers bestorven. Zag psychiater Sigmund Freud in introversie nog verdrongen seksualiteit, psycholoog Carl Jung introduceerde de termen in de persoonlijkheidsleer. De energie van extraverten is naar buiten gericht, op mensen en dingen. Zij zijn liever niet alleen. De energie van introverten is naar binnen gericht, op de eigen gedachten en gevoelens. Introversie en extraversie zijn het gevolg van biologische, erfelijke verschillen tussen mensen, dacht psycholoog Hans Eysenck. Het zenuwstelsel van extraverten is laag geactiveerd en moet omhoog gebracht worden met externe prikkels. Daarom staan zij zo open voor hun omgeving. Introverten juist niet, hun zenuwstelsel is te hoog geactiveerd. Rafaël van de Vaart is introvert en emotioneel iets instabiel. Een melancholicus, zouden de Grieken zeggen.

'Te flegmatisch nog,' hoor je vaak sportcommentatoren een jonge, fysiek zwakke spits bekritisieren als deze zich makkelijk opzij laat zetten. Kletsboek. Ze bedoelen: te flexibel. KlaasJan Huntelaar, die is flegmatisch: introvert en stabiel, onverstoort en onverzettelijk.

Het was handig geweest als Gunnar minder introvert was. Extraverte voetballers stappen volgens sportpsychologen makkelijker over tegenslagen heen, omdat zij een sterker zenuwstelsel hebben. Dat bevindt zich op een lager dan optimaal 'activatieniveau'. Ze genieten daarom veel van positieve ervaringen en sociale gebeurtenissen. Ze uiten emoties gemakkelijk, zijn spraakzaam en openhartig. Daarin worden ze gestuurd door hun hersenschors, die in ruil stimuli van de buitenwereld hoopt te krijgen. Cortex en zenuwstelsel van een introverte speler zijn juist meer dan optimaal geactiveerd. Dat niveau moet omlaag. Hij sluit zich af van stimuli. Een verlegen type, teruggetrokken en stil. 'Een dooie,' zeggen ze in het voetbal.

Veel topspelers combineren hoge extraversie met lage emotionaliteit, denken sommige sportpsychologen. Ze ogen kalm, dealen met mislukking en stress. Opvliegende spelers ervaren negatieve momenten juist sterk en lijden onder angst, schuld en schaamte. Theo Janssen van Vitesse en Danny Buijs van Feyenoord zijn hoogemotionele uitzonderingen die het toch in het profvoetbal redden. Verder blijven alleen de 'psychologisch besten' over, denkt men. Een proces van zelfselectie, dat veel conservatieve voetbaltrainers wel goed uitkomt. Het maakt de toch al gewantrouwde huispsycholoog overbodig. Zo kunnen trainers ongestoord psycholoogje blijven spelen, in de kelders van de jeugdopleiding.

De OCEAN van een Aanvoerder

Trainers tasten in het duister als het gaat om de ziel van hun spelers, maar hebben zonder het te weten toch vijf zekerheden. Wereldwijd zijn psychologen het na honderden onderzoeken eens dat vijf eigenschappen de persoonlijkheid van elk mens typeren. The Big Five of OCEAN is voor 50 procent erfelijk en staat een levenlang vast.

openness: Openheid voor ervaringen en ideeën <-> Geslotenheid

conscientiousness: Zorgvuldigheid <-> Laksheid, Gebrek aan Motivatie

extraversion: Extraversie <-> Introversie

Agreeableness: Vriendelijkheid <-> Vijandigheid

neuroticism: Emotionele stabiliteit <-> Neuroticisme

Voor de geboren aanvoerder scoort goed op OCEAN. Extravert (E) en emotioneel stabiel (N) als hij is, staat hij open voor nieuwe ideeën van de coach (O). Zijn aangeboren vriendelijkheid (A), invoelendheid en zorgzaamheid maken dat hij medespelers het idee geeft dat zij de tactiek zélf hebben bedacht, terwijl hij achter de schermen met de coach de lijnen uitzet. Zijn zorgvuldigheid (C) bepaalt boven alles of hij de top haalt. Hoe punctueler en ethischer, hoe beter. Ook aan deze eigenschap valt niet te sleutelen. Het is van jongs af aan: waarmaken wat je belooft.

'Voetbal is conservatief en dat ben ik ook,' zegt Rini de Groot van PSV.

'Alle pubers zijn toch een beetje naar binnen gekeerd? Zijn ze dan meteen introvert? Een lage emotionaliteit lijkt mij niet goed. Johnny Heitinga heeft wel de kalmte om te winnen, maar andersom kan hij niet tegen verlies. Niks aan doen lijkt me, dat getuigt van winnaarsmentaliteit. Bij ons loopt een super extraverte jongen rond die slecht omgaat met tegenslag. Kijk, voor hem regelden wij wel wat begeleiding bij een mental coach'

Extraversie is mooi meegenomen voor een trainer. Zo krijgt hij makkelijk toegang tot de speler, denkt hij. De Zweedse aanvaller Marcus Berg van FC Groningen vond van zichzelf dat hij extravert was. Waar blijkt dat dan uit, dacht trainer Ron Jans. Bij doelpunten zag hij Marcus nooit juichen. Hij sjokte zwaar terug naar eigen helft. Nadat Jans er eens wat van zei, vierde hij elke goal uitbundig. Uit bevrijding? Of om Jans te plezieren? Zijn Noorse spits Erik Nevland wordt door medespelers erg gewaardeerd om zijn doelpunten, maar vooral om het afjagen bij balbezit van de tegenstander. Volgens tests is hij een introvert mens maar als je hem op het veld ziet lopen, zou je zeggen: extravert. Stoppen we Erik na een analyse toch in het hokje 'introvert', zo vreesde Jans, dan gaat hij daar nog in geloven ook. Op een kwade dag gaat hij bij alles wat misgaat bij zichzelf te rade. Dat zou Jans niet willen. Hij besloot hem te vragen de bal 'na te coachen'. Wat meer praten in het veld dus, anderen helpen met aanwijzingen. Nevland roept nu altijd iets naar de man die hij aanspeelt. 'Alle tijd!' Of: 'In je rug!' Zeg maar wat D-pupillen bij een amateurclub al doen.

Een vluchtig kijkje in het troebele hoofd van een A-junior zou al zo mooi zijn. Daar dan wat zinnigs mee doen is vers twee. Psychologie in voetbal is nog altijd zoiets als zonnebrand voor stratenmakers. 'Wat heeft het voor nut?' Trainers zijn wél gek op de toegankelijke sportpsychologie van Action Type. Dat is een hippe theorie die hun een praktisch beeld geeft van de persoonlijkheid van elke speler —niet om ze in hokjes te stoppen en dan aan ze te sleutelen, wel om die persoonlijkheid het best tot zijn recht te laten komen op het veld. Bedenkers zijn fysiotherapeut en ex-volleybalcoach Peter Murphy en sportpsycho-loog Jan Huijbers. Ze bouwden voort op oude bedenksels van Grieken als Hippocrates en Paracelcus, de negentiende eeuwse Carl Jung en de Myer-Briggs Type Indicator. Wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt, vinden sommige jeugdpsychologen. De anders zo sceptische trainers staan dit keer wel op de banken.

Eindelijk een handleiding voor onhandelbare voetbalprinsjes van zestien. Na het invullen van een vragenlijstje schaaft Murphy elke B- en

A-speler van AZ en SC Heerenveen in op vier factoren. Haalt een jongen zijn energie van buiten -extravert —of van binnen —introvert? Neemt hij informatie zintuiglijk of intuïtief op? Neemt hij beslissingen door te denken of te voelen? Wil hij beheersen of waarnemen? De scores koppelt Murphy aan de fijne en grove motoriek van de speler. Er is volgens hem namelijk een sterke correlatie tussen psychologie en de wijze van bewegen. Uiteindelijk bestempelt hij elke speler met vier van de zestien Action Types, zogeheten temperamenten. 'Temperament is talent,' zegt Murphy. Als een coach talent wil ontwikkelen, moet hij weten wat het temperament van de speler is. Die moet dat ook van hem weten. Zo weten ze wat ze moeten doen en laten om goed samen te werken.

De bekendste temperamenten van Murphy zijn Vaklui, Rationalisten, Idealisten en Wachters. Marco van Basten was —als aanvaller bij Ajax en AC Milan —een typische 'Vakman'. Net als Zidane, de Portugese speler Figo en de zangeres Janet Jackson trouwens, die ook eens de vragenlijstjes van Murphy invulden. Door zijn zeldzame,

sierlijke beweging gaf Marco op het veld uitdrukking aan zijn persoonlijkheid. Bij voorkeur besloot hij op het allerlaatste moment niet linksom maar rechtsom te gaan. Hij was een praktische durver. Als coach zie je dat er ook vanaf, hij experimenteert graag met spelers. Hij heeft een hekel aan routine en is bang voor elke inperking van zijn vrijheid. Die angst is zijn grootste valkuil. Hij overdrijft soms zijn vakmanschap en eist dan te veel vrijheden op.

Centrale verdediger Louis van Gaal was bij Sparta en AZ een echte 'Rationalist'. Net als Albert Einstein en net als David Beckham overigens, beweert Murphy. Van Gaal wil eerst begrijpen, dan uitvoeren. Dat diepgaande begrip van de dingen eiste hij ook van anderen. Op het veld al haatte hij domheid. Kunnen spelers en journalisten om hem heen dat niet opbrengen? Dan wantrouwt hij ze onmiddellijk. En legt hij het ze nog maar een keer uit. Vooral omdat hij zélf zo bang is niet competent te zijn.

Action Type

De ideeën van Hippocrates, Jung, Eysenck en Myer-Briggs op één hoop geveegd met onderzoek naar gedrag, temperament, hersenfuncties, lichaamsswaartepunt, beweging en balans leverden Peter Murphy en Jan Huijbers het sportpsychologische model Action Type op. Dat laat zien hoe lichaam en geest van voetballer en trainer elkaar beïnvloeden. Zijn ze zich daarvan bewust, komt dat ten goede aan leerproces en team. Na

beantwoording van vragen weet elke speler welke positie hij inneemt op de vier schalen. De vier letters tesamen vormen ieders Action Type.

DE VIER SCHALEN			
E - I	S - N	T - F	J - P
1. EXTRAVERT (E) extraversie	<--> INTROVERT (I) introversie	: STIMULEREN hoe richt jij je energie?	
2. SENSING (S) 5 zintuigen	<--> INTUITIE (N) iNtuition	: BELEVEN hoe neem jij informatie op?	
3. DENKEN (T) thinking/reflexie	<--> VOELEN (F) feeling	: BESLISSEN hoe neem jij beslissingen?	
4. BEHEERSEN (J) judging	<--> WAARNEMEN (P) perceiving	: LEEFSTIJL hoe sta jij tov de omgeving?	

Op het veld gebruik je beide letters van elke schaal, maar je hebt een voorkeur voor één. Daar leun je van nature het meest op. De combinatie van de vier letters zegt niets over jouw kwaliteiten. Het voorspelt volgens Murphy slechts hoe je beweegt, waarneemt, communiceert, samenwerkt, beslist. Kijk op www.actiontype.nl welke type jij bent en wat dit voor jou als voetballer betekent.

Wat is jouw Action Type? Beantwoordt de vragen eerlijk, er bestaan geen goede of foute Action Types. Om vier letters te verzamelen, moet je per onderdeel de letter onthouden die je het meest hebt gescoord. Die geeft jouw voorkeur aan.

Letter 1. E of I: Extravert of Introvert

- Laad je je batterij liever alleen (I) of in contact met met anderen (E)?
- Waaruit haal je de meeste energie? Alleen zijn (I) of in contact met anderen (E)?
- Waarop richt je jouw energie? Op je innerlijke wereld (I) of op je omgeving (E)?

Extraverte voetballers geven meer energie dan waar de situatie om vraagt, introverte bewaren hun energie tot een berekenend

nuttig moment.

Letter 2. S of N: Zintuiglijke beleving of Intuïtie

- Ben jij bij de bestudering van een onderwerp meer geïnteresseerd in de feiten en de toepasbaarheid in 'het nu' (S) of meer in de ideeën erachter en de toepasbaarheid ervan in de toekomst (N)?

- Maak je graag gebruik van je vaardigheden (S) of raak je snel verveeld als je eenmaal iets onder de knie hebt (N)?

Zintuiglijke voetballers gebruiken de spiergroepen aan de voorkant van hun lichaam om hun balans te bewaren, intuïtieve spelers de spieren aan de achterzijde.

Letter 3. T of F: Denken (Thinking) of Voelen (Feeling)?

- Neem je beslissingen eerder op basis van redeneringen, logica en analyse (T) of meer op basis van persoonlijke waarden (F)?

- Neem je beslissingen door objectief de 'voors' en 'tegens' tegen elkaar af te wegen (T) of door het gevoel dat een beslissing bij je oproept en hoe jouw beslissing anderen zou kunnen raken (F)?

ST-spelers hebben een talent voor fijne motoriek, SF-spelers voor grove, NF-spelers hebben verbale vaardigheden plus een talent voor een combinatie van fijne en grove motoriek, NT-spelers kunnen logisch en abstract denken en hebben een talent voor eerder fijne dan grove motoriek.

Letter 4. J of P: Beheersen (Judging) of Waarnemen (Perceiving)?

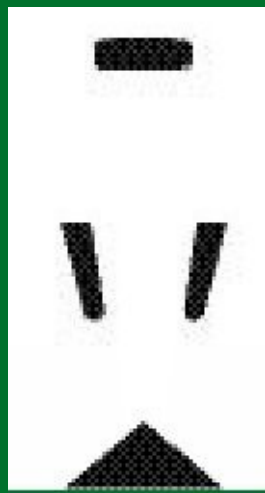
- Heb je tijdens het spelen behoefte aan structuur, analyse en controle, stap-voor-stap (J) of moet jij het flexibel kunnen aanpakken met een duidelijk lossere benadering (P)?

- Moeten zaken vastliggen en besloten zijn in procedures (J) of moeten je opties juist open zijn voor het geval er iets onverwachts gebeurt (P)?

J-processen spelen zich af in de linker hersenhelft, P-processen in de rechter. J-spelers bewegen meer mechanisch, P-spelers meer artistiek. J-spelers zien een bepaald deel van het veld in een exacte weergave, P-spelers overzien het hele veld globaal.

Motoriek

Jouw Action Type zegt onder meer iets over je motoriek. Wat is jouw motoriekstijl

De Vakman

blinkt uit in de fijne motoriek en is sterk in oog-handcoördinatie. Veel vaklui hebben een superieur ruimtelijk inzicht en plaatsing van de bal.

De Wachter

blinkt uit in de grove motoriek. Hij beheerst bovenal zijn grote lichaamsspieren en bovenarmen. Hij gebruikt zijn lichaam goed in duels.

De Idealist

kent een mengvorm van een ontwikkelde fijne en iets minder ontwikkelde grove motoriek. De ene Idealist loopt er wat houterig bij, je ziet hem als het ware zijn lichaam op mechanische wijze controleren. De andere Idealist kent meer ritme, meer vloeiende overgangen.

De Rationalist

gebruikt zijn hoofd, in laatste instantie pas zijn lichaam. Hij heeft een voorkeur voor fijne motoriek boven grove motoriek. Kenmerkend is zijn 'scharnierbeweging'.

Controlerende middenvelder Frank Rijkaard was bij Ajax en AC Milan een 'Idealist'. Net als Thierry Henry, Robin van Persie, Arsenal-coach Arsène Wenger en filmster en seksbom Marilyn Monroe. Hij was een harmonieus ingestelde speler voor wie persoonlijke contacten belangrijk waren. Hij was bang voor conflicten. Door samen te spelen met anderen wilde hij groeien als persoon, niet alleen als voetballer. Ook als coach zoekt hij nu zinvolheid. Hij weet zich geen raad met oneerlijke mensen. 'Mit Rijkaard-shampoo wird dein Haar Vóller,' zo

herinneren veel mensen zich een minder harmonieus moment van Frenkie.

Vleugelverdediger Foppe de Haan was bij SC Heerenveen een 'Wachter'. Net als paardrijdster Ankie van Grunsven. Zonder franje, bedachtzaam hield hij zich aan zijn taak. Hij verbeet zich als hij de controle verloor, was teleurgesteld als mensen afspraken niet nakwamen. Op hem kon je wél vertrouwen, want hij hield altijd rekening met anderen. Keerzijde daarvan werd zijn angst voor het isolement. Hij wilde er iets te graag bijhoren. Als coach maakte hij zich zo geliefd, dat hij daarvoor niet meer vreest.

Foppe de Haan liet in 2007 als allereerste voetbalcoach zijn Oranje Onder 21-selectie de vragenlijsten van Murphy invullen. Oranje Onder 20 experimenteerde er al in 2005 mee. Hij wilde nu wel eens wat meer van ze weten. Hoe kon hij elke jongen het beste benaderen, iets duidelijk maken? Maar liefst zestien van de 23 selectiespelers bleken introvert te zijn. Daarmee was niet gezegd dat die zestien verlegen konijnen waren met een overbelast zenuwstelsel. Bij Murphy betekent introvert: zij halen hun energie uit zichzelf, niet uit hun omgeving.

Deze naar binnengekeerde jongens verdienen gewoon wat meer tact, vond Foppe. Als ze iets fout deden, zei hij dat niet en groupe maar nam hij ze even apart. Voor de zekerheid droeg hij op de dag van de wedstrijd geen informatie meer aan ze over, hield hij ze vrij van stimuli, liet hij ze lekker naar de wedstrijd toelevan en verder niks. Jammer voor de zeven extraverte jongens in de groep, maar die dag volgden verder geen dynamische groepsbesprekingen meer. De introverte reservespelers kregen speciale aandacht. Een stille als Haris Medunjanin moest Foppe vooral veel te doen geven tijdens de training. Na een partijtje vier tegen vier met veel balcontact mocht hij nog een uurtje lekker in de zon afronden op doel of extra lang apart van de groep oefenen op een ander speciaal dingetje. Als hij maar het gevoel had dat hij bijzonder was, dat hij ertoe deed. Voor een introverte reserve als Calvin Jong-a-Pin was dat niet afdoende. Met hem zat Foppe twee avonden per week langdurig op diens hotelkamer te praten. 'Jouw tijd komt nog wel jongen, heb geduld.'

Die zomer van 2007 werd Jong Oranje Europees Kampioen, voor de tweede keer op rij.

Als een olievlek verspreidt Action Type zich nu over de jeugdopleidingen. Zelfs Louis van Gaal werd een groot aanhanger van Action Type, kort nadat hij bij Ajax toestond

dat hoofdtrainer Ronald Koeman de Vakman-uit-vorm Rafaël van der Vaart hard aanpakte. Koeman liet Van der Vaart maandenlang lijden onder de spreekkoren tegen hem en zijn geliefde Sylvie Meys. Zijn marktwaarde van dertig miljoen euro daalde in korte tijd naar drie miljoen, het bedrag waarvoor hij naar het Hamburgse HSV vertrok. Een kapitaalvernietiging waarvan Van Gaal zo schrok dat hij sindsdien zijn spelers zorgvuldig in Murphyhokjes stopt. Van de eredivisieclubs was Aloys Wijnker van AZ er als eerste bij met de invoering van Action Type. Staf en spelers van A1, B1 en C1 maakten kennis met elkaars Action Type. 'Voor de aardigheid hoor, want als ik de kleedkamer van de C1 inloop herken ik de types meteen,' zegt Wijnker. 'De linksbuiten vist zijn modderschoenen onderuit zijn tas: een Vakman, vrijheidsdenker. De mandekker stalt zijn verzorgde spullen uit op de bank: een Wachter'

En zo behandelt AZ ze nu ook op het veld. De mandekker krijgt voor de wedstrijd heldere analyses en afgebakende taken. De linksbuiten laten ze aan zijn lot over. Maar niet elke jonge linkervleugelspits haalt later de top. Nogal wat rechtervleugel-spitsen, centrumspitsen, schaduwspitsen en middenvelders in opleiding evenmin. Ze weten in het Beloftenteam net niet de laatste stap te maken. De paar uitzonderingen die bereid zijn tot een late omscholing als verdediger, lukt dat alsnog wel. Dankzij de self fulfilling prophecy van Action Type duurt het nu nog langer voordat jeugdtrainers erachter komen dat een bepaalde voorhoedespeler beter een of twee linies kan zakken. Vanaf zijn veertiende staren ze zich liever blind op de vermeende 'Vakman' met zijn creativiteit en intuïtie. Alleen jongens die als 'Wachter' uit de Murphy-test rollen, leiden ze op als verdediger. 'Het is uiterst belangrijk deze types in hun waarde te laten tijdens de jeugdyears,' predikt Murphy.

'Ik niet koppen? Jij niet koppen,' denkt de Italiaanse verdediger bij een corner. Zijn Nederlandse collega denkt dan al aan opbouwen. Urby Emanuelson en Milano Koenders passeren een man, maar schakelen hem niet uit. Ze leerden nooit hoe ze slim contact kunnen houden met een aanvaller in de rug zonder hem in de houdgreep te nemen. Ruud Krol, Ronald Koeman en Frank Rijkaard konden dat wel. Jaap Stam ook, maar scouts haalden lang hun neus op voor zijn specialiteit. Pas op zijn twintigste kwam hij over van de amateurs naar de profs. Te laat om door Murphy in een hokje te worden gestopt.

Een verdediger moet niet alleen een aanvaller uitschakelen, vinden Nederlandse trainers, hij moet vooral fraaie oplossingen bedenken en uitvoeren. Natuurlijk moet hij mentaal hard en fysiek sterk zijn maar bovendien snel, technisch handig, tactisch slim. Zo iemand bestaat

niet. Dus schuiven ze een voetballer op zijn zestiende plots een linie naar achteren. Even snel omscholen, denken ze.

Zinvoller dan elk psychologisch hokjesdenken is misschien de introductie van een verdedigerstrainer. BVO's hebben een spitsentrainer, judotrainer, keeperstrainer, techniektrainer, looptrainer, inspanningsfysioloog, krachttrainer, video-assistent, mental coach en huiswerkcoördinator. Maar geen verdedigerstrainer. Jan Olde Riekerink van Ajax, die geïnteresseerd zegt te zijn in Action Type, zucht diep. Over de verdedigers die van zijn opleiding afzwaaien wordt al zo lang geklaagd. Gemankeerde aanvallers zouden het zijn. 'Toen ik na zes jaar in het buitenland terugkeerde bij Ajax, bleken Johnny Heitinga en Urby Emanuelson nog precies dezelfde type spelers te zijn als toen. "Een mens kan zich aanpassen maar niet veranderen', zei mijn vader altijd'

JOUW KANS OP PROFVOETBAL:

20%

Volgend seizoen speel je in het Beloftenteam van jouw BVO, maar misschien dat je in de zomer al wordt opgeroepen voor het eerste. Jaarlijks vier spelers uit de A1-teams van PSV, Ajax en Feyenoord (met elk twintig spelers) worden volwaardig selectiespeler van het eerste of vinden werk bij een andere BVO.

Enzo Huntink (1991)

Rechtermiddenvelder SC Heerenveen B1

DE VOETBAL BELOFTE N°10

carrière

1996 - 2001	Quick Den Haag F2, F1, E2, E1
2001 - 2002	Sparta E-Top
2002 - 2004	ADO Den Haag D1, C1
2004 - 2007	Quick Den Haag C1, B1
2007 - 2008	SC Heerenveen B1
2008	Over naar SC Heerenveen A1

'Allemaal zitten!' Op commando van trainer Hans vlijen de 22 spelers van de nieuwe B-selectie van SC Heerenveen zich in augustus neer in het gras van sportcomplex Skoatterwald. 'Jullie hebben elkaar nu wat bekeken en ingeschat qua sterkte. Willen de jongens die denken dat ze de sterksten zijn opstaan?'

Enzo (15) staat als eerste op. Tien jongens volgen zijn voorbeeld.

'Goed. Jullie elf vormen de komende tijd de basis, maar nu eerst een onderling potje 11:11.' De zelfbenoemde sterksten walsen in een kwartiertje met 7-0 over de zittenblijvers heen. De hiërarchie in de groep staat vast. Van de eerste elf spelen een jaar later nog altijd negen in de basis. Daaronder de voltallige aanvalslinie: Pelé op 10, Leroy op 9, Enzo op 6, Quenten op 11.

Als Enzo 's avonds op zijn kamer zijn vader Frans in Den Haag belt en hem vertelt over het harde psychologische spel, valt die bijna van zijn stoel. Had hij zijn zoon niet altijd gezegd bescheiden te zijn over zijn capaciteiten? Ook al speelde hij bij Oranje voor Amateurs Onder 16 en won hij al eens de Koninkrijks-spelen. En ook al is hij een fantastische, gedreven voetballer, gezegend met een topconditie, scherp inzicht, goede handelingsnelheid en strakke trap.

Enzo zegt dat hij bescheiden wilde zijn, maar iets in hem dwong hem te gaan staan. En wel als eerste. Dat vuur in hem vervult Frans ook met trots. Zelf behoorde hij ooit tot de nationale rolhockey-selectie. Daar was de concurrentie niet zo moordend als nu in Heerenveen.

'Net het echte leven vinden ze daar, de realiteit waar spelers aan moeten geloven.' Vooral de elf die niet opstonden, moeten doordrongen

raken van hun lagere positie. Weten ze precies wie ze nog voorbij moeten. Zes jongens hoeven zich op zaterdag niet eens om te kleden, zij knokken zich er op de training maar in. Want middelmatige spelers die boven zichzelf uitstijgen, daar hebben ze in Heerenveen een zwak voor. Van oudsher. Het talent groeit rond dit dorpje niet tussen de boterbloemen in de wei.

Om het schaarse talent te behouden voor SC Heerenveen, biedt de club twee raspaardjes uit de voorhoede al een jeugdcontract van een paar duizend euro per maand. 'Waarom die twee ego's wel en mijn zoon niet?' mopperen andere ouders. 'Die ene is een leuke zaalvoetballer, geen voetballer. Hij weet niet wat samenspelen is. Om daarvoor te betalen op die jonge leeftijd.'

Enzo haalt zijn schouders erover op. Hij is met zichzelf bezig. Met zijn vijftien jaar is hij de jongste van negentien spelers uit de B1,A1 en Jong Heerenveen die samenwonen in een appartementencomplex van Heerenveen. Ze hebben er elk hun eigen kamer. In de ruimte beneden werken ze van maandag tot en met vrijdag gezamenlijk het ontbijt naar binnen. Enzo had ook bij een gastgezin mogen inwonen, maar dat zag hij niet zitten. Hij is graag op zichzelf, vindt het maar moeilijk zichzelf te zijn met vreemden om hem heen. Liever kijkt hij met vriend en ploeggenoot Ferry uit Den Haag op zijn kamertje een beetje tv, doet hij zijn huiswerk voor de havo. Op vrijdagavond gaat hij niet uit, aan meisjes en drank heeft hij geen behoefte. Om tien uur doet hij zijn gebed, stapt in bed, denkt aan de wedstrijd van morgen. Hij neemt zich voor zijn kwaliteiten te benutten en niet te veel te tobben.

Vandaag zag Enzo een jongen uit het Beloftenteam zijn Volkswagen Polo voor het appartement parkeren. Er kwam een plasmascherm uit dat bijna net zo groot is als zijn kamer. '90 Procent van het tweede elftal valt af en moet weg,' denkt Enzo. 'Wat als straks ook voor die jongen geen plaats is in het eerste? Wat zit zo'n jongen dan nog voor zijn reusachtige flatscreen?'

Met de eindigheid der dingen moet Enzo niet zo bezig zijn, vindt Frans. Hij moet nu genieten, gedachteloos opgaan in de leerschool op Skoatterwald. Maar zo zintuiglijk steekt zijn zoon niet in elkaar. Die betreft dingen op zichzelf, op zijn toekomst, zijn verleden.

Een paar seizoenen terug werd Enzo zelf weggestuurd, van de opleiding van ADO Den Haag. Niet wegens zijn voetbalkwaliteiten, de trainer had alleen twijfels over zijn instelling. 'Deze Huntink is geen twijfelgeval,' had Frans gezegd. 'Jullie verpesten mijn zoon. Zoals jullie

soms woedend de kleedkamer binnenstormen en dan een tas neersmijten om indruk te maken op die jongens, belachelijk. Hoe kunnen jullie vijf jongens vlak voor een toernooi in Italië vertellen dat ze moeten ophoepelen? Jullie mishandelen kinderen psychologisch.' Dat was dus het einde van Enzo's tijd bij ADO. Hijzelf ervoer het niet zo negatief als zijn vader. Met zijn Haagse vrienden had hij er veel lol. Maakten ze soms een puinhoop in de kleedkamer, gooiden ze vuilnisbakken leeg in elkaars tassen. En de trainer lachte mee.

Na twee jaar wilde ADO Enzo weer terug. Ook Sparta en SC Heerenveen toonden belangstelling, maar Frans hoopte dat Enzo thuis wilde blijven wonen en zei te verwachten dat hij terug naar ADO zou gaan. De club noteerde Enzo alvast op de spelerslijst voor volgend seizoen voor positie 6 of 7. 'Komt-ie nou?' belden ze nerveus. Maar voordat Enzo een beslissing nam, wilde hij eerst die stage in Heerenveen afmaken. Daar gaven ze hem een tas mee met een vaantje en zeiden: 'Heel leuk dat je hier was, we hopen dat je voor ons kiest. Je moet dan wel verhuizen.'

In de auto terug naar Den Haag bleef het lang stil. 'Pap, je wilt liever niet dat ik het huis uitga, hè?' Frans had een dikke keel, knikte: ga maar, het is beter voor jou.

Heeft Enzo nieuwe schoenen nodig? Bij de materiaalman van het Abe Lenstra Stadion mag hij de allernieuwste Umbro's van tweehonderd euro ophalen. Een warm bad vol vakmensen omspoelt hem. De inspanningsfysioloog hangt zestig kilogram aan zijn rug, zet elektroden op zijn lichaam, schakelt de loopband aan. Hoe snel is Enzo, hoe snel herstelt hij? Ze geven hem twee grote potten suikers mee, Glutamine Recovery Max en ISO Drive om de prestaties zo hoog mogelijk te houden. Dat zal wel lukken. Stonden bij ADO twee trainers op het veld, hier de techniektrainer, de looptrainer, de positietrainer, de coach, de teamleider.

Een psycholoog analyseert zijn Action Type, het type sporter dat hij is. Hij blijkt een zeldzame 'INFJ' —een introverte, intuïtieve, geëngageerde, intense, vastberaden en gevoelige speler die het spel én zijn handelen daarin holistisch overziet en een beslissing op gevoel neemt. De kale feiten van het wedstrijdbeeld interesseren hem niet. Wél boeit het hem hoe de wedstrijd zich conceptueel ontwikkelt —en wat zijn bijdrage kan zijn. De INFJ komt zelden voor onder topsporters.

SC Heerenveen doet nog niets met het inzicht, maar Enzo zelf bevalt

dit hokje wel. Op zijn spel heeft het zelfs een kalmerende uitwerking. Als je hem twee jaar geleden in wedstrijden zag ontploffen! Zo gereserveerd als hij buiten de lijnen bekend stond, zo explosief was hij erbinnen. Bij het fluitsignaal ging de knop om, zoals bij Gennaro Gattuso van AC Milan. Vooral als het niet liep zoals hij wilde. Opgesteld als laatste man omdat de coach de nul wil houden? De ergernis droop dan negentig minuten van zijn lijf, en zijn mannetje kon maar beter uit zijn buurt blijven. 'Enzo had er schijt aan,' zoals ze dat in Den Haag noemen. 'Loop maar door de warming-up van die jongens heen,' moedigde zijn ADO-coach hem aan. Dat deed-ie dan. Bij een vrije trap van de tegenstander stond hij lang en vervelend de boel te traineren. Mopperen tegen de scheids —was hij ook goed in. 'Hé, wat dóe je?!' voer hij uit tegen medespelers die de kantjes eraf liepen. Eén keer liep hij middenin een pot straal het veld af. De woede werd hem te veel. Gedrag dat ze bij ADO wel oké vonden, maar bij SC Heerenveen uit den boze is. Niet dat ze er daar ooit wat van hebben kunnen zeggen. Enzo denkt dat de coach die schaduwkant van hem niet eens kent. Vanaf dag één op Skoatterwald is Enzo een ander mens.

Na de 1-1 tegen AZ B1 prijst de trainer hem om zijn grote inzet. 'Kan zijn, maar juist daardoor vond ik jou niet scherp voor het doel terug,' zegt Frans in de auto. Zijn vader had wél meteen de oude, broeierige lichaamstaal van zijn zoon herkend. De ternauwernood verholten ergernis over anderen. 'Omdat sommigen in jouw team een offday hadden, moest jij veel te hard werken op het middenveld. Als nummer 10 hoor jij volgens mij meer achter de spitsen te spelen, maar je was sneller dan je laatste man om een doorgebroken speler terug te halen!' Enzo zwijgt. Hij vindt zijn trainer geweldig. Die probeert soms voor hem en Ferry Haags te praten, echt lachen. Van zijn vader wil Enzo dus geen kwaad woord over hem horen. Na elke zaterdagwedstrijd rijdt Enzo met zijn ouders mee naar Den Haag, en op zondagavond zetten ze hem weer op de trein terug. Elke ochtend traint hij van negen tot half elf, gaat naar school van elf tot half twee, traint nog eens en trekt zich na het eten in het restaurant van het Abe Lenstra terug op zijn kamer. Pas dan voelt hij hoe hij zijn ouders mist, pakt de telefoon, vertelt zijn vader over de dag. Frans hoort de brok in Enzo's keel. Hij zou wel in de hoorn willen kruipen om bij Enzo te kunnen zijn.

De B-selectie doet de Shuttle Run Test. Ze rennen heen en weer tussen twee strepen, moeten voor de 'piep' de streep zien te halen. Omdat de piepjes elkaar steeds sneller opvolgen, is het steeds moeilijker op tijd aan de overkant te zijn. De meesten halen krap

honderd piepjes, Enzo 149. Later die week ondergaat hij een medisch onderzoek van anderhalf uur. Bloed, urine, longfunctie, ECG, orthopedie en weer sensoren op zijn lichaam om de spierspanning te meten. Oordeel: kerngezond, zeer goede conditie, 175,5 centimeter lang en 64,9 kilo licht. Elke twee weken wordt het vetpercentage gemeten. Een Body Mass Index van boven de dertig? 'Vettie,' noemt de fysio je dan. Een jongen die al op het randje zit, eet voor vertrek in de spelerbus een broodje gezond met sladressing. Trainer Hans zeikt hem de hele reis af. 'Papzak!' Enzo is niet van plan zich te laten gebruiken als voorbeeld van hoe het niet moet. Door chips, chocola, varkensvlees en patat plaatst hij een rood kruis.

Na vijf moeizame gelijkspelen vaart trainer Hans tegen Enzo uit. Hij moet minder aan zichzelf denken, anderen meer coachen. 'Waar ben je nou reserveaanvoerder voor man? Veel van jouw teamgenoten begrijpen nog niet waar het om gaat bij Heerenveen, als ze zo doorgaan kunnen ze vertrekken!' Dat wist Enzo eigenlijk al. In de gesprekken in december kregen maar vier van de 23 jongens te horen dat ze mogen blijven als ze zo doorgaan. De rest kan weg als Hans nu zou moeten beslissen.

'Is hij nou boos op mij of op de anderen?' vraagt Enzo zich af door de telefoon. 'Zie het maar als een groot persoonlijk compliment aan jou,' zegt Frans. 'Hij vindt jou zo goed, dat het tijd wordt dat jij je meerwaarde toont voor de rest. Die anderen hebben jou nodig.' Ik steun mijn vriend Ferry al die door blessures naast de basis staat, denkt Enzo. Moet ik al die anderen nu ook op sleeptouw nemen? Terwijl het elkaars concurrenten zijn en ze niet naar elkaar willen luisteren? De volgende dag bezorgt hij de B1 de winst tegen Feyenoord met een strak schot vanaf rand strafschoopgebied in de benedenhoek. Tegen Willem II laten hij en zijn mannen zulke prachtige aanvallen zien, dat zelfs de trainer van de Tilburgers staat te klappen. Tegen FC Groningen gaat het weer mis. Enzo praat voor geen meter in het veld, alleen heel even als de trainer hem schreeuwend aan die taak herinnert.

'Doofstom team,' moppert Hans in de kleedkamer. Stilletjes verbaast

Enzo zich juist over zichzelf. Hij heeft zich weer niet laten gaan tegen medespelers. De trainer moest eens weten.

De sombere maanden na kerst vallen Enzo zwaar. Een enkelblessure houdt hem een maand aan de kant, en als hij bij een invalbeurt aan zijn andere enkel geblesseerd raakt, rollen de tranen over zijn wangen. Niet van de pijn, maar van de ondraaglijke gedachte dat hij de krakers tegen Ajax en Feyenoord gaat missen. 's Avonds belt Hans om te vragen hoe het met hem gaat. 'Enzo, je hoeft je geen zorgen te maken over je toekomst bij Heerenveen.' Zulke dingen zeggen spelersagenten ook tegen Frans. Elke wedstrijd stapt er wel eentje op hem af, steeds met hetzelfde verhaal. We volgen Enzo al sinds Quick, hoor! En we zien hem zeker doorbreken in het internationale voetbal. 'Leuk voor Enzo, maar wat heb jij daarmee te maken?' zegt Frans dan. De man praat gewoon door, zegt dat hij veel voor Enzo kan betekenen, adviseert hem ook andere schoenen te nemen en extra fysiotherapie voor zijn blessure. Frans onderbreekt hem nog eens. 'Ik heb niets gehoord wat ik zelf niet kan doen als ouder.' Als de man is afgedropen, denkt Frans: 'Wat als Enzo het voetballen niet meer ziet zitten? Dan moet hij toch weer lekker naar huis kunnen komen? Wat als hij dan vastzit aan een of ander contractje? Wat als hij niet goed genoeg is voor de top? Zetten ze hem dan bij een tweededivisieclubje om toch nog iets aan hem te verdienen?'

Na een oefenwedstrijd is Enzo verdrietig aan de telefoon. Er is niks, maar hij voelt zich moe, zo alleen. Frans en Kartinah rijden meteen naar hem toe. Ze gaan uit eten, praten veel. Enzo zegt: 'Ik weet waar ik dit voor doe, maar toch.'

Niels van Pelt (1991)

Centrale verdediger ADO Den Haag B1

DE VOETBAL BELOFTE N°11

carrière

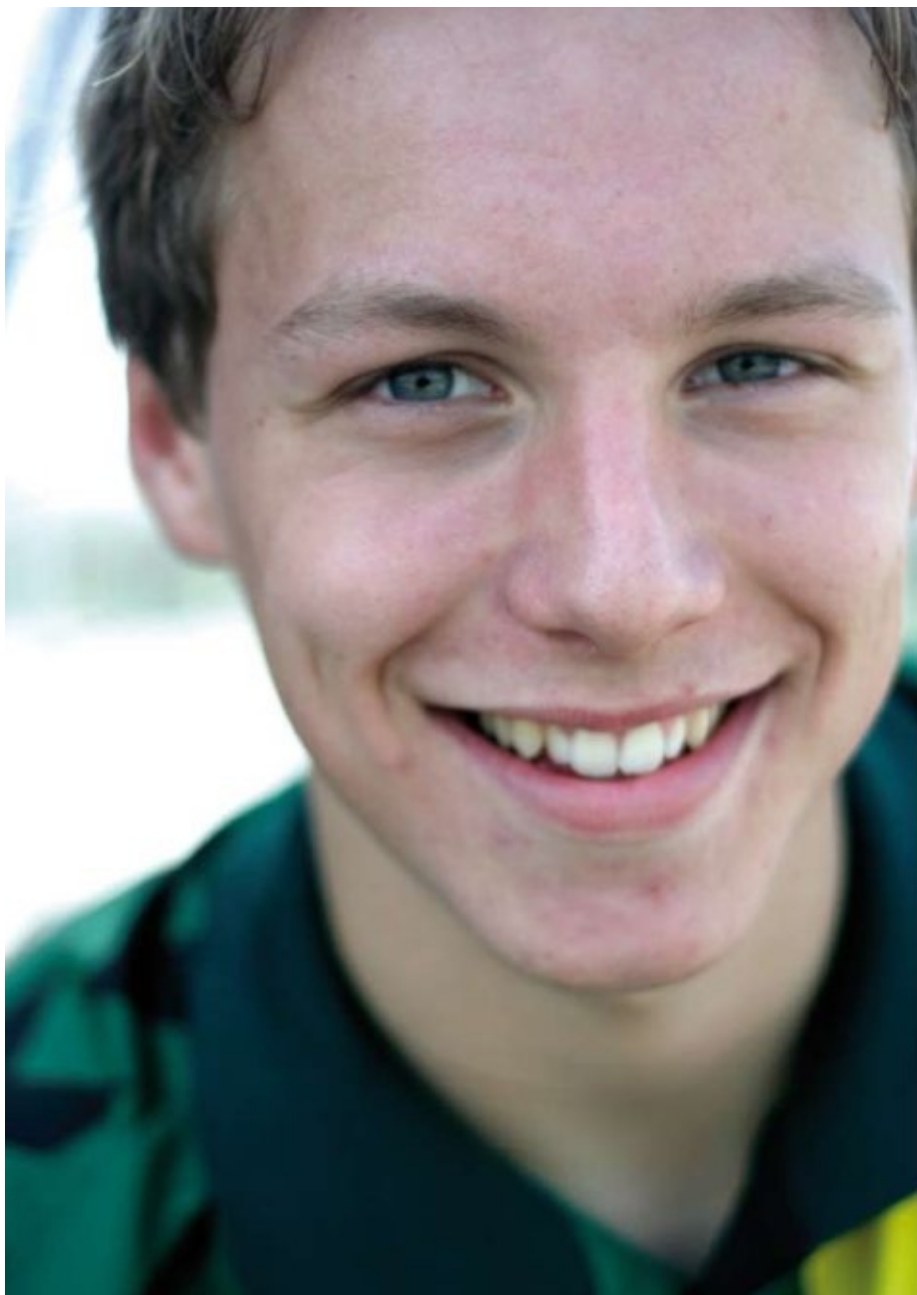
1996 - 2002	HV & CV Quick F2000, F11, F1, E-top
2002 - 2004	ADO Den Haag D2, D1
2004 - 2006	Quick C1
2006 - 2008	ADO Den Haag B2, B1
2008	Over naar ADO A1

'Je wilt er drie dagen over nadenken of je weer bij ADO wilt voetballen?' Het lachen van het hoofd Opleiding gaat over in hoesten. Een jongen die bedenktijd eist, dat heeft-ie nog nooit meegemaakt. Niels (14) haalt zijn schouders op. Twee jaar geleden stuurden ze hem nog weg van deze opleiding. Was maar beter ook, al zijn zelfvertrouwen was de middenvelder kwijt. 'Waaróm nou?' hoort hij ze nog zuchten langs de zijlijn bij elke actie. Bang om fouten te maken, speelde hij zijn spel niet meer. Om zich een houding te geven, hielp hij na afloop van de training ijverig mee met opruimen. Oudere jongens in de D-selectie bluftten die onzekere jongen af, in een kleedkamer die soms ongemakkelijk aanvoelde. Terug bij de amateurs van zijn oude Quick hervond hij zijn plezier. Dat ontging ADO niet. Of-ie terug wil komen. Niels twijfelt ernstig. 'Jullie zagen het toen verkeerd,' denkt hij. Erg op zijn gemak voelde hij zich twee jaar geleden bij deze club niet. 'Misschien zijn zij niet veranderd, maar jij wel,' zegt vader Gerrit. 'Jij bent nog steeds sociaal, bezig met anderen. Maar meer als leider nu.'

Niels is opnieuw een van de jongsten van de ploeg, maar dit keer flink gegroeid en kopsterk. Maurice Steijn, de trainer van ADO B2 maakt van hem een centrale verdediger. De gymnasiast die op school een jaartje overslaat, straalt ook op het veld rust uit, gezag.

Er zijn nogal wat fracties en kleuren in de ploeg. 'Hou ze bij elkaar Niels', zegt de coach terwijl hij hem de aanvoerdersband omdoet. Omgeven door Haagse straatvechters die de knop omzetten zodra ze tussen de krijtlijnen stappen, pakt Niels zelden een kaart. In een hectische pot tegen SC Heerenveen maakt de coach de explosieve Donny even aanvoerder. De scheids geeft aanvoerders namelijk minder snel een kaart. 'Maar Niels: jij blijft de baas.' Typisch Haagse truc, aan Niels welbesteed. 'Zegt u het maar scheids,' slijmt hij als de grensrechter het niet meer weet. 'Frank dat is toch geen corner jongen!' brult hij. Tijd om te voetballen is er niet tegen de Friezen, als een inschuivende nummer 4 opstomen op het middenveld al helemaal niet. 'Inzakken!' brieft hij de opdracht van de zijlijn weer door, jaagt

zijn middelmatige ploeg op naar een welverdiende 0-0.

Tegen FC Groningen gaat opnieuw het mes erop. Met aanvoerdersband haalt Niels hard door, pakt geel, voorziet kort daarop een doorgebroken speler van een body check. De scheids stormt op hem af, grijpt naar zijn borstzak, ontspant door Niels' kalme, intelligente blik en zegt: 'Ik spaar je.' Na FC Groningen verslaat ADO ook koploper Ajax, het sterrenteam waar het broertje van Wesley Sneijder en nog zeven jongens al echte contracten op zak hebben en salarissen verdienen van 2500 euro. 'De lichter 1991 geldt als middelmatig, dit ADO degradeert,' wist iedereen nog van de zomer. Nou, met wat discipline en taakopvatting komen ze anders aardig ver. Wat dat aangaat zitten de coach en Niels op één lijn. Samen nemen ze elke vrijdag de

opstelling van zaterdag door. Al weken probeert de coach de zwakke linkerflank op scherp te zetten. Niels verbaast zich daarover. Je kunt als B-junior toch zelf in de spiegel kijken?

Slechte resultaten tegen hekkensluiters RKC en Willem II. Het dreigend faillissement van ADO hangt als een schaduw over de spelersgroep. Niels ziet zijn team worstelen, verbijst zich. Volgend seizoen komt hij amper aan spelen toe —als eerstejaars bij de A-selectie zal hij een stapje terug moeten doen in hiërarchie. Kun je rustig je gymnasiumdiploma halen, zegt Gerrit.

Maar Niels wil niet stilstaan, hij wil sneller. Hij rijdt in zijn derde versnelling links op de snelweg, terwijl rechts van hem wordt gasgegeven. Gerrit regelt op school dat hij uren kan laten vallen, zodat hij in plaats van vier, zes keer per week kan trainen. Niels (16) verlangt soms naar een topclub. Al die onrust van ontevreden ouders van reservespelers, ontslagen trainers. Maar scouts melden zich niet bij de familie Van Pelt, alleen zaakwaarnemers. Op de avond voor zijn zestiende verjaardag krijgt hij een e-mail met een keurige felicitatie van spelersagent Duncan Smit, de man die de transfer van Robben van Chelsea naar Real afrondde. Hij volgt Niels al langer. In een imponerend accountancykantoor pal naast het Vredespaleis zijn Niels en zijn ouders al eens wezen praten. 'Dit gesprek vindt niet plaats,' werd toen benadrukt, want Niels was nog geen zestien. Hijzelf was niet erg onder de indruk. 'Zo nu horen we erbij', zei hij licht spottend toen ze buiten stonden.

'Zie het spelen bij ADO als iets positiefs,' zegt Duncan tegen Gerrit. 'Zolang Niels een van de beteren is, valt hij des te meer op tegen grote clubs. En Gerrit, het gras is elders altijd groener. Bij grote clubs is het niet veel beter hoor, ook daar kan hij stil komen te staan in zijn ontwikkeling. Bij ADO breekt tenminste eigen jeugd door in het eerste —geld om spelers te halen is er niet, ha ha!'

Niels en zijn ouders kiezen voor rust in de tent. 'De komende anderhalf jaar gaan wij niet bewegen,' zeggen ze tegen zaakwaarnemers die blijven informeren. 'Niels gaat zijn diploma halen, daarna economie studeren in Rotterdam en ondertussen blijft hij zo goed mogelijk bij ADO presteren.' Hij neemt extra fitnessstraining op maandag en op woensdag krijgt hij individueel pass- en trapwerk van Cock Jol, broer van Martin en bekende van Duncan. Want vooral aan zijn linkerbeen mag Niels wel wat doen. Als hij dat gebruikt, moet hij veel te veel nadenken.

Niels mag het eens proberen in de A1. Daarna mag hij zelfs een keer mee met ADO 3, een team waar jongens van het tweede speelminuten maken. Uit tegen koploper HBS, pal naast zijn Quick, staan oude bekenden langs de lijn.

Na de rust moet hij warmlopen. 'Met zijn zestien jaar en twee maanden gaat mijn Niels debuten bij de senioren!' glundert Gerrit totdat de coach maant dat hij plaats kan nemen op de bank. Duncan komt Gerrit een handje schudden. 'Ik wil de profielen op mijn website updaten. Met jullie toestemming zou ik Niels graag toevoegen.'

Steven den Heeten (1990)

Ex-keeper AZ A1

DE VOETBAL BELOFTE N°12

carrière

1996 - 2006	Sporting Martinus E8, E3, E1, D3, D1, C1, B1, A1
2006 - 2007	AZ A1
2007 - 2008	Sporting Martinus A1
2008	Over naar Sporting Martinus 2

Ik ben een typische lijnkeeper. Mijn soort zie je in het profvoetbal niet meer, daar moeten keepers meevoetballen en dat kan ik niet. In plaats daarvan coach ik mijn verdediging veel en ben ik goed in 1:1-situaties. Een spits die voor mij opdoemt, dwing ik naar mijn goede hoek of naar zijn slechte been. En als hij daar niet intrapt, heb ik aan mijn 1,91 meter lengte en reactiesnelheid genoeg om dat te corrigeren. Ik was nooit bezig met het bereiken van de top. Van scouts van Telstar, FC Volendam en Ajax werd ik als C-junior wel nerveus, maar ik was ook opgelucht als ik niks meer van ze hoorde.

Drie jaar later vroeg AZ me voor een stage. In een oefenduel was ik weer zenuwachtig, had ook moeite met het hoge tempo, speelde bij spelhervattingen niet strak genoeg in. De spelers zagen dat ik niet zo'n voetballer was, maar ze bleven aardig. De training erna ging beter. "Je hoort nog van ons," zeiden ze. Vlak voor de zomer belden ze. Ik behoorde tot de pool van vier keepers voor A1 en Jong AZ. Mijn vakantie was al geboekt, twee weken later dan de rest meldde ik me in Alkmaar. De groepjes hadden zich al gevormd, ik hing er een beetje bij. In de kleedkamer was ik stil, was mezelf niet. Op het trainingsveld gingen de rondootjes me slecht af. Nu waren ze minder aardig, ze schreeuwden veel. Ik had wel controle over de bal, maar niet in het tempo dat zij verlangden. De achterstand op jongens die al jaren bij AZ speelden voelde als hopeloos, slechts heel langzaam boekte ik vooruitgang.

Met trainer Michel Vonk had ik geen contact. Hij moet gezien hebben dat ik niet lekker in mijn vel zat. Eén keer zei hij dat het beter ging, maar hij was gewoon niet in mij geïnteresseerd. In de voorbereiding op het seizoen stelde hij me één helft op, daarna nooit meer. De keeperspool bleek niet uit vier maar uit acht keepers te bestaan. Drie voor de B1, drie voor de A1 en twee voor Jong AZ. Een geblesseerde keeper uit de B1 kwam terug, alles schoof op en ik verhuisde van de bank naar de tribune.'

'AZ had me gedwongen mijn school in Amstelveen op te geven, alle spelers moeten naar een speciale school in Alkmaar. Ik zag mijn vrienden alleen nog op zaterdagavond. Als ik zondag wakker werd, zag ik al op tegen de maandag. Dan moest ik weer. Zes keer per week trainen en op zaterdag de wedstrijd bekijken vanaf de tribune. Na anderhalve maand op de bank en drie weken op de tribune zei ik tegen de teammanager dat ik meer van mijn komst naar AZ had verwacht. Hij vroeg of hij het mocht doorspelen aan de trainer. Zo slecht was mijn band met Vonk. "Steven, ik hoor dat je wilt stoppen!" stapte hij vriendelijk op me af. Hij zei goed te begrijpen dat het voor mij een rotsituatie was. Op de training ging het volgens hem steeds beter met me, maar hij zei niet dat hij me wilde

behouden. Daar zat ik ook niet meer op te wachten. Ik kon het zelfs niet meer opbrengen te vragen waarom ze mij nou eigenlijk hadden gevraagd voor AZ. Dat neem ik ze ook niet kwalijk, ik wist dat het fout kon gaan. Maar ik zit nu wel vast aan die school in Alkmaar, naar mijn oude school kon ik niet meer terug. Elke dag reis ik op en neer. Mijn beste vriend daar is de tweede keeper van de A1. Hij zit al een jaar op de bank, maar in de wetenschap dat hij volgend jaar zijn kans krijgt. Toen ik stage liep bij AZ had Ajax ook interesse. Maar als die me nog eens vragen, zal ik heel hard nadenken. Daar is de sfeer nog killer dan bij AZ. Ik wil lol hebben met mijn vrienden. Een weekend weggaan als ik dat wil. Ik ken het wereldje nu. Het is hard, dat is oké. Maar je maakt er alleen vrienden met prestaties, niet om wie je bent.'

Weet je nog hoe moeizaam je vooruitkwam op de bevroren akker van de bovenbouw? Nee natuurlijk, je gaat plots weer ongrijpbaar als een kwikzilverige F het zestienmetergebied binnen. Je hebt een jeugdcontract, man, een minimumjeugdloon van zo'n 12.000 euro per jaar, een leaseauto, een fanclub. Je speelt in het tweede elftal. De Beloften! Tekortkomingen, specifieke kwaliteiten, ja die ken je nu wel. Elke dag train je erop, elk uur denk je eraan. Niet genoeg. De deur naar het vijfmetergebied, de doelmond, het net "het eerste" is dicht. Zolang er niet iets in jou gebeurt.

6. PROFCONTRACT

Feyenoord zag het in B-junior Royston Drenthe niet meer zitten. 'Dingen bevallen ons niet zo aan jou,' zeiden ze. Hij moest zich maar eens bezinnen bij stadsgenoot Excelsior. 'Twee jaar later snapte hij het ineens wel,' zegt Remy Reynierse die hem kent van Jong Oranje. 'Ineens kreeg hij door wat belangrijk is. Op zijn zestiende niet, op zijn achttiende wel.' Het ontging Feyenoord niet en haalde hem terug naar Jong Feyenoord, het tweede elftal. Ook wel genoemd: de Beloften, een verlengstuk van de A1. Het Beloftenteam is de uitvalsbasis voor het eerste. Opdracht is te leven, denken en handelen als een prof.

Twee spelers per jaar uit elk van de A1-teams van PSV, Ajax en Feyenoord (PAF) krijgen een kans in het eerste van de eigen club. Slechts 0,9 speler start dat jaar tien keer of meer daadwerkelijk in de basis van het eerste en kan worden beschouwd als een volwaardig selectiespeler.

1,5 A1-speler van PSV, Ajax en Feyenoord stroomt de club uit naar de zeven subtoppers in de eredivisie. 0,8 PAF-speler naar de onderkant van eredivisie en de bovenkant van de Eerste divisie. 0,9 PAF-speler naar de onderkant van de Eerste divisie.

De meeste Beloftespelers zijn twee jaar lang vulling van het tweede elftal. Daarna vloeien ze af naar de eerste divisie. Van PAF stroomt elk jaar 1,5 speler per club uit naar de zeven subtoppers, en vier spelers per club naar de onderkant van de eredivisie en de Eerste divisie. Daar komt nog 1,5 ex-Beloftespeler per jaar van elke van de zeven subtoppers bij. Zo voorzien PAF en de subtoppers het betaald voetbal van profspelers. De andere 28 BVO's leiden alleen spelers voor zichzelf op, of voor het amateurvoetbal. 'Als opleidingsinstituut kunnen die 28 wel ophouden', vindt Remy Reynierse van de KNVB. 'Tenzij zij het rendement van één speler per jaar voor het eigen eerste elftal plus een beetje goodwill de opleidingskosten van 300.000 euro per jaar waard vinden.'

'Dat "het" wat Royston ineens snapte, is als het openen van een gesloten deur,' zegt Wim van Zwam. 'Royston kwam als B-speler al vroeg voor die deur te staan. Op een dag staat elke Beloftespeler er een keer voor. Tot daar kwam hij door wat hij toevallig aan talent of beleving had. Maar alle selecties en POP-rapporten tot dan toe zeggen niets over de vraag of hij dóór die deur stapt. Of hij slaagt in het betaald voetbal.'

Aangeleerde vaardigheden helpen hem er niet meer bij, denkt Van Zwam. Alleen nog één eigenschap: het vermogen tot kritische zelfreflectie. Hij moet het droge besef hebben van die dichte deur, en de wilskracht om er doorheen te stappen. Wat moet ik doen om mijzelf nóg verder te ontwikkelen? "Ik ben zover gekomen, ik ben zo'n goede speler, ik ben al die jaren zo goed getraind. En toch hoor ik er nog steeds niet bij. Ik sta met lege handen." Alleen als hij dat ziet, zet hij die laatste stap'

Reynierse gelooft er niet in. 'Zelfs gearriveerde spelers van 25 hebben dat besef niet. De meeste mannen reflecteren pas op hun veertigste een beetje over zichzelf. Jongens van negentien zijn pubers, ik kan ze amper serieus nemen. "Schiet de bal in het doel" is alles wat je ze kan vragen. Zelfreflectie, laat me niet lachen. Robin van Persie zei na zijn doorbraak bij Arsenal met droge ogen dat hij bij Feyenoord "zo slecht

werd begeleid” Dan denk ik: God jongen, jij moest eens weten wat Feyenoord allemaal voor jou heeft overgehad, als hanggroepjongere.’

Wat zit er eigenlijk achter die deur,’ vraag je je af. Als A-junior werd je Wnm vervroegd doorgeschoven naar de Beloften, en nu zit je in kleedkamer V^V 2 met negentien andere lotgenoten. ‘Het eerste? Een zwart gat?’ De tussendeur van kleedkamer 1 naar de wachtkamer gaat even open. Niet om een Beloftespeler toe te laten, maar omdat een wisselspeler uit het eerste wedstrijdritme moet opdoen. Dan zie je een tweede deur. Twee, drie Beloften verdwijnen er doorheen: verhuurd aan clubs uit de eerste divisie. Een groot talent uit de A1 loopt buitenom en slaat de wachtkamer over. Hij mag wél meteen door naar het eerste. Je wacht een jaar, en nog een jaar. ‘Om uit harden,’ zegt de trainer. Om fysiek atletischer te worden, tactisch intelligenter, mentaal weerbaarder. ‘De Beloften,’ denk je cynisch. Vroeger noemden ze dit gewoon het tweede elftal. Rommelhok voor hen die niet goed genoeg zijn voor het eerste. Om hen de moed erin te laten houden, vizelden clubs dat imago op met een fancy naam. Jong PSV. Jong Ajax. Jong Feyenoord.

Buitenlandse concurrentie krijg je als verse speler in het eerste vooral bij Ajax, FC Groningen, SC Heerenveen, Heracles Almelo, PSV en Roda JC. Bij deze clubs komt meer dan de helft van de A-selectie van over de grens. Bij AZ is meer dan 60 procent Nederlands, bij Feyenoord zelfs 75 procent.

Toelating tot dat selecte gezelschap blijkt een twijfelachtige eer. Je wist al wel dat in deze laatste jaren van de opleiding veel jongens afvallen. Kan ook niet anders. Wat moet de hoofdtrainer met elk jaar tien jonkies? Maar nu pas dringt de werkelijkheid geheel tot je door. Je zit niet in een wachtkamer. Je zit in een etalage, met op je voorhoofd een neon-bordje ‘Uitverkoop’.

Als jouw BVO je weet te verkopen voor je 22ste, ontvangt deze voor elk opleidingsjaar 12.000 euro van de koper. Met vijf spelers gaat dat budgettair jaarlijks om tonnen. Hebben die een contract, dan komt daar nog een te onderhandelen transferbedrag bij. Ben je tweedejaars A-junior of ouder, is het seizoen voorbij (na 1 mei) en heb je nog altijd geen jeugdcontract? Dan mag je gratis weg. Desnoods naar een amateurclub. Tot die tijd heb je uitstel van executie —als trainingsmaatje van geblesseerde spelers uit het eerste. Op een eigen plekje in dat eerste mag je blijven hopen, zolang er hoop is, als vulling

voor PSV, De Langverwachten. Ajax, De Gehoopten. Feyenoord, De Toegezegden.

Competitiewedstrijden speel je als Doorgeschovene voortaan niet meer op zaterdagmiddag, maar op maandagavond. Voor anderhalve paardenkop publiek, zonder ambiance. Uit tegen FC Groningen? Vanuit Rotterdam vecht de spelersbus zich die middag vroeg door alle denkbare fileknooppunten heen. Dat kan niet anders, want op zaterdag speelt jouw oude A1. Op zondag speelt het eerste, waarvoor je niet bent opgeroepen. Je speelt toch zeker wel op maandagavond? Reken er niet te veel op, het grote doorschuiven is begonnen. De hoofdtrainer kan op zondagavond besluiten zeven van zijn wissels bij de Beloften minuten te laten maken. Resteren voor jou in Groningen als je geluk hebt nog twintig minuten in de tweede helft, daarna in elk geval de drie uren terug in de bus. De Beloftespelers van topclubs die door de week Europees voetbal spelen, die hebben het leuk. Mogen ze voor een 'extra prikkel' meetrainen met het eerste, krijgen ze op maandag uitlooptraining, op dinsdag trainen ze met de wisselers mee, op woensdag draait het om de mentale begeleiding van de kanonnen van het team, op donderdag wordt er weer uitgelopen, de vrijdagtraining stelt hoe dan ook niks voor. Is dit weer een persoonlijkheidstest?

Het Beloftenteam bestaat uit twee soorten spelers. Zij die aan de onderkant van het eerste bungelen en speelminuten moeten maken, en daarnaast de meest talentvolle A-junioren die toe zijn aan meer weerstand. In geen team woedt zoveel strijd om elke positie als hier. De Beloftetrainer zit met de handen in het haar. Wie geeft hij maandag de kans? Zijn goede linkermiddenvelder van twintig die het nét niet lijkt te redden in het eerste? Zijn talentvolle linkermiddenvelder van zeventien die dat misschien wel doet?

Het liefst werkt de Beloftetrainer met een kleine kerngroep van acht jongens aangevuld met vijf A-junioren. Dat kan niet, want A-junioren zitten vaak nog op school. Dan maar 4:4 trainen? Niet handig, zo trainen ze te weinig 11:11, de echte wedstrijdssituaties. Maakt hij toch maar de Beloftegroep groter, ten koste van speelminuten op wedstriiddagen. Vijf van de negen wisselers van de overbevolkte Beloftenteams van AZ, SC Heerenveen en Feyenoord hoeven zich niet eens om te kleden.

'De gevaarlijkste, meest onzekere periode in mijn leven brak aan in het I Htweede elftal,' zei Ton Blanker, een zeer beloftevolle spits van Ajax eind Bojaren zeventig. De tijd van lekker spelen was voorgoed

voorbij toen hij op een dag mocht meetrainen met het eerste.

Zijn eerste gedachte was: 'Is dit het nu?' Had tot dan toe het leren in de Ajaxopleiding centraal gestaan, voortaan stond het afleren centraal. Hij was snel en sterk in 1:1-situaties, vertrouwde op zijn instinct. Mocht allemaal niet meer van trainer Leo Beenhakker. Als hij in de punt werd aangespeeld, moest hij terugkaatsen op opkomende spelers. Doorbraak van Tscheu-la Ling op rechts? Sprinten naar de eerste paal. Geen vragen, gewoon doen. Kwam de pleziervoetballer graag naar de training om achter een bal aan te hollen, nu trainde hij met broodvoetballers die anderen op scherp zetten. 'Jij bint ien aikenwaize klootzak!' Dat was Soren Lerby, met wie hij vaak ruzie had. De meeste spelers hadden niks op met Ton, maar Lerby liet dat het duidelijkst merken. 'Dat geblèr van die jongen was verschrikkelijk. Ik heb een paar keer op het punt gestaan hem een stomp voor z'n rode kop te geven. Hoe vaak ik hem niet heb gesmeekt z'n grote bek te houden. En dan kwam hij weer: "Dan heb jij pekgh gihat" Dan kon ik z'n adamsappel er wel uittrekken' Blanker vlucht naar een Portugese club, raakt in de vergetelheid, verdwaalt in criminele circuits, wordt gepakt op wapenbezit.

'Na een periode van uitstekende begeleiding,' zo schreef Ajaxvoorzitter Uri Coronel in zijn rapport over de Ajaxopleiding, 'vallen Ajaxtalenten in een gat zodra ze naar het tweede doorstromen' Beloftespelers zijn fysiek, technisch en tactisch zo'n beetje op het niveau van het eerste, verdedigen Ajaxjeugdtrainers zich tegen de kritiek. 'Het probleem is alleen de hoge druk. Daar kunnen we eigenlijk niet op oefenen.'

Het gaat om de juiste prikkels, vindt ex-hoofd Opleiding van Ajax Danny Blind. 'Niet te makkelijk, niet te moeilijk. Niet te negatief benaderen, niet te positief. Niet te snel willen gaan, niet te langzaam. Beloften moeten de juiste weerstand ondervinden om te blijven groeien' Die prikkels stonden bij Ajax lang gelijk aan pesterijtjes en scheldkannonades —in de hoop een sluimertopper als Blanker kwaad te maken. De profs om hem heen waren van een beetje ontgroening ook niet slechter geworden, zo redeneerden zij. 'In elke kleedkamer zaten eenvoudige jongens én gevoelige jongens zoals ik', zei muzikant en oud Ajaxspeler Harry Sacksioni eens. Hij verkoos zijn gitaar boven de bal. 'Gevoelige jongens zijn gespitst op subtiliteiten, door hun meer ontwikkelde vrouwelijke kant. De jongens bij wie ik hetzelfde meende te herkennen, gingen allemaal weg bij Ajax'

Ruim een kwart eeuw na de mislukte ontgroening van Blanker loopt bij Ajax voor het eerst een parttime mental coach rond. Eerder introduceerde Ajax een Masterclass. Daarin trainen de jeugdelite van

het eerste, het tweede en de A-jeugd met elkaar. Sensitieve jongens en tobbers hebben het er nog altijd moeilijk. Zo niet bij FC Groningen. Beloftespelers in het eerste worden op hun gemak gesteld door oudere spelers. Die vertellen in de kleedkamer iets positiefs over ze. 'Hoe veiliger de omgeving,' zegt hoofdtrainer Ron Jans, 'hoe eerder ze stappen maken'.

Hoe ben ik hier terecht gekomen? Doordat ik dit en dat goed kon. Niet omdat ik ineens zoveel beter ben. Dus moet ik dit en dat blijven doen, en me daarin blijven verbeteren. 'Brenge maar eens de kalmte op voor zo'n gedachtegang, in je eerste wedstrijd in het eerste elftal in een vol stadion,' zegt Wim van Zwam. 'De meeste jongens kletteren snel daarna weer naar beneden. Niet dominant genoeg aanwezig geweest toen ze de kans kregen. Terug bij de Beloften vragen ze zich af wat er is gebeurd.'

De Beloftentrainer loert: ga je nu naast je schoenen lopen of neem je de rest op sleeptouw? 'Om straks mee te doen met de grote jongens, moet je snappen wat je als individu te doen staat in het collectief,' zegt Remy Reynierse. 'Klinkt makkelijk, is heel moeilijk. Jongens snappen wel dat als het team goed functioneert, zij zich ook kunnen profileren. Ze snappen zelfs dat het andersom niet zo werkt. Maar ondertussen zijn ze maar met een ding bezig: zichzelf te profileren' Reynierse herinnert zich ex-Ajacië Daniël de Ridder. Die rook zijn kansen in het Jong Oranje op de EK van 2007. Zijn club Celta de Vigo had De Ridder lang niet opgesteld, bij Oranje leek hij aanspraak te maken op de rechterflankpositie. 'Maar het stoorde ons dat hij altijd zijn broekje wil schoonhouden. Hij koos alleen zijn momenten om mooie dingetjes te laten zien' Dus stond Julian Jenner in de basis en viel Roy Beerens in. Na twee wedstrijden zonder een speelminuut stapte De Ridder op de staf af. 'Ik snap het niet, ik hoor in de basis. Wat moet ik daarvoor doen? 'Stop met aan jezelf te denken, zet je in voor het team,' kreeg hij te horen. De derde groepswedstrijd veroverde De Ridder een basisplaats. Daarin liet hij een middenvelder lopen, die scoorde. Reynierse keek hem na afloop verwijtend aan. 'Maar ik had hem nooit meer ingehaald!' zei De Ridder. 'Had het in elk geval geprobeerd, dan kon ik jou niks verwijten' In de gewonnen finale tegen Servië leverde De Ridder drie assists van de vier goals van Jong Oranje.

Anderhalve doorbraak in het eerste bij AZ

AZ spreekt niet over PAF maar over PAAF omdat AZ als opleiding net zo goed wil renderen als de top drie. Huidig doel voor hoofd Opleiding Aloys Wijnker: 1,5 jeugdspeler per seizoen naar het eerste. Dat haalt hij al, met doorbraken als Ron Vlaar, Haris Medunjanin, Jeremain Lens. 'Dat schroeven we nu op naar twee per seizoen. In 2012 moeten vijf jeugdspelers per twee seizoenen doorbreken.' Voor het Nederlandse voetbal betekent de AZ-opleiding meer: 40 procent van Jong AZ stroomt het betaald voetbal in. Dat moet 75 procent worden. 'De kans is groot dat AZ-junioren later hun boterham met voetbal verdienen. We hebben maar zeven jeugdteams, Ajax veertien. We hebben nog niet zoveel doorstroom naar het eerste elftal als Ajax, maar wij stellen minder jongens teleur.'

De helft van het eerste is Ajaxjeugd

Ajax stel zich ten doel meer dan 50 procent van de A-selectie te laten bestaan uit spelers van eigen kweek. Dat lukt al. 'Dat wil ik houden zo,' zegt hoofd Opleiding Jan Olde Riekerink, 'maar dan in een eerste elftal dat op Champions League-niveau voetbalt. Daarnaast stromen veel Ajaxjeugdspelers het betaald voetbal in, misschien wel de meesten van Nederland.' Bekende Ajaxproducten: Tim de Cler, Richard Knopper, Denny Landzaat, Serginho Greene, Cedric van der Gun, Youssouf Hersi, André Ooijer, Stefano Seedorf, Mike Zonneveld.

Een Friese doorbraak in het eerste per tien jaar

SC Heerenveen houdt aan het einde van de opleiding weinig jeugdspelers over, zegt hoofd Opleiding Wim Dusseldorp. 'Van de 95 jongens die de laatste vijf jaar uitstroomden, kwamen er veertig in het betaald voetbal terecht. Dat is evenveel als wat PSV, Ajax en Feyenoord afleveren. Veel van onze spelers gaan echter naar eerste divisieclubs, die zijn minder zichtbaar.' SC Heerenveen-product: Romano Denneboom.

Te weinig rendement bij Feyenoord

Feyenoord is ontevreden over de aansluiting met het eerste elftal. 'Beloftespelers kunnen zich er niet handhaven. Ze maken vaak de verkeerde keuzes in het veld. We zoeken de oplossing door ze meer te trainen op spelsituaties waarin ze keuzes móeten maken. Het toverwoord bij ons is intensiveren, alleen nog maar aandacht besteden aan zaken die ze uit zichzelf niet doen. Voorheen stopten we te veel energie in zaken die ze al kunnen.' Feyenoordproducten: Youssef EI-Akchaoui, Said Boutahar, Orlando Engelaar, Robin Nelisse, Jason Oost.

'Grootste tekort van Beloftespelers is niet hun arrogantie of luiheid,' vindt Wim Dusseldorp van SC Heerenveen, 'maar hun gebrek aan gogme, slimheid. Dé kwaal tevens van het Nederlandse voetbal. Ze herkennen gevaar niet op tijd. Ze veroorzaken tegendoelpunten door stomiteiten, halen hun neus op voor de simpele pass, willen per se de mooiste oplossing. Dat veroorzaakt unforced errors. Bij onze Beloften beslaan die meer dan de helft van de tegengoals. Niet afgedwongen door de tegenstander, maar ontstaan uit zelfoverschatting bij balbezit' Rechterspits Johnny Rep was in de jaren zeventig een heerlijke en succesvolle voetballer, maar ook een uitvreter, klaploper, met een wedstrijdmentaliteit van niets. Hij lapte alle regels aan zijn laars, liep op de training de kantjes eraf. Klachten over zijn geringe inzet voor het collectief nam hij voor lief. 'Gewoon niet te veel over nadenken,' zo redeneerde hij, 'dan kom je er ook' Het Goudhaantje had genoeg aan zijn gogme, stond altijd op de juiste plek.

Van Zwam gelooft dat de kansen voor zo'n zondagsspeler sterk zijn afgenomen.

'Laatst sloeg ik een Jong Oranjespeler stevig op de rug. "Kun jij je voorstellen dat mensen een beetje moe worden als ze jou zien?" zei ik. Dat slungelige van jou, je straalt iets uit van "laat lekker waaien." Ik wilde hem voorbereiden op kritiek in de zeer nabije toekomst. Maar misschien kan hij dat beter op de harde manier ondervinden, maak ik hem zo juist te sensitief'

Ajaxtrainer Tonnie Bruins Slot wilde Dave Markus, momentenvoetballer bij Ajax 2 en aanvoerder van Oranje Onder 17 op zijn zeventiende nog even snel omscholen tot een degelijke linksback. Dat vertikte Markus, en vertrok. Had hij moeten slikken, geduldig moeten wachten op een andere coach? Of moet een Beloftespeler op die momenten dichtbij zichzelf blijven? 'Je moet doen wat het beste bij jou past,' zegt Rini de Groot van PSV. 'Toneelspelen houd je niet lang vol. Klaagde Ton Blanker dat hij niet meer mocht passeren? Robin van Persie laat zich het passeren echt niet afleren hoor. Je moet het zélf afdwingen. Kon Blanker niet tegen dat gescheld? Wim van de Horst van FC Den Bosch schold ook iedereen verrot. Vooral tegen de jonkies. Waarom doe je dat, vroeg ik. Dat had hij Lerby op tv zien doen, dat moest zo. Onzin zei ik, houd ermee op. Toen deed hij het niet meer. Ze gaan net zover als jij het laat gaan' De jonge Rini werd destijds bij FC Den Bosch door PSV weggehaald. Hij reikte tot aan het tweede van PSV, zou het eerste nooit halen. In de A1 trainde de huidige PSV-directeur Jan Reker hem. 'Hij zag het helemaal in me zitten. Henk de Jonge, de trainer van het tweede niet. Ik was te verlegen, bescheiden. Hij verkoos Jan Poortvliet boven mij, die later zou doorbreken als prof en meespeelde in de finale van WK 1974. Jan was een mindere speler dan ik, maar brutaler. Brutaal ben je of niet, besepte ik toen al. Dus moest ik niet zeuren. Toen ik afviel, gaven mijn ouders de trainer de schuld. Ik niet, ik had al lang gezien dat ik het niet ging halen' Rini verwijt zichzelf niet dat hij zich niet eerder wat brutaliteit aanmat. 'Jan Reker is recht toe recht aan. Hij vindt van zichzelf dat hij daar veel mee bereikt. Dat vind ik ook van mezelf. Ik denk dat Jan veel mensen tegen de haren instrijkt en minder bereikt dan ik. Ik laat mensen juist denken dat ik lief ben, dan loopt het precies zoals ik wil. Dan is het rendement hoger'

Wat als Rini in het tweede van PSV zijn tekort aan brutaliteit had weten te compenseren met slimheid? 'Dan had ik het eerste gehaald. Maar ik heb een hekel aan als. Na mijn opleiding bij PSV speelde ik toch nog één jaar betaald voetbal in het eerste van Willem II. Maar als twaalfde man op de bank. Trainer Jan Brouwer zei nooit geen woord tegen mij. Maar ik ook niet tegen hém. Ik kan hem zijn stilzwijgen achteraf wel verwijten, maar dat is te makkelijk. Het was ook de tijdgeest' Na Willem II drong het eindelijk tot de kleine, technische voetballer Rini door dat hij brutaler in duels moest worden. 'Toen ik op mijn 35ste stopte bij de amateurs van

Wilhelmina, was ik een klootzak om tegen te spelen. Mensen die mij vijftien jaar niet hadden gezien, herkenden mij niet meer'

Johan Cruyff Institute

In Amsterdam, Groningen, Nijmegen, Maastricht en Roosendaal studeren voetballende mbo'ers Sportmarketing en -communicatie aan het Johan Cruyff College en hbo'ers Commerciële Sporteconomie aan de Johan Cruyff University. Om tot de hbo te worden toegelaten, moet je op het hoogste niveau voetballen of hebben gevoetbald en een diploma mbo4, havo of vwo op zak hebben. Behalve met de vakken 'Persoonlijkheidsontwikkeling' en 'Omgaan met Geld' onderscheidt de school zich vooral doordat alle leraren een topsportachtergrond hebben. Ajax stelt het Johan Cruyff Institute verplicht voor middelbare scholieren. Trainers volgen er ook cursussen, heimelijk om hun jongens in die groepsomgeving te observeren. Lastig, want op het Johan Cruyff studeren ze veelal via internet. www.cruyffinstitute.org

'Topvoetbal is een grote rituele angst,' zei Roelof Zeven eens, de oude huispsycholoog van Ajax onder coach Rinus Michels. Rituelen bezweren het einde, de angst afgewezen te worden. Kinderen weten nog hoe dat moet: door nooit op de witte strepen van het zebrapad te lopen en door de veters van hun schoenen twee keer onder de zool door te slaan. Veters zijn daarvoor te kort nu, en jij bent geen kind meer. Je klampt je liever vast aan wetenschappelijke zekerheden —het door psychologen aangetoonde verschil tussen gearriveerde topspelers en afvallers.

Afvallers +/- bepaalde eigenschappen = toppers.

Afvallers

meer eigendunk	+
meer egocentrisme	+
meer taak-motivatie	+
meer eigen invloed	+
meer extrinsieke prikkels	-/-
minder omgeving	-/-

=

Zij die de top halen

+ eigendunk: topspelers hebben een hoge pet op van zichzelf.

+ egocentrisme: topspelers zijn meer gericht op de eigen progressie. Niet het verslaan van de tegenstander doet er toe, maar het verslaan van zichzelf, het verbeteren van de eigen prestatie

+ taak-motivatie: de kracht zich te concentreren op één doel en met volharding te werken aan het bereiken ervan.

+ eigen invloed: topspelers zijn sterk overtuigd van de invloed die zijzelf hebben op de voortgang.

± extrinsieke prikkels en een veilige omgeving zijn minder belangrijk ter motivatie van topspelers dan hun innerlijke drijfveren.

Het verschil halen topspelers uit zichzelf, maar dat doet niets af aan de behoefte van Beloftetrainers hun jongens daarbij te helpen. 'Bij ons is de stap vanuit de kweekvijver naar het eerste elftal zo klein mogelijk,' zegt Wim Dusseldorp van SC Heerenveen. Zijn Beloftenteam heeft dezelfde trainersstaf als het eerste. De teams trainen gelijktijdig op dezelfde oefenvormen zodat trainers hun spelers makkelijk uitwisselen. De beste vrienden van jonge selectiespelers bevinden zich in de Beloftengroep.

Deze korte lijntjes leverden vooralsnog geen bestorming van het eerste op door de Beloften. Jeroen Drost en Calvin Jong-a-Pin jojoden langdurig tussen jeugd en selectie. Natuurlijk groeiden Klaas-Jan Huntelaar, Roy Beerens en Lasse Nilsson in Heerenveen uit tot volwaardige spelers, maar eigenlijk koestert Friesland slechts een echte doorbraak van eigen bodem: Geert-Arend Roorda. Sinds de voetbalschool speelt hij er al, vanuit de A1 sloeg hij de Beloften over. 'Geert-Arends doorbraak heeft zo'n positieve invloed op de opleiding,' zegt Dusseldorp. 'Daar kunnen we vijf jaar op teren. Onze vorige Friese doorbraak was al weer tien jaar geleden: Max Houttuin' Eén Friese doorbraak in tien jaar tijd. Mooi zat, vindt hij, voor een eerste elftal waar al diverse jongens van twintig in de basis staan. Hij neemt de hoofdtrainer niet kwalijk dat er zo weinig doorstroom is. 'Die zit erin voor de korte termijn. Hij moet nu winnen. Hij zal altijd een zo sterk mogelijk team samenstellen met zoveel mogelijk zekerheden. Voetballers zijn op hun top van hun vijfentwintigste tot hun dertigste. Het liefst heeft hij ze allemaal uit die leeftijds categorie'

Juist die categorie vertrekt veelal naar topclubs. 'Acute tekorten lost de hoofdtrainer op door profspelers te kopen. Die zij-instroom vullen wij aan met doorstroming van onderop. SC Heerenveen streeft in elke linie van het eerste één jonkie na. Dan komt het erop aan welk gevoel de hoofdtrainer heeft bij een Beloftespeler. Spreekt die hem aan? Aan die laatste overwegingen, tussen hemel en aarde, kunnen wij als opleiders niets meer toevoegen. Onze rol houdt dan op' Toch, zo benadrukt Dusseldorp, spelen in die laatste momenten voor ondertekening van het profcontract geluk en pech zelden een rol. 'De Beloftespeler wint de concurrentieslag als hij dat daarvoor ook steeds deed. Daarom koestert SC Heerenveen in de C- en D-jeugd ook middelmatig talent. Een middelmatig talent houdt steeds weer de adem in en komt dan bovendrijven. Hij staart zich niet blind op dat ene toptalent in zijn team, dat zo makkelijk scoort en wedstrijden voor de trainer wint'

Een middelmatig talent weet niet beter dan dat hij onderaan de groep bungelt. Na een frustrerende maandagavond op de bank gaat hij op dinsdag weer fluitend naar de training. De mensen zeggen: 'Je kunt hem er goed bij hebben' Niemand slaat acht op hem.

Een maximumleeftijd om door te breken bestaat niet

Een kwart eeuw geleden moest je voor je 21ste verjaardag op de toppen van je kunnen zijn, wilde je beroepsvoetballer worden. 'Dat kan tegenwoordig nog op je 25ste,' zegt Wim van Zwam van de KNVB. 'BVO's zijn druk met het scouten van zesjarige jongetjes, maar veel profs stroomden pas laat in hun puberteit de opleiding in en braken na hun twintigste door.' Ryan Donk speelde tot zijn zestiende bij de amateurs van Zeeburgia, Dirk Kuyt tot zijn achttiende bij Quick Boys. Edwin van der Sar keepste tot zijn twintigste bij VV Noordwijk, Jaap Stam debuteerde op zijn twintigste voor FC Zwolle. Ronald Waterreus tekende zijn eerste profcontract pas op zijn 22ste. Demi de Zeeuw speelde tot zijn 22ste bij Go Ahead Eagles en ging toen voor een ton euro naar AZ. Ook Nourdin Boukhari, Barry Opdam, Gerald Sibon, Victor Sikora, Ronald Waterreus, en Kees van Wonderen volgden nooit een jeugdopleiding. 'Topclubs maken je bang dat je als D-pupil bij een opleiding moet zitten, anders red je het niet meer,' zegt Van Zwam. 'Onzin. Er zijn veel andere trajecten om er later alsnog te komen. Zo selecteren wij jongens voor zes amateurteams Onder 14, Onder 15 en Onder 16. Daar komen nog heel veel

profs uit voort.' Voor laatbloeier Vincent van den Berg was bij Feyenoord geen plaats meer in de B-selectie. Bij de C-junioren sprong hij er ook niet bovenuit. Hij hervond het plezier bij hoofdklasser Excelsior Maassluis. Daar pikte de KNVB hem op in een districtsteam. Een jaar later speelde hij bij SC Heerenveen, weer een jaar later bij Arsenal 2. Dat leende hem uit aan Go Ahead Eagles. 'Geen stap vooruit,' zegt Dusseldorp. 'Hij speelt bij een ploeg waar onze A1 van wint.' Arsenal haalde Vincent inmiddels terug naar het Emirates Stadium.

Als junior bij Vitesse was Stijn Schaars al stoïcijns. Ongestoord werkte hij aan zichzelf. Eenmaal doorgebroken in het eerste elftal veranderde dat niet. Zoals hij die jaren daarvoor deed, oefende hij ook nu na elke training in zijn eentje een half uur extra op zijn ding: de dribbel op topsnelheid. Zonder tegenzin, op de automatische piloot. Dan liep hij zo hard mogelijk heen en weer over de lengte van het veld en hield de bal dicht onder zijn lichaam. Klaas-Jan Huntelaar deed ook zo iets. In het eerste van SC Heerenveen werkte hij na elke training af op doel. Dusseldorp gaf ze van links, Ugur Yildirim van rechts. Om en om, op hoge snelheid. Target en score hield Huntelaar zelf bij: 90 procent 'op doel'.

Schaars en Huntelaar bekijken wedstrijden op tv. Van Seedorf, van Van Nistelrooy. Tot hun verbazing springt de bal van de benen van deze wereldspelers —na 25 jaar in het vak hebben ze nog altijd geen totale balcontrole. Kwamen ze naar AC Milan en Real Madrid om hun allerbeste voetbal te laten zien? Of om zich rustig verder te ontwikkelen?

Schaars en Huntelaar concluderen: we zijn nooit af. Profspeler worden is vers één. Profspeler blijven —vers twee.

Kees Luijckx (1986)

Centrale middenvelder AZ 1

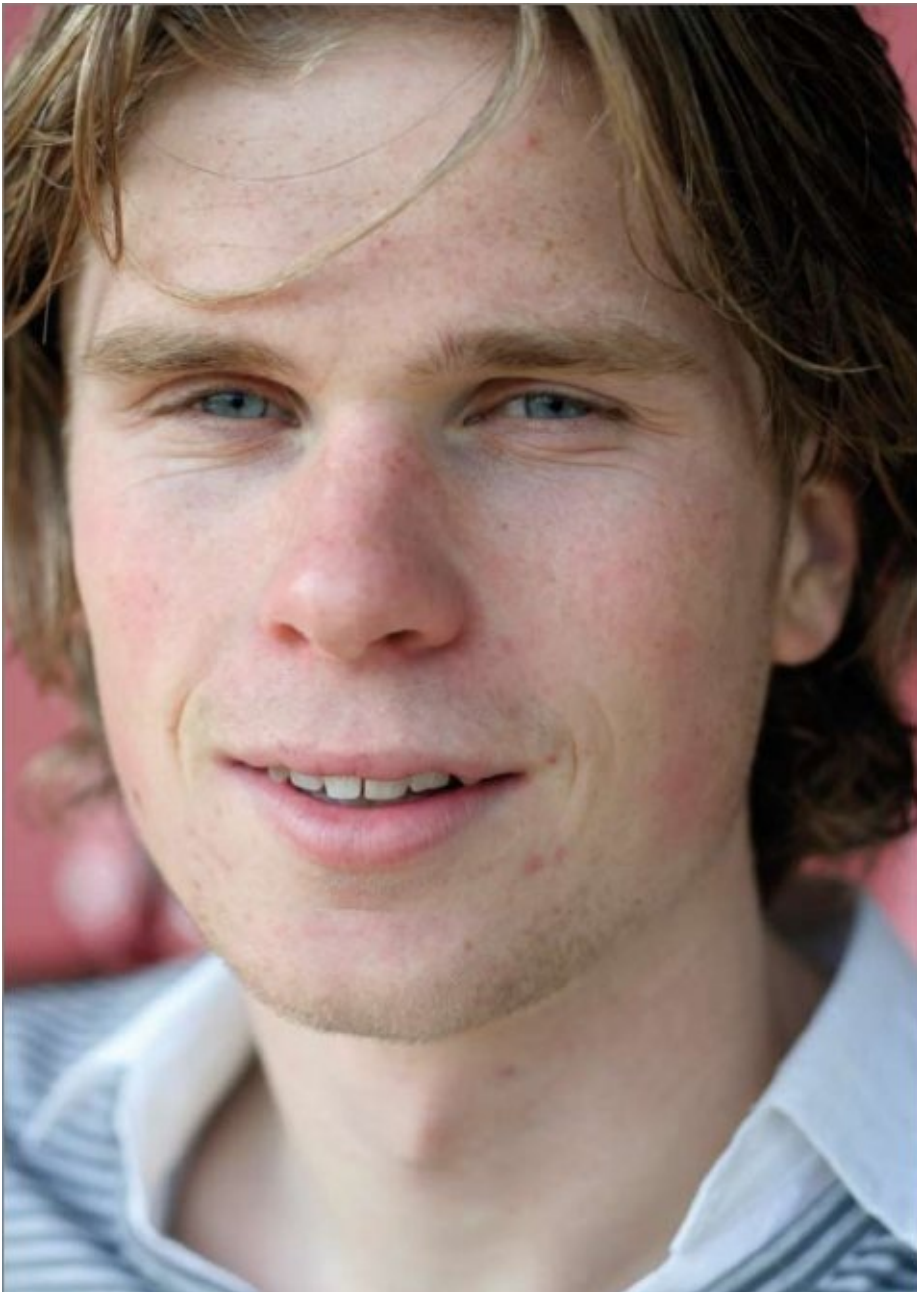
DE VOETBAL BELOFTE N°13

carrière

1992-1998	Vitesse '22 F6, F1, E1, D1
1998-2006	AZ C1, B1, A1, Beloften, AZ 1
2006-2008	Excelsior 1
2008-2009	AZ 1

'Hé Sieme,' zegt Kees (21) met zijn mond vol tegen zijn broer in het open keukentje. 'Het helpt misschien Onder grote druk bezorgde hij de bal ternauwernood als je die stapel boterhammen even in de magnetron legt.'

Verdwaasd hakt Sieme (19) met een stalen mes in op een bevroren homp brood, kijkt om en zegt: 'O ja, bedankt. 'Kijk dat neemt Sieme dus gewoon van hem aan. Andersom neemt Kees trouwens ook veel van zijn broertje aan. Hij zit aan de eettafel in de achterkamer, al met een enorme stapel boterhammen voor zich. Die van hem zijn al gesmeerd en gesneden. Een dikke prop deeg plakt in een wang, besloot druk te zetten en daardoor zijn eigen mande blonde manen zijn nat en ongekamd. Hij staart netje overliet aan zijn laatste man. Elkaars mannetjes wezenloos uit het raam, naar het rommelige tuintje overnemen is altijd listig. Met de bal teruglopend achter de doorzonwoning van zijn ouders.

Sieme is de rossige versie van Kees, maar dan met sproeten. Hij speelt nog altijd in het eerste van tweedeklasser Vitesse '22 in Castricum. Dezelfde club waar Kees werd gescout toen hij twaalf was.

De amateur Sieme ziet de dingen precies zo als profvoetballer Kees ze ziet. En dat betekent dat de dingen niet zo simpel zijn als ze lijken. Vooral als je op een voetbalveld staat. Dan kan pa wel zeggen de goals van Sparta werden met het hoofd gemaakt. dat Kees tegen De Graafschap (1-1) de bal breed had moeten geven, maar zij zien dat anders. Kees' intuïtie zei inderdaad: balletje breed. Zoals vader Eef later in het spelershome doceerde. Maar een stem in Kees zei: nog éven verder zoeken. Zijn er betere afspeelmogelijkheden met meer terreinwinst. Nee. Of toch... oeps de tegenstander komt wel erg dichtbij!

Onder grote druk bezorgde hij de bal ternauwernood bij een medespeler.

Eef kan soms zo kritisch zijn. Hij is trainer van vijfdeklasser FC Castricum. Net als zijn zoons een lange, dunne darm. Elke thuiswedstrijd van Excelsior reist het hele gezin Luijckx af naar stadion Woudestein in Kralingen, Rotterdam. Vanaf de tribune ziet Eef de dingen simpel. Die tegengoal van De Graafschap viel nadat hun centrale verdediger plots opkwam, Kees besloot druk te zetten en daardoor zijn eigen mannetje overliet aan zijn laatste man. Elkaars mannetjes overnemen is altijd listig. Met de bal teruglopend naar de middenstip zei die laatste man fijntjes: 'Kees, dat was jouw mannetje hè.' Vond Eef nou ook. Onzin! vinden de broertjes. Iemand moest die inschuivende vier toch opvangen?

Een paar wedstrijden eerder besliste Kees een zinderende derby tegen Sparta. Het stond 3-3. Hij stond centraal achterin, liet daar steekjes vallen. Alle drie de goals van Sparta werden met het hoofd gemaakt.

Mag hij zichzelf aanrekenen met zijn lengte. 92ste minuut: vrije trap. Een meter of 22 schuin voor het doel. Ideaal om vol uit te halen zonder het gevaar dat de bal te laat daalt. Pierre van Hooijdonks favoriete afstand. Die loopt als trainer stage bij Excelsior. Kees was in de spelersbus op hem afgestapt met de vraag of hij met hem wilde trainen. 'Mik de bal in een bepaald gebied,' leerde hij. 'Tja,' dacht Kees. Zo'n zondagsschot kun je dus niet leren. Je kunt het alleen heel veel oefenen.

Wat je wél kunt leren, is juichen. Kees vierde deze eerste goal in de

eredivisie, zoals hij dat op zijn elfde leerde in de KNVB regioselectie Onder 12. Alle junioren waren onder de indruk van het mooie tenue dat de KNVB hun gaf. Van systemen hadden ze nog nooit gehoord, maar ze moesten wel 4-3-3 spelen. De trainer schoof druk met elf bekertjes limonade over de vloer. Vader Eef doet dat sindsdien nog altijd zo, om indruk te maken op FC Castricum 1. De spelers vergaten te spelen. Kees stiftte de bal weliswaar schitterend over de keeper, maar het kwam niet in hem op om te juichen. Niemand rende ook op hem af om even te knuffelen. Bedremmeld liep hij terug naar zijn eigen helft. 'Wat doen jullie nou?' riep de trainer. 'Juichen jullie eens! Dat is belangrijk!'

Als tien jaar later in de 93ste minuut stadion

Woudestein ontploft, rent en schreeuwt Kees, 4-3. Hij spreidt zijn armen, springt, balt de vuisten, drukt zijn collega's tegen zijn borst. Les één in profvoetbal: een goal móet je vieren met je teamgenoten. Les twee: van de aandacht die je vervolgens krijgt, moet je genieten. Als een ploeggenoot bij Kees in zijn auto stapt, pakt die iets op van de automat. 'Wat doet dit slipje hier?'

Scouts van AZ hadden D-pupil Kees al langer in de smiezen, maar nu mag hij eens meetrainen met de C1 van AZ. Het is 1998, het jaar waarin AZ onder leiding van trainer Willem van Hanegem promoveert naar de eredivisie. De metamorfose onder Co Adriaanse en Louis van Gaal moet nog beginnen: het valt Kees op hoe amateuristisch het eraan toegaat bij de AZ-jeugd. Moddervelden, goedkope trainingspakken van Hummel. Niet dat hij zoveel gewend is, met zijn witte peenhaar en appelrode wangen. Een 'mansmannetje' zoals ze in NoordHolland zeggen, nog lang niet in de groeispuurt.

Kijk eens hoe hij wordt gedold door de tweedejaars C-junioren van AZ.

Tijdens de eerste wedstrijd tegen VV Hoofddorp C1 begint hij op de bank. Naast hem zitten ontevreden kerels. Ze vinden dat zij moeten spelen. In de pauze doen de reservespelers een rondootje. Slapjes, ongeïnteresseerd. Kees is de enige die de bal strak inspeelt. De anderen ergeren zich aan hem. 'Waar ben jij nou mee bezig, uitslover?'

'Wacht maar, na de rust kom ik erin.'

Niet dat Kees nooit eens zit te mokken op de bank. Twee jaar later in de B1 belandt hij er opnieuw, terwijl hij dacht een goede band te hebben met trainer Alex Pastoor. Die noemt hem namelijk altijd Totti, wegens Kees' haar en het AS Romashirt dat hij altijd draagt. Maar echt praten met de trainer, dat vindt hij moeilijk. Dus stapt Kees' moeder op Pastoor af. 'Jij moet eens met Kees praten.' Het werkt ook nog. Kees krijgt een kans, speelt zich opnieuw in de basis. Wat een hoop vieze schoffies lopen hier toch rond, zo verbaast de vwo'er zich. De meesten komen uit Amsterdam. Weggekaapt voor de neus van Ajax, of gewoon niet goed genoeg voor Ajax. Met hun grote bek verpesten ze het voor de anderen. Het ergert Kees dat AZ daar niet oplet. Hij probeert maar te genieten van de mooie dingen in de B-selectie. Komt oud-spits John Bosman naar een wedstrijd kijken. Alsof je ineens speelt voor vijfduizend man! En in plaats van één keer per dag trainen ze nu twee keer. Spitsen krijgen een aparte training, middenvelders positietraining. Het wemelt plotseling ook van de hulptrainers en specialisten op het veld. 'Kees, het komende uur doe jij alles met links,' zegt hoofd Opleiding Aloys Wijnker. 'Train je zwakke been.'

Later bij Excelsior moet Kees dat soort dingen maar zelf uitzoeken.

'Ik trek hem nu aan,' denkt Kees als het oranje Nike-shirt over zijn bovenlichaam glijdt. 'Niet te geloven!' Hij speelt in Oranje Onder 19. In de A1 van AZ is hij

ook al twee jaar een vaste waarde. Na de zomer van 2005 wacht Jong AZ, het Zwarte Gat van de jeugdopleiding.

Kees ligt met vrienden op het strand. Zijn mobiel gaat. De secretaresse van AZ-directeur Martin van Geel schakelt hem door. 'Gefeliciteerd, je traint mee met het eerste. We hebben zoveel blessures, we hebben je nodig.' Na een week trainen nodigt hoofdtrainer Louis van Gaal hem uit in de dug out. 'Ik vind jou wel wat hebben. Ben je fit? Dan speel je vanavond, negentig minuten.'

Zaakwaarnemer Herman Rijkaard —de broer van -drukt Kees op het hart: 'Zorg dat de eerste indruk goed is. Denk aan het tweede elftal, daarvandaan is eigenlijk geen weg terug.'

Kees speelt onbevangen, eist ballen op. De wedstrijd erop scoort hij twee keer. Keeper Henk Timmer pakt hem vast: 'Goed man!' Van Gaal stelt Kees op in vele zomeravondpotjes. Zo bijzonder is dat niet, de internationals zijn nog op vakantie. Maar die weken houdt hij toch maar mooi sterspeler Ali El Khattabi op de bank. Uiteindelijk moet hij

terug naar het tweede. 'Volgens planning,' benadrukt Van Gaal. 'Ik ga je volgen.'

Dat kan hij wel zeggen, maar Kees baalt. Vlak voor een gezamenlijke training van het eerste en tweede elftal dringt het niet tot hem door wat de materiaalman heeft klaargelegd op zijn plek in de kleedkamer. Rode sokken. In onderlinge potjes speelt het tweede altijd met blauwe. 'Zo, rode sokken voor jou?' Stijn Schaars slaat hem op de schouders. 'Lijkt me sterk,' zegt Kees. Zo goed gaat het niet met hem sinds hij terug is bij het tweede. De materiaalman bevestigt: 'De rode zijn voor jou.'

Van Gaal ziet alle wedstrijden van het tweede. Hij spreekt Kees aan. 'Wat is er met jou gebeurd? Ik vind jou zo anders geworden.'

'Trainer, ik doe het ook niet expres. Het is een omschakeling hoor, naar het tweede.'

'Onzin.'

'In het eerste kon ik altijd een bal kwijt, met spelers als Kenneth Perez erin. Die bieden zich beter aan.'

'Onzin. Je mag nooit de schuld geven aan anderen. Ook al is het wel een beetje zo. Reken niet op anderen. En ik ben geen sociaal werker. Ik wil jou naar het eerste halen. Maar je moet het zelf verdienen.'

Twee maanden later zit hij weer bij de A-selectie. Op de bank. De rij wachtenden voor de rechtshalfpositie is schier eindeloos: Schaars, Cziommer, Mendes da Silva, De Zeeuw. AZ verhuurt hem aan Excelsior, een ploeg in de kelder van de eredivisie, maar waar hij tenminste in de basis staat. Haarband in, rode vlekken op de wangen. Trainer Ton Lokhoff zet hem linkshalf. Maar omdat Excelsior met maar drie verdedigers speelt, staat Kees eigenlijk linksback. 'Ga veel diep,' zegt de FC Utrechttrainer tegen Ricky Kruys, de tegenstander van Kees. 'Die Luijckx staat niet op zijn favoriete plek. Draai hem gek.' Excelsior verliest, mede door de gaten op links. Daarna stelt Lokhoff Kees niet meer op. Woest is Kees. Hij is opgeofferd! Voor zijn komst verloor Excelsior zes wedstrijden achter elkaar, daarna nog twee met Kees in de basis. Hij is overduidelijk geslachtofferd voor het team.

'Zal ik naar de trainer stappen?' vraagt hij aan zaakwaarnemer Rijkaard. 'Zal ik hem zeggen wat ik ervan vind?'

'Dat durven er niet veel. Maar het is goed hem te laten zien dat je ermee bezig bent. Doe het met respect.'

‘Bent u niet tevreden?’ vraagt Kees zo beleefd mogelijk aan Lokhoff. ‘Als er wat aan mijn houding mankeert, wat kan ik dan verbeteren?’

‘Er mankeert niets aan je houding. Je komt net kijken, je moet wennen aan het tempo.’

‘Ik kan wennen als ik speel, ja.’ Drie wedstrijden later staat hij weer in de basis, houdt zijn eigen AZ van de landstitel af. De echte ommekeer komt pas in een cruciale wedstrijd in de nacompetitie tegen RBC. Nog een jaar in de eredivisie staat op het spel. Dit gaat over miljoenen. Lokhoff positioneert Kees weer links op het middenveld. Tien minuten voor tijd geeft hij een beslissende steekpass op Andwelé Slory. Excelsior mag blijven. Kees ziet nóg zijn vader op de tribune omhoogspringen. In zowel Excelsior als Jong Oranje ontwikkelt hij zich tot basisspeler. Een seizoen later, als Excelsior degradeert, haalt Louis van Gaal hem terug naar Alkmaar. Les drie: als het komt, komt het goed.

‘Wonderbaarlijk, zoals dit zondagskind zich ontwikkelt,’ zegt hoofd Jeugdopleiding Aloys Wijnker van AZ. ‘Hij heeft iets van Cocu, met wie ik samenspeelde in Jong AZ. Lang zag niemand een topper in hem, maar ondertussen. Na één stapje terug, volgen twee stapjes vooruit.’

Danny Buijs (1982)

Rechtermiddenvelder Feyenoord 1

DE VOETBAL BELOFTE N°14

carrière

1988-1991	VV Alblasserdam F1, E2
1991-1993	Feyenoord E1, D2, D1
1993-1994	VV Alblasserdam D1
1994-2002	Feyenoord C2, C1, B2, B1, A1, Beloften, Feyenoord 1
2002-2004	Excelsior 1
2004-2006	FC Groningen 1
2006-2008	Feyenoord 1
2008-2009	...

'Gejuich stijgt op van veld 1 van VV Alblasserdam als een troep broedvogels in de Krimpenerwaard. Mijn vriendjes en ik sprinten weg van veld 2, onder de bosjes door, het slotje over, tot aan de rand van het hoofdveld. Wit-oranje spelers van het eerste, waaronder mijn vader en mijn oom, lopen terug naar hun positie. Mijn vader is laatste man. Hij zwaait naar me, trekt in één beweging zijn aanvoerdersband recht. In de dug-out balt mijn opa de vuisten. Ik kom hier al sinds mijn tweede. Deze club reikt nooit verder dan de tweede klasse, maar van zaterdagochtend tot zondagavond is de groene kantine mijn huis, veld 2 mijn tuin. Op mijn vierde loop ik mee in de warming-up van het eerste. Op mijn zesde passeer ik moeiteloos vier man. Ouders brullen dat ik moet óverspelen, mijn vader zegt: "Pingelen maar." Een voorbeeld heb ik niet. Deze zomer van '88 is héél Oranje mijn favoriet. Boven mijn bed hangt een Milan-vlag met Ruud Gullit en een Barcelona-vlag met Ronald Koeman.

'In de E2 van Alblasterdam speel ik tegen VV Strijen, met daarin het zontje van Geert Meijer, assistenttrainer van Feyenoord. Leuk spelertje die Danny. Een maand later speel ik in Feyenoord E1. Wat hebben die Rotterdamse jongens een grote bek! Deze boerenpummel zegt niks terug, kleedt zich snel om. Buiten wacht mijn vader. Drie keer per week brengt hij me direct uit school naar de training. "Voetballend ben jij een van de besten", zegt hij. "Maar je laat je de kaas van het brood eten." Op mijn kamertje haal ik de kopietjes van de trainer uit mijn sporttas. Van elke positie in het veld beschrijft hij taken en vaardigheden. Op mijn velletjes markeerde hij met geel de posities rechtsbuiten en rechtshalf. Nog voor het eten stamp ik de rijtjes erin. Een aanvaller ziet diepte. Hij heeft het van tevoren gezien. Hij heeft lef. Hij vraagt om de bal. Hij heeft grote handelingsnelheid in de kleine ruimte.

‘Ik speel in Feyenoord D1, maar mis mijn vrienden in Alblasserdam. Ze zullen wel weer de buurten langsgaan, grote jongens uitdagen voor een toernooitje. Wij winnen altijd alles. Ons trapveldje ligt aan de rand van het dorp, tussen de molens van Kinderdijk. Al toen ik vier was stak mijn vader hier takjes in de grond, slalomde ik er met een bal tussendoor. Bij elk ritje naar Varkenoord voel ik een grote steen in mijn maag.

De trainer van Feyenoord wisselt me voor zijn zoontje, omdat ik een keer buitenspel sta. Hij staat wel vijf keer buitenspel. Ik loop de trainer van Alblasserdam D1 tegen het lijf. “Kom toch weer lekker bij ons spelen Danny.” Ze moeten uit tegen Hardinxveld. Ik word zo blij van die gedachte. Geen idee hoe ik dit mijn ouders moet vertellen. Ik schrijf een briefje, leg het op de keukentafel. “Ik heb het niet meer naar mijn zin. Ik doe vanavond met Alblasserdam mee.”

“Jammer,” is de reactie van Feyenoord als mijn vader belt om te zeggen dat ik niet meer kom. Met Alblasserdam D1 worden we ongeslagen kampioen. Ik sta rechtshalf, helemaal mijn plek. In de regioselectie sta ik zelfs mid-mid en maken ze me aanvoerder. Willem II vraagt of ik bij hen wil komen spelen. Ik denk er geen moment over na. Dan belt Feyenoord weer. Wil ik ook niet over nadenken. Mijn trainer zegt dat ik toe ben aan meer weerstand. Ik denk aan de internationale toernooien van Feyenoord, aan tribunes gevuld tot in de nok. Ik bel Feyenoord terug. In Feyenoord C2 herinnert niemand me aan mijn aftocht een jaar geleden. De grote bekken van de E1 zijn afgevallen. Het valt de trainersstaf wel op dat ik gegroeid ben. Toen was ik iel, watervlug, nu ben ik fors. “Geen aanvaller meer die Danny. Een echte middenvelder.”

Varkenoord ligt naast De Kuip. Elke dag wijzen trainers naar ons doel. “Wil je daar spelen of in de FC Bal Op Dak 6?” Gelukkig verwachten ze geen antwoord, ik zou het namelijk niet weten. Alles in mijn leven draait om voetbal, niet profvoetbal. Ik zit op de mavo. Voor techniekl

moeten we naar het gebouw van de Iets. Daar hangen altijd grote jongens rond. Ik neem een bal mee, in het tussenuur maken we met twee bankjes een veld. Daar komen die grote jongens aan. Ze zijn met meisjes en sigaretten bezig.

Geef ik niet om. "Hé kinderen, rot eens op met die bal." Maar ze durven me toch niets te doen. Mijn oom is conciërge hier.

"Op het middenveld kom je handelingsnelheid tekort," zeggen ze bij de B-junioren. "Jij staat voortaan rechtsback." Wéér een linie terug. Om mijn tekortkomingen aan te pakken, sta ik middenin een kring van vier spelers en twee ballen. In hoog tempo moet ik die aannemen en strak afspelen, een kwartier lang achter elkaar. Ik kop aan de lopende band hoge ballen verdedigend weg, onder druk van alibi-aanvallers. Soms laat ik het even lopen. "Hee Buijs! Prima joh, dan betaal je toch lekker zélf je contributie, bij Hukkelbummel 3?"

Daar is die steen weer in mijn maag. Ik voel dat sommige personen op Varkenoord aan me twifelen. Ook met de jongens vind ik geen aansluiting. Al die windstreken bij ons onder de douche. Hier een groepje Rotterdammers, daar een groepje Hagenezen of een Braziliaan. Nog een wonder dat we met dit zootje kampioen worden van Zuid-Nederland.

Je kunt er minnetjes over doen, maar hier in de A1 maken ze een echte verdediger van me. Een bal-afpakker. Bekijk het eens van de andere kant. Door al die positiewisselingen zie ik het spel nu van alle kanten. Ik weet wat er in elke linie speelt. Een pure rechtsbuiten snapt niet hoe een rechtsachter denkt. Laat lekker lopen die man, denkt die eerste. We staan toch met 5-0 voor? Maar die back wil maar één ding. De nul vasthouden.

Voor het eerst heb ik het naar mijn zin bij Feyenoord. Voor trainer Cor Adriaanse is iedereen gelijk, zijn grappen doen de rest. Klimt-ie op de

massagetafel, laat-ie een scheet bovenop iemands kop. Staat hij op uit de dug out, zegt hij dat we daar moeten blijven zitten. Inderdaad: weer de lucht van rotte eieren. Het allermooiste zijn de voorwedstrijden die we in De Kuip spelen. Bij de tweede helft zit het stadion al nagenoeg vol. Na de wedstrijd lopen we een ererondje. Tienduizenden fans scanderen 'kampioenen'. Van betaald voetbal heb ik nog steeds geen besef. Mijn Braziliaanse ploeggenoot Leonardo wel. Die ziet al voor zich hoe straks de hele Kuip voor hem zingt. "Léééooo! Léééooo! Léééooo!" Gek word ik ervan. Ik wil alleen maar kampioen worden met de A1 van Sportclub Feyenoord. Gevraagd worden voor de A1 van de profs van Stichting Feyenoord zou ook leuk zijn. Niet omdat het profs zijn, wel omdat ze beter zijn.

'Zowel de A1 van sportclub Feyenoord als het eerste van de amateurs dat op zondag in de hoofdklasse speelt hebben me nodig. Twee wedstrijden per weekend, te gek!

Ik heb een coach die elke dag staat te schuiven met magneten op een whiteboard. Tactiek, dat is iets nieuws voor me. Net als bij het grote Feyenoord spelen we 4-3-3 met een inschuivende nummer 4.

Afhankelijk van het spel van de tegenstander laten onze buitenspelers zich terugzakken. Hun backs dekken hopelijk door, ruimte ontstaat in hun hoeken, onze halfspelers kunnen overlappen. Ideale taak voor mij, met mijn loopvermogen. "Als je gaat ga je," zegt trainer Henk van Stee, "of je gaat niet. Maakt mij niet uit, als je maar niet een beetje gaat. Dan kun je net zo goed niet gaan."

Als ik de bal niet strak genoeg inspeel, krijg ik op mijn lazer. Als ik een ander niet coach, nog meer. De mannen rond het veld zijn strenger dan ooit, maar dit keer voel ik geen steen in mijn maag. Van het gebrul ga ik alleen maar harder hollen. Mijn tackles zijn hard. "Danny's kracht is zijn wedstrijdbeleving," zeggen ze. "Hij gaat altijd tot het randje." Ze maken me aanvoerder. Ik denk aan mijn vader. Die was ook aanvoerder en aanjager. Hij ging alleen niet tot het randje.

Met de A1 winnen we alles. Landskampioenschap, Supercup, alle Europese toernooien. Ik krijg een jeugdcontract. Ze betalen mijn autorijlessen. Ik train soms mee met het eerste. Ze nemen me mee naar uitwedstrijden tegen amateurs. Zit ik ineens in de bus met Paul Bosvelt! Ik zit dicht tegen betaald voetbal aan, tegelijk ben ik er nog zover vandaan. Ik train zeven keer per week, ga 's ochtends om halfzes de deur uit, kom 's avonds om acht uur uitgeput thuis. Dan moet ik nog eten en huiswerk maken. Ik verwaarloos school én voetbal. Mijn ouders wijzen me op de gevaren van een

voetbalcarrière. Ik denk: als het niet lukt, heb ik het tenminste geprobeerd. Als ik mezelf maar niet kan verwijten dat ik er niet alles uit heb gehaald. Ik stop met de havo.

Ik ben geen stap dichterbij het eerste. Emerton, de vaste rechtsback van Feyenoord 1 is zoveel verder dan ik. Daar ga ik weer. Ik haak aan op wilskracht, handhaaf me een tijdje, val dan weer stil. Door tegenslag of omdat ik tekortschiet. Bekend patroon. Ik kan naar het eerste van Excelsior, maar Feyenoord laat me niet gaan. Ze stoppen me weg in het tweede, dan verhuren ze me alsnog. In Excelsior dwing ik een basisplaats af. Excelsior degradeert. Het jaar erop vecht ik voor een comeback in de eredivisie, we komen net tekort. Ik ben boos. Vitesse, Roda JC en FC Groningen tonen interesse. Ik voel me beter. Mijn grote liefde Feyenoord wil mijn contract verlengen. Ik voel me nog beter. Technisch directeur Mark Wotte biedt me hetzelfde salaris als wat ik al had. Ik zeg dat ik geen

wereldsalaris hoeft te verdienen, wel graag een stap maak. Hij schrijft een fax met dikke letters: "Gefaald in de competitie, gefaald in de nacompetitie en toch nog eisen durven stellen?"

Het is dus FC Groningen geworden. Trainer Ron Jans gunt me geen basisplaats. Elke trainer heeft in augustus voor 80 procent het team in zijn hoofd —ik voel dat ik er niet bij hoor. Ik ben een stoplap voor alle posities, notabene uitgezonderd voor mijn favoriete plek rechts op het midden. "Weer passentrappen," denk ik terwijl ik toekijk hoe de assistenttrainer de gele en rode hoedjes op het veld plaatst. Dat parcours deden we gisteren ook al. "Wat is dit voor kutoefening," mompel ik tegen een medespeler. "Zeg je Danny?" roept de trainer. "Ik vroeg me af waarom we alweer deze kutoefening doen, trainer!"

"Donder maar lekker op Buijs. Naar binnen." De volgende ochtend geeft Jans me honderd euro boete. "Danny, word slimmer."

Dan gaat het weer fout. Ik erger me al lang aan Njazi Kuqi, stagespeler uit Finland. Alleen maar met zichzelf bezig, terwijl bij FC Groningen iedereen zichzelf wegcijfert. Yuri Cornelisse maakt een overtreding op Kuqi. Cornelisse doet nooit een vlieg kwaad, zegt meteen sorry, biedt zijn hand aan. Kuqi slaat zijn hand weg. "Fuck off!" Ik erop af. "Hee Koekie, doe even normaal." Hij stiert op me in, ik duw hem hard weg. "Buijs, Kuqi naar binnen!" In de catacomben van Euroborg blijf ik tekeergaan. Ook tegen trainer Jans.

Mijn tweede seizoen bij FC Groningen is goed. In mijn geliefde 4-4-2 sta ik rechtshalf, met veel ruimte voor me, ik speel 34 volledige wedstrijden, incasseer vijf gele kaarten, maak zes doelpunten. We eindigen hoog, bereiken Europees voetbal. "Buijsie, Buijsie", klinkt het in De Groene Hel. Ik ben misschien wel symbolisch voor deze selectie die boven zichzelf uit kan stijgen, waar spelers elkaar verrot schelden maar daarna elkaar weer in de armen vallen. Wat ben ik veranderd in tien jaar tijd! Ik maakte driedubbele scharen, zo kwikzilverig snel. Als ik dat nu doe breek ik mijn benen. De explosiviteit verhuisde van heup naar hart. Ze houden hier van me.

Peter Bosz van Feyenoord belt. Of ik terugkom. Ik zeg dat Feyenoord alles voor me is, jammer alleen dat ze 4-3-3 spelen. Bosz belooft: we gaan 4-4-2 spelen. Trainer Erwin Koeman kiest na een paar wedstrijden toch voor 4-3-3. Ze schuiven me weer als een magneetje over het bord, ik sta zelfs op de 10. Het wordt een rampjaar. Tegen Vitesse sla ik Danko Lazovic half in zijn gezicht. Niet eens zozeer omdat hij zo vreselijk stond te zeiken, maar omdat hij altijd zo huichelachtig zegt over elke topclub waar hij tekent dat het "altijd al zijn droom is geweest" om hier te spelen.

Bah. Ze vallen ook over me heen als ik er bij Edgar Davids van Ajax inkleun. Hallo, het is Ajax-Feyenoord!

"Danny, geef Davids meteen een signaal dat jij er staat," adviseerden Pierre van Hooijdonk en Henk Timmer me nog in de kleedkamer. Was hij me toch nog voor. "Wat wil je nou?" zo haal ik verhaal bij hem. Mooi hoor. Nou ja, mooi. Ik merk dat ik aan het forceren ben, ik loop uit positie. Als het team niet draait, voel ik me zo verantwoordelijk dat ik de voorzet geef en hem zelf wil inkoppen. "Kijk maar uit naar een

andere club,” zegt Bosz. “Danny blijf, ik heb je nodig,” zegt trainer Bert van Marwijk.

“Als ik op de tribune wil zitten koop ik wel een seizoenkaart,” zeg ik.

“Als een club zich voor jou meldt in de winterstop valt erover te praten,” belooft Bosz. Van Marwijk stelt me soms op, soms val ik in. In de winter laat Bosz me weten dat ik toch niet weg mag. Een man een man, een woord een woord. Er zit niets anders op dan elke dag heel hard mijn best te doen. Maar hoe? De A-selectie traint nog maar twee uurtjes per dag. Dat stelt niks meer voor. Ik vraag aan hulptrainer John Metgod of ik een keer mee mag doen met het tweede.

“Weet je dat wel zeker Danny?” roepen een paar jongens uit het eerste. “Dan moet je maandagavond uit tegen MVV! Zit je drie uur in de bus!”

Met een stuk banaan in mijn mond wandel ik het terrein af. Vanaf half twee `s middags zit ik elke dag thuis, bij mijn vrouw Gerda op de bank. Zoveel trainen profs niet meer. Boeken lees ik niet. Ja die van Michel Boerebach, Nooit meer zaterdag. Dat hakte er wel even in. Verschrikkelijk, dat hij zijn zoontjes heeft verloren. Daar denk ik soms over na, als ik een balletje trap met mijn twee jongetjes Wout en Mark. Of ik loop even de kantine van Alblasserdam binnen. Kijken of ik iets voor ze kan doen. Shirtjes regelen voor de F-jes. Drink ik een Spaatje Fruit aan de bar. Dit jaar ben ik 25 jaar lid. Ze gaan me huldigen.’

EPILOOG:

DE ZAAKWAARNEMER

De laatste producten van de Nederlandse jeugdopleiding tot profvoetballer doen clubs als FC Barcelona en Arsenal watertanden. Beide probeerden de zeventienjarige centrale verdediger van Ajax A1 Daley Blind in te lijven. Toch wist vader Danny hem na een bezoekje aan Arsenal ervan te overtuigen nog even niet voor het grote geld te kiezen. In verwondering zagen vader en zoon hoe scouts jaarlijks tientallen ambitieuze jongens uit heel Europa bij het Emirates Stadium afzetten. De competitieve sfeer onder deze beloftespelers deed zelfs de twee doorgewinterde Ajacieden huiveren. Op aandringen van zijn opleiders tekende Daley toch maar een driejarig semiprofcontract in Amsterdam.

Verder doen Britse clubs ongestoord inkopen op het Europese vasteland. Vooral uit Nederland keren de Engelse talentescouts opgewekt terug. Het wemelt er van de betaalbare, goed opgeleide talenten. FC Portsmouth haalde spits Nadir Ciftci (16) weg bij ADO Den Haag, FC Fulham pikte aanvaller Danny Hoesen (17) van Fortuna Sittard in en Liverpool en Arsenal zetten linksbuiten Vincent Weijl (17) en centrale middenvelder Oguzhan Ozyakup (15) van AZ op het vliegtuig. Tientallen andere Hollandse Nieuwe achterna. In ruil voor jaarinkomens van soms tweehonderdduizend euro spelen en trainen ze nu met topspelers uit het eerste elftal en een keur aan jeugdspelers uit de hele wereld. Met zoveel concurrentie om een basisplaats is de Premier League heel ver weg, waarschuwde Danny zijn Daley. Niet erg, vinden Nadir, Danny, Vincent en Oguzhan. Op een debuut in de eredivisie hadden ze net zolang moeten wachten. In de eredivisie en eerste divisie krijgen elk jaar zo'n dertig spelers uit de opleidingen een kansje in het eerste. Voldoen ze niet heel snel aan de wensen van de hoofdtrainer, ruilt die hen weer in voor een dure buitenlandse speler. Ondertussen verpieteren ze in het tweede en stromen ze na een paar jaar uit naar de amateurs. Dan liever het ongewisse avontuur.

'Natuurlijk kies ik daarvoor!' zegt Nadir Ciftci van Jong FC Portsmouth. 'Een Franse en een Australische jongen hier azen op dezelfde positie als ik. En ik ben pas zestien, de meeste andere zijn achttien of negentien. Alleen maar goed toch om daar tegen op te boksen?'

De talentenkoorts onder buitenlandse clubs wordt aangewakkerd door de Home-grown Rule, die de UEFA vorig seizoen invoerde. Bij internationale wedstrijden, zo bepaalde de Europese voetbalorganisatie, moeten acht van de vijftientig selectiespelers door de club zelf zijn opgeleid. Tussen hun vijftiende en eenentwintigste, minimaal drie jaar lang. Britse clubs beschikken over redelijke opleidingen, maar voor de ontwikkeling van talent onder de vijftien zijn in Engeland nog altijd scholen verantwoordelijk. Zodoende moeten vóór hun achttiende briljantjes van elders worden weggehaald. Dan gelden ze wel als local trained. 'Britse maar ook Duitse en Spaanse reigers hebben de Nederlandse kweekvijver nauwkeurig in kaart gebracht,' zegt Duncan Smit van zaakwaarnemerskantoor Pro Unlimited —motto: play hard, sign smart. In zijn kantoor tegenover het Haagse Vredespaleis hangen gesignde voetbalshirts in lijsten. 'In het buitenland weten ze precies wat er hier rondloopt. De grotere Engelse clubs hebben elk vijftien scouts permanent op het Europese vasteland rondlopen.'

De ex-speler van SVV en Ipswich Town begeleidt naast profspelers als Ricky van den Berg een vijftiental jeugdspelers van clubs als ADO Den Haag, HFC Haarlem, Top Oss en het Belgische Beveren. Met zijn vader, die fiscalist is, voerde hij destijds namens Arjen Robben en diens vader de onderhandelingen met Real Madrid. Smit bezoekt vijf jeugdwedstrijden per week. Daar treft hij steeds dezelfde gezichten. 'Minstens drie buitenlandse scouts per wedstrijd. Zelfs bij de C- en B-junioren van BVO's zijn ze van de partij.' Om een jonge speler vast te leggen, moeten ze langs een spelersmakelaar als Smit. Die behartigt de belangen van het talent -vaak tot ergernis van de KNVB, clubs en opleiders. Met hun honoraria die soms tientallen procenten van een profcontract opslokken, onttrekken ze jaarlijks dertig miljoen euro aan Nederlandse voetbalclubs.

Slimme handelaren in voetballers zijn er al langer, maar volgens jeugdopleiders woedt er nu een ware epidemie. Sinds het Bosman-arrest in 1995, een uitspraak van het Europese Hof, hoeven clubs voor een speler aan het einde van zijn contractperiode geen afkoopsom meer aan zijn huidige club te betalen. Zaakwaarnemers profiteren —op elke transfer verdienen ze commissie. In opdracht van buitenlandse clubs weken ze junioren steeds vroeger los van hun club. Voor 'Bosman' vertrokken die op hun vierentwintigste, nu soms al op hun vijftiende. Jeugdspelers als PSV'er Patrick van Aanholt (17), Ajacied Jordy Brouwer (19), SC Heerenveenspeler Vincent van den Berg (17), ADO-keeper Tim Krul (19) wachtten een doorbraak in het eerste elftal

niet af en vertrokken naar Engelse clubs. Nog maar kort daarvoor hadden ze hun schooltas aan de vlaggenstok gehangen. Ze vulden toen alle dagen met voetbal. Een enkeling had een jeugdcontract op zak en verdiende een minimumloon, maar de meesten verdienden nog niks en woonden thuis. Voor hun ouders schoten na school plots de kosten omhoog. Clubs als PSV zeggen dat te beseffen. Afhankelijk van de situatie betalen ze een jonge contractspeler tien- tot dertigduizend euro per jaar. Patrick van Aanholt koos toch voor de honderdvijftigduizend euro die Chelseamanager Frank Arnesen bood om in het tweede elftal te spelen. Als hij een kansje krijgt in het eerste en doorbreekt, verdient Patrick een jaarsalaris per week. Zoniet, dan hopelijk een van de andere importjeugdspelers wel.

Geld is geen probleem. Britse clubs ontvangen aan tv-gelden het tienvoudige van wat Nederlandse clubs ontvangen. Moedeloos schudden de opleiders het hoofd. Komt niks meer van terecht, die jongens. Ze houden slechts nog de hand op voor de reglementaire internationale vergoeding van negentigduizend euro per opleidingsjaar. Ook de ouders vinden het best. Ajax heeft veel spelers uit de Bijlmer. Hun vaders krijgen het driedubbele van wat ze nu verdienen om concièrge te worden op de Britse club —als zoonlief maar meekomt.

'Ik wilde altijd al naar Engeland.' Nadir Ciftci (16), aanvaller van FC Portsmouth. Deze zomer gekocht van ADO Den Haag. Loopbaan: VV Oranjeplein F1/E1, RSV Rijswijk (Haaglandia) D2, ADO Den Haag D1/C1/B2/B1, FC Portsmouth Onder 19.

'Ik koos mijn zaakwaarnemer uit een lijstje van vijf mannen die mij wel wilden begeleiden. Het werd Armand Doorn van het kantoor Goal4u, omdat hij mij van jongs af aan volgt. Bij ons eerste gesprek vroeg hij: wat wil jij? Ik zei: jong doorbreken in Engeland. Dat wil ik al heel lang. Het Engelse voetbal past meer bij mijn stijl. Ik moet het iets meer van mijn kracht hebben dan van mijn snelheid. Didier Drogba van Chelsea is mijn voorbeeld. Nadat Portsmouth mij vroeg, waren mijn vader en ik er snel uit. Ja, ik verdien heel erg goed, maar zeg liever niet hoeveel. Pas als ik in het eerste speel, komen mijn vader en zusjes hier wonen. Tot die tijd woon ik in een pleeggezin, samen met een andere jongen. Het gaat heel goed, ik mocht al twee keer mee met het eerste. Basisspeler Lassana Diarra kwam op me af en zei: doe je best, laat het zien. Dat ga ik doen.'

Omdat het makelaars verboden is spelers op jeugdcomplex De Toekomst van Ajax te benaderen, wachten ze buiten de hekken. Hun

opdringerigheid ergert Jan Olde Riekerink, hoofd Opleiding van Ajax. 'Onze spelers denken door al die aandacht niet meer aan het spel, maar aan een contract,' zegt hij in zijn kantoortje achterin het clubhuis. In de kast achter hem staat van elke speler een ordner met daarin wedstrijdcijfers. Onder de namen van de talenten op de ruglabels staat een streep, boven die van de toptalenten een sterretje.

Van wie krijgt Olde Riekerink de meeste hoofdpijn? Johan Crujff, die altijd maar kritiek spuit op zijn opleiding? De hijgerige media? De klagende ouders van zijn junioren? 'Nee, de tientallen zaakwaarnemers die altijd maar aan onze jeugdspelers trekken.'

De ogen van Sjaak Swart (70) —Ajaxikoon en begeleider van veel jonge Ajacieden —glanzen donker als kool. Op steenworp afstand van De Toekomst houdt hij kantoor bij het bedrijf van spelersmakelaar Søren Lerby. 'Krijgt Jan hoofdpijn van zaakwaarnemers? Dan zal hij óns niet bedoelen. Wij zijn heel correct. Veel anderen niet nee, die doen zaken vanuit de Febo. Jan laat ze zelf binnen. Terwijl hij wéét wie het zijn. In het clubhuis houdt hij ze wel in de gaten. Maar als hij in zijn kantoortje zit, ziet hij niet dat die kerels buiten bij de kleedkamers rondhangen. Als ik daar toevallig zit, en ik zit er elke dag, als dan een speler me een handje komt geven, is er altijd wel een bijgoochem van Ajax die erop let of we niet met elkaar praten.'

Kan Swart zich voorstellen dat hij onrust veroorzaakt onder de jeugdspelers? 'Kijk, je hebt zaakwaarnemers die jonge jongetjes gek maken. "Ik breng je wel weg naar Engeland, zeggen ze dan, bij Ajax krijg je geen kans." Die moeten worden aangepakt' Hij en Lerby doen dat anders, zegt de voormalige rechtsbuiten, die zelf op zijn achttiende debuteerde in het eerste elftal van Ajax en er zeventien jaar bleef voetballen. 'Wij doen alles samen met de ouders. Wij brengen in principe geen spelers naar het buitenland.' Hoe kwam A1-topscoorder Jordy Brouwer dan bij Liverpool terecht? 'Dat is heel juist. Aan Jordy was een profcontract beloofd, maar Ajax stelde het uit omdat jeugdtrainers hem lui vonden. Liverpool keek al een half jaar naar Jordy, die club wilde hem hebben en Jordy wilde ook. We waarschuwden Ajax nog, maar hij tekende een mooi contract. Of Ajax pissig was? Ze weten dat het hun eigen schuld was. En als ze wat anders zeggen haal je mij erbij, ik weet zeker dat wij goudeerlijk zijn. Zat anderen die de kluit belazeren.'

Liverpool betaalde Ajax drie ton, vier keer de verplichte internationale opleidingsvergoeding van negentigduizend euro per jaar. Swart heeft wekelijks contact. 'Jordy traint met Hyppia en Torres en al die gasten uit het eerste. Søren en ik hingen er een dagje rond met die jongen. Ik

zeg tegen zijn trainer: je hebt zes spitsen voor het eerste elftal, voorlopig krijgt Jordy geen kans. Is het niet beter als-ie in de eerste divisie speelt? "Nee laat hem nou, Jordy traint geweldig" `

Brouwer kreeg al na een jaar bij Liverpool geen officieel rugnummer meer toegewezen. Hij klaagde over het 'dramatische' rugbyveld waarop hij moet spelen, was bang stil te staan in zijn ontwikkeling. Hij wilde weg —Swart en Lerby kunnen daarvoor zorgen. En het zijn voor hen al zulke goede jaren. Ter bescherming van talenten —en om leegloop van de jeugdteams te voorkomen —biedt Ajax steeds meer B- en A-junioren een jeugdcontract aan. In het voorjaar van 2008 alleen al achttien. Hoogst ongebruikelijk, andere Nederlandse clubs kunnen zich dat niet veroorloven. Ajax houdt er ook eigenlijk niet van, het levert maar scheve gezichten op in de kleedkamer. Nu verdienen zestienjarige jongens het minimumloon. De meesten worden begeleid door Swart en Lerby.

Nederlandse clubs klagen over de leegloop van jonge talenten naar met name Engeland. Maar zelf halen ze kinderen van veel verder weg. Scout Piet de Visser stationeerde de Braziliaanse Leonardo al op zijn elfde bij Feyenoord. SC Heerenveen verhuisde een IJslandertje van vijftien jaar met ouders en al naar Friesland. In die landen en op die leeftijd hebben Nederlandse clubs minder last van zaakwaarnemers die voor hun junior het onderste uit de kan halen.

Danny Hesp, voorzitter van spelersvakbond VVCS, schrikt regelmatig van contracten van jonge spelers die hij onder ogen krijgt. 'Bij sommige transfers gaat meer geld naar de zaakwaarnemer dan naar de speler. Gebruikelijk is 3 tot 5 procent van het budget dat een club over heeft voor een speler, voor de man die namens hem onderhandelt. Maar als een rijke buitenlandse club een speler heel graag wil, loopt dat soms op tot 20, 30. Ik ken gevallen waar de zaakwaarnemer meer aan verdiende dan de speler.'

Hesp kreeg een vader van een talentvolle speler van veertien jaar op bezoek —helemaal overstuur. Hij had het 'managementcontract' voor drie jaar dat hij namens zijn zoon met een niet-FIFA-gelicentieerde makelaar tekende eens goed nagelezen. 'Bij een eerste profcontract van zijn zoon krijgt die man 20 procent, bij doorverkoop nog eens 20. Alle bijkomende juridische kosten zijn voor rekening van de speler.

'Hoewel de FIFA het niet erkent, is het contract op zichzelf legaal. De familie kan er niet onderuit. Die jongen voelt op zijn veertiende al de

druk van dat wurgcontract' Sjaak Swart kent ze wel, mannen die — tegen de FIFA-regels in —jongens al ruim voor hun zestiende benaderen. 'De hoogste tijd dat Ajax ze eruit schopt, maar dat doen ze niet. Wij worden meegetrokken in dat sleurtje. Er zijn makelaars die al op de dertiende verjaardag bij de mensen thuis komen' Met een scooter als cadeau? 'Nee dat was ik, volgens meneer Derksen in de Voetbal International. Nou, nog geen pepermuntje. Ik zal ze een ijssie geven als ik met ze sta. Wij zijn bloedserieus met die jongens bezig, dat weet ik zeker. Er zal ook kinnesine zijn, dat woord kent u wel'

De spelersvakbond makelt ook. Zodra je bij een BVO speelt, kan je je aanmelden bij spelersvakbond VVCS. Zelfs als pupil of junior, voor advies kan je altijd bellen. De VVCS begeleidt ook zestienjarige spelers als ze daarom vragen. Oud-medewerker van VVCS Rob Jansen nam ooit een lijst spelers mee van de VVCS en begon zijn eigen spelersmakelaardij. Na die negatieve ervaring wilde VVCS niets meer met die sector te maken hebben, maar vanwege haar imago van onafhankelijkheid drongen veel spelers erop aan toch hun contractonderhandelingen te doen. 'Van het geld dat wij ermee verdienen, rijden wij geen dure auto's,' zegt VVCS-voorzitter Danny Hesp. 'We rekenen de laagste percentages in de markt en alle verdiensten komen ten goede aan de vakbond, aan alle profspelers dus.' Van 150 spelers neemt de VVCS de zaken waar. Daarmee is ze marktleider, maar VVCS weigert dan ook niemand. 'Werken anderen alleen met Ajaxspelers, wij ook met die van FC Omniworld en clubloze spelers.' Tevens geeft Danny presentaties bij BVO's aan jeugdspelers en ouders om ze voor te bereiden op het fenomeen zaakwaarnemer. 'Ze hebben geen idee wat ze te wachten staat. Mijn advies: word je benaderd, meld het meteen bij je trainer of club. Doe navraag over die persoon voordat je iets tekent.'

Lerby en Swart zijn met de spelersstallen van Rob Jansen (Ibrahim Afellay, Vincent van den Berg van Arsenal), Sigi Lens (Royston Drenthe, Calvin Jong-a-Pin) en Kees Ploegsma (Dirk Marcellis, Jeremain Lens) marktleiders in de spelershandel. De bureaus richtten samen Pro Agent op, een belangenvereniging die alleen makelaars toelaat die in het bezit zijn van een FIFA-licentie én die zich onderwerpen aan het tuchtrecht van de KNVB. Toch herken je volgens

Pro Agent een goede zaakwaarnemer vooral aan zijn voetbalachtergrond of onderhandelings talent. Zeer nuttige diensten voor de carrièreplanning van een speler. 'Flauwekul,' vindt Remy Reynierse, assistent-bondscoach van Jong Oranje. 'Die zaakwaarnemers voegen helemaal niks toe aan een speler. Ouders hebben geen idee wie ze in huis halen. Maar hun zoons leveren zich met huid en haar over aan iemand die ze aan een contract kan helpen' Hij maakte eens de onderhandelingen rond een PSV-jeugdspeler mee. Diens zaakwaarnemer wilde tachtigduizend pond als jaarsalaris. De Engelse club bood dertig. De zaakwaarnemer zei: 'Oké, dan zakken we naar zeventig.'

'Hij kreeg uiteindelijk veertig,' zucht Reynierse. 'Een hoop poeha, en een scheet erbij. Maar die tien stak hij wel in eigen zak' Bij excessen mag de voetbalbond de licentie intrekken, maar de KNVB deelde nog nooit een waarschuwing uit aan een van de makelaars met licentie. Op het veelvoud aan makelaars zónder licentie heeft de bond al helemaal geen zicht. Dat zijn advocaten en fiscalisten die uit liefde voor één voetballer diens zaken behartigen. Maar ook taxichauffeurs en snackbarhouders beproeven hun geluk in de voetballerij. 'Geef ze eens ongelijk. Werden de twee zaakwaarnemers zonder licentie van Alves ook niet met alle égards door AZ ontvangen?' zegt Danny Hesp.

Hoe vind ik de juiste zaakwaarnemer –in zes stappen

Hoe scheid ik als jeugdspeler het kaf van het koren? FIFA, KNVB en Pro Agent doen voorzichtige pogingen de markt van zaakwaarnemers transparant te maken, maar in de praktijk komt de keuze neer op gevoel. Niet genoeg. Stel zes vragen:

1. Hoe professioneel is hij?

Zowel inhoudelijk als zakelijk? Staar je niet blind op de gelikte 'demo met acties' die hij voor je maakt. Vraag naar een schriftelijk CV. Check de minimumvereisten. Heeft hij een actuele FIFA-licentie? Is hij aangesloten bij Pro Agent? Wanneer deed hij voor het laatst KNVB-examen? Bedenk: iedereen kan, mits in bezit van een verklaring van goed gedrag, de reglementenbundel bestellen en die uit zijn hoofd leren. Hij hoeft er zijn hele leven geen bal voor te hebben aangeraakt. Het examen bestaat uit twintig multiple choice-vragen. Vijftien Engelstalige van de FIFA en vijf van de KNVB. Ze zijn juridisch en rekenkundig van aard -gelukkige gokkers halen het examen ook.

2. Wat heeft hij te bieden?

Welke concrete voetbalervaring heeft hij? Niet noemenswaardig? Hoe zit het dan met zijn onderhandelingsvaardigheden? Welke referenties heeft hij? Als hij meer diensten aanbiedt, zoals financiën, marketing, belastingen, verzekeringen, pr — heeft hij daar dan wel verstand van? Wat kost dat allemaal extra?

3. Hoe transparant is hij?

Wat vertelt hij je over zijn netwerk? Waar liggen de grenzen ervan? Elke makelaar heeft zo zijn 'markt'. De ene zit meer in Engelse clubs, de andere meer in Spaanse. Rob Jansen en Rodger Linse 'doen' Den Haag, Sjaak Swart Amsterdam, oud-manager van PSV Kees Ploegsma Eindhoven. Niemand bezit een monopolie in zijn regio, maar ieder heeft er wel zo zijn verplichtingen en deals. Bedenk dus: dient hij alleen jouw belang of duwt hij je richting een club die hij iets heeft beloofd? Hij is in essentie niet anders dan een huizenmakelaar: je weet nooit met wie hij achter je rug praat — van welke grotere deal jij een onderdeel bent.

< class="nadrukzwart">4. Hoe persoonlijk betrokken is hij bij jou en je ouders?

Hoe vaak komt hij naar je wedstrijden kijken? Stelt hij de juiste vragen? Vertelt hij je echt iets wat je nog niet wist? Is hij er altijd voor je als jij hem nodig hebt? Luister niet naar gladde verkooppraatjes over hoe ethisch en verantwoord hij is. Kijk hem in de ogen en vraag naar de feiten.

5. Houdt hij zich aan de FIFA- en KNVB-regels?

Een zaakwaarnemer mag jou voor je zestiende jaar niet benaderen. Daarna mag hij alleen voor je bemiddelen als je een schriftelijke overeenkomst met hem sluit. Dit makelaarscontract is ten hoogste twee jaar geldig en hij mag het niet stilzwijgend verlengen. Legt hij hierbij een standaard FIFA-contract aan je voor of wijkt het contract af? De minimuminhoud is: de namen van de partijen, de duur, de vergoeding, de termijnen van betaling, de handtekeningen. Laat jouw registratierechten niet

onderbrengen bij een investeringsfonds. Zo'n derde partij kan een latere transfer blokkeren.

6. Wat verdient hij aan jou?

In Nederland weten veel spelers niet wat er aan de strijkstok blijft hangen. De zaakwaarnemer kan bij een transfer een drieslag maken. 5 Procent van het transferbedrag, een doorlopend minimum van 3 procent over jouw bruto jaarsalaris en soms een vast bedrag (tien- tot honderdduizenden euro's). Men zegt dat clubs dat allemaal betalen, maar in feite gaat het af van jouw budget. Een normale werknemer die van het ene naar het andere bedrijf overstapt, betaalt zijn headhunter niet. Vraag in ruil voor zijn buitengewone verdiensten dan ook een buitengewone inspanning en transparantie. In de toekomst zullen alle geldstromen van transfers via een clearinghouse van de KNVB lopen. De KNVB int vervolgens de bedragen en betaalt ze uit. Dan ziet de speler duidelijk op zijn salarisstrookje wat zijn makelaar ontvangt.

7. Wat bedingt hij voor jou?

Zaakwaarnemers doen gewichtig over de transfersom, maar voor jou is het jaarinkomen belangrijker. Bedenk van te voren wat je wilt verdienen en realiseer je dat hij daar minimaal 3 procent van krijgt. Krijg je op je achttiende een jeugdcontract, dan verdien je in elk geval het minimumloon. Dat kan daarna met een profcontract snel oplopen. Bij de rijkere eredivisieclubs verdien je tot je twintigste al snel honderd- tot tweehonderdduizend euro per jaar, daarna vier ton. Bij eerstedivisieclubs blijft het bij vijftigduizend. Naast het basissalaris zijn in de voetbal-cao afspraken gemaakt over premies voor winst of gelijkspel. De meeste clubs onderscheiden team- en individuele prestaties. Ajax betaalt zelfs aan tweede elftalspelers winstpremie. Bij een nieuwe club is er de transfersom waarin jij deelt, en de restwaarde of het percentage van de transfersom waarvoor je tussentijds weer weg mag. Jonge spelers tekenen tegenwoordig gerust voor vijf jaar, wetende dat ze na drie jaar de verbintenis eenzijdig kunnen opzeggen. Zaakwaarnemers maken zich druk over leaseregeling, benzinepas, verhuiskosten en extra seizoenskaarten, maar het is belangrijker dat je clausules opneemt over de formatie en jouw veldpositie. Mag jij voortijdig

weg als een nieuwe coach een nieuw systeem invoert en jij niet meer uit de verf komt?

Meer informatie op:

Vereniging van Contractspelers www.vvcs.nl

Vereniging Betaald Voetbalorganisaties www.fbo.nl

Vakbond Voetbal Oefenmeesters Nederland www.vvon.nl

Vereniging van Spelersmakelaars www.pro-agent.nl

Om jonge spelers te behouden voor de nationale competitie, kondigt de voetbalbond de ene maatregel na de andere af. Makelaars moeten om de vijf jaar herexamen doen, hun minimumvergoeding daalt van 5 naar 3 procent van het jaarinkomen van de speler, advocaten mogen niet langer optreden namens makelaars zonder licentie. Gevolg is dat alleen maar meer geluksproevers de KNVB-reglementenbundel uit het hoofd leren en zich inschrijven voor het examen. Er zijn nu 107 makelaars met licentie. Dat is één makelaar op tien profspelers. De KNVB vindt dat meer dan genoeg en besloot het examen tijdelijk af te schaffen. Søren Lerby en zijn vrouw Arlette van Essel Sports haalden het examen wel. 'Jij bent gezakt hè Kaj?' plaagt Swart de zoon van Søren die ook bij Essel werkt. 'Op één punt,' gromt Kaj Lerby.

'Kan gebeuren natuurlijk. Zo'n examen is veel pittiger dan in mijn tijd hoor. Kijk, ik zou dat papiertje ook kunnen halen, maar we hebben er al drie in huis.'

Danny Hesp van de VVCS ziet het liefst dat minderjarigen een transfervverbod krijgen opgelegd. 'In Frankrijk moeten spelers hun eerste profcontract tekenen bij de club waar ze zijn opgeleid. Door de druk die scouts en zaakwaarnemers nu op de

Nederlandse markt leggen, begint de beroepsopleiding tot voetballer al op zesjarige leeftijd. Toch zie ik niet meer talenten doorbreken dan vroeger. Ik kwam pas op mijn zestiende vanaf mijn vierdeklasse amateurclubje bij Ajax te spelen. Twee jaar later debuteerde ik in het eerste onder Crujff. Maar liefst zestien jongens uit die generatie zijn grote voetballers geworden, van de broertjes Witschge tot Dennis Bergkamp. Bijna allemaal laatbloeiers'

Duncan Smit van Pro Unlimited schudt zijn hoofd om zoveel conservatisme. 'Een transfervverbod zou echt niet van deze tijd zijn. In

Europa bestaat vrij verkeer van personen. Ook jonge spelers mogen werken waar ze willen. Of dat goed is voor hun ontwikkeling? Soms niet, soms wel. Maar zelf je keuzes leren maken, samen met je ouders —dat is pas goed voor je ontwikkeling. Jeffrey Bruma (15), centrale verdediger van Feyenoord B1, zei ja tegen de zesduizend euro per week van Chelsea. Natuurlijk greep hij die kans! Haalt hij het eerste niet, dan kan hij met deze ervaring bij elke Nederlandse profclub aan de bak'

Smits gedachten gaan terug naar de jaren tachtig, toen er nog nauwelijks makelaars waren. Hij meldde zich toen zelf aan bij het Engelse Ipswich Town, waar ze goede herinneringen hadden aan de Nederlandse spelers Frans Thijssen en Arnold Mühren. 'Met mijn rugzak om belde ik aan. Of ik mocht meetrainen. Zo verdiende ik mijn profcontract.'

Voelde hij zich nooit eenzaam, zoals sommige Hollandse spelertjes nu in Engeland? 'Ik zat alleen in Engeland, Amerika en Dubai. Je maakt daar toch allemaal nieuwe voetbalvrienden? Wat is er nou mooier?'

Smits Haagse collega Rodger Linse, zaakwaarnemer van onder meer Ruud van Nistelrooy, brengt jonge spelers juist 'liever niet' naar Engeland. 'Ik houd er niet van. De Nederlandse jeugdopleiding is de beste ter wereld. In Engeland worden spelers fysiek en mentaal sterker, maar technisch en tactisch leren ze er niks bij. Ze geven daar niet echt om je, terwijl veel Nederlandse opleiders je als hun eigen kind beschouwen.'

Met een moeder van een speler kan ik het goed vinden,' zegt Swart.

'Hij speelt in de C2, een lekkere jongen. Die wordt zes keer per week gebeld door andere makelaars, ook al weten ze dat-ie al bij ons zit. Dat doen ze niet slim. Ze belde me in tranen op. "Ze bellen steeds," zegt ze, "maar ik heb geen verstand van voetbal"

"Wacht nou tot-ie zestien is" zeg ik. Hij mag nog niet tekenen. En nu is ie B-junior en nu zit-ie bij ons. Hij kreeg een contract van Ajax en zijn moeder is blij dat ze een aanspreekpunt heeft. Nee hoor, ik heb de laatste tijd goed contact met Olde Riekerink'

Zijn concurrent Duncan Smit probeert ook altijd een warm leadte krijgen. Iemand anders moet hem bij een speler introduceren. 'Ik doe niet aan cold calling, stap nooit zomaar op een vader af. Als een jongen vijftien jaar is plus acht maanden, wil ik wel eens met ze gaan praten.

Pas vanaf zestien ga ik echt met ze aan de slag. In het weggeven van scooters en Playstations zie ik niks. Dat kost mij soms spelers. Het zegt iets over jongens en hun ouders die daarvoor vallen' Een jongen moet ook bij hém passen. 'Ik ben heel direct, daar moet hij tegen kunnen. Vooral op zijn gedrag rondom het veld ben ik heel kritisch. Van een jongen van ADO Den Haag en voorheen Oranje Onder 15, nam ik afscheid. Hij kan verschrikkelijk goed voetballen, puur op techniek zit hij al op topniveau. Ik was alweer zijn vierde zaakwaarnemer. Was hij weer gearresteerd na een vechtpartij. Ik praatte met hem, maar drong niet tot hem door. Was hij weggelopen van huis, regelde ik woonruimte voor hem, en werk. Daar kwam hij niet opdagen. Kreeg ik een sms-je: of ik hem even wil ziekmelden. Tja. Dan kan je over een paar jaar het mooiste beroep ter wereld beoefenen! Prima toch, ga jij in een fabriek werken'

Pas op voor optie jaren

Waar je op moet letten als je een profcontract tekent?

'Dat je voor maximaal drie jaar tekent,' zegt Kaj Lerby, zoon van Søren.

'Dat weten die jongens toch wel,' zegt Sjaak Swart.

'Nou, met de optie jaren erbij valt het soms vies tegen.'

'Dan zit zo'n club dus fout, want optie jaren mogen niet.'

'Toch gebeurt het nog vaak. Dan bieden ze je drie jaar plus twee optie jaren. Na het derde jaar kunnen ze eenzijdig het contract lichten. Wij zeggen dan altijd: drie jaar en anders niks.'

'Vooral armere clubs proberen je op die manier zo lang mogelijk te houden voor zo min mogelijk geld. In de optie jaren hebben ze alle touwtjes in handen. Als de speler zich goed ontwikkelt, slaan ze hun slag met de transfer, zo niet zeggen ze: de groeten.'

'Je moet gewoon geen rare dingen tekenen. Bijvoorbeeld dat als het eerste degradeert, jouw contract niet meer geldig is, ook al speel jij in het tweede. Soms beweert een club dat alle spelers voor hun eenentwintigste hetzelfde betaald krijgen. Dan vragen we door en dan blijkt een andere jongen honderdduizend euro tekengeld te hebben gekregen.'

'Jonge spelers vertellen aan elkaar wat ze verdienen. Komen ze buiten met een contract: wat heb jij? Zouden we moeten verbieden. Want dan blijkt er vijftigduizend euro tussen te

zitten, en dan krijg je gesodemieter. Ik ben voor transparantie over ons werk, maar dit gaat mij te ver. Vroeger had je dat niet, niemand wist het van elkaar.'

Onttrekken zaakwaarnemers teveel geld aan de voetballerij? 'Sorry hoor, maar ik lever gewoon een dienst,' zegt Smit. 'Ik reken maximaal 7 procent op profcontracten van vijftig- tot honderdduizend euro. Daarmee kom ik maar net uit de kosten' Deals waarbij clubs 20 procent kwijt zijn aan de makelaar omdat ze koste wat kost een bepaalde speler willen? Smit gelooft er niks van. 'De enige clubs die dat kunnen betalen, zijn Britse. Juist daar zit de bond met een vergrootglas op elke transfer. Ook met Real Madrid viel er bij de transfer van Robben niets uit te onderhandelen. De transfersom stond al vast, evenals de gegarandeerde wedstrijdpremies en de Audi. Alleen over het jaarsalaris moesten we nog praten. Als zaakwaarnemer moet je uitkijken dat je een deal niet verrampeneert, omdat jij 15 procent wil.' De Robben-deal deed Smit samen met zijn vader en was er een van de buitencategorie. 'Zo mooi om mee te maken, daar kan geen geldbedrag tegen op. Met mijn vader en Hans Robben op bezoek bij de technisch directeur van Real Madrid, Pedrag Mijatovic. Zonder Arjen zelf, die moest die avond nog spelen voor Chelsea. Met een vader erbij kan trouwens gevaarlijk zijn, omdat emoties een rol spelen. Maar voordeel is dat je good guy, bad guy kan spelen'

Als je in de krant leest dat een spraakmakende transfer uiteindelijk niet doorgaat, weet je zeker dat de zaakwaarnemer dwars lag, zegt Smit. 'Hij wilde er dan meer aan verdienen. Over dat percentage wordt meestal als laatste punt onderhandeld. Eerst moeten de clubs er onderling uit zijn, dan pas komen wij kijken. Als de speler zelf heel graag van club wil wisselen, levert hij desnoods in op salaris. En wat maakt het hem nog uit —op een vijfjaarscontract van tien miljoen euro —of daarvan een paar ton naar zijn zaakwaarnemer gaat?'

Dollartekens had Smit nog nooit voor ogen. Hij haalt meer voldoening uit de detachering van ICT-mensen, werk waar hij zijn eigenlijke brood mee verdient. 'Laten we wel wezen, een automatiseerder verricht belangrijker werk dan twintig profvoetballers. Ik ben gek van het spelletje, maar het belang van de voetballerij is vreselijk opgeklopt. Zaakwaarnemers die financieel afhankelijk zijn van voetbaltransfers zijn niet objectief. Ze nemen soms de verkeerde beslissing voor een speler. Een jongen die ik niet geschikt acht voor de eredivisie adviseer ik een sportbeurs in Amerika aan te vragen' Amateurmakelaars overleven volgens Smit niet. 'Dit zijn nog maar de beginjaren van deze markt. Ik verwacht een shake-out waarbij makelaars sneuvelen die te weinig

investeren in hun spelers'

Schoenadviesje

Nogal wat zaakwaarnemers denken een jongen meerwaarde te bieden door hem schoenadvies te geven. Duncan Smit van Pro Unlimited houdt dat heel simpel. 'Ze krijgen honderd euro van me, daarvan mogen ze kopen wat ze willen en ik ontvang graag een bonnetje retour. Ik adviseer slechts: koop geen onzin, houd het op degelijke Copa Mundials of World Cuppies. Die zijn al zo lang de allerbeste, vele profs spelen er ook op. Komen ze toch terug met van die goud-paars-groene turbodieselingen. Ik verloor er een speler op. Van een andere makelaar kreeg hij twee paar.'

Makelaars zoeken het in deze verdringingsmarkt in extra diensten om het de speler zoveel mogelijk naar de zin te maken. Essel Sports, het kantoor van Søren Lerby en Sjaak Swart regelt schoencontracten, verzekeringen, relaties met de media. Van elke speler worden statistieken bijgehouden —speelminuten, doelpunten, beslissende passes, blessures. Een website en een dvd met de mooiste acties behoren ook tot het pakket.

Belangrijkste lokkertje van Essel voor jonge spelers blijft Sjaak Swart zelf. Hij wil liever geen makelaar worden genoemd, maar begeleider. Hij beschikt niet over een licentie, wat hem bij de VVCS wel eens het predikaat 'stroman' opleverde. 'Ik ben constant met de jongens bezig. Ze bellen me na de wedstrijd, vragen: wat vond je ervan Sjaak. Of ze zoeken troost na een rotwedstrijd. Ik geniet enorm als die jongens steeds beter worden, als ze gaan scoren. Dan krijg ik kippenvel. Elke dag komen er wel een paar spelers hier langs op kantoor. Kijk, daar komt net het broertje van Sneijder binnen. We babbelen even, of we doen een rondootje —liefst met Søren in het midden. Dat kost je dus een vloerkleed want die maakt nog een sliding ook. Het is hier gezellig, wij zijn hier één grote familie' Dat klopt letterlijk. Aan Essel Sports zijn ook de vaders Barry Sneijder en Ramon van der Vaart én Søren Lerby's zoon Kaj verbonden.

In de binnenzak van Swart klinken feestelijke Latijns-Amerikaanse noten.

'Wel go... het is toch..'

'Toen Søren en Sjaak nog speelden, was er niks voor ze geregeld,' zegt

Kaj Lerby. 'Alles moesten ze zelf ontdekken. Dan hoorden ze via via wie een goede belastingadviseur was en klopten ze daar maar aan. Vanuit die gedachte is dit bedrijf opgezet' In 1969 was Johan Crujff de eerste speler die zijn zaken op het gebied van contractbesprekingen uit handen gaf. Hij biechtte aan zijn schoonvader op hoeveel salaris hij verdiende bij Ajax. Vijftienduizend gulden plus premies per jaar, een bedrag dat hij zelf als jeugdspeler al ongekend hard uitonderhandelde. Cor Coster regelde een nog beter contract en strikte Puma als persoonlijke sponsor. 'Ik was toen te lief, dacht nooit na over wat ik waard was,' zegt Swart. 'Als ik goed was begeleid, hadden ze voor mij er uitgehaald wat erin zat. Nu kwam ik zeg maar tekort tegenover spelers van buitenaf. Ik denk dat Johan Crujff meer verdiende dan ik. Daar liet ik me niet door beledigen, maar toch. "Niet zeuren Sjakie, jij bent het meubilair" zei de penningmeester. Hij wist: die gaat toch nooit meer weg'

Een speler verdient meer aandacht dan dat, vindt Swart. 'Een trainer heeft wel twintig spelers onder zijn hoede. Daarom is het belangrijk dat je als speler iemand kunt vertrouwen, iemand die vertelt wat je te wachten staat. Ik zie zoveel trainers die onderdelen in het voetbal laten liggen. Neem een gewoon voorzetje met links. Ik oefende dat vroeger op straat. Nu moeten jongens dat na de training zelf doen, maar daar komt niks van terecht want ze trainen tot half zeven en tien minuten later vertrekt het busje naar huis. Kijk, dan is het leuk als iemand die zelf ook heeft gevoetbald de tijd voor ze neemt'

Swart en Søren hebben de taken verdeeld. Swart haalt de jongens binnen, Søren gaat met de jongens mee naar de club voor een contract. 'Ik vond dat hij ook af en toe op de velden moet komen kijken. Dat doet ie nu ook. Zo leren de mensen hem ook kennen. Met mekaar zijn we een familie. Neem Johnny Heitinga die naar Atletico ging. Daarvoor zijn we jaren met hem bezig geweest. In de A1 zei ik al: "Johnny jij bent een echte heerser, type Ruud Krol. Zo groot kun jij worden" Krijgt hij een beenbreuk. Dat gebeurt nou eenmaal in het voetbal' Heitinga scheurde vervolgens zijn kruisbanden en lag er weer een jaar uit. 'Ik liet hem altijd merken dat ik met hem meeleeft. Ik zei tegen Johnny dat hij een fantastische pass heeft in zijn rechterbeen, maar dat het belangrijk is dat hij zijn linkerbeen ontwikkelt. Johnny was een gedreven jongen die echt de top wilde halen. Ik heb hem ook geleerd dat-ie niet te hard ingrijpt. Een enkele keer zie ik nog dat-ie een jongen een schop geeft. Dan praten we weer. Zeg ik dat hij zichzelf moet zijn. Nu is hij echt weer zo goed als hij in de A1 was'

In de binnenzak van Swart gaat de telefoon weer. 'Kan het nou geen... Met Sjaak Swart. Julian, ik bel je zo..'

Jenner van AZ belt me net' zegt Swart. 'Met hem praat ik haast elke dag. I Staat niet in de basis. Met mij praat ie met een kenner. Of met Søren, die ook middenvelder was. Dat doen jongens als Jules echt niet met een makelaar die er geen verstand van heeft. Ik zie dat hij twee, drie keer achter elkaar een man wil nemen en de bal verliest. Zeg ik: "Waarom wissel je dat nou niet af? Als je merkt dat je een back moeilijk kunt uitspelen, probeer het dan niet steeds opnieuw, want als je de bal te vaak verliest, gaan ze roepen. Speel de eerste keer eens rustig af, ga de tweede keer binnendoor in plaats van buitenom en de derde keer juist wel buitenom" Kijk, daar praat ik dan over'

Een half jaar later werd Jenner verhuurd aan Vitesse. Vindt Van Gaal het leuk dat Swart zich bemoeit met zijn spelers? 'Ten eerste weet-ie dat niet en ten tweede doet hij dat soort dingen niet, terwijl hij dat wel zou moeten doen, want hij heeft er ook geen verstand van. Hoe moeilijk is het om zo'n jongen als Jenner even tegen je aan te drukken? Gisteren waren we bij Van Hanegem op bezoek in Utrecht. Die vond het prachtig dat we langskwamen. Soms is er ruzie tussen de trainer en de speler. Dan is het toch goed dat wij er zonder emoties even naar kijken?'

'Ik koos voor Sjaak Swart omdat hij Ajaxikoon is'

Jan-Arie van der Heijden (20), selectiespeler en linkermiddenvelder van Ajax 1. Loopbaan: VV Schoonhoven F1/E1/D1, Ajax C2/C1/B2/B1/A2/A1, profcontract Ajax. 'Zodra ik in Ajax C2 speelde, werd ik door zaakwaarnemers benaderd. Niet op het Ajaxterrein, dat mag niet. Maar ze wisten dat ik in Zeist uitkwam voor Oranje Onder 17. Dus kwamen ze daar naartoe. Na afloop belden ze mijn vader op. Geen idee hoe ze aan zijn nummer kwamen. Na een goede wedstrijd voor Ajax B2 sprak Sjaak Swart mijn vader aan. Kort daarna moest ik worden geopereerd voor mijn hernia en speelde ik een jaar niet. In die periode hoorde ik niks van Sjaak. Na mijn revalidatie speelde ik weer goed en zei hij dat we nu eens bij hem op kantoor moesten komen.

Ik ging af op mijn gevoel. Ik koos voor Sjaak omdat het klikte. Hij zei dat mijn loopje hem deed denken aan dat van de oude Arnold Mühren. Arnold was mijn trainer, maar ik zag nooit voetbalbeelden van hem. Het was toch leuk om te horen. Ik koos ook voor Sjaak omdat hij een Ajaxikoon is. Maar hij heeft

ook echt verstand van voetbal. Hij adviseerde me mijn startsnelheid te verbeteren. De veldtrainers kunnen niet zoveel aandacht geven aan elke speler in de selectie. Sjaak gaf me oefeningen mee. Die legde ik wel eerst even voor aan de looptrainer van Ajax. Nu train ik drie keer per week extra met gewichten en korte sprints. Een zaakwaarnemer is er in eerste instantie om te onderhandelen. Sjaak laat dat over aan Søren Lerby. Op mijn negentiende in de A1 regelde hij het jeugdcontract voor me, na een paar goede invalbeurten werd dat alweer opengebroken. Nu heb ik een profcontract tot medio 2013 en maak ik echt deel uit van de A-selectie. Behalve een hoger salaris regelde Søren extra's. Ik woon nog in Schoonhoven bij mijn ouders, dus ik wilde een benzinepas. Ajax doet daar niet aan, dus bedong hij extra geld. Of ik dat met mijn hbo-studie niet zelf kon doen? Ik weet niet wat de gebruiken zijn. Ik had aan collega's kunnen vragen hoe hun contracten eruit zien, maar de meeste praten er niet graag over.

Soms vragen jongens uit de A1 of Jong Ajax of ik hun nummer aan Sjaak wil doorgeven. Ze braken met hun agent of ze hebben er nog helemaal geen. Ook dat geeft me het gevoel dat ik bij hem goed zit. Mijn belastingen en pr laat ik ook door ze doen. Wat ze aan mij verdienen weet ik niet. Geen idee. Interesseert me niet. Ik houd genoeg over hoor.'

Als het tijd is om een contract open te breken, stappen Sjaak Swart en Søren Lerby naar De Arena. 'Jonge spelers moeten blij zijn met een contractje van 25.000 euro. Ze moeten het éérsst laten zien. Maar als ze het een tijdje goed doen, zijn we er heel snel bij. Dan gaan we om de tafel zitten en breken we dat contractje open.' Met het contract van de Belgische verdediger Thomas Vermaelen gebeurde dat al twee keer. 'Die wordt beter en beter, Ajax komt in zo'n geval naar ons toe omdat ze bang zijn dat-ie naar het buitenland vertrekt. Voor een jongen halen wij eruit wat erin zit. Ik wees trainer Arnold Mühren op Jan-Arie van der Heijden. Die heeft net zo'n loopje als jij en hij speelt ook net zo als jij. Hij zegt: "Je hebt gelijk. Ik denk zelfs dat hij beter wordt." Maar Henk ten Cate vond het niks. Zaten we bij

Van Geel, zeg ik: "Jan-Arie gaat over naar het tweede elftal, hoe zit het met zijn contract?" "Ja maar," zegt Van Geel, "die en die zijn tegen." Ik zeg: "Geloof me nou, het is net Arnold Mühren" Toen kreeg hij toch een contract voor twee jaar. Het eerste jaar was-ie meteen zo verschrikkelijk goed dat ze hem alsnog een contract voor vijf jaar gaven'

Als de onderhandelingen niet naar wens verlopen, schermt hij echt niet onmiddellijk met 'interesse uit Engeland', zegt Swart. 'Dat begint altijd bij de speler, die wil op een gegeven moment weg. Nou, dan bellen wij even rond in ons netwerk —niet alleen om hem ergens weg te zetten, maar vooral om zijn waarde in de markt vast te stellen'

Zeventien jaar, tweebenig, fluwelen techniek, vijf jaar trouwe dienst bij Ajax, een jeugdcontract en gewild door meerdere clubs? Dat is dan naast de internationale opleidingsvergoeding van 450.000 euro: een transfersom van een miljoen, een weksalaris van vierduizend en baan en huisvesting voor vader en moeder. Nog even niet voor Daley Blind.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

180 graden feedback Halfslachtige toepassing van personeelsinstrument '360 graden feedback'. Niet iedereen mag zijn zegje doen over het functioneren van de jeugdtrainer, alleen de bazen.

360 graden feedback Beoordeling van het functioneren van een jeugdtrainer 'rondom' —door zijn bazen, spelers én hemzelf. Jeugdopleidingen keken het af van het bedrijfsleven. Op basis van een eerste gesprek wordt een lijst met statements over de trainer opgesteld. 'Ik ben toegankelijk voor spelers' 'Individuele ontwikkeling gaat voor mij boven de teamprestatie.' De beoordelaars geven hem anoniem voor elk statement een rapportcijfer, waarna in een tweede gesprek de verschillen tussen hun beoordeling en die van hemzelf ter sprake komen.

Action Type Een sportpsychologische theorie gebaseerd op o.a. de Myer-Briggs Type Indicator. Het geeft de jeugdtrainer een beeld van de persoonlijkheid van een speler in relatie tot diens motoriek en speelstijl.

Beloften Spelers in het tweede elftal -het Beloftenteam — van een BVO.

Bovenbouw De B- en A- jeugd (vanaf vijftien jaar) van een voetbalclub. Sommige BVO's spreken niet van middenbouw, de bovenbouw begint bij hen al bij de C-jeugd (vanaf dertien jaar).

BVO Betaald Voetbal Organisatie, profclub.

CIOS Centraal Instituut Opleiding Sportleiders. Bekende mbo-opleiding waar veel jeugdtrainers een diploma halen.

Clinic Workshop, studiedag, stage.

Eerstejaars speler Elke leeftijdscategorie (F, E, D, C, B, A) is onder te verdelen in jongere spelers die voor het eerst instromen (bijvoorbeeld C2) en iets oudere spelers die er al een jaar op hebben zitten (C1).

Extravert Een extraverte speler stapt volgens sportpsychologen makkelijker over tegenslagen heen, omdat hij een sterker zenuwstelsel zou hebben. Dat bevindt zich op een lager dan optimaal 'activatieniveau'. Hij geniet van positieve ervaringen en sociale gebeurtenissen en is spraakzaam. Daarin wordt hij gestuurd door zijn hersenschors, die in ruil stimuli van de buitenwereld hoopt te krijgen.

Formatie Opstelling, verdeling van de elf spelers over het veld.

Gogme Intelligentie van de voetballer, die precies op het juiste moment op de juist plek het juiste ding weet te doen.

HET Belangenvereniging van GrootAmsterdamse voetbalverenigingen in de Hoofdklasse, Eerste klasse en Tweede klasse.

Individueel Spelidee Ajax duidt hiermee het vermogen van een speler aan dat hij in een wedstrijd vroegtijdig patronen uit de training herkent, weet wat er gaat gebeuren en op die nabije toekomst anticipeert door dat te relateren aan zijn technische vaardigheden —en tot slot de beste oplossing kiest en die uitvoert.

Kernkwaliteiten Goede eigenschappen waarvan spelers zich meer bewust moeten worden. Hoe beter ze die ontwikkelen, hoe beter ze in hun vel zitten. Doen ze dat niet, dan vervormen die kwaliteiten tot hinderlijke eigenschappen. Een 'spontane, onnavolgbare' linksbuiten moet zijn 'wispelturigheid' iets zien om te buigen, hij moet soms wat meer 'consequent' zijn. Zijn coach moet beseffen dat zijn pupil allergisch is voor diens 'rechtlijnigheid'.

Introvert Een introverte speler heeft een zenuwstelsel met een lager dan optimaal 'activatieniveau'. Dat moet omlaag, en daarom sluit hij zich af van stimuli. Onder profvoetballers komt dit verlegen, teruggetrokken type veel vaker voor dan het extraverte type. Van introverte spelers wordt gezegd dat zij de energie uit zichzelf halen,

niet uit hun omgeving.

LOOT Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport-school. Topsporters halen hier hun vmbo-, mavo-, havo- of vwo-diploma.

Mensbeeld X De mens is lui en wil alleen maar werken voor geld of andere extrinsieke beloningen.

Mensbeeld Y De mens is sociaal. Werken hoort daarbij en dat doet hij graag samen.

Middenbouw De D- en C- jeugd (van elf tot vijftien jaar) van een voetbalclub. Sommige BVO's spreken niet van middenbouw, alleen van onderbouw en bovenbouw.

Multiskills De gehele onderbouw van Ajax krijgt elke week judoles en gymnastiek voor ritmegevoel, reactievermogen, coördinatie en grotere blessurebestendigheid.

OCEAN Vijf persoonlijkheidseigenschappen staan de rest van je leven min of meer vast. Je mate van Openness (openstaan voor ervaringen en ideeën), Conscientiousness (zorgvuldigheid), Ex-traversion (extraversie), Agreeableness (vriendelijkheid) en Neuroticism (emotionele stabiliteit).

Onderbouw De F- en E- jeugd (van zes tot elf jaar) van een voetbalclub. Sommige BVO's spreken niet van middenbouw, de onderbouw eindigt bij hen pas bij de C-jeugd (vanaf dertien jaar).

Overnamevergoeding Word je na je twaalfde verjaardag gescout, dan betaalt de BVO een solidariteitsheffing per opleidingsjaar aan je club.

PAF PSV, Ajax, Feyenoord, de drie Nederlandse topclubs.

PAAF PSV, Ajax, AZ, Feyenoord.

POP-gesprek Functioneringsgesprek van de trainer met een jeugdspeler over diens Persoonlijk Ontwikkelings Plan. Aan het einde van het seizoen krijgt dit meer het karakter van een beoordelingsgesprek.

Procesbewaker 'Je bent verantwoordelijk voor je eigen proces,' zegt de trainer tegen de speler. Hij bewaakt dat proces van een afstandje.

Proceseigenaar De BVO-jeugdspeler stelt zichzelf in het POP-gesprek leerdoelen en bedenkt hoe hij die gaat bereiken.

SMART POP-doelen moeten SMART zijn. Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch.

Speelstijl De Ajaxspeelstijl is 'altijd aanvallend, creatief, initiatiefrijk'.

Speelwijze De Ajaxspeelwijze is bij balbezit: een medespeler beeft met een goede passeerbeweging in een 1:1-situatie zien te krijgen. Of een 2:1 creëren door positieospel met een inschuivende rugnummer 4.

Stage Een serie oefentrainingen en oefenwedstrijden gedurende drie tot vijf weken waar de BVO op reeds gescoute spelers 'doorscout', doorselecteert.

Stichting Betaald Voetbal BVO's als Feyenoord, SC Heerenveen en FC Groningen zijn geen verenigingen maar stichtingen. Zo hoeven ze geen rekening te houden met leden. Nadeel is dat ze van de KNVB spelers pas vanaf de eerstejaars D mogen opleiden. Ze richtten voetbalscholen of -academies op, zodat ze toch kinderen vanaf zes jaar kunnen scouten.

TC1, 2 en 3 Afgeronde opleidingen tot voetbaltrainer. Van laag naar hoog: Trainercoach 3 (TC3), Trainercoach Jeugdvoetbal (TC1 jeugd), Jeugdvoetbaltrainer (JVT), Trainercoach 2 (TC2), Trainercoach 1 (TC1), Coach Betaald Voetbal (CBV).

Tweedejaars speler Elke leeftijdscategorie (F, E, D, C, B, A) is onder te verdelen in jongere spelers die voor het eerst instromen (bijvoorbeeld C2) en iets oudere spelers die er al een jaar op hebben zitten (C1).

Vereniging Betaald voetbal PSV en Ajax zijn geen stichtingen maar verenigingen en mogen van de KNVB opleiden 'vanaf de wieg'.

Voetbalacademie Door de opkomst van commerciële voetbalscholen waar amateurspelers schaven aan hun techniek, noemen BVO's hun professionele voetbalscholen liever voetbalacademie.

DANKWOORD EN LITERATUUR

Bijzondere dank ben ik verschuldigd aan Wim van Zwam, bondscoach van Oranje Onder 19 en Oranje Onder 15 en Rini de Groot, hoofd Scouting van PSV. Zij lazen het boek mee en behoedden me voor fouten.

Tevens werkten uitgebreid mee: assistent-coach van Jong Oranje Remy Reynierse, hoofd Opleiding van AZ Aloys Wijnker, hoofd Opleiding van Ajax Jan Olde Riekerink, ex-hoofd Opleiding SC Heerenveen Wim Dusseldorp, PSV-D1 trainer Jefta Bresser, Piet Hubers van de KNVB, Wim van Dijk van onderzoeksbureau CLU, sportpsycholoog van de VU Jacques van Rossum, Rinus van Leijenhorst en Chris Schröder van AFC, zaakwaarnemers Sjaak Swart en Kaj Lerby van Essel Sports, zaakwaarnemer Duncan Smit en vele, anonieme bronnen.

Onmisbare literatuur was: vakblad *De Voetbaltrainer* (met name de artikelen van Paul Geerars en Tjeu Seeverens), Wiel Coerver's *Voetbal –Leerplan voor de Ideale Voetballer*, Rik Planting's *Leerschool Ajax*, Erwin van Baarle's *Presteren met Plezier*, Bert van Lingen's *Coachen van Jeugdvoetballers*, Peter Murphy's en Jan Huijbers' *Totaalcoachen*, weekblad *Voetbal International*, Foppe de Haan's *Het Formeren van een Team* en de zesdelige dvd-serie *Helden van de Toekomst –De Wereldberoemde Ajax Opleiding en spelersbiografieën als Maarten van Helvoirt en Henri van der Steens Gedreven –Ruud van Nistelrooy en zijn hang naar perfectie*. De passages over de geschiedenis van voetbaltactiek publiceerde ik eerder in *Het Financieele Dagblad*.

De veertien jeugdspelers (en hun ouders en broertjes en zusjes) ben ik zeer dankbaar, omdat zij zich zo openhartig lieten portretteren door fotografe Jet Kraanen en mij. Anneleen Siebelink en Gert-Jan Jansen dank ik voor hun scherpzinnige, redactionele schaaftwerk. Tot slot dank ik Frederike die me de ruimte gaf dit boek te maken. Vele zaterdagen en doordeweekse trainingsavonden piepte ik er probleemloos tussenuit. Soms ging ze mee naar een wedstrijd. Dan moedigde zij de jeugdspeler die ik volgde vurig aan, terwijl ik de onafhankelijke schrijver uithing.

Enkele namen van jeugdspelers (in de hoofdstukken, niet die in de portretten) zijn op verzoek van hun clubs gefingeerd.

OVER DE SCHRIJVER

Jeroen Siebelink (1968)

Aanvallende middenvelder, schrijver

Jeroen Siebelink (1968)
Aanvallende middenvelder, schrijver

carrière

1976 - 1983	Blauw Geel '55 Ede E5, E1, D6, D1, C2, C1, B2
1989 - 1994	VOC Rotterdam
1995 - 1997	SML Arnhem
2001 - ...	WV-NEDW Amsterdam

Jeroen Siebelink voetbalde bij amateurclubs uit alle windstreken. Van zijn zevende tot zijn veertiende was hij bij Blauw-Geel '55 in Ede een gedreven maar wisselvallige speler. Trainers schoven hem van links naar rechts door de voorste linies. Stond hij op het middenveld, voelde hij de onweerstaanbare drang naar voren, liet soms zijn mannetje lopen. Voor een astmapatiënt maakte hij wel veel meters en pikte hij zo zijn goaltjes mee. Met de C1 werd hij in 1982 kampioen.

Toen hij overging naar de B2 dacht hij dat hij niet meer tot de selectie behoorde. Niemand die hem vertelde dat hij gewoon nog te jong was voor de B1. Jeroen stopte met voetbal. Geen mentaliteit? Of had het te maken met de film 'Man en vrouw in oktober-licht op het voetbalveld?' Die werd destijds opgenomen op de velden van Blauw-Geel.

Het scenario was gebaseerd op een kort verhaal van zijn vader. Daarin wordt een zwaar astmatische E1-speler hijgend het veld afgedragen. Hij heeft blauwe kringen onder zijn ogen en een krijtuit gezicht. De coach neemt de jongen de aanvoerdersband af. Zijn moeder, die langs de lijn staat te flirten met de vader van een andere speler, zag niet dat hij vlak daarvoor bijna scoorde na een lange rush over het veld. Ze

ergert zich aan het ziekelijke joch. Zijn vader zit op dat moment thuis, op zijn studeerkamer. Hij komt nooit naar het voetbal kijken.

De droevige rol van de jongen was tot daaraan toe.

Toen de filmploeg zich aandiende, dacht Jeroen (14) hem te kunnen spelen. Nee, dat mocht het zoontje van de regisseur doen. Mocht zijn eigen B2 dan figureren in de voetbalscènes? Nee, besloot het bestuur van Blauw-Geel, dat doet de B1 natuurlijk. Ach wat, dacht Jeroen. Straks wordt de film op tv vertoond en dan kan iedereen zien hoe de jongen, ondanks zijn ernstige ziekte, die fantastische loopactie maakt. De regisseur dacht daar anders over. Hij laat de tegenstander zijn zoontje met een keiharde tackle vloeren.

Daarna mist de jongen, zwaar hijgend, de strafschop. Na dolende jaren bij een hockeyclub —destijds waren daar leukere meisjes dan bij voetbal —en bij atletiek-en fitnessclubs hervond hij zijn liefde in zijn studententijd. Met vrienden vormde hij VOC 13, dat glorieus kampioen werd in de vierde klasse. In de beslissende wedstrijd tegen SV Ommoord 9 gaf Jeroen (24) een assist en scoorde daarna zelf de 2-0.

Hij speelt nu al weer zeven jaar bij WV-HEDW in Amsterdam. Jeroen is journalist en schrijver van beroep.